שנה 52
המחיר 4.50 שקל חדש (כולל מע״מ)

הבלוף של שולץ

התוכנית הסודית של יורם שפטל

אם ,,יזוכה" דמיאניוק...

למה שלא תרוויח יותר?

תכנון כספי כולל

כדי שתרוויח יותר

מושג חדש בבנקאות הישראלית

תכנון כספי כולל הוא התפיסה החדשה של בנק הפועלים.
תפיסה המיועדת לאפשר לך להרוויח יותר.

תכנון כספי כולל מיועד לך, בעל המשפחה או בעל העסק.
לא תמיד אתה יודע באיזה תכנית חסכון להשקיע או איזה סוג אשראי מתאים לך ולצרכיך.
חשוב שתזכור, בחירה מוטעית עלולה לעלות לך הרבה כסף - לעיתים אף מבלי שתרגיש. מאידך, החלטות נכונות יכולות לחסוך לך הוצאות של ריבית ועמלות על האשראי ולהגדיל את הכנוסותיך מחסכונות והשקעות.

תכנון כספי כולל מעמיד לרשותך כלים חדשים ובלעדיים שיעזרו לך להחליט על התכניות המתאימות לך, ובדרך זו להרוויח יותר ממכלול פעולותיך הבנקאיות.

■ **תיק לתכנון כספי כולל**

בתיק תמצא מידע מרוכז על תכניות האשראי, ההשקעה והחסכון של הבנק וכן דפי עזר מיוחדים לתכנון תקציב המשפחה או העסק, בעזרתם תוכל לתכנן את פעולותיך הכספיות לאורך זמן.

■ **מידע עדכני ומפורט על האשראי וההשקעות שלך**

מעכשיו תוכל לקבל במסופי העדכן לשרות עצמי, בסניפי בנק הפועלים עדכון שוטף לא רק במצב החסכונות וההשקעות שלך, אלא גם במצב הלוואותיך לסוגיהן, כולל מועדי פרעון, סכומי פרעון צפויים ועוד.

■ **יעוץ מקצועי מקיף**

בסניפי הבנק עומדים לרשותך יועצים מנוסים, בעזרתם תוכל לגבש את תכניות הפעולה המתאימות ביותר עבורך הן באשראי והן בחסכון ובהשקעות.

בוא לבנק הפועלים.
בקש תכנון כספי כולל ותראה איך מרוויחים יותר.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר | בנק הפועלים

מיכתבים

מאבק האלוהים בשטן

על כמה מילים שאמר עורך העולם הזה בעת מסע־הרצאות באיטליה („יומן אישי", העולם הזה 10.2.88).

אורי אבנרי כותב שכאשר ביקש להסביר לכמה כמרים איטלקיים מה שהולך בימים אלה בארץ, נכנסה בו „רוח־שטות" והוא הגדיר את המצב כך: „ברגע זה נאבקים אלוהים והשטן על נישמתה של ישראל."

ומוסיף אבנרי: „לכמרים היה חוש־הומור והם חייכו."

אבל דבריו של אבנרי בכלל לא היו סיבה לחיוך. הם היו האמת לאמיתה. אמת מרה, נכונה ולכאב־הלב, לא מצחיקה כלל. אכן, כיום נלחם בארץ האלוהים בשטן.

רן בינדר, תל־אביב

● ● ●

מידע זדוני

על התנהגותו של חייל מילואים בעת שרות־מילואים פעיל („מילו־אימניקים פוחדים להתלונן", „תשקיף", העולם הזה 3.2.88).

שרות־המילואים האחרון שלי היה בחודש אוגוסט 1987 ואני מכחיש כל ביצוע של התעללות או התנהגות דומה, כפי שפורסם בהעולם הזה.

נראה שלהעולם הזה נמסר מידע זדוני מכיוון מטורפי כך, שמאז שעזבתי את תנועתם מנסים להתגרות בי ולהזיק לי.

אמנם כל אדם המכיר אותי יודע שהדיעות האישיות שלי קרובות לימין הקיצוני, אך הן דיעות שקולות ותנועת בלה („בנים למען המולדת") נוסדה לאחד את העם היהודי ולמנוע תהליך של התפוררות ושואה והיא פונה אל השכל הישר של הימין והשמאל על־מנת למנוע זאת.

אהרון דאנה, מייסד תנועת בלה, בת־ים

● ● ●

עונש קולקטיבי

על שיטת הרזייה חדשה וסכנותיה („אנשים", העולם הזה 10.2.88).

אני מזהיר בזה את השמנים בניו־יורק סיטי: אוי להם ואבוי באם ינסו את כוחם בשיטת ההרזייה החדשה של מועדון הלילה ויליג׳־נייט (לפיה, אם לא מצליחים לרזות, מפסידים 1000 דולר לטובת מאיר כהנא), ולא יעמדו בה.

כי אם הם ייכשלו במשימת ההרזייה, הם לא רק יענישו את עצמם, אלא הם יענישו את כולנו (עוד 1000 דולר לכהנא).

וזה יהיה ממש עונש קולקטיבי.

אברהם אורנשטיין, גבעתיים

● ● ●

סודות מן הפנימייה

עוד על ראשי־תיבות צה"ליים („מיכתבים", העולם הזה 10.2.88).

הקורא יפה פגש בבאלי"ש (בסיס־אימונים ליחידות־שדה) ע"צים (עובדי־צה"ל). ואני אפילו פגשתי, בבסיס אחר, זן ע"ץ שהוא לא סתם ע"ץ אלא ע"ץ בח"ק (עובד צה"ל בחוקת קצין, ז.א. ממלא תפקיד של קצין).

אבל האמת היא שצה"ל תופש אותם כשהם קטנים. אפילו בפנימיית־החימוש של צה"ל, שאליה מתקבלים נערים מגיל 15 וחצי, יש כבר מסמ"ר (מסלול מיקצועי רגיל) ומסמ"ם (מסלול מיקצועי מעשי).

אז מה הפלא שכאשר הם מגיעים לחיל־האוויר הם עלולים לשרת ברת"ק (דיר תת־קרקעי, לאיחסון מטוסים) ובחגים הם גם יזכו בחבילות־שי של אל"ח (האגודה למען החייל).

לוי רזניק, תל־אביב

● ● ●

יוסי אינו יוסל'ה

על שמו הפרטי של צייר ידוע („אנשים", העולם הזה 10.2.88).

אני מכיר את יוסי שטרן כבר 40 שנה. עוד מימי המצור על ירושלים. ומעולם לא שמעתי שמישהו יקרא לו יוסל'ה, כפי שהעולם הזה החליט לקרוא לו בקטע הפותח את מדור אנשים האחרון.

מן הראוי להקפיד על דבר כגון זה, שהרי שמו של אדם כבודו.

יעקב רומנוב, ירושלים

● ● ●

אהבה מלוחה

על טיבו של אי בים הקאריבי („ה־ישראלית וההוליוודי", העולם הזה 10.2.88).

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקדמי:

השפן של שפטל

לפני שנה היה יורם שפטל עורך־דין אלמוני. פיטוריו של מארק אוקונור הפכו את הקערה על פיה. היום הוא טובע בפירסום וטוען שהוא כלל לא סובל מכך, להיפך. מסיום מישפטו של ג'ון דמיאניוק הוא יוצא בהרגשה טובה ומאמין שזכה בניסיון רב. השלב הבא בתוכניתו הוא לגייר את נכדו של ג'ון דמיאניוק ולהשתמש ב„חוק ה־שבות" כדי להפוך את דמיאניוק, אם יצא זכאי, לאזרח ישראלי. 36

כתבת השער האחורי:

הכל הבל הבלים!

פנינה רוזנבלום, מי שהתחילה את הקאריירה שלה כמלכת־השורטס בבת־ים, מי שבמשך שנים היתה נערת־הזוהר מיספר אחד ב־ישראל, מי ששלטה ללא עוררין במדורי־הרכילות והחברה וכיכבה בכל מסיבות הבוהמה העליזות, מתנערת מכל זה ומודה, בראיון להעולם הזה, כי השורה התחתונה לכל מה שהיא עושה בימים אלה היא עשיית כסף. 38

מצומת־גלילות לפגישה לילית

יוסי הוכמן, הידוע יותר כגיבור לאומי שאיבד את אשתו וילדיו ואת שתי רגליו באוטובוס־הדמים בצומת גלילות, עומד עתה למישפט על השתתפותו בפגישה הלילית. השבוע, במלאת עשור לפיגוע, ואחרי חודשים של שתיקה, הוא פתח במערכה להוכחת ניקיון כפיו. יורם בן־עמי, גם הוא ממשתתפי הפגישה הלילית, כבר הודה, בעיסקת־טיעון, בכל ההאשמות שיוחסו לו. הוא רק דאג לאל־ברט אזולאי ש־לא ידרדר לפשע. 40 42

שקט יחסי

בתחילה היה שקט. החנויות היו סגורות. בתי־הקפה היו נעולים. מכוניות מועטות חלפו ברחובות רמאללה. רק לקראת הצ־הריים, כאילו לפי פקודה, יצאו הצעירים לרחובות כשכופיות על פניהם. שניות ספורות אחר־כך הם התחילו לידות אבנים. ברדיו דיווחו שברמאללה היה שקט יחסי. 10

בין שני גברים

למרות שבתחילה נראה היה כי קיים קשר בין התאבדותו של עורך־הדין אדם פרוסט ובין הסתבכותה של עורכת־הדין מינה ברייטמן, התברר, מחקירות המישטרה, כי לא היה קשר בין השניים. ברייטמן מספרת על חייה בין פטריארכים, על יחסיה עם פרוסט והגורמים למעילתה בכספי לקוחות. 31

וידוייה של נערת־ליווי

זהו סיפורה של צעירה מבית טוב, שבעיקבות מצב כלכלי קשה פנתה לסוכנות לנע־רות־ליווי והציעה את שרותיה. בגילוי־לב היא מספרת איך מכרה את גופה תמורת סכומי־כסף אדירים וכיצד, למרות הפיתוי, נחלצה בזמן. אין היא ממליצה לנסות. 21

שוליית הקוסם

תוכנית־השלום של ג׳ורג׳ שולץ היא קארי־קטורה. נדמה שהכל יודעים זאת מלבד שולץ עצמו. רק כסיל גמור יכול היה להאמין כי אש"ף יקבל כיום, אחרי ההתקוממות בגדה וברצועה, את אשר דחה נחרצות כבר לפני 10 שנים. 7

סיפורי המגורשים

ענת סרגוסטי מספרת על חוויותיה באתונה ועל היחס הלבבי שבו זכו הנציגים הישראליים, הן מגורמי אש"ף רישמיים והן מהמגורשים הפלס־טיניים. בין התרוצצויות אינסופיות במסיבות־עיתונאים היא ערכה שיחות אל תוך הלילה עם המגורשים. כמאל נמרי שסיפר לה על אמו היהודיה ואכרם הנייה, שהיה עורך „אל־שעב". 14

אשה קטנה אקדח גדול

פזית בר־און נאשמת בהריגתו של בעלה, דב, לפני שלושה חו־דשים בביתם שב־אריאל. בשיחזור ה־הריגה שהוצג בבית־המישפט מספרת פזית על הרגעים האחרונים בחייו של בעלה ועל המריבה שבגללה איבדה את עשתונותיה וירתה בו. 18

ריגוני רון

מה הקשר בין **עדי איינהורן** ובין הנסיכה קרוליין ממונאקו? ● **רוחמה רז** לא נעלמה. היא חייה ושרה בקיבוץ גלאון ● גרון עמוק פרק ד' — או המעשה בשופט, עורך־דין ושתי מזכירות ● **כוכב פרי**, רקדנית־הבטן, כבר לא רוקדת לבד ● וחברת־הילדות של **אדם**. 35

למען השם — לכו!

מה עוד יכולים „מנהיגים" לעולל למדינתם? מה עוד צריך לקרות, כדי שיבינו כי עבר זמנם, שלא יכירו מקומם בראש מדינת ישראל? הם הביאו אותנו עד עברי פי־פחת. אם נניח להם להישאר, הם יורידו אותנו לשאול. „ישבתם כאן זמן רב מדי," קרא אוליבר קרומוול לחברי־הפרלמנט. „אין זה יאה שתשבו כאן עוד!" 5

כישלונות למודיעין?

סקירה, שחלקה התפרסם בוושינגטון פוסט, מאשימה את ישראל בהישענות־יתר על המודיעין הצבאי, אשר לדעת הסי־איי־אי, אינו יכול להיות אובייקטיבי בדיווח על התפתחויות החוץ, בגלל העניין שיש לו במיבצעים. היא מותחת ביקורת על המודיעין הישראלי בארצות־ערב ודנה בכישלונות סוכניו לאחרונה. 9

דף חדש

במיתוס השומרי

„כורנוגי" היא הארץ־לבלי־שוב במיתוס השומרי. ספר שיריה החדש, הטוב בקובציה עד כה, של ש. שפרה מכיל שירים רבים שנושאם הארץ־לבלי־שוב. האם מה שטוב לשירים טוב גם לאדם? משתתפנו הקבוע גראף־אומן גילה משורר־חוקר־מיליונר ירושלמי, לא ממוסד, המשתין תמיד – באופן עקרוני ואסטראטגי – רק על שני עצים. מה נשאר? נשאר רק הים, וכמה שלוליות ספורות מתחת לאילנות. עימות של אורזי המיזוודות וקורעי הפינקסים. 26

אתה והשקל

פאשיסט יפאני במוסיאון חיפאי

נגב־קרמיקה מייבאת אריחי־קרמיקה מאיטליה לארצות־הברית ● מוסיאונים בעולם נאבקים על אוסף ההדפסים של עורך־הדין **צ'ארלס קרמר** ● הציר הכלכלי בניו־יורק התווה תוכנית לפיה יפתרו משקיעים אמריקאיים בעיות של מיפעלים ישראליים ● האגף החדש של מוסיאון טיקוטין בחיפה ייקרא על־שם פעיל פאשיסטי יפאני. 16

רחל המרחלת מדווחת:

בקרוב — בן זכר ל**חווה לוי** ול**רפי שאולי** ● אוטו־ביאנקי להולדת הבן של **תירזה אייזנברג** ● **אנבל טמיר** ו**קארין דונסקי** חברות טובות (בתמונה). אבל מאחורי הגב — ישמור האלוהים! ● האב התורן של הבן של **לאה זהבי**. 34

המדורים הקבועים:

מיכתבים — אהבה מלוחה	3
איגרת העורך — מיקצוע מסוכן	4
הנדון — לכו!	5
במדינה — בדיחה גרועה	6
תשקיף — ניצוץ חדש	8
אנשים — הספר מפו"ם	12
אתה והשקל — פאשיסט יפאני	16
תמרורים — ניתוח קפוא	16
יומן אישי — סוכנות הירי	17
הורוסקופ — מזל דגים	20
לילות ישראל — ימי־הולדת	22
דף חדש — מקוללים ומטורללים	26
מה הם אומרים — אריאל ויינשטיין, אבנר רגב, רינה ארביב, יחיאל ספרא, שמעון אבידן, אמנון רובינשטיין	28
תשבצוםן —	32
זה וגם זה — תעודת־כבוד	33
רחל מרחלת — על כל העולם	34
ריגוני רון — הנסיכה קארולין	35
חשבון־נפש — יוסי הוכמן	40

בלי משוא פנים

קורא יקר,

„בילדותי רציתי להיות טוריאדור. זה הדאיג את אמי, מפני שזה מיקצוע מסוכן. אחר־כך רציתי להיות טייס. זה הדאיג את אמי, מפני שזה מיקצוע מסוכן. בסוף החלטתי להיות עיתונאי. אמי שמחה, מפני שזהו מיקצוע שקט, שאין בו סכנות.”

הדובר היה עיתונאי מקולומביה. „מאז נהרגו בקולומביה שני לוחמי־שוורים, טייס אחד ועשרות עיתונאים. בקולומביה זהו עכשיו המיקצוע המסוכן ביותר!”

הדובר היה דניאל סאמפר פיזאנו, עיתונאי מבוגוטה. הוא עסק בחשיפת המעורבות של שליטי ארצו, מפקדי הצבא, במיסחר העולמי בקוקאין. עמיתיו נהרגו. כאשר גברו האיומים עליו, ברח. מאז הוא גולה באירופה.

פיזאנו היה אחד מכמה עיתונאים שהוזמנו מרחבי העולם לוונציה, כאורחי האגודה האיטלקית של כתבי־החוץ. במלאת 75 שנים לאגודה זו, היא החליטה להקדיש את ועידתה לדיון על היחסים בין העיתונות והשילטון, על רקע פרשות מפורסמות מכל העולם. היה לי הכבוד להיות מחמן לוועידה זו.

שחיתות ופיצוצים

בארמון מהודר ליד התעלה הגדולה של וונציה, בין ציורי־קיר ומתחת לתיקרה מצויירת, דיברו עיתונאים מרחבי־תבל, שרכשו לעצמם שם במיקצוע כחושפי־פרשות וכמיתגרים בשילטון.

היה שם לב ווזנסנסקי מהטלוויזיה של מוסקווה, היחיד בעולם הקומוניסטי העורך תוכנית של שאלות לאנשי־שילטון בשידור חי. האיש, שהיה בעבר אסיר במחנות, הוא ביטוי מובהק של הגלאסנוסט'. גדולי־המדינה מופיעים אצלו, מאות אורחים מטלפנים, מציגים שאלות ומותחים ביקורת. הנושאים הם בעיקר כלכליים.

הוא דיבר על כך בהתלהבות גדולה, כבעל חידוש מהפכני. שאר באי־הכנס, הרגילים לתוכניות כאלה מימים ימימה, חייכו במיקצת. אולם אין ספק שבברית־המועצות זהו באמת צעד ענקי קדימה, גם אם זה משמש כשסתום־ביטחון של השילטון.

היה שם אליו גאספארי מבראזיל, שחשף פרשת־רצח מוזרה שבה נרצח אורח בידי גנרל של שרות־הביטחון. באמצע הפרשה השתכנע העיתונאי שההוכחות נגד הגנרל הן מזוייפות, ואז יצא להגנתו.

היה שם ראדה סטיפטיק מזאגרב, שחשף פרשת־שחיתות אדירה של החברה הממלכתית לייצוא חקלאי בארצו, וכך הביא לזעזוע חמור בשילטון. והיה ברטראן לה־ז'נרר, העיתונאי של לה־מונד הפאריסאי שמילא תפקיד חשוב בחשיפת פרשת הטיבוע של האוניה גרינפיס („שלום ירוק”) של שומרי איכות־הסביבה, בידי שרותי־הביטחון הצרפתיים. הספינה ניסתה למנוע ניסויים גרעיניים של צרפת באוקיינוס השקט. (אי־אפשר היה להתעלם מן הדימיון עם פיצוץ האוניה הפלסטינית בקפריסין.)

הוראציו ורביצקי מבואנוס־איירס דיבר על עיתונות־המחתרת בימי שילטון הגנרלים בארצו, וחנא סיניורה מירושלים סיפר על תלאות העיתונות הפלסטינית תחת הכיבוש הישראלי — סיפור עגום של מעצרים וגירושים, צנזורה ואיסורי־הפצה, סגירת עיתונים והתעללויות.

הוזמנתי כדי לספר על הראיון שערכנו עם יאסר ערפאת בימי המצור על ביירות. נחום ברנע הוזמן כדי לנתח את פרשת האוטובוס בקו 300.

כל זה ביום אחד. ביום השני הועלה מיקבץ של פרשות נוספות.

שרון אינו חריג

מבחינה מסויימת, היתה זאת חגיגה. היה נעים להכיר כה רבים מן האחים־למיקצוע, שהצטיינו במערכה העולמית על חופש־הדיבור. והיה חשוב להרגיש שזהו אכן קרב עולמי. כל ארץ היא גיזרה במערכה זו. בכל ארץ התנאים שונים, השיטות שונות. אך הדימיון בין ארץ לארץ רב יותר מכפי שנראה במבט השטחי.

בארצות רבות העיתונות היא האופוזיציה היחידה, וכמעט בכולן היא האופוזיציה העיקרית. שינאת השילטון לכלי־התיקשורת היא תופעה כלל־עולמית. אריאל שרון אינו חריג.

יש עיתונאים המשלמים בחייהם עבור מילוי חובתם. אחרים נעצרים, מועמדים למישפט, מגורשים. כאשר העיתונאים מפוטרים על־ידי השילטון, הם בדרך־כלל מועלים בתפקידם. כאשר העיתון עושה את מלאכתו נאמנה, הוא חשוף תמיד ללחצים פוליטיים או כלכליים כבדים.

בארצות הדיקטטורה, העיתונאי צפוי לאיום פיסי וללחץ אלים. בארצות הדמוקרטיה, ניסיונות השיחוד והלחץ הכלכלי תדירים יותר. ישראל שייכת לסוג השני, אך השטחים הכבושים לסוג הראשון.

על רקע המאורעות האחרונים, העניין באורחים מארץ־הקודש היה, כמובן, רב. שאלה טיפוסית: „איך אתה מסביר את מעשיה של ממשלת־ישראל, שפוצצה את ספינת־המגורשים ושהרגה שלושה פלסטינים בקפריסין?”

לא היה קל להסביר. שמחתי שלא אני נשאלתי.

שמיר לא טילפן

כאשר טילפן יצחק שמיר אישית לעורכי העיתונים ותבע מהם שלא לשלוח כתבים לסיקור מיבצע אוניית־המגורשים, להחזיר את הכתבים שכבר נשלחו ושלא לעלות לאוניה, אם תצא — הוא פסח על עורך העולם הזה.

טוב עשה. חבל על הזמן ועל מחיר שיחת־הטלפון.

ברגע שעלה רעיון האוניה, היה ברור לנו שכתב שלנו צריך לסקר את ההפלגה ואת המאבק סביבה. היה גם ברור כי הכתבת תהיה ענת סרגוסטי, שסיקרה את מילחמת־הלבנון ואת ההתקוממות בשטחים הכבושים.

מעולם לא הייתי מוכן לקבל הוראה כלשהי מראש־ממשלה כלשהו. תפקיד העיתונות הוא למתוח ביקורת על הממשלה ולפקח על מעשיה. עיתונות המקבלת הוראות או „עצות” או „שיכנוע” מטעם ראש־הממשלה אינה כלב־שמירה, אלא כלבלב־תפנוקים. צר לי שכמה עורכים אכן „שוכנעו” על־ידי ראש הממשלה.

לסיפור של אוניית־המגורשים היה משמעות רבה. אחרת לא היו מוסדות המדינה טורחים לגייס את מלוא עוצמתה של ישראל כדי למנוע את ההפלגה. ומכיוון שיש לסיפור משמעות כזאת, האזרח הישראלי צריך לשמוע את הדיווח מפי שליחיו המוסמכים, כתבי התיקשורת הישראלית. כשם שהאזרח הישראלי חייב לקבל מידע מכלי ראשון על עמדותיו וטענותיו של יו"ר אש"ף, יאסר ערפאת, לגבי ההתקוממות בגדה וברצועה. לכן נשלחה ענת סרגוסטי לאתונה, ונסעתי אני לתונים.

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

חבל שהחולונית היפה, שבילתה חופשה נעימה עם כוכב־טלוויזיה הוליוודי באי הקאריבי סן־מרטין (או בגירסה ההולנדית של שמו, סינט־מאארטן) לא הרחיבה קצת יותר על האי הקטן והמקסים הזה.

לשוטט ב־95 אלף הדונמים של סן מרטין/סינט מאארטן זאת לא סתם חווייה נעימה, אלא גם חווייה דו־לאומית. כי חציו האחד של האי הוא בשילטון צרפתי וחציו השני בשילטון הולנדי.

והכי מעניין: אם הייצוא הסמוי של האי הוא מגורי־אוהבים, הרי הייצוא הגלוי הוא דווקא מלח, ובכמויות לגמרי לא מבוטלות.

עמוס שמיר, חיפה

● ● ●

הסברה מישפחתית

על הקשר המישפחתי בין מסבירי המתרחש בשטחים הכבושים („רפ־פורט מגייס אהדה”, „תשקיף”, העולם הזה 17.2.88).

עזריה רפפורט, המנסה להסביר בניו־יורק את מדיניות ה'יד הקשה' בשטחים, איננו בן מישפחת רפפורט היחיד המקדיש לאחרונה מזמנו לנושא זה.

גם בתו, טלי זלינגר, מטפלת בנושא זה, כמעט חודשיים וחצי, מדי יום, מעל דפי יומון ההסתדרות, דבר, שבו היא משמשת ככתבת צבאית.

ומעניין מה היה קורה לוא היה מישהו מראה לרפפורט בניו־יורק, רק כדוגמה אחת מני רבות, את הקטע שפורסם בדבר (ב־15 בפברואר), מתחת

כתבת זלינגר
שכם היא לא ניו־יורק

לחתימת בתו, ושסיפר כי „שני חיילי צה"ל נעצרו בגין האירוע... שבו כיסו בעפר תושבים מקומיים (של כפר ליד שכם)”?

צבי רבי, תל־אביב

● ● ●

הקץ לבשר

על מקורו של הקרנבל („חגיגה בראזילית”, „לילות ישראל”, העולם הזה 17.2.88).

מקור המילה קרנבל הוא בלשון הלטינית, שבה פירוש המילים קארנה באלה הוא משהו כמו שלום לכם, בשרים! או הקץ לבשר! וזה זכר למיספר ימי־צום המקובלים על בני הדת הקתולית, שלפניהם מותרת עשיית השימחה (הקרנבל) כפיצוי על הצום הצפוי.

אבל אחרי שראיתי את ישבניהן הבריאים, שבכלל אינם מעוררים תיאבון, של הרקדניות הבראזיליות, כוכבות הקרנבל לעניים התל־אביבי, הבנתי באמת מדוע קוראים לקרנבל, קרנבל. שלום לכם, בשרים לא אסתטיים!

גדעון רייטר, רמת־גן

● ● ●

שוטים ותינוקות

עוד על אימרה קדומה („מיכתבים”, העולם הזה 3.2.88).

הקוראה גלזר העירה לכתבת־האופנה של העולם הזה על שהיא לא הביאה במדוייק את האימרה „מיום שחרב בית־המיקדש...” והואילה להזכיר לנו כי האימרה המדוייקת היא „מיום שחרב בית־המיקדש, ניטלה הנבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים.”

כמה חבל שהקוראה גלזר עצמה לא עיינה במקורות. כי מה שבאמת כתוב שם הוא: „...ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים ולתינוקות.”

יוסף ליברמן, רחובות

● ● ●

גם בתל־אביב

על קיום סניף ישראלי לחנות הריגול הנגדי („צעצועי ג'יימס בונד לכל”, העולם הזה 6.1.88).

חנות הריגול הנגדי הנמצאת בלונדון איננה חברה, כי אם סניף. אחד מתוך מיספר סניפים של החברה האמריקאית המובילה בעולם בתחום זה, חברת סי־סי־אס (קומיוניקיישן קונטרול) ואשר מרכזה הוא בניו־יורק.

חברת־בת של החברה הזאת היא חברת איי־טי־ג'י (אדוונסד טכנולוג'י גרופ), שכותב שורות אלה משמש כיום כמנכ"ל בה והיושבת במרכז־הטכסטיל בתל־אביב ובאולם־התצוגות שלה ניתן לראות, ואף למשש, בפריטים המופיעים בכתבה של העולם הזה.

שלמה קוריס, מנכ"ל איי־טי־ג'י, תל־אביב

● ● ●

ביקורת עניינית

על גישתו של חבר מועצת עיריית־חיפה לתוכנית גוראל בוואדי סאליב („העיקר שכחנו”, „דף חדש”, העולם הזה 27.1.88).

הופתעתי למצוא את עצמי על הכוונת ברשימה בחתימתו של נ. ביאליק.

הוא מסתמך, לפי דבריו, על שמועות, לפיהן תמיכתי בראש עיריית־חיפה, גוראל, נובעת מכך שבני הועסק על ידו בעירייה.

כדי להרגיע את ביאליק ולמנוע ממנו נדודי־שינה, אומר לו שמישרדו (לגראפיקה) של בני לא מקיים היום, ולא קיים בעבר, שום קשרים עם העירייה ובענין עבודתו בעירייה: הוא התקבל לעבודה ב־1982, בכוחות עצמו, מבלי שאפנה לראש־העירייה או לכל גורם אחר בעירייה, הוא קיבל אז „עבודת דחק” זמנית, במשכורת עלובה ועזב את העבודה בסוף 1983.

ובעניין ואדי סאליב מתקיף אותי נ. ביאליק בטענה שסירבתי לחתום על פטיציה בגנות הריסת ואדי סאליב. אם מישהו מסר לנ. ביאליק שסירבתי לחתום, הוא הטעה אותו.

...ברגע שהתפרסם שהורסים את ואדי סאליב הגשתי שאילתה לראש העירייה (ב־23.11.87), שבה ביטאתי את מחאתו של הציבור נוכח „הידיעות שעיריית־חיפה הורסת את ואדי סאליב.” תבעתי שיבטיח שאף בניין לא ייהרס ושאלתי מדוע מיגרש־בנייה לאמנים צריך לעלות בין 40 ל־50 אלף דולר.

גם בעבר העליתי את העניין בעירייה ופעמים רבות תבעתי לפתוח את הבניינים האטומים בוואדי סאליב ולשכן בהם ערבים, כדי להקל על מצוקת הדיור הקיימת במיגזר הערבי בחיפה.

...אני בדיעה שתוכנית העירייה לשיקום הוואדי אינה התוכנית הטובה ביותר, אבל זאת הפעם הראשונה שיש תוכנית לשיקום הוואדי ונדמה לי שיש בתוכנית הכוונות והאפשרויות להציל את אותם הבניינים שנשארו לפליטה בוואדי.

עצירת התוכנית, פירושה שגם המעט הזה ייעלם ויהפוך לחלק של העזובה וההרס.

הביקורת חייבת להיות עניינית ומיקצועית, והאצבע המאשימה חייבת להיות מופנית לכתובת הנכונה.

זאהי כרכבי, חבר מועצת העירייה, חיפה

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972־3־245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

„העולם הזה” קיבל מיכתב בעילום־שם הנוגע לפרשת מכרם מחו"ל. המערכת מבקשת מהכותב להזדהות. מובן שזהותו תישמר גם להבא בסוד.

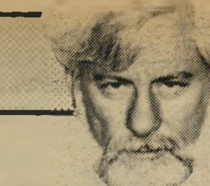

הנדון:

„ישבתם כאן זמן רב מדי. אין זה יאה שתשבו כאן עוד!"

למען השם, לכו!

אין עוד מנוס מן הדרישה החד־משמעית: **הם צריכים ללכת.**

הם.

כל החבורה הזאת, שהביאה את המדינה לעברי פי פחת.

כל החבורה הזאת, שחבריה דבוקים זה בזה, אף שהם מעמידים פנים של יריבים ומקללים איש את רעהו בפרהסיה, בעודם מחבקים זה את זה בחדרי־חדרים.

שימעון פרס. יצחק שמיר. יצחק רבין.

הם ועוזריהם ועמיתיהם, וכל חבורת השרים־הבכירים והשרים־הזוטרים, המהווים את הקארי־קטורה העגומה ששמה ממשלת־ישראל.

■ ■ ■

אחרי מילחמת ששת־הימים, הכריח העם את גולדה מאיר ומשה דיין להסתלק מן השילטון.

לא עזרו להם כל החוכמות. לא ועדת־אגרנט המגוחכת, שטיהרה אותם. לא החלטתם הנחושה להחזיק בקרנות המיזבח.

העם הפגין. העם התקומם. העם לא נח, עד ששני אבות־האסון הסתלקו מן הבימה, ופינו אותה ליצחק רבין ול־שימעון פרס.

אחרי מילחמת־הלבנון, הכריח העם את מנחם בגין ואריאל שרון להסתלק מן השילטון.

לא עזרו כל החוכמות לשרון. גם הוא לא היה מוכן להסיק את המסקנות. גם לא כאשר ועדת־כהן חרצה את דינו.

העם הפגין. העם התקומם. העם לא נח, עד שאריאל שרון הורחק ממישרד־הביטחון, אף שזעם־העם לא הספיק כדי להוציאו מן הממשלה בכלל.

נגד בגין לא היה צורך להפגין ולהתקומם. הוא — היחיד מבין כולם — שלא המתין לדין העם. הוא חרץ את דינו בעצמו.

הוא גזר על עצמו מאסר־עולם ואלם ניצחי.

(ולא חשוב אם החליט כך בהכרה צלולה, או שפעלו במעמקי נפשו כוחות נעלמים, שנטלו ממנו את כוח־השיפוט. התוצאה היא אותה התוצאה.)

■ ■ ■

אשמתם של כל אלה היתה קטנה מאשמתם של היושבים כיום על ספסל־הנאשמים של ההיסטוריה העברית.

מילחמת יום־הכיפורים היתה אסון — פרי מחדל פוליטי של שנים רבות, ומחדל צבאי של כמה ימים.

מילחמת־הלבנון היתה הרפתקה מטופשת.

מחירם של שני אסונות אלה נמדד בדם.

אולם האסון המתרחש עתה לנגד עינינו עולה על שני אלה פי כמה וכמה.

■ ■ ■

אין ספק, בין כל האשמים, יצחק רבין הוא האשם מס' 1.

מהסיבה הפשוטה: הוא נושא באחריות הריש־מית והישירה.

כשר־הביטחון, הוא האחראי העליון, ולמעשה הבילעדי, לשטחים הכבושים.

אין הוא יכול להעביר אחריות זו אל איש, ולא לגלגל אותה כלפי מטה או כלפי מעלה, כלפי הרמטכ"ל או כלפי הממשלה.

שר־הביטחון הוא האחראי. נקודה.

אין הוא יכול לאמר: „כולנו הופתענו. אי־אפשר היה לצפות מראש."

עצם האמירה הזאת די בה כדי שיארוז את חפציו ויסתלק ממישרד־הביטחון. כי זוהי הודאה בחוסר־היכולת לשאת באחריות. מי שאינו יכול לצפות מראש, מי שטוען שכלל אי־אפשר היה לצפות מראש, מודה שאינו מוכשר למלא את התפקיד. כי עיקרו של התפקיד הוא לצפות מראש.

לא תעמוד לו גם הטענה שלא היה קיים מוסד מוסמך להערכות־מצב בשטחים הכבושים. אולי נכון כי לא השב"כ, לא המוסד, לא אמ"ן, ולא כל גוף מודיעיני אחר היה אחראי לגיבוש הערכות כאלה.

אז מה?

יש מוסד אחד שהוא גם מוסמך וגם אחראי לכך: שר־הביטחון.

אם אין מוסד, תפקידו היה לדאוג שיהיה. אם העניין נפל בין הכסאות, זוהי אשמתו שלו ושל קודמיו.

אך בסופו של דבר, לא היה כלל צורך בשום מוסד. היה רק צורך בשכל ישר. היה צורך בחוש־אחריות. ומעל לכל: היה צורך בנכונות להבין את העם הפלסטיני.

מכל הבחינות האלה, יצחק רבין הוא האדם הפחות־מתאים לתפקידו בכל מדינת־ישראל. די בכך כדי לקבוע: עליו ללכת.

■ ■ ■

מהרגע שפרצה ההתקוממות, העידו כל החלטותיו של יצחק רבין על חוסר־הבנה מונומנטלי, על אי־יכולת מוחלטת לתפוס מה מתרחש. המוח האנאליטי המפורסם לקה בהלם. הוא שבת.

מבחינה צבאית הוא לא קרא את המפה, טעה בכל ההערכות, שגה בכל ההחלטות — בלי יוצא מן הכלל.

די בציטוט ההכרזות שלו על הרגיעה אור־טו־טו, ואחר־כך על הרגיעה בעוד כמה ימים, ואחר־כך על הרגיעה בעוד כמה שבועות. האיש פשוט לא ידע מה הוא שח. הוא לא הבין מה מתרחש. אין הוא מבין גם עכשיו, בחודש השלישי של המילחמה.

על כך נוספת גסות־לב, שאין דומה לה. משהו אטום, סתום, הדומה לחוסר־אנושיות.

ידי האיש מגואלות בדם — דם שנשפך למען המשך הכיבוש. דם ילדים, דם נערים ונערות, דם גברים ונשים, זקנים וזקנות. אין סבון בעולם שירחץ דם זה.

שמו של האיש נקשר בהחלטות בלתי־אנושיות, החלטות שהן בלתי־חוקיות בעליל על פי החוק הישראלי והבינלאומי, החלטות הפוגעות בזכויות־האדם המקובלות בכל חברה תרבותית. וכל אחת מן המעשים הנוראים האלה אך הגביר את ההתקוממות, החריף את המצב.

ציניקן יכול היה לאמור: אם יש לאש"ף אויבים כמו יצחק רבין, אין הוא זקוק לידידים.

יצחק רבין כיהן במשך שלוש שנים כראש ממשלת־ישראל. כהונה זו הסתיימה בכישלון היסטורי. עכשיו הוא מכהן זה שלוש שנים כשר־הביטחון, והאסון גדול אף יותר.

יצחק רבין הוא אסון המהלך על שתיים.

הוא היה צריך להתפטר ב־10 בדצמבר 1987, יום אחרי שפרצה ההתקוממות. הוא לא עשה כן.

עכשיו חייב הציבור להגיד חד־משמעית: רבין הביתה!

„איך יכולנו לצפות לזה?"

אבל רבין אינו האשם היחידי. כשם שידידו שרון לא היה האשם היחידי במילחמת־הלבנון. כשם שמשה דיין לא היה האשם היחידי במילחמת יום־כיפור.

רבין הוא חלק מצוות. לא רק באופן פורמלי, אלא מכל הבחינות.

אין זה מפחית במאומה את האשמה שלו. אבל זה אומר שאין הוא צריך לשבת לבדו על ספסל־הנאשמים.

משני צדדיו צריכים לשבת יצחק שמיר ושימעון פרס.

זהו הפורום המפורסם של „ראשי הממשלה". השלישיה המובילה שבתוך הקאבינט שבתוך הממשלה. השלושה שקיבלו למעשה את כל ההחלטות.

■ ■ ■

יצחק שמיר. איש ה„לאו" המוחלט. מר לא.

הוא מזכיר את החייל היפאני שהתגלה בג'ונגל של הפיליפינים, 20 שנים אחרי תום מילחמת־העולם השניה.

חייל זה לא ידע כי יפאן נכנעה, שהמיקאדו השלים עם האמריקאים. הוא המשיך להילחם לבדו. הוא התחבא בג'ונגל.

יצחק שמיר חי עדיין בימי המחתרת. מעולם לא יצא ממנה. הוא לא הכיר בעובדה שמדינת־ישראל כבר קמה.

המציאות של המדינה שינתה את כל הבעיות, ומחייבת פיתרונות שונים לחלוטין.

אבל יצחק שמיר, לוחם חרות ישראל, עדיין חי בג'ונגל, בין העצים העבותים, אשר אור־השמש אינו חודר בעדם.

במחתרת מותר היה לחלום על ארץ־ישראל השלמה, מן הים אל הירדן, או משני עברי הירדן, או מן הפרת ועד הנילוס. למה לא? המחתרת היא ארץ החלומות. בזה כוחה. לחלומות אין גבול.

אולם משקמה המדינה, נוצרה מציאות. במ־ציאות יש מאזן־כוחות, יש מיגבלות לעוצמה וליכולת, יש אלף ואחד גורמים שיש להביאם בחשבון. המציאות היא זירת הפוליטיקה, והפוליטיקה היא, כפי שאמר ביסמארק, „האמנות של מה שאפשר".

יצחק שמיר עומד מעל למציאות. „מה שאפשר" אינו מעניין אותו. גם לא האמנות של הפוליטיקה. גם לא מאזן־הכוחות, חשבונות דמוגראפיים, מיג־בלות־עוצמה. לכל אלה יש לו תשובה מן המוכן: לא.

■ ■ ■

בעולם־החלומות של יצחק שמיר, היפאני שבג'ונגל, איש־המחתרת־הניצחי, קיים רק אל אחד, ושמו סטאטוס קוו.

שמיר הוא נביא הסטאטוס קוו. הוא מתפלל לו חמש פעמים ביום.

על רובספייר נאמר שהוא „הפשטן הנוראי". הוא פתר את הבעיות בעזרת הגיליוטינה.

הפשטנות הנוראה של שמיר דומה לזו של שרון ולזו של דיין.

הרי זה פשוט בתכלית: השטחים הכבושים בידינו. הם מספקים לנו אדמה למתנחלים, רכוש גדול, מים, שוק זמין לסחורתנו, ועבדים זמינים לכלכלתנו. אין עלינו שום איום צבאי. מכונת־המילחמה שלנו היא גדולה ועצומה, תודות לכסף שגזלנו למענה מן החולים ומן הזקנים, מן התינוקות ומן הנכים, מן החינוך ומן התרבות.

אין עלינו שום לחץ פוליטי. הווטו האמריקאי מובטח לנו, וגם הסיוע האמריקאי. אמריקה היא למעשה שטח כבוש בידינו, כמו יהודה והשומרון וחבל־עזה. ברית־המועצות רחוקה. האו"ם הוא שמו"ם.

ובשטחים הכבושים עצמם — הכל שקט. הם התרגלו. הם התייאשו. הם לא מסוגלים לשום דבר. סתם ערבים. נולדו להיות עבדים. גם הטרור הוא מיטרד קטן מאוד.

לכן — אין צורך אלא להגיד „לא" לכל דבר, למנוע כל תזוזה, לחבל בכל יוזמה, והשאר יסתדר בעצמו. הסטאטוס־קוו יישאר על כנו לנצח.

פשוט. יפה. ומטורף.

כי כל אותו זמן עלו המים מאחורי הסכר של

(המשך בעמוד 9)

מאת אורי אבנרי

במדינה

העם

היום ה־78

יצחק רבין ניבא. עכשיו זה נשמע כבדיחה. ביום ה־78, המצב חמור יותר מאשר ביום הראשון.

ההתקוממות הפלסטינית — שה־ערבים קוראים לה „ההתנערות" וישראל — „ההתפרעויות" — החלה ב־9 בדצמבר 1987.

ביום השלישי השבוע מלאו לה 77 יום.

לפי כל הסימנים, המצב כיום גרוע מן המצב ביום הראשון. נקבעו הרבה עובדות „בשטח", המשנות את המציאות עד לבלי הכר. לקראת בואו של שר־החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ (ראה מיסגרת) מצפים הכל להחרפה, לפי פקודות ההנהגה המחתרתית, השולטת עכשיו בגדה וברצועה.

כאשר החלה ההתקוממות, ניבא שר־הביטחון יצחק רבין שהיא תסתיים בתוך כמה ימים. מאז הבטיח שוב ושוב שעוד מעט „יירגעו הרוחות".

בעלות השחר ביום ה־78 נשמעות מלים אלה כבדיחה גרועה מאוד.

מחאה

תלמידים בירושלים

המפגינים הצעירים, חיילי המחר, מצילים את הכבוד האבוד של עם־ישראל. העולם מסתכל בהם

יתכן ש־150 תלמידי־תיכון הצילו השבוע את כבוד עם־ישראל.

הם יצאו מבתי־הספר כדי להפגין לפני בית ראש־הממשלה את סלידתם מן המדיניות המופעלת בשטחים הכבושים, בשמם ובחסותם של יצחק שמיר ויצחק רבין.

מכל ההפגנות שנערכו בשבועות האחרונים בישראל, בגל גובר והולך, יתכן וזו היתה המשמעותית ביותר. כי תלמידים אלה הם החיילים של מחר, והם אמרו בבירור: איננו רוצים שהצבא שלנו ייראה כך.

אגדה מתנפצת. בארץ מתה־לכת האגדה שהנוער הישראלי הולך ימינה, וכי נפל כולו טרף לרעיונות של מאיר כהנא, יובל נאמן ורחבעם זאבי.

האמת שונה, אמנם, חסידי הקנאות הלאומנית הקיצונית הם היסוד הרועש ביותר, קולם נשמע והם משתקפים יפה בסיקרי דעת־הקהל. הנוער השפוי שקט יותר, עוסק בלימודים ואינו נוטה להתבלט. דרוש הרבה כדי להביא אותו להתגייסות. אך כאשר הוא מתגייס לפעולה פוליטית, יש לכך חשיבות הרבה יותר גדולה.

יתכן כי הביטוי המובהק ביותר לטיבו של נוער זה היה בוויכוח־זוטא, שהתנהל השבוע בטלוויזיה, בחצות־הלילה, בין אחד המפגינים ובין מנהל בית־ספר תיכון יוקרתי בירושלים.

בין השניים, היה התלמיד האיש הבוגר, השפוי, ההגיוני, האינטליגנטי. הוא הביע את דבריו בהגיון צרוף, בלהט מוסרי ובסיגנון תרבותי. הוא היה ברמה של מנהל־גימנסיה לפחות.

ואילו המנהל התאים יותר למעמד של תלמיד בכיתה של טעוני־טיפוח. הוא דיבר בחוסר־הגיון מדהים, מישפט אחר שלו סתר את מישנהו, ומכל מילה נדף ריח של צביעות וחוסר־אמת. בסוף היה ברור לגמרי כי הוא פועל מתוך מניעים לאומניים־פרימיטיביים.

הופעת המנהל מסבירה אולי את הנטייה של חלק מאוכלוסיית בתי־הספר אל הימין הקיצוני.

ליקוי מאורות. העולם, המסתכל בישראל בתדהמה גוברת והולכת, תולה את תיקוותו בישראלים כמו אותו תלמיד־גימנסיה.

כאשר שומע העולם כי חיילים ישראליים קברו חיים ארבעה ערבים — תמונה היוצרת אסוסיאציה אוטומטית עם מעשי הנאצים — הוא מזועזע. קשה לציבור במערב לעכל שהיהודים, קורבנות הנאצים, מתנהגים ככובש קולוניאלי אכזרי.

כל מהדורת־חדשות מוסיפה לזעזוע זה. כי בכל מהדורה נראים חיילי־צה"ל כשהם מכים נערים בלתי־חמושים מכות־רצח, כשהם מאיימים להרוס מצלמות של כלי־התיקשורת וכשהם נראים כקלגסים.

השבוע פורסמו הסקרים הראשונים מדנמארק ומהולנד, שתי מדינות שהיו עד כה המדינות הפרו־ישראליות ביותר בעולם. בדנמארק, המדינה האחת שהצילה את כל היהודים שלה בימי השואה, גדול עתה מיספר התומ־כים בפלסטינים ממיספר התומכים בישראל. בהולנד, מדינה שיצרה פולחן של אנה פראנק, המצב מתקרב לאותה נקודה. ממשלות שתי המדינות כבר שינו את עמדותיהן בהתאם לרחשי־ציבור אלה.

הדבר טיבעי: ציבור שתמך ביהודים כשהיו בצרה, שהיה מוכן להסתכן כדי להציל את הנרדפים, מושיט עתה באופן טיבעי את ידיו לפלסטינים.

ציבור זה מחכה עתה בכיליון־עיניים לכל סימן של הומאניות הבא מישראל. הפגנה של תלמידי־תיכון מחזירה את אמונו בעם־ישראל. היא יוצרת את הרושם ששליט קולוניאלי אכזרי כמו יצחק רבין אינו אופייני לישראל, וכי אחרי ליקוי־מאורות זה תחזור מדינת־היהודים למה שהיתה, מדינה הומאנית ושוחרת־שלום.

העולם רוצה להאמין בכך. הגשמת תיקווה זו תלוייה באותו תלמיד ירושלמי, חבריו וחברותיו. רק הם יכולים להציל את הכבוד האבוד של עם־ישראל.

קלאודיו נוסקביץ, חדשות

מפגינים נגד „היד החזקה" בחיפה
מצילים את הכבוד האבוד של עם־ישראל

ההתקוממות

הדגל השחור

היועץ המישפטי קובע: פקודות בלתי־חוקיות בעליל. מילוי הפקודה הוא פשע. אבל חוות־הדעת לא תעמוד בפני המציאות.

היועץ־המישפטי־לממשלה קבע ה־שבוע מה שכל אדם סביר יכול היה לדעת זה־מכבר: שהפקודות בשטחים הכבושים הן בלתי־חוקיות בעליל.*

על פי הפסיקה הישראלית (ובעיקר: פסק־דינו של השופט בנימין הלוי במישפט כפר־קאסם) פקודה היא בלתי־חוקית כאשר אדם סביר יודע שהיא בלתי־חוקית. מתנופף עליה דגל שחור, שהכל יכולים לראות אותו.

למשל: פקודה להרוג שבויים היא בלתי־חוקית בעליל. מילוי הפקודה הוא פשע. כך גם פקודה להתעלל באוכלוסיה אזרחית, לבוז ביזה ולהפ־עיל עונש־מוות או עונש־הכאה בלי מישפט.

גם חייל סאדיסטי, הממלא פקודה כזאת בתשוקה ובחדווה, יודע שהיא בלתי־חוקית, ועל כן הוא עובר עבירה על פי החוק הישראלי.

העם היהודי לחם יותר מכל אחר לקבלת העקרונות האלה, כדי למנוע מן הפושעים הנאציים כל אפשרות לטעון שהם „רק מילאו פקודות". מילוי פקודה הוא בעצמו פשע, אם הפקודה היא בלתי־חוקית בעליל.

סיפורים משונים. את פקודות יצחק רבין הבין כל העולם, וגם חיילי צה"ל, כפקודה לשבור את העצמות של ערבים בשטחים הכבושים — לא רק במהלך הפגנה אלימה ולשם סיומה, אלא אחרי הפגנה ולצידה, כדי לשבור את רוח האזרחים ו„להוכיח להם שלא ישיגו דבר".

ברוח זו מולאה הפקודה על־ידי אלפי חיילים, באופן ספונטאני. אם היו אלה „חריגים", הרי שכל חייל שני היה חריג.

הוא הדין לגבי הריגת מפגינים, כשאין הדבר בא כתוצאה מסכנה מיידית וישירה להורג.

ההורגים עצמם יודעים זאת היטב, ועל כן באים מדי יום הסיפורים המשונים בנוסח „נהרג בשעה שניסה לחטוף את הנשק של חייל צה"ל," או „נהרג בשעה שאיים בסכין על חייל," או „נהרגו מפני שסיכנו את חייהם של אנשי־הסיור."

אילו היו סיפורים אלה נכונים, לא היה מנוס מן המסקנה כי רוח של גבורה אחזה בנוער הפלסטיני, עד כי עשרות ומאות מוכנים לבצע פעולות של התאבדות.

בכל ימי ההתקוממות, לא נהרג ולא נפצע אף חייל אחד של צה"ל פצעים חמורים. גם לא היה אף מיקרה אחד שבו הצליחו מפגינים „לחטוף את נישקו" של חייל צה"ל.

תביעה נאיבית. היועץ־המיש־פטי־לממשלה, יוסף חריש, תבע משר־הביטחון לדאוג לכך שכל חייל יבין את אי־החוקיות של המעשים המת־רחשים עתה מדי יום בגדה וברצועה.

זוהי תביעה נאיבית. יותר מכל דבר אחר, בולטת העובדה שמאז ראשית ההתקוממות ועד היום לא נשפט אף חייל אחד לעונש חמור על פעולה בלתי־אנושית, הריגת ילד או ילדה, ריסוק־עצמות והכאה ללא צורך של התגוננות. להיפך, כל האלופים האח־ראיים חזרו וטענו שכל אחד ממאות המיקרים האלה, בלא יוצא מן הכלל, היה חוקי ונכון. רק בקומץ של מיקרים, שבהם הונצחו הדברים על־ידי עיתונאים וצלמים, החל תהליך של חקירה, וגם זה בצורה שלא יכלה לעורר אמון.

ההיגיון הפשוט של החייל אומר שמעשים אלה נדרשים על־ידי מפקדיו והדרג המדיני. השאר יישאר על הנייר.

---

*כפי שקבע העולם הזה מייד עם היוודע הפקודות.

איך תהפוך כל שקל שלך לחמישה שקלים ברכישת דירה.

- במסלול הפקדות חד פעמיות — "טפחות תשואה לדיור" תהיה זכאי למשכנתא עד פי 4* מסך הפקדתך (החל מ־3,000 ש"ח) — **כל שקל שלך ייהפך לחמישה שקלים ברכישת הדירה.**
- במסלול הפקדות חודשיות — "טפחות לדירה", תהיה זכאי למשכנתא גדולה חלקה בלתי צמודה ובריבית נמוכה.
- בשני מסלולי ההפקדה תקבל הצמדה מלאה למדד ולריבית צמודה על חסכונותיך.
- מומחי בנק טפחות יעזרו לך בתיכנון החסכון, תקופת החסכון וניצול המשכנתא המגיעה לך.

* עד למכסימום המותר (כיום 55,000 ש"ח) בכפוף לכללי בנק ישראל.
- המבצע לתקופה מוגבלת. הבנק רשאי להפסיק את המבצע בכל עת.

פתח תוכנית חסכון בלעדית לדירה בבנק טפחות

בנק טפחות

דחף

שוליית הקוסם

זהו חיקוי לקארנבל נוסח קיסינג'ר. אבל התנאים השתנו. המצב החדש בשטחים הכבושים יצר מפה חדשה. שולץ מתעלם ממנה, ולכן ספג סטירת־לחי מצלצלת

תוכנית־השלום של ג'ורג' שולץ היא קא־ריקטורה. נדמה שהכל יודעים זאת, מלבד שולץ עצמו.

השם „שולץ" הוא גרמני, ופירושו ראש־כפר, משהו הדומה למוח'תאר בערבית. השבוע התנהג שולץ כאילו הוא ראש־הכפר של המרחב, וכי על פיו יישק הדבר.

היומרה היתה כה מגוחכת, עד כי רבים מראשי המדינות במרחב סברו שזהו בלוף מכוון, מעין תרגיל־על־ריק שנועד לצרכים אמריקאיים פנימיים בלבד.

אולם שולץ אינו מודע לכך. נדמה לו שהאוסף המיקרי של רעיונות בלים, שאסף בחיפזון במחסן־הגרוטאות של מישרד־החוץ האמריקאי, הוא באמת „תוכנית שלום".

מכיוון שהתוכנית היא קאריקטורה, גם היוזמה עצמה היא קאריקטורה. היא נראית כמו פארודיה למסעות־הדילוגים של הנרי קיסינג'ר. כאילו משחק טוביה צפיר את שר־החוץ לשעבר.

גם קיסינג'ר עצמו היה בלוף מהלך על שתיים. אולם לבלוף של קיסינג'ר היה כיסוי כלשהו. קיסינג'ר עצמו היה אדם מבריק, שידע להעניק גם לדברים פעוטים ועלובים הילה של מיבצע מריני היסטורי. כשפרש קיסינג'ר מתפקידו, השאיר אחריו שדה־חורבות במיזרח אסיה, אסון במרכז־אמריקה ופיצצת־זמן במרחב הישראלי־ערבי. בכל זאת הצליח לקיים את הרושם כאילו היה מדינאי מזהיר.

עכשיו בא שולץ, כמו שוליית־הקוסם, ושולף מהמיגבעת שפנים מתים.

שולץ בא לחקות את הקארנבל של קיסינג'ר. ביקור מפוצץ, מסע־דילוגים, תוכנית־שלום.

הצרה היא שכל אלה הן בועות־סבון. ואולי צרה גדולה עוד יותר היא שג'ורג' שולץ אינו די חכם כדי לדעת זאת. האיש גדול־הממדים, בעל הפנים של קצב גרמני, פשוט אינו די מתוחכם, כדי להבין את המצב המורכב במרחב.

● סטירת־לחי לשר

את מכת־המוות קיבלה ה„תוכנית" של שולץ עוד לפני שהחל המסע ההיסטורי.

אש"ף הודיע ששום אישיות בגדה המערבית וברצועת־עזה לא תיפגש עימו.

הדבר הדהים את האמריקאים, וגם את העי־תונאים החיים ממידע בלתי־מוסמך, המתפרסם פה ושם, בגלל חוסר המגע הישיר עם אש"ף. הם נזונים מדברים סתמיים שאומר פלסטיני זה או אחר, כדיעה פרטית, ומעניקים להם מעמד של „עמדת אש"ף".

עוד לפני שבועיים הודיע יאסר ערפאת, במסיבת־העיתונאים הבינלאומית בתוניס שבה השתתף אורי אבנרי, כי הוא מתנגד מכל וכל ליוזמה האמריקאית. העיתונאים והדיפלומטים התעלמו מהודעה זו, כפי שהם רגילים להתעלם מהודעותיו של ערפאת. עכשיו הם מופתעים.

למעשה אין כל מקום להפתעה. הדבר הוא ברור והגיוני.

כפי שפורסם, בא שולץ להציע, כצעד מוחשי יחידי, כינון „מינהל עצמי" פלסטיני בגדה וברצועה. זוהי מהדורה חדשה, מצומצמת עוד יותר, של ה„אוטונומיה" של.קמפ־דייוויד, שאותה דחו הפלסטינים מכל וכל.

רק כסיל גמור יכול היה להאמין כי אש"ף יקבל כיום, אחרי ההתקוממות בגדה וברצועה, את אשר דחה לפני עשר שנים, כשמצבם של הפלסטינים היה לאין שיעור יותר רע.

מכיוון שהרעיון המרכזי של תוכנית־השלום אינו מקובל על הפלסטינים, לא היה טעם במחווה פלסטינית שתחזק את שולץ.

לכן נתנו הפלסטינים סטירת־לחי לשר־החוץ האמריקאי. הם הודיעו ש־שום אישיות פלסטינית לא תיפגש עימו.

היו לסטירה כמה סיבות מוחשיות:

● הממשלה ששולץ חבר בה החליטה לסגור את מישרדי אש"ף בוושינגטון ובניו־יורק. אילו הסכים אש"ף לפגישה בירושלים, היה האירגון כאילו משלים עם סגירת מישרדים. בבואו לבטל את הפגישה, אומר אש"ף לשולץ: „אם אתה רוצה לדבר איתנו, פנה אל המישרדים שלנו בוו־שינגטון ובניו־יורק. לא ניכנס לדלת האחורית אחרי שזרקת אותנו מהדלת הראשית."

● האמריקאים מטפחים את האשלייה, כאילו יש „מנהיגות בשטחים", בנפרד מן המנהיגות של אש"ף. גם ממשלת־ישראל מטפחת אשליה זו, בחוזרה שוב ושוב על הטענה כאילו אין קשר בין אש"ף ובין ההתקוממות.

הפקודה של אש"ף באה להוכיח כי כל האוכלוסיה בשטחים הכבושים מקבלת את מרות אש"ף, וכי לא תקום שום הנהגה חלופית.

● באופן מהותי, ממשיך שולץ לקבל את העמדה של ממשלת־ישראל (על שני חלקיה) שאין להכיר בזכות־ההגדרה־העצמית של הפלס־טינים; שאין להכיר באש"ף ולנהל משא־ומתן עימו. אש"ף מעוניין להוכיח כי שום דבר לא יזוז עד שהאמריקאים ישנו עמדה זו.

● יש בהחלטה זו גם תגובה על עלבון לאומי. אחרי התקוממות של חודשיים וחצי, אין הציבור הפלסטיני מוכן עוד לקבל גישה שחצנית של פקיד אמריקאי, המתעלם מהם והמתייחס אליהם כמו מושל־מחוז קולוניאלי.

● חשוב לפלסטינים למנוע כל אפשרות להפריד בין מיליון וחצי הפלסטינים בשטחים הכבושים ובין שני המיליונים בחוץ. אש"ף מייצג את אלה ואת אלה.

האישים „המתונים" בשטחים הכ־בושים יפעלו על־פי הנחיית אש"ף. במצב של התקוממות, כאשר השילטון המעשי בציבור זה עבר לידי הנוער, אין איש מוכן להיראות כבוגד או כקוויז־לינג. שום מנהיג רציני לא ייפגש עם שולץ, וביקורו אך יביא להחרפת ההת־קוממות.

● יחס קריר במוסקווה

באין פלסטינים, אין גם ערבים אחרים. בעיקבות ההתקוממות השמיע המלך חוסיין דברים, המבטאים את סירובו הסופי לקבל בחזרה את הגדה המערבית ו/או לייצג את הפלסטינים. אין הוא רוצה בצרות.

עמדה דומה ננקטת על־ידי חוסני מובארכ. הוא הודיע כי האוטונומיה מתה, וכי אין כל טעם בתוכנית חדשה־כביכול, שרעיון האוטונומיה הוא אחד מחלקיה העיקריים.

שני השליטים אינם יכולים להרשות לעצמם לריב עם ארצות־הברית, המ־ספקת להם את האוכל היומיומי. על כן לא יעליבו את שולץ וישתפו עימו פעולה בבימוי ההצגה שלו. זאת ולא יותר.

גם מבחינה זו עשה שולץ את כל השגיאות האפשריות. החלטתו להקים את בסיסו בירושלים, ומשם לדלג לארצות השכנות, היא שגיאה חזותית ממדרגה ראשונה. הוא מפגין בעיני ההמונים הערביים שהוא בעצם בעל־הברית של ישראל, ובא אליהם רק כדי למסור תכתיב.

ההתקוממות הפלסטינית שינתה לגמרי גם את האווירה בארצות השכנות. מובארכ וחוסיין מודאגים, ובצדק.

הסערה בשטחים הכבושים עלולה לעבור בכל רגע את גדות הארץ ולהציף את ההמונים במצריים ובירדן. הצ־עירים שם עלולים להתפתות למחשבה: „אם הפלסטינים יכולים להתייצב מול האש של צבא־כיבוש אכזרי, מדוע אנחנו שותקים?"

במצב זה, שום שליט לא ירצה להתגרות בהמוני ארצו ולהציג את עצמו כמי שנכנע לאמריקאים, ידידי ישראל.

היו ימים כאשר תלו הפלסטינים תיקוות בברית־המועצות. נראה היה להם כי הישועה תבוא כאשר הסובייטים והאמריקאים יישבו ביחד.

גם תיקווה זו התבדתה. ברית־המועצות נת־קלת עתה בספקנות ערבית גוברת, והיא מגיבה על כך בזהירות רבה. אם קיווה שולץ שהסובייטים יחבקו אותו ואת יוזמתו, ויגררו איתם גם את סוריה, טעה.

השבוע נתקל שולץ במוסקווה ביחס הרבה יותר צונן מכפי שציפה. אומנם, הסובייטים מעוניינים מאוד בהסכם עם אמריקה בענייני חימוש וכלכלה, ולשם כך הם צריכים לרכוש את אהדת היהודים וידידיהם בקונגרס. אבל אין הם מוכנים לאבד, לשם כך, את אהדת הערבים.

בלי אש"ף, אין גם הסובייטים יכולים לזוז. זהו המסר הפשוט שמסרו לשולץ במוסקווה.

● כמו שלג דאשתקד

יתכן שהמצב היה שונה, אילו שלט בוו־שינגטון נשיא חזק, בראש ממשלה תקיפה ובריאה.

אולם מאחורי שולץ עומד רונלד רגן, חלוש ומובס, האיש העומד לסיים שמונה שנות כהונה שבהן לא השיג דבר וחצי־דבר. כישלון זקן ומיסכן.

רגן וממשלתו אינם יכולים עוד להבטיח דבר. אין בכוחם לנקוט שום יוזמה שתימשך שנים. הם זקוקים למשהו שניתן יהיה להתחיל בו ולסיימו תוך כמה חודשים. לכן בא שולץ למרחב, כמו פיל לחנות־חרסינה.

יצחק שמיר יודע זאת, וגם שימעון פרס. כל אחד מהם מסיק את מסקנתו.

שמיר יודע שאינו צריך לעשות דבר למען שולץ. לכן הוא משמיע מלים סתמיות, ופשוט ממתין שהזמן יעבור. שולץ יבוא ויילך, ושום דבר לא יקרה.

פרס רוצה לנצל את שולץ למערכת־הבחירות שלו. מכיוון ששולץ מדבר על „שטחים תמורת שלום", וגם על איזשהו אירוע בינלאומי, יכול פרס להעמיד פנים כאילו היוזמה האמריקאית תואמת את תוכניתו שלו, האמורה לשמש כדגל המערך בבחירות. היונים במערך ינופפו אז בדגל הוועידה הבינלאומית של פרס, והניצים במערך ינופפו באלה המגואלת־בדם של יצחק רבין.

הסיכום הסופי הצפוי: אפס.

הטראגדיה היא שאילו פתחו האמריקאים ביוזמה כזאת לפני שמונה או שבע שנים, היא היתה יכולה להביא לפתיחה של תהליך, ואולי אף לשאת פרי בהמשך הדרך. כיום זה נראה כמו שלג דאשתקד.

ההתקוממות הפלסטינית שינתה את המציאות עד לבלי־הכר. שולץ יוצא לדרכו כשבידיו מפה של מציאות, שאבדה מזמן מן העולם. רעש־האדמה שינה את פני הנוף.

יש מפה חדשה. שולץ לא שמע על כך. אולי הוא זקן מדי ועייף מדי — ערב ירידתו מן הבימה — מכדי להתאים את עצמו למציאות חדשה.

הוא יבוא. הוא יסתובב. הוא יצדיע לדגלים ויעמוד דום לכבוד הימנונים. הוא ייכנס לשיחות וייצא משיחות. וכל זה בלי כל קשר למציאות כלשהי.

אם ישראל היא בעלת־הבית, והפ־לסטינים הם הדיירים, הרי שולץ עושה את החשבון בלי בעל־הבית ובלי הדי־יירים גם יחד.

תשקיף

לוי יתמוך בשיטרית

במחנה דויד לוי בתנועת־החרות מסתמנת החלטה לתמוך במועמדותו של ח״כ מאיר שיטרית, איש מחנה שמיר, לתפקיד גיזבר הסוכנות היהודית.

התמיכה תותנה בהתפטרותו של שיטרית מן הכנסת. אם אכן יעשה זאת, יכנס במקומו דויד מור, איש מחנה־לוי, שיעניק יתרון למחנה בסיעה בכנסת.

הליברלים לא יוותרו

המיפלגה הליברלית מתחזקת בעמדתה לקראת חידוש הדיון בינה לבין תנועת־החרות על האיחוד בין שתי המיפלגות.

אחרי שבדיון הקודם צומצם מיספר הח״כים המובטחים לליברלים מ־14 ל־12, החליטו הפעם הליברלים שלא לוותר. הם מסתמכים על הצלחתם של חברי־המיפלגה משה ניסים ויצחק מודעי כשרי־אוצר.

קיסינג׳ר מייעץ לירות

האמריקאי בוב גראנט, שדרן־הרדיו הפופולארי המסייר עתה בישראל, סיפר ביום השישי בשעה 3 אחרי־הצהריים ב־רשת־הרדיו „אי־בי־סי״, כי מנהיגים יהו־דיים השוהים בישראל סיפרו לו שנפגשו עם הנרי קיסינג׳ר, שהעביר דרכם שלוש עצות לממשלת־ישראל כיצד לנהוג.

העצה הראשונה היא להפסיק להכות מפגינים — מוטב לירות מאשר להכות. העצה השניה היא שלא להסכים בשום אופן לוועידה בינלאומית, שתהיה מלכודת לישראל. העצה השלישית היא שלא להר־שות לעיתונות להיכנס לשטחים הכבו־שים.

גראנט ציין כי עצות אלה של קיסינג׳ר שונות ממה שהוא נוהג לומר בפומבי, אך ברור שזוהי דעתו.

דיניץ ירוץ גם לכנסת

שימחה דיניץ, יו״ר הסוכנות היהודית, לא יוותר על כסאו בכנסת. גורמים במיפלגת־העבודה מעריכים שלא ינתק עצמו מהעשייה המדינית, לאחר שרמז שבבוא היום יבקש לעצמו את תפקיד שר־החוץ.

דיניץ יבקש לשריין לעצמו מקום ברשימה לכנסת הבאה. תפקידו הנוכחי אינו כלול בהחלטת המיפלגה על איסור כפל־התפקידים.

אדרי למחוז־השרון

רפי אדרי, יו״ר סיעת־המערך בכנסת, יציג את מועמדותו לכנסת הבאה במיסגרת מחוז־השרון, ולא במיסגרת הרשימה המרכזית.

מעמדו של אדרי במיפלגה נמצא בירידה, ומחשש שלא יצליח להשתלב כמועמד ברשימה המרכזית, החליט לנסות את סיכוייו במחוז.

כתבי־נוער נגד צנזורה

בימים אלה מתארגנת קבוצה של כתבי־נוער, שתצא במחאה נגד הגבלת חופש־הביטוי.

את הקבוצה מארגן בבאר־שבע אורי רזות, כתב־נוער, שהושעה מעבודתו בעיקבות מיכתב חריף ששלח למנהל אגף־החינוך בעיריית באר־שבע, ובו האשים אותו בכניעה ללחצים פוליטיים.

מחאה אמנותית

150 ציירים, פסלים וצלמים יוצאים במחאה מיוחדת נגד הכיבוש, תחת הסיסמה: „בעד הידברות עם הפלסטינים, אנו דורשים סוף הכיבוש.״

הקבוצה תביע את מחאתה בתערוכות על נושא הכיבוש, שיערכו בו זמנית בחמש גלריות בתל־אביב: רגע, שלוש, מימד קטן, בונרשוב וארטיפקט. התערוכות יתחילו ביום־השבת ויימשכו חודש ימים. בסיום התערוכות ייצאו האמנים להפגנה מול פוסיאון תל־אביב

חקירה יסודית למנהל

לבחירתו של ג׳ילברטו טופאנו כמנהל תיאטרון־חיפה קדמה בדיקה דיסקרטית.

לחלק מחברי הוועדה הממנה הגיעו שמועות על כך שטופאנו היה בעבר פעיל במיפלגה הקומוניסטית באיטליה. הבדיקה ניקתה אותו מכל חשד, והוא נבחר ברוב של 20 מול מתנגד אחד. המתנגד היה נציג־הליכוד בוועדה, שתמך בבימאי מיכה לווינסון לתפקיד.

השמות בחומר־הראיות

שמותיהם של שניים מתוך שלושה אנשי אש״ף, שנהרגו בשבוע שעבר בפיצוץ במכוניתם בקפריסין, מוזכרים בחומר־הראיות במישפטה של עיטאף עליאן.

עליאן מואשמת בניסיון לפוצץ אוטובוס ליד מישרד ראש־הממשלה בירושלים. לפי חומר הראיות, שלחו אותה השניים למשימתה.

בחירות איזוריות בתל־אביב

מזכירות מחוז תל־אביב של מיפלגת־העבודה תפעיל בבחירות העירוניות הקרובות בפעם ראשונה בישראל מעין בחירות מוקדמות.

העיר תל־אביב תחולק לחמישה אזורי־בחירה — עבר הירקון, צפון תל־אביב, מרכז תל־אביב, יפו ודרום־מיזרח העיר — וחברי־המיפלגה יבחרו כל אחד, באיזור מגוריו, באופן ישיר, את נציגיהם למועצת־העירייה.

פרס חושש משפייזר

במיפלגת־העבודה יש דריכות לקראת הופעת סיפרו של ח״כ אליהו שפייזר על הסתאבות המערכות הפוליטיות בישראל, למרות שהספר אינו אמור לטפל רק במיפלגת־העבודה.

בכל זאת צופים במיפלגה שתהיה בספר התקפה על שימעון פרס, יו״ר המיפלגה.

שפייזר, המסיים השנה את הקדנציה השלישית שלו בכנסת, מעוניין להשתלב בחיים הכלכליים.

המישטרה עקבה אחרי השופט

מתברר שהמישטרה עקבה אחרי פגי־שותיו של השופט צבי נדיב עם סוזאן בניסטי, כמעט מתחילתן.

היה מי שדאג להדליף למישטרה על הקשר הרומאנטי בין השניים. זו הציבה מעקבים למרות שבאותו הזמן לא היה בכך כל חשד לעבירה.

ניצוץ חדש מוצנע

פירסום חד־פעמי בשם „צאות אל־שארה״ („קול הניצוץ״) הופיע השבוע בדוכנים בירושלים.

הממונה על מחוז ירושלים, אלי סויסה, החליט סופית ביום החמישי לאסור על הופעת העיתון טריק אל־שארה („דרך הניצוץ״) בשל חשד ל„זיקה של ממש לאירגון החזית הדמוקרטית״.

בינתיים נעצר גם כתב־העיתון בשטחים הכבושים.

ביטוח למישפחות חד־הוריות

לחברת הביטוח „מיגדל״, שיצאה בתוכנית־ביטוח מישפחתית, הגיעו פניות רבות, שבעיקבותיהן החליטה החברה לצרף לתוכנית גם ביטוח־ילדים למישפחות חד־הוריות, וגם למישפחות דו־הוריות, שאחד מן ההורים לא התקבל לתוכנית.

כנס למרות המצב

כנס עולמי חמישי של „חיילים משוחררים יהודיים״ עומד להיפתח ביום הראשון בירושלים. כל 450 המוזמנים אישרו את בואם לכנס, על אף המצב בשטחים הכבושים. הכנס יימשך חמישה ימים, וגולת־הכותרת בו תהיה ביקור ב„יד ושם״, והנחת זר־פרחים על־ידי נציג אחד מכל מדינה.

באותו השבוע תתקיים בירושלים גם ועידת־הנשיאים של האירגונים היהודיים בארצות־הברית, בראשות מוריס אברהמס.

כדאי לחלות בקניון

הנהלת „קניון איילון״ הגיעה להסכם עם שרות „שח״ל״ לחולי־לב, שלפיו תוכל ההנהלה לזמן למקום ניידת פרטית של „שח״ל״, שתגיע תוך חמש דקות מרגע הקריאה, ושתעניק טיפול ראשוני לאזרחים שייקלעו למצוקה בעת ביקורם בקניון.

הסכם דומה נחתם בין שח״ל לבין הסתדרות רופאי־השיניים, למיקרה שחולים ייקלעו למצוקה בעת הטיפול הרפואי.

היו״ר התפטר מתפקידו

יו״ר הוועדה הממונה במבשרת־ציון, עורך־הדין יוסף דואק, החליט להתפטר מתפקידו בעיקבות איומים של ועד־הפעולה בישוב על ביתו ומישפחתו. גם העובדה שמנכ״ל מישרד־הפנים, אריה דרעי, לא נתן לו גיבוי, הביאה להחלטתו.

הרב פרץ הוא שמינה את דואק לתפקיד. עתה יהיה המאבק על התפקיד בין אנשי סיעת ש״ס לבין הליכוד, שכן המינוי הבא יהיה לשלוש שנים.

התושבים החזירו הפינקסים

חיים שרון, ראש־עיריית חולון, שהבטיח לתושבי שכונת קריית בן־גוריון בעיר להפעיל רמזורים בשני צמתים מסוכנים בשכונה, לא קיים את הבטחתו, למרות שהרמזורים מותקנים בצמתים כבר חודשים רבים.

השכונה סובלת ממחסור בתחבורה ציבורית. חברות אגד ודן אינן מפעילות בה קווים מחוסר כדאיות, וגם תחנות־המוניות אינן מספקות שרותים לשכונה.

העירייה גם הבטיחה לתושבי־השכונה מעמד של איזור־פיתוח והנחה של 15% במיסים, אך לא קיימה את הבטחתה.

השבוע החזירו התושבים את פינקסי־המיסים לראש־העירייה במחאה.

אלבום ה־40 בחינם

אלבום מיוחד, שייצא לקראת שנת ה־40 ושיודפס ב־150 אלף עותקים, יחולק חינם לכל מבקרי תערוכת שנות ה־40 שתתקיים בתל־אביב.

במיכרז על הפקת האלבום זכתה חברת פל־אם. האלבום יהיה דו־לשוני — עברי־אנגלי — ויסוקרו בו הישגי־המדינה. יהיו בו הגיגיהם של נשיא־המדינה, ראש־הממשלה, ממלא־מקומו, שר־האוצר ושל ראשי קהילות יהודיות בעולם.

הפקת האלבום, שתעלה חצי מיליון דולר, תמומן על־ידי פירסומות מכל העולם.

כהניסטים אינם יודעים עברית

אנשי „כך״, שהפגינו ביום השני בזכות הטרנספר בפתח האולם שבו נערך דיון עליו ביוזמת רחבעם („גאנדי״) זאבי, נשאו שלט ובו היה כתוב: „גאנדי, אתא בדרך הנכונה.״

מות־נשיקה לדו״ח

נראה שדו״ח ועדת־שישינסקי מת מיתת־נשיקה. במישרד־האוצר גמרו אומר שלא לערוך שום דיון בדו״ח, לפחות עד הבחירות, מאחר ואיש אינו יודע מי יעמוד בראש המישרד אחריהן. נראה שהתוכנית תיגנז.

(המשך מעמוד 5)

הסטאטוס־קוו. לאט־לאט. טיפה אחרי טיפה. העין הבלתי־מזויינת לא ראתה זאת.

המים עלו והצטברו. כל מהנדס מתחיל יכול היה לחשב מתי יגיע לחץ המים לנקודה הקריטית, וייפרץ הסכר ברעם אדיר.

זה קרה ב־9 בדצמבר 1987. היום שבו נקבר הסטאטוס קוו, ויחד עימו עולמו של איש־הג'ונגל, יצחק שמיר.

עכשיו חייב הציבור להגיד חד־משמעית: שמיר הביתה!

■ ■ ■

האומלל מכל הוא שימעון פרס. **ב־9 בדצמבר יכול היה לקנות את עולמו. הוא יכול היה להתייצב מול יצחק רבין ולקרוא: די!**

אבל פרס אינו אדם המתייצב אי־פעם מול משהו, כשיש בזה סכנה. הוא חי על סיקרי דעת־קהל. הוא „מנהיג מאחור".

הוא לא חזר מטיולו בעולם. כמו רבין עצמו, הוא המשיך בטיולו ולא הפסיקו מפני שפרצה איזושהי מהפכה בארץ. וכשחזר, התייצב מאחורי רבין עוד בנמל־התעופה. ומאז לא נטש עמדה בטוחה זו מאחורי רבין.

הוא ממשיך לברבר על „פתיחה בינלאומית", ועל „הסכם עם חוסיין". הטענה העיקרית שלו היא שאנחנו עדינים מדי מכדי לדכא את ההתפרעויות (מה זה 50 הרוגים בחודשיים? מה זה אלף ומי־יודע־כמה פצועים, מאות שבורי־עצמות, אלף וכמה עצורים?). אם נמסור את שיטחי־ההתפרעויות למלך חוסיין, הוא יידע „לטפל בהם". לשון כהנא. לא להרוג 25 לחודש, כמונו, אלא 250, 2500, 25000, כמה שצריך.

כך אומר המדינאי, הסוציאליסט, הוגה־הדיעות, איש ה־אשכולות שימעון פרס.

■ ■ ■

פרס אחראי למצב כמו רבין, כמו שמיר. אין הבדל.

אין הבדל, כי כל חילוקי־הדיעות הסוערים, ההשמצות ההדדיות היומיות, מאבק־האיתנים בין המיפלגות, אינם אלא אחיזת־עיניים. תיאטרון להמונים.

בממשלה הזאת שוררת הרמוניה, כפי שלא היתה בשום ממשלה קודמת. לשלושה אלה נוח ביחד, כפי שלא היה להם נוח בשום ממשלה אחרת.

הם יכולים לריב קצת על כסף לסולל־בונה ולקופת־חולים, וקצת על סיסמות פוליטיות חסרות־תוכן. זה טוב לטלוויזיה. זה הולך בשוק.

אבל מול הבעייה האחת שהיא אמיתית, שהיא גורלית, שתקבע את גורל המדינה לדורות, הם מאוחדים כמו שלוש הצלעות של משולש אחד.

לא לשלום האחד שהוא אפשרי: עם הפלסטינים.

לא לשותף הרציני האחד שיש למשא־ומתן: אש"ף.

לא לפיתרון האחד שהוא סביר: שותפות בין מדינת־ישראל ובין מדינת־פלסטין, שתקום לצידה.

כל השאר הוא הבל־הבלים ורעות־רוח.

לפרס אין האטימות הבלתי־אנושית של רבין, ולא הפסטנות הנוראית של שמיר. אבל אין לו גם כוח־הרצון של שניים אלה. הוא האיש הנגרר תמיד, האיש הנשבר בכל מיבחן.

עכשיו צריך הציבור להגיד חד־משמעית: פרס הביתה!

■ ■ ■

אין טעם לבזבז מילים על כל החבורה הגדולה הצמודה לשלישיה זו. הסטאטיסטים הממלכתיים. ה־אפסים המנופחים. העסקנצ'יקים במכוניות־השרד.

אותם המתכנסים בקאבינט, כדי לאשר את מעשי השלישיה. אותם המתכנסים בממשלה, כדי לאשר את החלטות הקאבינט. שלא לדבר כלל על אותם חברי הכנסת, שהרימו את ידיהם כדי לאשר את הכרעות הממשלה.

חבורה בלי אופי ובלי מחשבה, אומ־ריי־הן הממטירים השמצות איש על רעהו, בעודם מתחלקים בהנאות של שילטון רקוב ומושחת.

ההיסטוריה לא תעניק להם אף את הכבוד של ישיבה על ספסל־הנאשמים. היא תשכח אותם. אין אנשים שכיחים מהם.

ייזכר רק זאת: אף אחד מכל החבורה האלמונית הזאת לא הרים את קולו ברגע האמת, לא מחה על הזוועות, לא התריע מפני התוצאות.

אף לא אחד. לא היונים־לעת־מצוא, לא הניצים, לא התוכים.

■ ■ ■

אם ילכו השלושה האלה, מי יבוא במקומם? מי יעלה לשילטון?

ואם אין אף מועמד סביר אחד בשטח, בשתי המיפלגות, איך אפשר להניח לשלישיה המובילה להסתלק?

על כך יש רק תשובה אחת: איש במערך ובליכוד אינו יכול להיות גרוע יותר.

אם יתפנה השטח, אם הדינוזאורים האלה ייעלמו מן הנוף כמו הדינוזאורים המקוריים, מוכרחים לבוא כוחות חדשים. אולי מייד, אולי כעבור זמן. אנשים חדשים יביאו עימם רעיונות חדשים. הם יוכלו להסתכל במציאות בעיניים חדשות, להסיק מסקנות חדשות.

מי שמע על עסקן בשם מי־כאיל גורבאצ'וב, כל עוד הס־תובבו בברית־המועצות הדי־נוזאורים, ברז'נייב, אנדרופוב ותיכונוב? ומי זוכר אותם כיום?

הטבע אינו סובל חלל ריק. אם יסתלקו מי שצריכים להסתלק, יתמלא החלל.

■ ■ ■

הם הביאו אותנו עד עברי־פי־פחת. אם נניח להם להישאר בתפקידם, הם יורידו אותנו לשאול.

את איוולתם, את שרירות־ליבם, את אוטם־רוחם הם הציגו לעיני כל. מעשיהם מעידים עליהם כאלף עדים.

הם השחיתו את צה"ל. הם הרסו את כבודנו בעיני עצמנו, ובעיני העולם כולו. הם קראו דרור לחבורות־מרצחים הקרויים מתנחלים. הם גרמו לברוטאליזציה של דור שלם.

הם הפכו את מדינתנו לרפובליקת־בננות רקובה, עד כדי כך שראשי ארצות־הברית מעזים לשקול ברצינות הצעת־שוחד לראש־הממשלה. הם גרמו לחולים להתבוסס ברפש. הם מכרו את המדינה לחרדים החשוכים ביותר. הם השחיתו את כל מוסדות המדינה, עד כי גם בבתי־המישפט אחז הנגע.

בגללם, הם ושכמותם, חושב מיטב הנוער על ירידה מן הארץ.

מה עוד יכולים „מנהיגים" לעולל למדינה שלהם? מה עוד צריך לקרות כדי שיבינו כי עבר זמנם, שלא יכירנו מקומם בראש מדינת־ישראל ב־1988?

„ישבתם כאן זמן רב מדי בהתחשב בכל מה שעשיתם," קרא אוליבר קרומוול לחברי הפרלמנט. „אין זה יאה שתשבו כאן עוד! אתם תפנו עכשיו את מקומכם לאנשים טובים יותר!"

„למען השם — לכו!"

מיסמכי הסי־איי־אי

נערת־הפיתוי של השב"כ

ב„מכון ברוקינגס" בוושינגטון, בארכיון המרכזי המנוהל על־ידי סקוט ארמסטרונג, מצויה סקירה בת 47 עמודים שהוכנה לפני כמה שנים על־ידי הסי־איי־אי. הסקירה מהווה הערכה, שהכין השרות החשאי האמריקאי על שרותי־המודיעין הישראליים, ובעיקר המוסד והשב"כ, ואשר לא פורסמה מעולם בישראל.

ציטוטים מן הסקירה פורסמו בזמנו בוושינגטון פוסט האמריקאי, ולפני חודשיים שימשו חלק מהידיעה שהעבירה סוכנות יונייטד־פרס, ואשר לא פורסמה בשום עיתון ישראלי.

בכתבה זו אשתמש רק בחומר שפורסם כבר בוושינגטון פוסט.

הסקירה מאשימה את ישראל בהישענות־יתר על המודיעין הצבאי, אשר לדעת הסי־איי־אי לא יכול להיות אובייקטיבי בהתבוננות ובדיווח על התפתחויות חיצוניות, בגלל העניין שיש לו במיבצעים. הסקירה גם מותחת ביקורת על המודיעין הישראלי בארצות־ערב שרמתו „אינה מספקת" ומדברת על הכישלונות של סוכניו בשנים האחרונות.

המודיעין הישראלי והאמריקאי משתפים פעולה. המודיעין הישראלי רואה את ארצות־ערב כמטרתו הראשונה, בעיקר את ארצות־העימות, ולדיברי הפקידים

> The CIA survey faults Israel for dependence on military intelligence, which the CIA fears may not be objective in observing and reporting foreign developments because of its interest in operations. The survey also criticizes Israel's vaunted intelligence on the Arabs as "somewhat inadequate in quality" and its agent operations as "lacking in success" in recent years.

קטע מהדו"ח ב„וושינגטון פוסט"
„חוסר־הצלחה"

מספק לאמריקה נתונים מעודכנים של הקורה בארצות אלה. היעד הישראלי השני הוא האיסוף של מידע על המדיניות החשאית האמריקאית וההחלטות האמריקאיות הנוגעות לישראל, ואיסוף מידע מדעי באמריקה ובארצות אחרות.

המאמץ הישראלי מתרכז במיוחד בגוש הסובייטי ובארצות־הברית, אבל גם באו"ם, שהחלטותיו המדיניות יש להן השפעה על „מטרות ישראל והציונות". ישראל אוספת מידע הנוגע למערב, לוואתיקאן, ולמדיניות שלהם כלפי המיזרח התיכון. השרותים החשאיים של ישראל גם יוזמים עיסקות־נשק עבור צה"ל, ואוספים מידע להשתקת סיעות אנטי־ישראליות במערב, בדרך של סחיטה.

הסקירה מרחיבה בתיאור מאמץ חוזר ונשנה של ישראל לרגל באמריקה.

פעם ניסה השב"כ לחדור לקונסוליה האמריקאית בירושלים, בנצלו פרשת־אהבים של עובד־הקונסוליה עם נערה ירושלמית. יזמו תביעה על הריון שלא היה ולא נברא, לצורך סחיטה, וניסו לנצל את הנערה כדי להוציא סודות מעובד־הקונסוליה.

היו גם שניים או שלושה ניסיונות גסים לשחד את חיילי־המארינס, השומרים על השגרירות האמריקאית בתל־אביב.

השב"כ ניסה גם לסחוט מידע מעובד כוחות־האו"ם בישראל.

האמריקאים גילו מיקרופון שהושתל על־ידי הישראלים במישרדו של שגריר ארצות־הברית בתל־אביב. נראה שזה היה בזמנו של סם לואיס.

כמה שנים לאחר מכן התגלה מכשיר־ציתות לטלפונים של שני נספחים צבאיים בשגרירות האמריקאית, ומיקרופון התגלה מאחורי הציפוי בקיר המישרד של עובד אמריקאי במישלחת משותפת לשיחות בין ישראל לירדן.

המודיעין הישראלי השקיע מאמצים רבים בהשגת מידע מדעי, וחלק ניכר מן האמצעים של המודיעין הישראלי הוקצו להשגת מידע מדעי וטכנולוגי. כן ניסו לחדור למיתקנים מדעיים סודיים באמריקה ובאירופה.

גם אחרי הסכם קמפ־דייוויד, אומרת הסקירה, התייחסו הישראלים למצריים כאל המדינה המועדפת מבחינת הקמת בסיסי ריגול ומידע. כמחצית האמצעים של המוסד בארצות־ערב הוקצו למצריים. במקום השני ניצבת סוריה.

המוסד חתם על הסכמי שיתוף־פעולה עם רשתות־המודיעין התורכיות ועם האיראניות, עד לנפילת השאה.

כן יש למוסד הסכם עם מדינות אירופיות בלוחמה משותפת

שגריר־לשעבר לואיס ואשתו
מיקרופון בלישכה

בטירור. המשתתפים במיסגרת זו, הקרויה קבוצת־קילוואט, הם גרמניה, בלגיה, בריטניה, לוכסמבורג, הולנד, שווייץ, דנמרק, קנדה, אירלאנד, שוודיה, נורווגיה וישראל.

לישראל יש יחסים קרובים במיוחד עם שווייץ בעניינים מדעיים וטכניים, הנוגעים לפעילות ביטחונית.

בהתאם להסכם עם שרות־הריגול התורכי מספק המוסד לתורכים מידע על הריגול הסובייטי בארצם, ועל פעולות אנטי־תורכיות בארצות אחרות. בתמורה מספקים התורכים לישראל מידע על פעילות מצרית נגד ישראל, ועל פעילות־טירור של אירגוני־אש"ף.

לישראל פעילות מודיעינית ענפה באפריקה, וקשרים אמיצים עם שרותי־המודיעין של כמה ארצות כמו קניה, זאיר, דרום־אפריקה, ליבריה וגאנה.

הישראלים גם פעילים מאוד באמריקה הדרומית. הקונסוליה הישראלית בריו־דה־ז'נירו מהווה כיסוי לתחנה האיזורית של המוסד, האחראית לבראזיל, לצ'ילי, לארגנטינה ולאורוגוואי. לישראלים יחסים טובים ובסיסי־פעילות בארצות נוספות בדרום־אמריקה. הבסיס העיקרי הוא בוונצואלה.

באסיה סיפקה ישראל אימון להקמת חיל־המודיעין של טאיוואן, ויש לה יחסים טובים עם השרותים החשאיים של דרום־קוריאה, יפאן, תאילנד ואינדונסיה. המרכז הישראלי באסיה הוא בסינגפור, עם נציגויות בארצות שונות, וביניהן סניף בז'קארטה, במסווה של חברה מיסחרית.

בהתאם לסקירה, נשען המוסד הישראלי בהרבה על הקהילות והאירגונים היהודיים ברחבי העולם, ומנצל את נכונות היהודים לסייע לישראל. הסקירה קובעת כי המוסד מנצל גם אירגונים ממשלתיים ישראליים, כמו נציגויות מישרד־התיירות, „אל על", „צים", וכן חברות בנייה ומיסחר ישראליות, הפועלות ברחבי העולם.

יגאל לביב ■

מה שנשבר הוא מחסום הפחד. מה שהתחיל כהפגנות של צעירים הפך למרד של אוכלוסיה שלמה, המשתתפת באירועים הפורצים בכל יום. ילדים, נשים וזקנים יוצאים לרחובות לעימות יום־יומי עם צה"ל

שקט יחסי ברמאללה

צילמה וכתבה ענת סרגוסטי

בהתחלה היה שקט. לא שקט יחסי, היה פשוט שקט. החנויות היו סגורות ומוגפות, בתי־הקפה היו נעולים, המיסעדות לא נפתחו. גם השוק היה ריק לחלוטין. מכוניות מעטות נסעו ברחובות רמאללה וחלפו בהם במהירות. רק הרכב הצבאי, ג'יפים ומכוניות צבאיות אחרות, הסתובבו בעיר הריקה, שנראתה באותו הבוקר כמו עיר־רפאים.

זה היה ביום השישי. הרוח נשבה. היה קר ברמאללה. ג'יפים של מישמר־הגבול, שחלונותיהם מוגנים ברשת־ברזל מסורגת, נעו אנה ואנה ברחובות השוממים.

רק קולו של הדרשן, שבקע מן המיסגדים, הפר את הדממה. ילדים קטנים הסתובבו ליד חצרות־הבתים. המבוגרים היו בפנים. הגברים היו במיסגדים.

לקראת הצהריים, שעת סיום התפילה, התחילו להראות צעירים ברחובות העיר. הם הקשיבו בחצי אוזן לקול הבוקע מן הרמקולים של המיסגדים. ואז, כאילו לפי פקודה מאי־שם, הם הורידו את הכאפיות מעל לצווארם

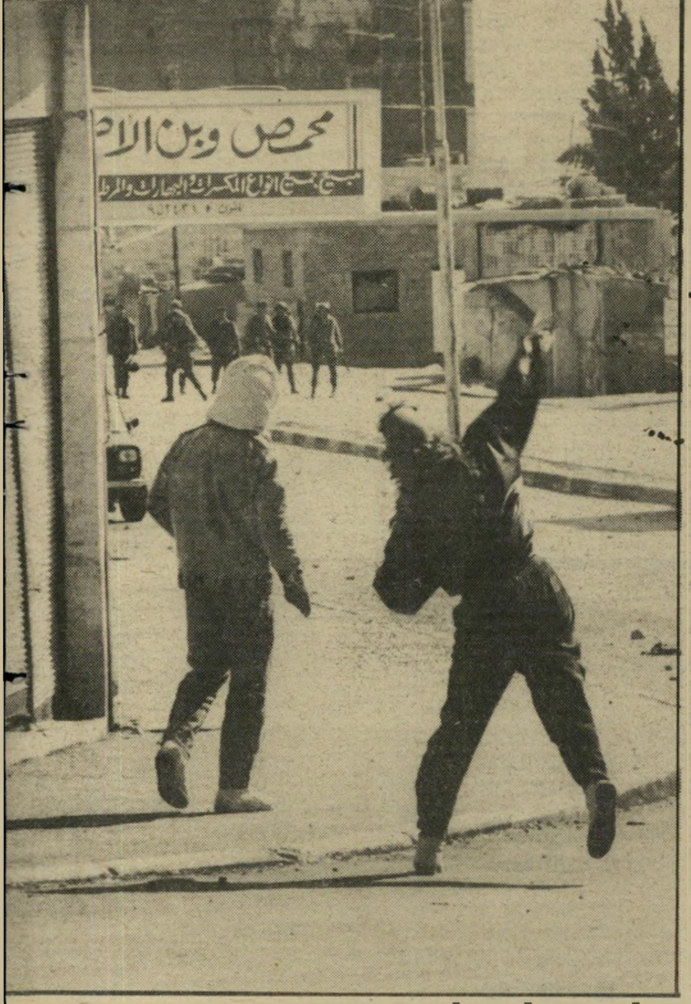

רימון־גאז בחזרה החיילים זרקו רימון־גאז אל עבר הצעירים מיידי האבנים. הרימון התגלגל לכיוון המפגינים, אך אלה לא נרתעו ממנו, וזרקו אותו בחזרה לכיוון החיילים. כך קרה פעמים אחדות. גם ירי של כדורי־גומי לא הרתיע את הצעירים ברחוב.

אלה מול אלה הצעירים של רמאללה, רובם בפנים מכוסות, נלחמים בחיילי צה"ל המנסים לפזר אותם. הצעירים ידו אבנים והחיילים ירו כדורי־גומי וגאז־מדמיע.

ילד מול ילדים

ילד פלסטיני, תושב העיר רמאללה, מיידה אבנים לעבר חיילי צה"ל, הילד לא פחד, הוא התקדם אל עבר החיילים וכשהיה בטווח זריקה ידה את האבן.

זעקות באנגלית

אשה פלסטינית, תושבת אחד מ־מחנות־הפליטים הסמוכים לרמאללה, צועקת ביחד עם נשים אחרות קריאות באנגלית לעבר החיילים. הנשים צעקו בקצב: „פי־אל־או, יזראל נו!" (אש"ף, ישראל לא!). האנגלית נועדה לעיתונאים הזרים.

העצור המקומי

צעיר, תושב מחנה־הפליטים שליד העיר רמאללה, נעצר בידי חייל. החייל הניף בידו אלה. לידו (מימין) צועד חייל נוסף כשמבט של זעם בעיניו. מאחורי החיילים והעצור הלכה קרובת־מישפחה של העצור וצעקה לעבר החיילים שישחררו אותו.

נשים וילדים

התארגנו בתוך דקות מעטות לקבוצה גדולה ומלוכדת, התקדמו לעבר החיילים וקראו לעברם קריאות, כשהם מנופפים בידיהם את האות וי, סימן לניצחון.

אשה ואבן

בין הצעירים מיידי האבנים היו גם שתי נערות. הן השתתפו באופן פעיל בידוי האבנים, תוך קריאת סיסמות.

נשים מוחות

שתי זקנות תושבות מחנה־הפליטים, מוחות על מעשה החיילים. משמאל: קבוצת נשים בהפגנה ספונטאנית.

וכרכו אותן על פניהם, כשהם משאירים סרק צר לעיניים בלבד.

באותו הזמן, כמו לפי פקודה, הגיעו רכבים צבאיים אחדים ונעמדו בעמדת־תצפית ליד המיסגדים.

התפילה הסתיימה והגברים התחילו לצאת אל הרחובות.

רק שניות עברו עד שנשמע הרעש הראשון. ריצה אל הסימטה גילתה 20 נערים, רובם הגדול מכוסי־פנים. הם נעמדו במרכז הכביש הראשי של רמאללה והתחילו לידות אבנים לכל עבר. רגע לפני כן היה הרחוב נקי מאדם ומאבנים. בסימטה סמוכה היו מונחים בלוקים של בניין בערימה מסודרת. הצעירים לקחו את הבלוקים בידיהם,

(המשך בעמוד 16)

אנשים

מאשה לובלסקי סירבה להמתין לקהל וסיסמות שחיילי צה"ל לומדים בשטחים הכבושים

■ שנת־הבחירות כבר התחי־לה ורבים מהח"כים בהווה, ואולי בעתיד, מתרוצצים ברחבי הארץ. ערבי־הראיונות פורחים מתמיד. בכל זאת, יש כנראה מועמדים הבטוחים בסיכוייהם. למשל: **מאשה לובלסקי** — מי שה־הצבעה בעניין כפל־תפקידים, שנערכה השבוע במיפלגת־העבודה, נוגעת לעניינה. לובלסקי

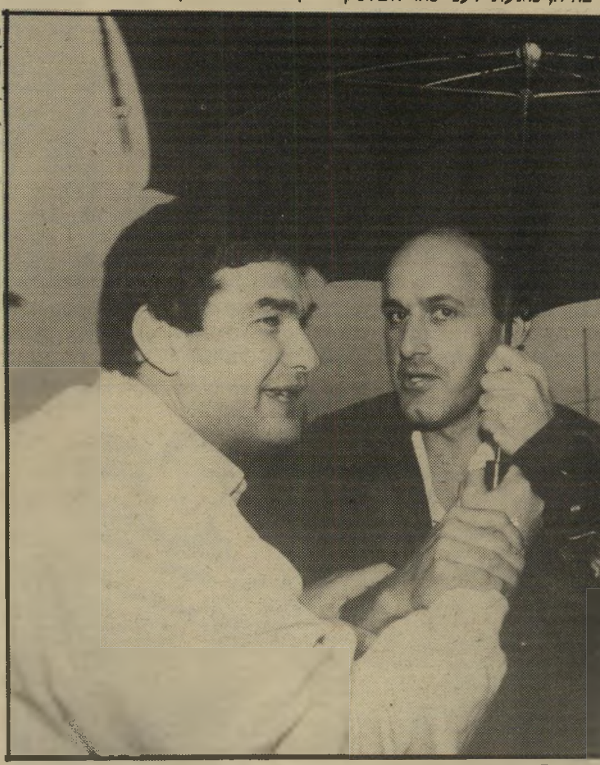

ציון צפריר, העולם הזה

סלאח טריף וח"כ חיים רמון ניהלו ויכוח מי מהם יזכה במיטריה. הם נפגשו השבוע בהצבעה שערכה מיפלגת־העבודה ב„בית ברל", על כפל־התפקידים. גשם זלעפות לא מנע ממאות חברים להגיע, להתווכח, ובעיקר לעשות נפשות למען בחירתם כמועמדי־המיפלגה לכנסת הבאה. חיים רמון יכול לישון בשקט. טריף עובד קשה ובמרץ למען בחירתו.

היתה אמורה להופיע בערב־ראיונות שנערך בקריית־שלום. היא הגיעה בשעה 8 בערב בדיוק. הקהל החל להגיע לקראת השעה 9, כפי שצויין במודעות השונות. לובלסקי התרתחה, סירבה להמתין ונעלמה. את הערב הציל **יעקב** („**יענ־קל'ה"**) **צור**, בלש פרטי נודע, שהגיע למקום באופן פרטי. הוא נקרא אל הבימה, „לשבת על הכיסא של מאשה" וקצר הצלחה כבירה.

■ **ניצה שפירא־ליבאי,** מי שהיתה יועצת ראש־הממשלה למעמד־האישה, פגשה בחבר־הכנסת **מיכה חריש.** „נו," שאלה בהקשר לפגישה מסויי־מת, „מה יצא?" „שום־דבר!" קפץ חריש, „לא הודלף משם דבר!" שפירא־ליבאי צחקה והסבירה שרצתה, בסך־הכול, לדעת, מה הוחלט באותה הפגישה. לא היו לה שום כוונות לעקוץ, או לעסוק בתככים פוליטיים.

■ „מה למדת בגן היום, ילד מתוק שלי?" — את השורה הזאת אין צריך חבר־הכנסת **בנימין בן־אליעזר** לשאול את בנו החייל, **יריב.** החייל הטרי שב משרותו בשטחים הכבושים, כשבפיו הסיסמה פי־אל־או! יזראיל — נו!" (בתרגום: אש"ף! ישראל — לא!)

■ האירוע היה אמנם לציון 40 שנה לעיתון מעריב, אולם השר **עזר וייצמן** ניצל את מיגוון המוזמנים, כדי להפריח דיעות וסיסמות פרובוקטיביות על נושא השלום. כדי להמחיש את דיעותיו, הוא הביא דוגמות מתחומים מוכרים לכל: ליל־כלולות, בתולין ומושגים נוספים שהעלו חיוכים בקרב המאזינים.

■ נוכחותו של **דן בן־אמוץ** באירוע עוררה מתח קל בקרב המארחים שציינו בסיפוק: „הפעם לפחות הוא נועל נע־ליים." בכך התייחסו להתפרצו־תו של בן־אמוץ לאירוע סגור של מעריב לפני כמה חודשים, ועוד — שומו־שמיים — יחף. בן־אמוץ שפע חיוכים ואנשי מעריב נרגעו. לבסוף לא עמד בפיתוי: הוא נטל חלה ענקית, הסתובב עימה באולם המהודר והודיע לכל הנוכחים המזועזעים שהוא לוקח את החלה לפאב בוננזה, שם הוא מתכוון לרוקן כמה כוסיות. הוא גם הוסיף לכך הסבר: „אכלו את הכל ובחלה לא נגעו."

■ פגישה שכזאת נערכה ב־אותו האירוע בין חבר־הכנסת **גדעון גדות** וסגן־מפכ"ל־ה־מישטרה החדש **גבי עמיר.** ידידה משותפת ערכה היכרות בין השניים וגדות, הרותח על המישטרה בגלל החקירה נגדו בתיק־אלבין, שפך את ליבו לפני עמיר, שעמד והאזין בשקט ונראה נבוך מעט.

■ הכל שפע אלגנטיות במ־סיבה של מעריב. במיוחד — המארחים. במהלך הערב הובהרה הסיבה: על פי הנחייה של עורך העיתון הופיעו כל אנשי הצהרון ענובים בעניבות.

■ יושב־ראש איגוד הסופרים **יעקב אורלנד** והסופרים **חיים גורי, משה צור, חנוך ברטוב** ו**יהודית פרנקל** יהיו הפותחים בדיון יוצא־דופן מסוגו שיתקיים ביום הרביעי, בבית־הסופר. הדיון, שיוקדש לנושא „מדינת ישראל והאוכלוסיה הערבית", יהיה במתכונת הייד פארק לונדוני. כשנשאלו הסופ־רים כיצד קרה שאגודת־הסופ־רים מקיימת דיון פוליטי ראשון מסוגו, השיבו שהמצב בארץ מח־ייב זאת ושהם מזמינים אורחים מכל הגוונים הפוליטיים לקחת חלק באירוע.

■ בתל־אביב יש שני גברים העונים לשם **רוני אקרמן** ושניהם עובדים בענף הפירסום. לכן רבים הופתעו לקבל הזמנה למסיבה לרגל הקמת חברת־פירסום חדשה בבעלותו של רוני אקרמן. כשהגיעו החוגגים ל־מסיבה התברר להם שמדובר ברוני אקרמן שהיה איש יחסי־הציבור של הזמר **צביקה פיק,** ולא ברוני אקרמן שהוא מבעלי חברת־הסרטים ירקון הפקות. היו שהגיבו בכעס על כך שלא ידעו באיזה אקרמן היה מדובר.

■ לזמר **בני רוזנבאום** מצמד רעים נולד בן. בטקס ברית־המילה נכחו חברים רבים וביניהם הזמר **דודו פישר,** המנצח **משה לברן** ואחרים. אך מי שגנב את ההצגה היה הרב **ישראל לאו,** רבה הראשי של נתניה שבירך את הנימול. הרב לאו מראה נוכחות בתל־אביב בגלל מועמדותו לתפקיד הרב הראשי של תל־אביב, בעידודו של ראש־העיר **שלמה להט.**

ציון צפריר, העולם הזה

מאשה לובלסקי מזכ"ל נעמ"ת פעלה נמרצות למען ביטול האיסור על כפל־תפקידים במיפלגת־העבודה. לובלסקי לא אהבה את התמונה שבה היא נראית חובשת מיטפחת לראשה. הדבר עלול ליצור לה דימוי של דודה – דבר שהיא לא מעוניינת בו, בשלב זה שבו היא מתמודדת על מקומה ברשימת המיפלגה לכנסת הבאה. עכשיו, אחרי שהתקבלה ההחלטה שלא לבטל את האיסור על כפל התפקידים היא בדילמה קשה – במה לבחור? בנעמ"ת או בכנסת?

קרולין לנגפורד (משמאל) וגבי עמרני (מזוקן) היו בין שחקני הקומדיה איפה הכסף, שירדו באמצע החזרות המעייפות, ל־24 שעות של מנוחה בים־המלח. הם התפנקו בבית־ההארחה של עין־גדי, טבלו במרחצאות הגופרית והתמרחו בבוץ. מימין, עוזרת הבימאי, גילה מאירצ'יק.

■ הבימאית **אלה אלתרמן** והמשוררת **מיכל סנונית,** אשתו של המיזרחן **צבי אל־פלג** נפגשו לארוחת־צהריים משותפת. תוך כדי שיחה התברר ששתיהן מקיימות אירועים בע־יירה כרמיאל. סנונית קוראת שירים מסיפרה החדש ואלתרמן מביימת ערב לנשים. סנונית סיפרה כי סיפרה אדם ופרח מעורר תגובות רבות אצל ילדים ובני־נוער, השואלים אותה אם הספר עוסק בזמר **אדם.**

■ המחזה הקיץ של אביה אחראי לשינוי לטובה בחייה של השחקנית **גילה אלמגור.** השחקנית, שגם כתבה את המחזה שבו היא מופיעה, נראית בימים אלה פורחת ומספרת כיצד הפך המחזה לספר רב־מכר ולתסריט. השלב הבא — סרט שהיא מתכוונת להפיק בעצמה. גם שחקנית,.גם מחזאית, גם סופרת ועכשיו — מפיקה.

■ **שרה לוי־תנאי,** מייס־דת להקת־המחול ענבל, ישבה בחברת ידידים ואורחים מחו"ל באחד מבתי־המלון בטבריה. בין החוגגים היו שני פעילי־עלייה מצרפת ש„עשו שמח" ועודדו את האחרים לשירה בציבור. הפתעתה היתה רבה כשסיפרו לה השניים שבזמן שהותם בארץ, לפני שנים רבות, הם אהבו את השיר אל נינת אגוז, אך אין הם זוכרים את מילות השיר והם רוצים את עזרתה. תנאי ההמומה סיפרה להם שהיא הלחינה את השיר, שהיה פופולארי ביותר לפני 40 שנה.

■ **דסי,** אשתו של **בונדי לוי,** איש־הבינגו הירושלמי, חל־תה בסרטן, והוחלט שיש לשלחה לטיפול במכון רפואי בארצות־הברית. אמנים, חברים טובים של לוי, התגייסו לעזרתו כדי לגייס את הכסף. גם הקהל הירושלמי לא איכזב, ולאולמי נוף הגיעו במוצאי־שבת 1400 איש. כמה מאות אף נאלצו ללכת כלעומת שבאו מחוסר מקום. כרטיס הכני־סה עלה 25 שקלים, ובנוסף נרכ־שו גם כרטיסי־בינגו. שותפו של לוי, **אבי טובול,** תרם את הפרסים. דסי ישבה מאחורי הק־לעים, וצפתה בהופעותיהם של **גבי עמרני, וין קרדינל, חופני כהן** ואחרים.

■ בערב־התרמה אחר, עבור מחלקת הילדים בבית־חולים רמב"ם בחיפה, שהתקיים ביום הראשון שעבר, מילאו את מוע־דון נוקטורנו 700 איש, ששילמו 25 שקלים לכרטיס. בין המופי־עים היו **שימי תבורי, שמו־ליק ספן, ורדינה כהן, ישי הולנדר, אלדיני** הקוסם ושוב, גם כאן, **חופני כהן.** חופני הצ־ליח לגייס 300 שקל נוספים, כשהכריז שמנהל־המחלקה, ה־פרופסור **משה בראנט,** יס־כים להופיע כזמר תמורת סכום זה. נמצא תורם, והפרופסור, שהביא את הגיטארה שלו מהבית, שר שיר בספרדית.

■ המפיקה **מרים עציוני** פגשה השבוע בדיזנגוף סנטר את **רותי גלעדי,** אשתו של המנ־תח הפלאסטי **עמי גלעדי.**

אבי ולדמן, העולם הזה

עידו דיסנצ'יק עורך „מעריב" היווה מארח למופת במסיבה לכבוד 40 שנה לצהרון במלון „דן" בתל־אביב. בפתח האירוע חולקו ספרים שכללו פרקים נבחרים מתולדות „מעריב". דיסנצ'יק הראה את הספר ללובה אליאב (מימין).

אבי ולדמן, העולם הזה

בתיה דיסנצ'יק היוותה עזר מושלם כנגדו של בעלה. דיסנצ'יק התלוננה על כך ששמנה בכמה קילוגרמים – עובדה שלא ניכרה כלל במראה הזוהר. בתמונה היא נראית בחברתו של האלוף אהוד ברק.

אבי ולדמן, העולם הזה

ליליאן ווין המיליונרית הידועה כתומכת מיספר 1 במיפלגת תמ"י וידידת שמעון פרס, הגיעה השבוע ארצה בליוויית בעלה סטיב. ליליאן נזכרה כיצד ניבא הגאון שמואל ועקנין שסטיב יעזוב את הבית למענה. בזמנו זה נראה לה כנבואה פרועה.

אבי ולדמן העולם הזה

נתן יונתן המשורר הגיע לאירוע עם חברתו הקבועה נילי פלומין. מערכת־היחסים הזאת עוררה, בזמנו, שערוריה תיקשורתית גדולה, אך כיום נראה הזוג ממוסד לגמרי והשניים מופיעים יחד באירועים פומביים רבים.

באחרונה נפגשו השתיים לפני שנה וחצי כאשר גלעדי אירגנה, יחד עם עציוני, ערב לטובת בית נשים מוכות, שבו הופיעה כלתה, **חנה לסלאו**, בתוכנית־היחיד שלה. מרים, שהורידה בשנה האחרונה 40 קילו בעזרת ריאטה חריפה, ניגשה אל רותי ונישקה אותה. גלעדי לא זיהתה אותה ממבט ראשון, עמדה נדהמת ולא הבינה מה פתאום אשה זרה מנשקת אותה.

■ השחקנית **עירית פרנק** חגגה השבוע את יום־הולדתה ה־29. היא החליטה להפתיע את חבריה להצגת־הילדים סימפוני־ית־הצעצועים ואדון מחשב. כשהגיעה אל השורה שבה היא מדברת על אהבתה לחגים, שבתות וימי־הולדת, היא שלפה פתאום, מתוך קופסה, סוכריות ענקיות על מקל, וחילקה אותן לשחקנים **בני נדלר, אדם זילברמן** וסיגל לוי.

הספר מפו"ם

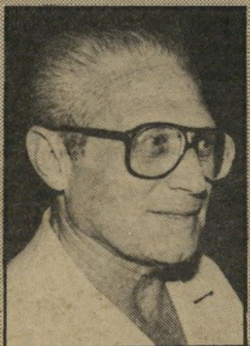

צבי סל, העולם הזה

יריב
זיכרונות מהמספרה

„חבר יקר," – במילים אלה פותח מיכתב שהופץ באחרונה בקרב קצינים בכירים בעבר ובהווה. המיכתב, החתום על־ידי האלוף במילואים אהרון יריב ומפקד המישמר האזרחי לשעבר ברוך לוי, ממשיך בצורה מפתיעה: הוא מרענן את זיכרונם של המכותבים ומזכיר את תקופת לימודיהם בפו"ם (בית־הספר לפיקוד ומטה של צה"ל), ובעיקר – את מי שדאג שם לעיצוב שיערם, הלוא הוא הספר של פו"ם.

בימים אלה הסתבך הספר בבעיות כספיות והמיכתב מונה למכותבים, למען יתרמו כספים. עד כה נאספו יותר מ־6000 שקלים ועדיין נדרשים עשרות־אלפי שקלים, כדי לסייע בידו של מי שכל ראשי־צה"ל־בעתיד בידיו.

אבי ולדמן, העולם הזה

גבי עמיר היווה מוקד לעלייה לרגל באירוע, מכיוון שהפירסום בדבר מינויו הקרוב כסגן המפכ"ל במישטרת־ישראל הופיע מוקדם יותר.

אן־קלוד אדרי הופיעה בראשונה באירוע צמודה לבעלה הטרי, רפי אדרי.

■ ידוע שהופעה טובה בטלוויזיה, באחת משתי תוכניות־הבידור של ליל־שבת, עוזרת להצלחת מופעים. עכשיו זה קורה להצגתם של **גדי יגיל** ו**מוטי גלעדי**, המוסד לבידוח לאומי: לפני ההופעה בסיבה למסיבה היתה באולמות תפוסה של 80 אחוז. עכשיו, עלתה ל־100 אחוז.

דפנה ברק, זוהר אודליאב ונעמי רזן ■

ענת סרגוסטי מספרת על חוויותיה ורשמיה בימי ההמתנה באתונה

"אש״ף! אש״ף!"

ערבים, ובעיקר בלילות, נערכו שיחות־הנפש מלב־אל־לב. השיחות נערכו בחלקן הגדול בעברית. אותם מבין המגורשים שבילו תקופות שונות בבתי־סוהר ישראליים למדו שם עברית, ועדיין שולטים שליטה מלאה בשפה.

השיחה הראשונה התקיימה עם ג'יבריל אל־רג'וב (העולם הזה 10.2.88) בעת ארוחת־צהריים במלון הנשיא שבאתונה. רג'וב, מגורש "טרי", שבילה את השבועות הראשונים של הגלות בלבנון, כשהוא מנותק ממישפחתו ומאירגונו, בא לאתונה דרך קפריסין. פגישות נרגשות התקיימו במלון בינו ובין מגורשים ותיקים יותר.

במהלך ימי־השהייה באתונה הצליח רג'וב, שגורש מהארץ בחוסר־כל, להצטייד בדברים מינימליים, ואחרי ימים אחדים כבר היה לבוש בחולצה ובמיקטורן חדשים.

במלון הנשיא באתונה, בן 20 הקומות, שוכנו מרבית המגורשים, שהיו אמורים לעלות על ספינת־השיבה. שם גם היו חברי המישלחת הישראלית, ח"כ הרשימה המתקדמת מוחמד מיעארי וחיים הנגבי, מזכיר הסיעה בכנסת. גם אני התאכסנתי באותו המלון. כך עשו גם רוב העיתונאים וחברי־המישלחות מכל העולם, שבאו להצטרף למסע הספינה.

היה נוח יותר להיפגש שם עם המגורשים הפלסטיניים, לקבל מידע מהיר על מסיבות־העיתונאים שהתקיימו בכל יום (לעיתים גם פעמיים ביום) ועל קבלות־פנים בערבים.

במשך היום בילינו בעיקר במסיבות־עיתונאים במלון אינטרקונטיננטל היקר, שבקצה השני של אתונה. בערב, כשהיינו חוזרים למלון הנשיא, עייפים, מתוחים ורעבים, מצאנו שם את המגורשים. חלקם, הקשישים שביניהם, היו עומדים במשך שעות ארוכות בלובי של המלון, מפתח־החדר ביד אחת, מסבחת חרוזים ביד השניה, פניהם אל הדלת, מבטם מופנה אל האופק ואל העתיד הלא־ידוע. הם המתינו המתנה אין־סופית. הם עמדו שם שעות, כמעט ולא דיברו, כמעט ולא חייכו, וזזו משם רק לצורך ארוחות בחדר־האוכל של בית־המלון, או בשעת ערב, כשפרשו לחדריהם לישון.

הצעירים שבין המגורשים היו פעילים יותר. הם הירבו לבלות את זמנם בבר של המלון, שהיה פתוח בכל שעות־היום, וכמעט גם בכל שעות־הלילה.

בלילה היה האור בבר עמום. סביב השולחנות אפשר היה למצוא קבוצות מעורבות ממינים שונים. לפעמים היו אלה חברים ממישלחות שונות שישבו ביחד והחליפו ביניהם דיעות על המצב. לפעמים היו אלה קבוצות מאירגונים שונים באש"ף (פת"ח, החזית העממית או החזית הדמוקרטית) שניהלו גם הם שיחות אל תוך הלילה.

מתוך מחשבה סובייקטיבית נראה לי שהישראלים — עיתונאים וחברי המישלחת — היוו אטרקציה מסויימת, הן לחברי המישלחות השונות, הן לעיתונאים הרבים ששהו במלון, ואולי בעיקר למגורשים הפלסטיניים.

לעיתים נדמה היה שהפלסטינים מחפשים, באופן מכוון, אולי מופגן, דווקא את חברתם של הישראלים. הם קיבלו אותנו בחביבות רבה, כמעט תמיד בחיוך, בדרך־כלל ברצון רב.

נראה לי שעובדת היותי עיתונאית ישראלית נתנה לי יתרון מסויים (ראה ראיון עם אבו־שריף). ההרגשה של "להיות ישראלי בלב ליבו של אש"ף" היתה טובה בדרך־כלל, למרות הדיווחים היומיומיים מן הנעשה בשטחים הכבושים.

צילומי־אופנה במחנה־פליטים

למחרת בואנו לאתונה הלכנו בפעם השניה לשגרירות אש"ף בעיר. שם, ביחד עם כל העיתונאים וחברי המישלחות האחרות, היינו אמורים לקבל את התג שיהווה, כך אמרו, אישור־עלייה לספינה.

הופתענו לגלות ששמותינו היו רשומים. הופתענו לקבל את התגים באופן מסודר, כששמו של כל אחד מאיתנו רשום עליהם, יחד עם הלאום שלו ושם העיתון שבו הוא עובד. בימים לאחר מכן היה התג צמוד באופן קבוע לדש־הבגד, ושימש כרטיס־כניסה לכל מסיבות־העיתונאים הרבות.

באתונה פגשנו בישראלים נוספים שהגיעו מן ה"גולה". שניים שבאו ממקום מגוריהם בפאריס היו סימון ביטון ואייל סיוון.

סימון (33) היא ילידת מארוקו. היא עלתה ביחד עם הוריה לישראל, ולמדה בבית־ספר בירושלים. זמן קצר אחרי שסיימה את שרותה בצה"ל, נסעה ללימוד קולנוע בפאריס. מאז היא שם. לפרנסתה היא עוסקת בבימוי סרטים לטלוויזיה הצרפתית, בעיקר סרטים תיעודיים.

היא שחורת־שיער וכהת־עיניים, נאת־מראה וחטובה. היא שולטת בעברית, בצרפתית ובערבית מארוקאית, ומיטיבה להתבטא גם באנגלית. יש לה שכל חריף ומחשבה בהירה.

על סימון אפשר לומר שהיא משוגעת לדבר אחד, לקירוב היהודים המיזרחים והפלסטינים כמפתח לשלום.

בפאריס הקימה, ביחד עם אחרים, קבוצה הנקראת "פרספקטיב ג'ודיאו־עראב" (פרספקטיבה יהודית־ערבית). זוהי קבוצה של יהודים מיזרחיים, יוצאי צפון־אפריקה, החיים בפאריס, והיא דוגלת בשלום הישראלי־פלסטיני.

סימון באה לאתונה גם כמזדהה עם רעיון ספינת־השיבה וגם כעיתונאית, כדי לסקר את האירוע למען שבועון צרפתי.

ביחד איתה בא גם אייל סיוון (25), יליד ירושלים, שלמד בבית־הספר הפתוח בבירה. אייל, בחור גבה־קומה, נאה, בעל עיניים כחולות ותלתלים בהירים, נשלח לאתונה כדי להכין סרט בן 35 דקות על מסע הספינה עבור בי־בי־סי הבריטי. נוסף על היותו שם על תקן של עיתונאי, הוא הדגיש את הזדהותו עם רעיון השלום הישראלי־פלסטיני.

אל הפעילות הפוליטית הגיע אייל כמעט במיקרה. בין שאר הדברים שבהם התעסק אחרי שסיים את לימודיו בבית־הספר, הוא היה במשך תקופה מסויימת צלם־אופנה. במהלך עבודתו חיפש אתר לצילומי־אופנה. הוא נזכר שליד יריחו יש מחנה־פליטים גדול, שומם וריק מתושבים, וחשב שהמקום יכול לשמש רקע "טוב" לצילומי־האופנה שלו.

כשנסע לבדוק את המקום, גילה לתדהמתו שהמחנה אינו ריק, וכי מתגוררות בו כמה עשרות מישפחות. כמעט מייד החליט שלא לבצע את צילומי־האופנה, ותחת זאת להכין סרט תיעודי על מחנה־הפליטים הנשכח עקבאת אל־ג'אבר.

הסרט הקצר, שהוצג לפני חודשים אחדים גם בישראל, זיכה את אייל בכמה פרסים בינלאומיים. קלטות־וידיאו של הסרט נמכרו למדינות רבות בעולם, ביניהן גם למדינות ערביות.

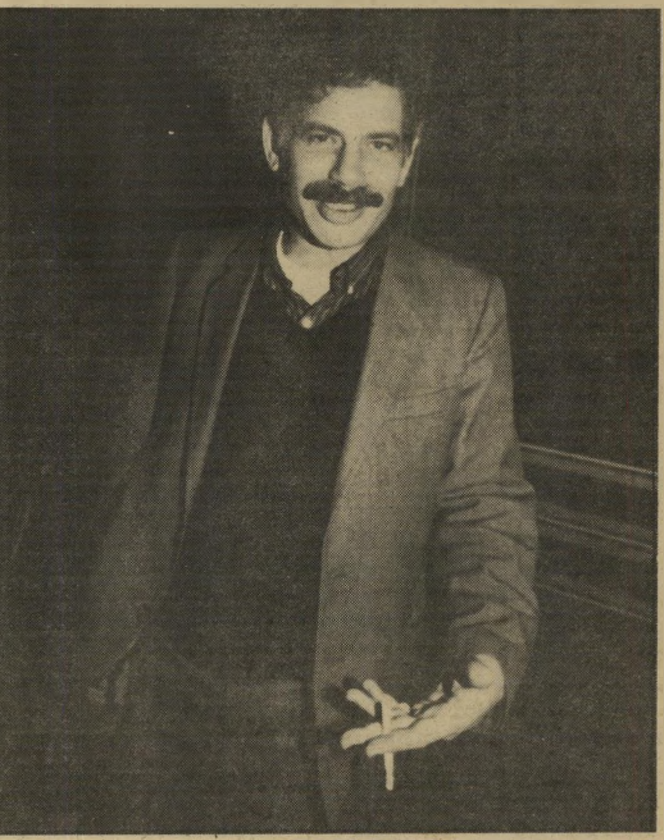

מגורש נמרי
הדוד היה שגריר ישראלי

האמא היהודיה

קבוצה נוספת של ישראלים באה לאתונה מלונדון. היא הגיעה בראשותו של אורי דייוויס.

דייוויס, איש־שלום תימהוני, לשעבר פצפיסט וחסיד המדינה החילונית־דמוקרטית. הוא מופיע מזה שנים בכל בימה אנטי־ציונית במדינות המערב. בשנים האחרונות הוא מדיר את רגליו מישראל ומתאר עצמו כגולה פוליטי.

הישראלים שבאו מלונדון שוכנו במלון אחר. הישראלים שבאו מפאריס השתכנו במלון הנשיא ביחד איתנו, עם המגורשים, האורחים והעיתונאים.

כך, לילה־לילה, עד השעות הקטנות

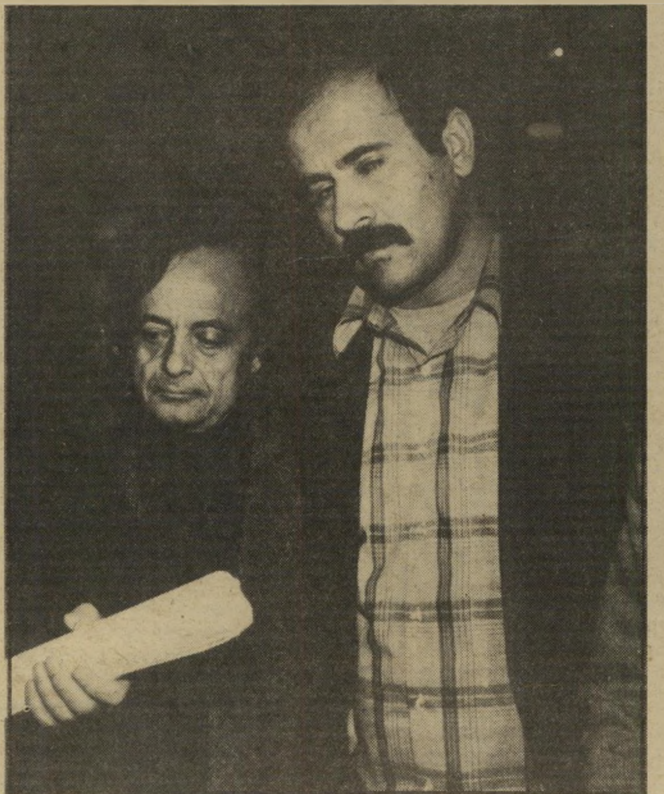

מגורש רג'וב (עם המשורר הלבנוני אדוניס)
בגדים חדשים

ישראלים סיוון וביטון (עם עיתונאי מארוקאי)
מארוקו־ישראל בצרפת

של הבוקר, ישבנו בבר של המלון וניהלנו שיחות ארוכות עם הפלסטינים.

קשרים מיוחדים התהוו עם כמאל נמרי, איש בכיר בחזית העממית של ג'ורג' חבש.

לנמרי, כך נודע לנו, סיפור־חיים מיוחד במינו. כשהיה בן 21 גילה, לתדהמתו, שאמו יהודיה. אביו היה אז בכוויית, בעבודה, ואמו נשארה עם ארבעה בנים בביתם שבירושלים המיזרחית.

באחד הימים, כך סיפר חברו, ישבה האמא עם בניה ושאלה אותם, ספק בצחוק, ספק ברצינות, מה הם יעשו כאשר יגיעו לתל־אביב. הבנים לא היססו ואמרו מייד: „נזרוק את כל היהודים לים."

האמא לא נבהלה, והמשיכה ושאלה את הילדים מה הם יעשו עם המישפחה שלה. הבנים המשיכו באותו הטון ואמרו שלמישפחה שלה הם יעשו דברים יותר גרועים.

היתה שתיקה קצרה, הבנים עיכלו את מה ששמעו, ושאלו בתדהמה אם לאמם מישפחה יהודית. האמא נבהלה קצת ואמרה שכדאי שישאלו את אביהם. הבנים היו חסרי־סבלנות ואמרו כי אביהם נמצא בכוויית, וכי ישוב רק אחרי שנה. ואז סיפרה אימם את הסיפור.

היא סיפרה שנולדה בגרמניה למישפחת קליינר. מישפחה אמידה. לימים הגיעה לארץ־ישראל ונשלחה לעבוד במישרדי־הטאבו בירושלים. גם אביו של כמאל, בן למישפחה מוסלמית אמידה מירושלים המיזרחית, עבד במישרדי־הטאבו בירושלים. השניים נפגשו והתאהבו זה בזה.

כשהודיע הבן לאביו כי התאהב בבחורה יהודיה, נבהל האב ושלח את בנו לעזה, הרחק מאהובתו. הצעיר לא נרתע ולקח לעזה גם את אהובתו. שם הם נישאו בחשאי וגרו בדירה קטנה בעיר. כשהיתה אמו של כמאל בחודשי הריונה האחרונים, הגיעו בני־מישפחתה מתל־אביב וניסו להרוס את הבית על יושביו. המשימה נכשלה, אך יצרה קרע עמוק במישפחת קליינר.

כששמע הסב המוסלמי על ניסיון־ההתנכלות, החזיר את הזוג הצעיר לירושלים.

המיקרה לא הוזכר עוד, וגם מוצאה היהודי של האם לא הוזכר עד שסיפרה זאת בעצמה לבניה.

במהלך השנים היוותה האם היהודיה־לשעבר דמות מרכזית בין תושבי ירושלים המיזרחית. היא הירבתה לסעוד עניים ולעזור לנזקקים. מישפחת נמרי היתה מיודדת במיוחד עם מישפחת אל־חוסייני. אבי מישפחה זו, עבד אל־קאדר אל־חוסייני, דמות מפורסמת ביותר, נהרג בקרב על הקסטל במילחמת־העצמאות. הילדים היו מיודדים אלה עם אלה וכך גם האימהות.

פייצל אל־חוסייני, מנהל המרכז למחקרים ערביים בירושלים המיזרחית, יושב כרגע בכלא בתוקף צו־מעצר מינהלי, ונחשב כאחת הדמויות הבולטות ביותר בגדה המערבית.

סמוך למילחמת ששת הימים ב־1967, חלתה האם ונסעה לטיפולים באנגליה. היא סיימה את חייה בגרמניה, ארץ־הולדתה.

מייד אחרי המילחמה נסע כמאל לפגוש את מישפחת אמו היהודיה בתל־אביב. אז גילה שדודו, אחי אימו, שימש כשגריר ישראל באחת ממדינות אירופה.

שנה אחרי המילחמה נעצר כמאל והורשע בסיוע לרצח ערבי, תושב הכפר אבו־גוש ליד ירושלים. לפי הסיפורים, התארגנה חוליה, שמטרתה היתה לרצוח תושב באבו־גוש, ששיתף פעולה עם ישראל. בגלל סיבוכים בביצוע נהרג השומר במקום.

כמאל, לפי הסיפור, הואשם בכך שסייע לחוליה. חבריו טוענים כי רק נתן מחסה לאחד מחברי־החוליה, שהיה ידיד אישי שלו. הוא נדון למאסר ממושך, אך שוחרר מן הכלא ב־1979, במיסגרת עיסקת חילופי־שבויים, ואז גם גורש מן הארץ.

בכלא בילה גם עם אסירים מפורסמים ביותר, בין השאר עם מוט'לה קידר ועם נחמן פרקש. הוא דובר עברית רהוטה, שאת רובה רכש בתקופת־מאסרו הארוכה.

לימים שימש כמאל כנציג אירגונו של חבש באלג'יר, ושהה בה במשך חמש שנים. כיום הוא יושב בסוריה. במהלך השנים הספיק ללמוד הנדסאות, והוא משמש כיו"ר איגוד המהנדסים הפלסטיניים.

אחיו של כמאל נמרי הוא רופא, ומשמש כמנהל בית־החולים אל מוקאסד בירושלים המיזרחית.

תג־הזיהוי של סרגוסטי
שמירה צמודה

„קול־פלסטין"

פעמים רבות במהלך שהותי באתונה, בעיקר בלילות הארוכים שבהם ישבנו בבר, נזכרתי דווקא בחברת־הכנסת גאולה כהן. כהן מרבה לצעוק בכנסת לעבר אנשי־השמאל: „אש"ף! אש"ף!" כשהבטתי סביבי באנשים שישבו צפופים ליד השולחנות, חשבתי: הרי כאן כולם אש"ף!

כל מי שדיברתי איתם מבין המגורשים התעניינו, מעבר לעניינים פוליטיים ולשיחות על נושאים שברומו של עולם, בסיפורי־רכילות שונים, במידע על מכרים משותפים, בנעשה בישראל ובשטחים הכבושים.

שיחות אל תוך הלילה ניהלתי גם עם יוסף חסן, כתב ושדרן בכיר ברדיו־אש"ף. רדיו אש"ף משדר ממקומות שונים במרחב, בשעות שונות. התחנה הראשית נמצאת בבגדאד, שבעיראק. היא משדרת במשך שעתיים בכל ערב, מן השעה 7 וחצי ועד 9 וחצי.

(המשך בעמוד 42)

ראיון עם מגורש: „אני נודד ממקום למקום!"

למזלי, לא התחתנתי!

אכרם הנייה גורש בדצמבר 1986. הוא הגיע לאתונה ביום השלישי שעבר כשהכל חשבו שספינת־השיבה תצא לדרך למחרת.

הנייה מונה כדובר־הספינה, ובמהלך ימי־ההמתנה הארוכים ניהל כמה וכמה שיחות עם עיתונאים ועם האורחים הרבים.

הנייה, גבה־קומה ורחב־כתפיים, בעל רעמת־שיער כהה ועיניים שחורות, היה לבוש במיקטורן ובחולצה בהירה. עד לגירושו היה עורך העיתון „אל־שעב" בירושלים המיזרחית.

מישרד־החוץ הישראלי הפיץ, באמצעות שגרירות ישראל באתונה, כתובה בעברית, של 27 מגורשים. רק חלקם היו באותו הזמן באתונה, ורק חלקם היו אמורים להפליג בספינת־השיבה.

על הנייה נאמר שם:

„אכרם אבל סלאם הנייה:

„היה עורך ‚אל־שעב', עיתון במימון פת"ח. גורש ב־28.12.85, בגין פעילות חמ"ת (חתרנות מדינית) בכירה, במיסגרת פת"ח ביו"ש. שימש כמתאם בין פעילי הפת"ח בשטחים ומתווך לפעולות בשטחים. מסית קיצוני נגד ישראל.

„בחו"ל התמנה לתפקיד בכיר בפת"ח, כמארגן מישלחות מחו"ל, הנתמכות או המוזמנות על־ידי פת"ח לישראל, כולל ביקורי מישלחות זרות במהלך החודשים האחרונים."

תפסתי את הנייה לשיחה ביום השבת, לפני שבועיים, כאשר האווירה מסביב הראתה שאין ספינה, וכי כל המיבצע עומד להידחות לפרק זמן בלתי־ידוע.

● איך אתה מרגיש?

אני אופטימי יותר. יש לנו עוד שפנים בכובע, ואנחנו נוציא אותם בבוא הזמן. ברור שהממשלה הישראלית הפעילה לחצים רבים, וגם אנשים נוספים הפריעו במיבצע, מהם התומכים בישראל.

אבל אני בטוח שנפליג בקרוב. אני מאמין שעוד יישמעו דברים טובים. האנשים שלנו חיכו 40 שנה כדי לחזור. אז עוד כמה ימים זה אולי מתיש, אולי מתיש גם לאורחים שנמצאים איתנו, אבל שווה לחכות.

● אתה חושב שאולי כל המיבצע לא אורגן נכון?

אנחנו לא מדינה, אנחנו חיים בגלות. יש כרגע הרבה מדינות הפועלות נגדנו, כך שעשינו כמיטב יכולתנו. אני מאמין שעוד נתגבר על הקשיים.

הממשלה הישראלית כל־כך פוחדת מהאנשים המאמינים בזכותם לחזור למולדתם. לנו אין נשק, יש לנו רק תיקווה לחזור הביתה.

● אתה יודע שמישרד־החוץ הישראלי הפיץ רשימה של מגורשים ופעילותם לפני הגירוש, ובה גם שמך מופיע ברשימה זו?

אני יודע, וזה שטויות. אני יכול לצטט את האלוף אורי אור, שחתם על צו־הגירוש שלי. הוא אמר שאני לא טרוריסט, ושמעולם לא הייתי מעורב בפעילות מיבצעית. אז גם לפי דבריהם אני לא טרוריסט.

● אם כך, למה גורשת?

כי דיברתי באופן פתוח, כי כתבתי בעיתון, והם מגרשים את אלה שקולם נשמע בקול גבוה יותר. אמרתי אז, ואני אומר גם עכשיו: אני מוכן לחזור לשם כדי שיערכו לי מישפט צבאי. אני רק רוצה ערבות שזה יהיה מישפט־צדק, ואם יתברר שיש משהו קונקרטי נגדי, אני אהיה מוכן לשבת בכלא. אמרתי את זה גם בבית־המישפט לפני הגירוש שלי, אבל הם סירבו להעמיד אותי לדין.

● אתה חבר פת"ח?

לא. בשנה האחרונה גרתי בגלות.

● איפה?

ב־13 החודשים האחרונים, מאז הגירוש, נסעתי מוועידה לוועידה, כדי להסביר את העניין הפלסטיני. אני לא חבר רישמי בפת"ח, אני עיתונאי שגורש והתומך באש"ף. תמיד הייתי, אני עכשיו ותמיד אהיה פלסטיני לאומי, התומך באש"ף, הרוצה את זכויותיו כעם, והדורש את זכות ההגדרה העצמית.

במהלך התקופה, מאז הגירוש, קיבלתי הרבה הצעות מעיתונים ערביים לעבוד כשבילם, אבל סירבתי, כי אני מרגיש שאני יכול לעבוד רק בירושלים.

● איפה אתה גר?

אני נוסע ממקום למקום, בין חברים.

● בעזרת איזה דרכון אתה מסתובב?

כשגורשתי נשלחתי לאלג'יר, ושם נתנו לי דרכון אלג'ירי.

● מדוע גורשת לאלג'יר?

רצו לגרש אותי לירדן, אבל היה לחץ של קבוצות ישראליות וקבוצות בינלאומיות, שאמרו שאם אגורש לירדן, זה יכול להוות סיכון עבורי.

● ארבעת המגורשים האחרונים, וגם קודמים, גורשו ללבנון. מדוע לא גירשו אותך לשם?

תשאלי אותם.

● אלג'יר יותר קלה מלבנון?

אני בגלות גם באירופה וגם בכל מדינה ערבית. זו לא המולדת שלי.

● לאן תחזור אחרי שיסתיים מיבצע ספינת־השיבה?

הוזמנתי לפאריס להשתתף בהפקת סרט על עצמי, ואני חוזר לשם, ומשם אמצא את דרכי הלאה.

● יש לך מישפחה?

למרבה המזל, לא הספקתי להתחתן.

● שמתי לב שרבים מן המגורשים ורבים מצמרת אש"ף אינם נשואים. זו מדיניות?

לא. למרבה הצער עוד לא פגשתי את האשה המתאימה. דווקא יש מדיניות להתחתן ולהקים מישפחה, ולהוליד ילדים, כדי שנהיה יותר גדולים. אולי בגלל זה יש הרבה ביקורת עלי, כי אני לא נוטל חלק בצד הזה של המאבק.

● מאיפה אתה, מרמאללה?

אני במקורי מכפר ליד רמלה, בשם אבו־שושה. עד היום סירבתי לנסוע לשם לראות. אפילו בתל־אביב הייתי רק פעם אחת במשך 20 שנה.

● בכוונה?

מגורש הנייה (במסיבת־עיתונאים)
„אבא ראה וקיבל התקף־לב"

בטח בכוונה! למרות שהייתי במעצר־עיר במשך שנתיים וחצי, אבל גם בירושלים לא הירביתי להסתובב, כי זו הרגשה לא־נעימה שבכל פינת־רחוב עוצרים אותך חיילים ושואלים שאלות ומבקשים לראות תעודות.

יש לי בראש תמונה של הכפר שלנו, אבו־שושה.* זו תמונה רימיונית, מכיוון שאני נולדתי ברמאללה, ולכן אני מסרב לנסוע לשם ולראות, כדי לא לקלקל את התמונה שיש לי בדימיון.

אבא שלי נסע לשם אחרי מילחמת 1967, ומצא חורבות. הוא חזר וקיבל התקף־לב, ומאז לא חזר לשם. אני מעדיף לשמור את התמונה בראש, ולא לראות את המציאות.

● איך אתה רואה את הפיתרון בין הישראלים לפלסטינים?

אין מה לחכות יותר. יש רק פיתרון אחד: אנחנו מבקשים מדינה בגדה ובעזה, שתקום תחת ועידה בינלאומית. כל העולם כבר הסכים לזה.

● אבל אם תהיה מדינה רק בגדה המערבית ובעזה, אתה לא תוכל לחזור לאבו־שושה, כי הכפר נמצא מן העבר השני של הקו הירוק, בתוך תחומי מדינת־ישראל.

ברור שהבעייה תמשיך להתקיים. אבל כשתהיה לנו מדינה, נהיה יותר רגועים. ברור שגם כשתהיה מדינה לא כל הפלסטינים יבואו לגור בה, אבל יהיה לנו דגל משלנו ודרכון משלנו.

● אם תהיה מדינה פלסטינית תהיה מוכן לוותר על אבו־שושה?

עכשיו אני לא יכול אפילו שתהיה לי רמאללה. שלא לדבר על רמלה!

● אתה חושב שפיתרון של שתי מדינות, זו לצד זו, הוא פיתרון אפשרי?

זה הפיתרון המעשי היחידי שיתכן.

● אתה אופטימי?

אחרי ההתקוממות בשטחים הכבושים אני יותר אופטימי. אבל ארצות־הברית וישראל עדיין איתנות בדעתן נגד הרעיון.

דעת־הקהל בישראל לא יכולה לטעון יותר שהאנשים לא יודעים מה שקורה בשטחים הכבושים. עכשיו הם יכולים אפילו לגעת בדם של הילדים והנשים שלנו, הנהרגים שם, ואף אחד לא יכול לומר שזה לא קיים.

לכן יש רק פיתרון אחד והוא הגדרה עצמית, מדינה פלסטינית והכרה באש"ף.

** הכפר אבו־שושה, על גיבעה גבוהה ליד כביש־ירושלים, נכבש במילחמת־העצמאות על־ידי חטיבת גיבעתי.*

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

בשורה למיפעלים בקשיים:
יש הצלה מאמריקה

הציר הכלכלי בניו־יורק, עורך־הדין **גבי לוי,** יזם תוכנית־פעולה העשוייה לשנות הרבה בעולם־העסקים הישר־אלי.

לפני שנה נכנס לוי לתפקידו, ומצא אדמה חרוכה. במשך שנתיים לא התמנה ציר בניו־יורק.

כשנה עסק לוי בחידוש הקשרים ובתיכנון תחומי־פעולה. בינו לבין הציר הכלכלי בוושינגטון, **פינחס דרור,** יש חלוקה ברורה: לוי עוסק במיקרו, בעסקים, ואילו דרור במאקרו, בכלכלה בין המדינות.

לוי אחראי לכל הפעילות הכלכלית העיסקית של ישראל בצפון־אמריקה, והוא גם ממלא את תפקיד מנהל רשות־ההשקעות. קודם לכן היה בעל מישרד־עורכי־דין פרטי ויועץ בכיר לשר־המישפטים **משה נסים.**

לוי סבור שאין בעיה בגיוס־כספים להשקעות בישראל. חסרים פרוייקטים מתאימים, שיוגשו כהצעות להשקעה.

באחרונה גיבש תחום־פעולה חדש ומבטיח. הבעיה של הרבה מיפעלי־תעשיה טובים בארץ היא יוקר המימון. מיפעלים נקלעים לקשיים ונמסרים לפירוק בגלל יוקר האשראי בארץ. לוי היתווה תוכנית שלפיה מיפעלים טובים, הנמצאים בקשיים בגלל בעיות־מימון, ימכרו חלק מהבעלות למש־קיעים אמריקאיים, שיזרימו הון ויפתרו את בעיות המימון. תחת למסור את המיפעל לפירוק, יעבירו תיק־השקעה למישרד של לוי, והוא יארגן משקיע מתאים.

לוי הגיע להסכם עם לישכת רואי־החשבון בישראל, שתעביר חוזר לחב־ריה, כדי שיוכלו להמליץ לפני לקוחותיהם לפנות בהצעת השקעה חיצונית ללוי. פניה דומה היפנה לוי גם להתאחדות־התעשיינים.

גישה זו מוצאת הדים גם אצל המשקיעים האמריקאיים. הדור הצעיר המנהל עתה מיפעלים, יהודים בשנות ה־40, אינו מעוניין בישראל כבאו־

ציר כלכלי לוי

חידוש קשרים ותיכנון תחומי־פעולה

בייקט לתרומות, ורוצה להיות מעורב יותר בעשייה. היענות זו של היהדות הביאה להסכמת הנהלת הבונדס להירתם לגיוס השקעות לתעשיה בישראל, במקביל לפעילות בגיוס הון באיגרות־החוב של הבונדס.

לוי גם נפגש עם מנכ"ל לאומי להשקעות, **דויד פוגל,** שיאתר בין לקוחות הבנק מועמדים לתוכניתו, תחת למסור אותם לפירוק. באחרונה נפגש עם יו"ר בנק דיסקונט, **יוסף צ'חנובר,** שהודיע כי חברת־ההש־קעות של הבנק מוכנה להצטרף להש־קעות האמריקאיות בישראל. פגישה דומה קיים גם עם **אורי לויט** מבנק הפועלים.

תחום נוסף שבו גיבש לוי תוכניות הוא ניצול הסכמי־הסחר שיש לישראל עם אמריקה והשוק המשותף. מיפעלים אמריקאיים מחפשים עתה אפשרויות־ייצוא בגלל היחלשות הדולר. ייצוא מאמריקה לאירופה כרוך במכסים, בעוד שלישראל יש פטור מכל מכס.

לוי הציע לאמריקאים להשתמש בישראל כפי שהונג־קונג משמשת לגבי אירופה.

לוי ואנשיו מאתרים עתה מיפעלים אמריקאיים בעלי פוטנציאל לייצוא, ומנסים לעניין אותם בהקמת מיפעל בישראל, שישמש גשר לייצוא תוצר־תם. דבר דומה הוא חושב לעשות לגבי מיפעלים אירופיים הרוצים לייצא לאמריקה. מישרד־התעשייה יכנס בק־רוב כנס־נספחים־כלכליים באירופה, בהשתתפות לוי, לדיון בביצוע התוכ־נית.

תחום שלישי לפעילות שיצר לוי הוא יחסים ישירים בין ישראל ל־52 הסטייטס של ארצות־הברית. עד כה היו לישראל קשרים רק עם המישרדים הפדרליים בוושינגטון. אולם לכל סטייט בארצות־הברית יש שרים משלה, תקציב משלה, והיא למעשה מדינה עצמאית. חלק מהמדינות אף מחזיקות נציגויות באירופה, לעידוד קשרים כלכליים.

באחרונה נחתם הסכם בין ישראל למדינת מסצ'וסטס, ושר הכלכלה שלה, **ג'ון אלביאני,** ביקר בישראל. מונה נציג מטעמם, שיצטרף לצוות והוא יכין פרוייקטים משותפים להשקעה.

בימים אלה נחתם הסכם דומה עם שר־הכלכלה של פלורידה, **ג'ים בוש** (בנו של סגן־נשיא ארצות־הברית).

לפני חודש ליווה לוי בישראל את שר־התעשייה של מישיגן, והחלה עבודה משותפת, וכבר נחתם הסכם ראשון בין מיפעל ישראלי למיפעל במישיגן. בקרוב יצאו ארצה מישלחות של ראשי האוצר והכלכלה במדינות ויסקונסין, מרילאנד וקונטיקט.

„נגב קרמיקה" מייבא מאיטליה לאמריקה

חברת נגב קרמיקה של **יוסף פקר** מייצרת אריחי־קרמיקה ממיפעלה בירוחם.

לפני כמה שנים פתחה החברה נציגות בשיקאגו בשם נגב קרמיקה וניסתה לייבא לאמריקה מתוצרת המיפעל בירוחם. הניסיון לא עלה יפה, כנראה מכיוון שהביקוש בישראל לאריחי־הקרמיקה היה גדול, ולא נשארה סחורה לייצוא.

החברה בשיקאגו החלה לייבא אריחי־קרמיקה מאיטליה, בשותפות עם קבוצה בראשות **טוני ברנארדי.**

לפני שנה פתחה החברה סניף נוסף בניו־יורק, אבל הוא נסגר אחרי כמה חודשים. נראה כי די בסניף בשיקאגו.

פאשיסט יפאני מממן את המוסיאון בחיפה

האגף החדש במוסיאון היפאני מיקוטין בחיפה ייקרא על שם **רייאישי סאסאקואה,** שתרם 1.5 מיליון דולר למוסיאון. הוא ביקר בישראל בנובמבר, ונבחר כאזרח־כבוד של חיפה.

מאז 1930, השנה בה נפגש עם **בניטו מוסוליני,** היה סאסאקואה פאשיסט פעיל, ואף נבחר ב־1942 לפרלמנט היפאני בהבריזו כי ימשיך להילחם עד לכיבוש כל אסיה. המודיעין האמריקאי הגדיר אותו כאחד מראשי הפעילים הפאשיסטים ביפאן.

בגמר המילחמה נידון לשלוש שנות־מאסר כפושע־מילחמה. אחרי השיחרור היה פעיל בעולם התחתון היפאני, והשתלט על תעשיית מירוצי־הסירות וההימורים על התוצאות. הוא היה פעיל בארגונים אנטי־קומוניסטיים רבים ביפאן, אולם קשריו עם העולם התחתון הביאו לסירוב אמריקאי לבקשתו לפתוח קזינו באטלנטיק־סיטי. הוא היה חבר קרוב של **פרדיננד מרקוס,** הנשיא המודח של הפיליפינים. הוא תומך בכנסיית־היחד של מון, ומונה כיועץ שלה.

עובדות אלה פורסמו באחרונה בירחון יזראל פורין אפיירס, בגליון ינואר. זהו כתב־עת החושף פעילויות מפוקפקות של ישראל ברחבי העולם.

המאבק על אוסף קרמר

נציגי מוסיאונים ישראליים ואחרים מקדישים עתה מאמצים להשגת אוסף ההדפסים הסוריאליסטיים של עורך־הדין **צ'ארלס קרמר.** קרמר תרם בעבר מאוספיו למוסיאון ישראל וגם למוסיאון תל־אביב.

האוסף הסוריאליסטי היה אמור להינתן אף הוא למוסיאון תל־אביב. אולם נראה כי בגלל אי־מילוי הבטחות של ראש עיריית תל־אביב לקרמר, הוא יימסר לאחרים.

קרמר עוסק בתביעות־נזיקין נגד רופאים ובתי־חולים, ונחשב ככר־הסמכא הגדול באמריקה בתחום זה. הוא כתב כמה ספרים, משתתף בתוכניות־טלוויזיה וכותב בעיתונות על חוק ומישפט. הוא מתמחה באיסוף הדפסים (פרינטים) שאין להן העתקים.

בשעתו תרם אוסף גדול של הדפסים של עבודות פאבלו פיקאסו למוסיאון מטרופוליטן בניו־יורק. למוסיאון יש־ראל תרם אוסף של הצייר **מייק אשר.** למוסיאון תל אביב תרם שני אוספים, האחד של ציירים המציירים את עצמם, והשני של הצייר **אדוארד מונק.** לאוסף מונק בנה מוסיאון תל־אביב אגף מיוחד. כל אוסף מוערך בסכום של מעל לחמישה מיליון דולר.

כאשר מסר קרמר את אוסף מונק, הסכים ראש־עיריית תל־אביב שהאוסף יהיה בהשגחת איש־אמונים של קרמר, שיטפל באוספיו בישראל.

היה ברור כי גם האוסף הנוכחי של הסוריאליסטים יימסר לעירייה. אולם כאשר העירייה לא קיימה את ההסכם, נודע למוסיאונים שהאוסף „פנוי".

באחרונה ראתה את האוסף בניו־יורק האחראית להדפסים במוסיאון ישראל, **מאירה פרי,** שאישרה כי יש למוסיאון ישראל כוונה לקבל אותו.

קרמר עצמו אמר בשיחה כי טרם החליט למי יימסר האוסף. הוא סירב לומר אם נכון שלא קיים ההסכם בינו לבין עיריית תל־אביב.

שקט יחסי

(המשך מעמוד 11)

ניפצו אותם בכוח על הכביש ואת החתיכות השבורות יידו בחיילים המתקרבים.

בחורה בסוף שנות העשרה שלה עמדה על גג־בניין במרכז הצומת וקראה בקצב קריאות וסיסמות. הצעירים ענו לה מלמטה, תוך כדי זריקת אבנים אינטנסיבית. בקבוצת הצעירים זורקי־האבנים היו גם שתי בחורות. גם ילדים קטנים, לא יותר מבני 10, השתתפו ב„חגיגה".

הם זרקו אבנים לכל עבר, לכל סימטה, לכל רחוב שהוביל אל הצומת. החיילים עמדו מרחוק. הם זרקו רימון של גאז מדמיע, אך הצעירים לא נרתעו. אחד מהם רץ אל הרימון, תפס אותו בידו וזרק אותו בחזרה לכיוון החיילים.

זה נמשך זמן קצר יחסית.

במקביל הבעירו צמיגים בסימטה סמוכה, המובילה אל אחד ממחנות־הפליטים הנושקים לעיר רמאללה. רחוב ארוך, במורד גיבעה, שהיו בו כמה מחסומי־אבנים ומחסומים אחרים. בקצה הרחוב היתמר עשן סמיך ושחור של צמיגים בוערים. כמעט כל אנשי הרחוב היו מחוץ לבתיהם. ילדים קטנים, נשים בכל הגילים, נערים, אנשים וזקנים.

חייל צה"ל ברמאללה

„פי־אל־או, יזראל נו!"

החיילים עמדו במעלה־הגיבעה וצפו במתרחש. מאוחר יותר ניסו להתערב ונכנסו פנימה. התושבים לא אהבו את זה. הם התקדמו לעבר החיילים, כשהם מנופפים בידיהם. שום פחד לא ניבט מעיניהם. הם צעדו מולם, בידיים ריקות, מסמנים תנועות וי בידיהם וקראו בקול, באנגלית (למען התיקשורת הזרה): „פי־אל־או, יזרעל נו!" (אש"ף, ישראל לא!).

החיילים, תוך כדי ניפנוף באלות, הורו להם להיכנס לבתים. אך התו־שבים לא נבהלו ולא ביצעו את הדרישה. כתגובה החליטו החיילים לעצור את אחד הצעירים. כל נשות הרחוב, כאחת, יצאו בקבוצה גדולה אל החיילים. אחדות מהן נתלו על הג'יפ שהוביל את העצור. הן לא הירפו. הן קראו בקול גדול, הן צעקו, משכו את החיילים בביגדיהם, משכו את נישקם. אחרי־זמן קצר שוחרר הצעיר.

האווירה היתה חמה. החיילים עמדו מנגד, לא ידעו מה לעשות, באיזו פעולה לנקוט. נראה כאילו אין דבר המפחיד את התושבים. היה זה הרגע שבו החליט המפקד המקומי לסלק מן האזור את אמצעי־התיקשורת. וכך עשה.

ברדיו דיווחו שברמאללה היה שקט יחסי.

תמרורים

שורש לבנוני

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־65 של **שלמה כהן־צידון,** יו"ר אגודת הידידות ישראל־מצרים ופרקליט תל־אביבי, שהתפרסם בראשית שנות ה־60, עת שניהל את המאבק המישפטי והציבורי לאיתור הילד יוסל'ה שוחמאכר, שנחטף מבית־הוריו על־ידי סבו החרד (והתגלה, לבסוף, בניו־יורק, בסיוע שרות־הביטחון הכללי.) כהן־צידון, יליד אלכסנדריה המצרית, ששם מיש־פחתו המורכב נובע ממוצאם הלבנוני של הוריו ילידי העיר צידון, היה בעבר גם חבר־כנסת וגם שלח ידו בכתיבה (בין היתר: התחבן מהפיכה במדינת ישראל?)

● ● ●

עבר בטחוני

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־75 של **אריה סריג,** לשעבר נשיא ההת־אחדות לכדורגל, יו"ר מועצת־המ־נהלים של השקם וסמנכ"ל מישרד־הביטחון (למינהל). סריג, יליד ליטא ומישפטן לפי השכלתו, היה בשנות ה־30 עסקן הפועל והאיגוד המיקצועי (איגוד עובדי־הים), והתפרסם לפני 45 שנה, עת עוד נקרא לייב סירקין, כאשר נדון על־ידי בית־דין צבאי בריטי ל־10 שנות־מאסר (מהן ריצה שלוש וחצי בלבד) על גניבת נשק ממחסני הצבא והעברתו לסליקי אירגון ההגנה. הדבר לא מנע את ממשלת ישראל למנותו, אחרי קום המדינה, לראש מישלחת־הקניות הראשון של מישרד־הביטחון בלונדון.

● ● ●

מוצא סוציולוגי

נבחר ♦ בהלסינקי, בשנייה, לנ־שיאם של חמשת מיליוני הפינים, **מאונו קויביסטו,** 64, נשיא פינלנד זה שש שנים. קויביסטו, בנו של נגר ובעצמו פועל־מספנה בימי נעוריו, הוא סוציולוג לפי השכלתו וכיהן בעבר כנגיד הבנק המרכזי הפיני וכראש־ממשלה מטעם המיפלגה הסוציאל־דמוקראטית.

● ● ●

ניתוח קפוא

נפטר ♦ שבועיים אחרי יום־הולדתו ה־68, הפרופסור (לכירורגיית הפה והלסת) **יעקב לוין־אפשטיין,** מבכירי רופאי־השיניים בארץ. לוין־אפשטיין, יליד ירושלים ובנו של רופא־שיניים ואחות שנפגשו בעת הגעתם ארצה, בתום מילחמת־העולם הראשונה, במיסגרת מישלחת הסיוע הרפואית האמריקאית, היה בין מייסדי בית־הספר לרפואת־שיניים בירושלים. הוא שיקם את פניהם של עשרות נפגעי־מילחמה וביצע לאחרונה, בחי־רוש מהפכני, ניתוחים בעזרת גז קר במידה קיצונית ביותר (כמעט 300 מעלות מינוס).

● ● ●

אישה ז'בוטינסקאית

נפטר ♦ בגיל 72, **יוסף נדבה,** מישפטן, היסטוריון, מתרגם ומרצה. נדבה, מראשוני מיפלגת התחייה, היה בעבר פרופסור למדעי־המדינה והציר־נות באוניברסיטת חיפה. הוא נולד באוקראינה, עשה את הדוקטורט שלו (על ההיבטים המישפטיים של ההת־אבדות) באנגליה ונודע כפרקליטם של אנשי המחתרות הימניות בזמן המנדט הבריטי. נדבה הרב־גווני, שהקדיש גם שנים מיספר להוראת תורת הנאום, הירבה לשלוח את ידו בכתיבה (כולל: דמות האישה בעיני ז'בוטינסקי).

● ● ●

מורה דתי

נפטר ♦ בגיל 89, **מרדכי אבי־שאול,** משורר ומתרגם. אבי־שאול, יליד הונגריה, שבראשית דרכו בארץ היה מורה בבית־ספר עממי דתי, נודע לימים כיו"ר האגודה לזכויות־האזרח וכאיש מחנה־השלום.

איך הייתי סוכן המוסד

קצת באיחור הגיעה אלי דרישת־שלום מדמשק.

זהו מאמר שהופיע בתוך מיסגרת, בעמוד הראשון של היומון תישרין, אחד הביטאונות העיקריים של הדיקטטורה הסורית. המאמר נושא את הכותרת „כך דיבר אבנרי”, ומוקדש לסיפרי, אויבי, אחי (ובאנגלית: ידידי האוייב) שהופיע בכמה ארצות (אך עדיין לא בישראל). חתם על המאמר אחד אליאס משות.

וכך נאמר בו, בין השאר:

באחרונה קראתי את סיפרו של אורי אבנרי, ידידי האוייב, שבו סקר את המגעים הישראליים עם החבורה הערפאתית. אין ספק לגבי אמיתות הסיפור של אבנרי, שהרי אף אחד מהאישים, ששמותיהם הוזכרו בספר, לא הכחיש את העובדות.

חלק מהמיפגשים נערכו בפומבי, ועם ערפאת עצמו, בעת המצור על ביירות. אז טען ערפאת שהוא מחזיק מעמד, בעוד שלמעשה דקר את המהפכה הפלסטינית בגבה. הוא חסם את האירגונים המהפכניים האמיתיים, וביקש נדבות מן התיקשורת העולמית וים של כספים.

כאשר קראתי את סיפרו של אבנרי, התחשק לי כמה פעמים לבכות. עכשיו נודע לי איך היינו טיפשים, ואיך הזניח אותנו ערפאת וגרם לנו להיות בלתי־זהירים. היינו קורבנות של רמאות נוראה — אנחנו, העם הפלסטיני והערבים, וכל מי שתלו את תיקוותם במהפכה הפלסטינית, ואשר נשאו את עיניהם אל המנהיגים הסוטים האלה. רימו אותנו, אותי ואותך! שרדו אותי ואותך! שיקרו לי ולך! שיקרו לכל — חוץ מאשר לארצות־הברית ולישראל.

איני יודע אם יש לי עכשיו הזכות לבקש את סליחת הקוראים על מה שכתבתי להם במשך 10 השנים האחרונות, אחרי שגם אני נפלתי קורבן לרמאות הזאת. איני יודע אם אני סולח לעצמי על מה שכתבתי במשך השנים על ערפאת, כאשר פיארתי והיללתי אותו.

על כל פנים, המישחק התחיל להיחשף כאשר החלו הערפאתים להתנגד לסוריה ולהתקומם נגדה. אמרנו: המהפכה הפלסטינית

הקטע ב„תישרין”

מתנגשת עם סוריה — איך זה יכול להיות? הרי יש כאן טעות יסודית! סוריה היא מנהיגת הפעולה הלאומית. אין היא טועה, אלא באהבת ילדיה. ובעיקר סוריה של חאפט' אל־אסד.

ומה עוד?

כאשר תקרא את סיפרו של אבנרי, תדע בוודאות מהי מטרתו האמיתית, ולאן רוצה חבורת־ערפאת להגיע כאשר היא מדברת על „עצמאות ההחלטה הפלסטינית”. המטרה הזאת נקבעה במיפגשים אלה, כשעל השולחן עומדים המשקאות החריפים, בנוכחות המזכירות האמריקאיות ונציגי המוסד (אבנרי, פלד, ארנון) ובהשתתפות עיצאם אל־סרטאווי, הנציג האישי של יאסר ערפאת, בעל הסמכויות הבלתי־מוגבלות.

את כל אלה איחדה שינאתם לסוריה, ארץ־המהפכה, ארץ החזקת־המעמד וההקרבה. הם ידעו שסוריה לא תניח להם לבצע את הכניעה והחיסול. לכן הלכו בדרך הערפאתית והשחיזו את הנשק, כדי להשתמש בו נגד סוריה.

כאשר הופיע ערפאת כ„קורבן” וכ„איש הנתון במצור” בביירות — זאת היתה הצגה.

כמו שאמר אבנרי, ערפאת „עשה כל מה שביקשתי ממנו לעשות,” אלא שממשלת־בגין לא נתנה לו כלום ולא קיבלה אותו. כך אומר אבנרי היקר.

עד כאן. מעניין עד כמה דומים הדברים לתגובות הלאומניות הישראליות על הספר. כמו שאמר פעם סרטאווי, כשהופענו ביחד באסיפה סוערת בלונדון, מול הפרעות אנשי בית"ר ואבו־נידאל: „הקיצוניים משני הצדדים — איזו אחוות־נפש יש ביניכם!”

איך הם עשו זאת?

מאז שברחתי מגרמניה הנאצית, בגיל 10, הטרידה אותי השאלה: איך חיו הגרמנים כאשר קרו כל הזוועות? איך נמשכה שיגרת חייהם?

כאשר הם ראו שהשכן היהודי או הקומוניסטי נעלם, וחוזר כעבור כמה ימים כשעצמותיו שבורות ופניו נפוחות — מה הם חשבו? איך אכלו את ארוחת־הערב? איך השכיבו את הילדים לישון?

כאשר גונב לאוזניהם שהוקמו „מחנות־ריכוז”, שבהם מתרחשים דברים נוראים, במרחק של כמה עשרות קילומטרים מבתיהם השלווים — איך ישבו והקשיבו לקונצרט של בטהובן, ושוחחו לאחר מכן בארוחה תרבותית על מעלותיו של המנצח? או איך הלכו למיגרש־הכדורגל והריעו עד כדי שיגעון לקבוצתם?

כאשר שמעו כי ידיד שנעצר „נורה למוות בשעה שניסה לברוח,” (זאת היתה הנוסחה המקובלת), או „לקה בהתקף־לב בהיותו נתון במעצר חוקי,” וכל ילד יכול היה להבין כי מת כתוצאה מלחץ גופני בעת חקירה — איך אכלו בבית־הקפה את עוגת האגוזים המכוסה בקצפת, אגב קריאת שבועון־בידור?

הרי בשעה שקרו כל הדברים האלה נמשכו החיים כרגיל. גברים ונשים התעלסו, התחתנו, הולידו ילדים וגידלו אותם, היקנו להם נימוסים טובים וערכים תרבותיים, הלכו לתיאטרון, ערכו מסיבות, ניהלו את עיסקיהם, חלמו על קידום וקאריירה, הקשיבו לנאומי המנהיגים, יצאו לחופשה, עלזו ונהנו.

איך הם עשו זאת? איך הצליחו שלא לשמוע מה שהם שומעים, שלא לחשוב על מה שמתרחש, שלא להבין לאן מובילה דרך זו?

תמיד תמהתי. עכשיו אני תמה קצת פחות.

ד"ש מרוזה

אשה גרמניה אלמונית, שקראה דברים שלי בעיתון גרמני, שלחה לי גלויית־ברכה.

בתמונה שעל הגלוייה נראית רוזה לוקסמבורג, המהפכנית הגרמנית־היהודית שנרצחה בידי אנטי־שמים ב־1919, והיא בת 49.

מתחת לתמונה, פסוק מדבריה, שבו היא ציטטה מדבריו של פרדינגד לסל, גם הוא גרמני ויהודי, אבי התנועה הסוציאליסטית הגרמנית.

האשה הגרמניה סברה, כנראה, שהפסוק מתאים לי. ואכן, ברגע זה בחיינו, הוא נכון יותר מאי־פעם.

הנהו, בתרגום חופשי מאוד:

„המעשה המהפכני הוא להגיד בקול רם מה שקיים במציאות.”

אני פוחד

אני פוחד. ממש פוחד.

אני מוצא את עצמי במצב המסוכן, מצב שאין חמור ממנו.

צדקנו.

לפני מילחמת יום־הכיפורים, הזהרתי מדי שבוע בכנסת ובשבועון זה שאנחנו הולכים לקראת המילחמה. שהמצרים לא ישלימו עם המשך הכיבוש של סיני, שהם ייצאו למילחמה אף אם יהיו משוכנעים כי יובסו בה שוק על ירך.

הייתי הקול היחידי בכנסת שהשמיע אזהרה זו, והעולם הזה היה הקול היחידי בעיתונות שחזר עליה.

גולדה מאיר, מעין יצחק שמיר ממין נקבה, שפכה עלי קיתונות של לעג. משה דיין צחק.

בא יום־הכיפורים. ההלם היה נורא. העם כולו התקומם נגד „המחדל”. כעבור חודשיים נערכו הבחירות. רבים ניבאו כי הסיעה, שעמדתי בראשה, תעלה משני מנדאטים לארבעה או חמישה. אחרי הכל, צדקנו.

ביום הבחירות לא עברנו את אחוז־החסימה. אחרי שמונה שנים של עבודה, איבדתי את מקומי בכנסת. נבחרו עסקנים שהשתתפו בהילולא על ספינת־השוטים של גולדה ודיין.

„אוי, אילו ידענו שיש סכנה שלא תיבחרו, היינו מצביעים בעדכם!” אמרו לי רבים. מילא.

„הציבור יכול היה לסלוח לך על הרבה דברים,” אמר לי אז איש חכם, „אבל הוא לא סלח לך על כך שצדקת.”

אז מדוע אני פוחד עכשיו?

במשך 37 שנים וחצי אמר העולם הזה לציבור הישראלי: הבעייה הפלסטינית היא לב הסיכסוך. לא יהיה שלום בלי העם הפלסטיני. מי שינסה להתעלם מבעייה זו, יוביל אותנו לאסון.

אמרנו זאת עד 1967, ואמרנו זאת ביתר שאת מאז 1967. מן היום הראשון של הכיבוש אמר העולם הזה כי הכיבוש יתפוצץ בפנינו. שאם לא ננצל את המצב כדי לעשות שלום עם העם הפלסטיני, ולא נעזור לו להקים את מדינתו, נצטרך לעשות דברים נוראים — וגם הם לא יעזרו.

עכשיו ברור לכל בר־דעת שצדקנו. יש האומרים זאת בגלוי, יש רבים יותר האומרים זאת בינם לבין עצמם, בשיחות פרטיות — בצמרת צה"ל, בפקידות הבכירה, בין הפוליטיקאים, בקרב ראשי המשק.

זה מפחיד.

הם מוכנים לסלוח לנו הרבה דברים, אבל הם לא יסלחו לנו לעולם שצדקנו.

הם יתנקמו בהעולם הזה בכל דרך אפשרית.

הם ינסו לחנוק את הקול הזה, שניבא דברים כל־כך מרגיזים.

לכן אני פוחד.

הגלוייה מגרמניה

סוכנות הירי

ידידי שמואל מרלין, שהיה שותפם של הילל קוק וערי ז'בוטינסקי במאבק למען אצ"ל בארצות־הברית, אמר לי פעם פסוק שנחרת בזיכרוני.

דיברנו על תפקידו ההיסטורי של אצ"ל. מרלין מתח ביקורת קטלנית על מנחם בגין. הוא טען שבגין ויתר על גיבוש אלטרנטיבה רעיונית־פוליטית למימסד הציוני הרישמי. ואז אמר: אצ"ל לא היה אלא THE SHOOTING AGENCY OF THE JEWISH AGENCY. כלומר: סוכנות־הירי של הסוכנות היהודית. אצ"ל ביצע את הפיגועים בבריטים, והסוכנות היהודית, בהנהגת דויד בן־גוריון, קצרה את הפרי וקבעה את דמות המדינה.

פעולות המתנחלים בשטחים הכבושים — הרציחות, הפוגרומים ושאר הפיגועים — מעלות בזיכרוני את הפסוק הזה.

אין ספק שהמתנחלים פועלים בחסות השילטון. כאשר הם רוצחים נשים וגברים, בתי־המישפט משחררים אותם בערבות. אלופי־הפיקוד קובעים שהם פעלו בהתאם להוראות. ובמיקרה הרע ביותר דנים אותם לכמה חודשי־מאסר בתנאי־לוקסוס, ואחר־כך מעניקים להם חנינה.

זה לא היה אפשרי, אלמלא סבר השילטון, על כל שלוחותיו, כי המתנחלים עושים בעצם עבודה רצוייה, שהם אינם יכולים לבצעה בעצמם.

שמא המתנחלים כיום הם סוכנות־הרצח של יורשי הסוכנות היהודית?

איש חכם היה

בין המאמרים הנבונים שנכתבו באחרונה על הצורך בפיתרון ישראלי־פלסטיני, היה גם מאמר מעניין של יהודה ליטאני, פרשן ג'רוסלם פוסט.

לחיזוק דבריו על הצורך בחלוקת הארץ בין ישראל והפלסטינים הביא את הדוגמה התנ"כית, כפי שתוארה במילים כה מקסימות בספר בראשית:

ואברם כבד מאוד במיקנה בכסף ובזהב.

וגם ללוט, ההולך את אברם, היה צאן ובקר ואוהלים.

ולא נשא אותם הארץ לשבת יחדיו, כי היה רכושם רב, ולא יכלו לשבת יחדיו.

ויהי ריב בין רועי מיקנה־אברם ובין רועי מיקנה־לוט.

ויאמר אברם אל לוט: „לא־נא תהי מריבה ביני ובינך, ובין רועיי ובין רועיך, כי אנשים אחים אנחנו.

„הלא כל הארץ לפניך. היפרד־נא מעליי. אם השמאל — ואימינה, ואם הימין — ואשמאילה.”

ויישא לוט את עיניו וירא את כל כיכר־הירדן, כי כולה משקה (לפי שחת ה' את סדום ואת עמורה) כגן־ה', כארץ מצריים בואכה צוער.

ויבחר לו לוט את כל כיכר־הירדן. וייסע לוט מקדם, וייפרדו איש מעל אחיו.

אברהם ישב בארץ כנען, ולוט ישב בערי־הכיכר, ויאהל עד סדום.

עד כאן. איש חכם היה אברם. חבל שחוכמתו לא דבקה בצאצאיו כולם.

ציון צבריר, העולם הזה

פזית בשיחזור המישטרתי

כשהיא מתבקשת להרים את האקדח היא נשברת ובוכה

שיחזור הריגתו של דב בר־און הוצג בבית־המישפט. אשתו פזית, הנאשמת בהריגתו, מספרת על מריבה, חביתה ואקדח

אשה שברירית, אקדח גדול

שיחזור של שיחזור

זמן קצר לאחר שהרגה את בעלה, דב, בביתם באריאל, שיחזרה פזית בר־און את האירוע בעזרת חוקר־מישטרה. סרט השיחזור הגיע ל„העולם הזה" שחזה בו ושמע את הנאמר בו. בגלל מצבו הטכני הגרוע של סרט־השיחזור החליט „העולם הזה" לערוך שיחזור שלו בעזרת שחקנים, ולהרגים את מה שקרה באותו ערב, על פי הסרט המקורי. בשיחזור משתתפים השחקנים ענת לוין והצלם אבי ולדמן.

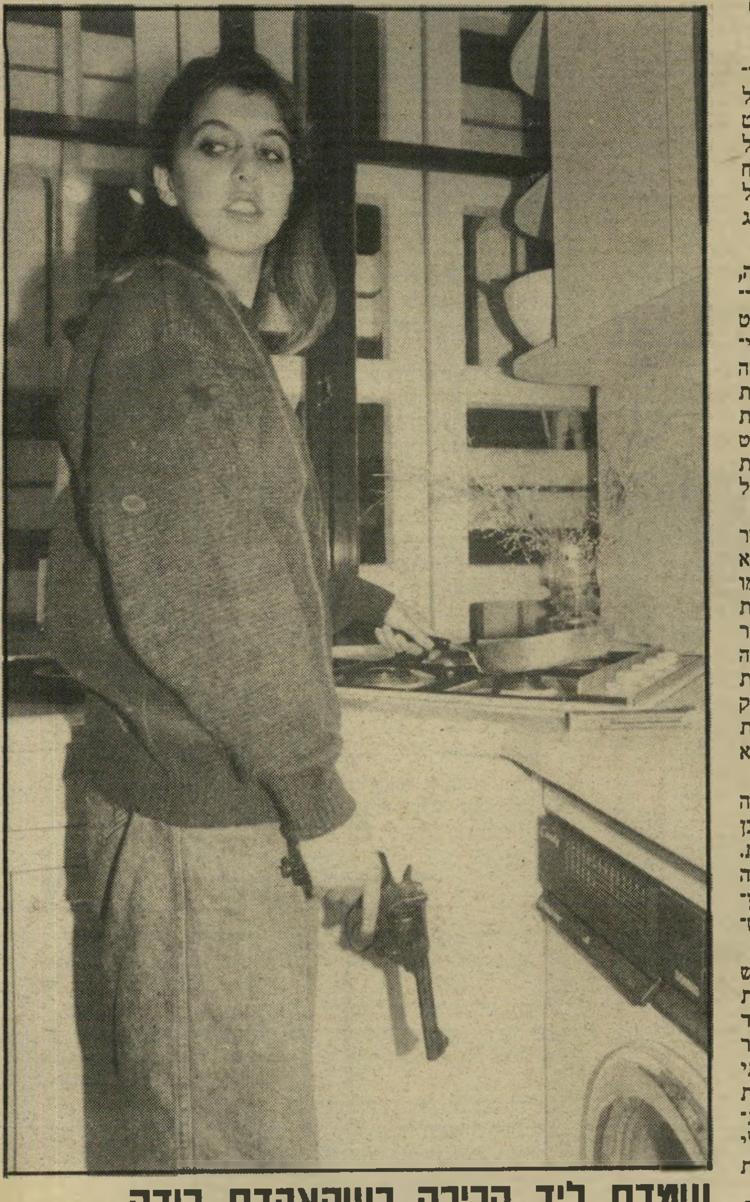

פזית בר־און משוחררת בערבות. היא נאשמת בהריגתו של דב, בעלה, לפני שלושה חודשים בביתם שבאריאל. השבוע, הציגה התובעת נורית שניט בפני השופט ארמונד לוי את סרט השיחזור, שעשתה המישטרה יחד עם פזית אחרי מעצרה. התובעת הגישה לבית־המישפט גם את האקדח רב העצמה, מתוצרת סמית־אנד־ווסון, שהחזיק הבעל כרישיון, ואשר בו נהרג.

הסניגור, עורך־הדין חיים משגב, הירבה לטפל בנשק הקטלני וגם השופט מדד אותו בידיו וניסה את ההדק. הסניגור טוען כי הכדור נפלט בטעות, כאשר האשה השברירית החזיקה באקדח, וכי מרוב התרגשות ובהלה לחצה בלי כוונה על ההדק. התובעת תנסה להוכיח כי היריה נורתה בידיעה וברצון.

לשם כך העלתה התובעת על דוכן־העדים את המומחה לכלי־נשק של המישטרה, שהדגים בפני בית־המישפט את הקושי שיש בלחיצה על ההדק של אקדח מסוג זה. הוא הראה כי צריך כוח רב כדי למשוך אחורה את ההדק של האקדח האמריקני הענקי, מהסוג המשמש בוקרים במערב הפרוע.

פזית נעצרה מיד לאחר מעשה, ושיחזרה את מות בעלה זמן קצר אחר־כך. מתחילת השיחזור מלווה הסרט בקולות־רקע של החיות שהחזיקו בני־הזוג במיבנה הצמוד לביתם. יבבה מתמשכת וקורעת־לב של כלב, יללות חתולים וקירקור תרנגולות. פזית הבלונדית, דקת־הגיזרה, נראית בסרט אחוזת־הלם. היא מתנועעת באיטיות רבה ומדברת בעברית רהוטה בקול הנשבר מידי פעם.

בקטעים אחרים של השיחזור, כאשר היא מתבקשת להרים את האקדח היא נשברת ובוכה. לעיתים היא נראית כמו המאדונות של בוטיצ'לי, חיוורת בעלת צוואר־ברבור. לאחר תום השיחזור היתה פזית מותשת לגמרי. היא הוחזרה לתחנת־המישטרה, שם צפתה בהקרנת השיחזור. פזית הוסיפה לשיחזור רק כמה מילים שבהן סיפרה כי ביקשה את עזרת אלוהים לבעלה, אבל אלוהים לא עזר.

דב מת ונקבר. פזית לא הואשמה ברצח, אלא בעבירת הריגה, ועל כן הצליח סניגורה לשחרר אותה בערבות. אמה, נאווה שיראי, המתלווה אליה לבית־המישפט וגם אביה יעקב, קצין־מישטרה לשעבר, ואשתו השניה יושבים באולם ומקשיבים לדיונים.

בעת הדיון שנערך השבוע ביקש הסניגור מהשופט להשפיע על התובעת לוותר על הבאת אמו של דב להעיד בבית־המישפט. הסניגור טען כי הדבר רק יביא לידי התרגשות עזה ובלתי נחוצה ויגרור בעיקבותיו את הבאת אמה של פזית כעדת־הגנה. בית־המישפט סירב להתערב בשיקולי התביעה. בינתיים יושבת אמה־של פזית במיסדרון וכוססת את ציפורניה.

אילנה אלון ■

אבי ולדמן, העולם הזה

פרקליט מישגב והאקדח

מהסוג המשמש בוקרים במערב הפרוע

עומדת ליד הכירה כשהאקדח בידה...

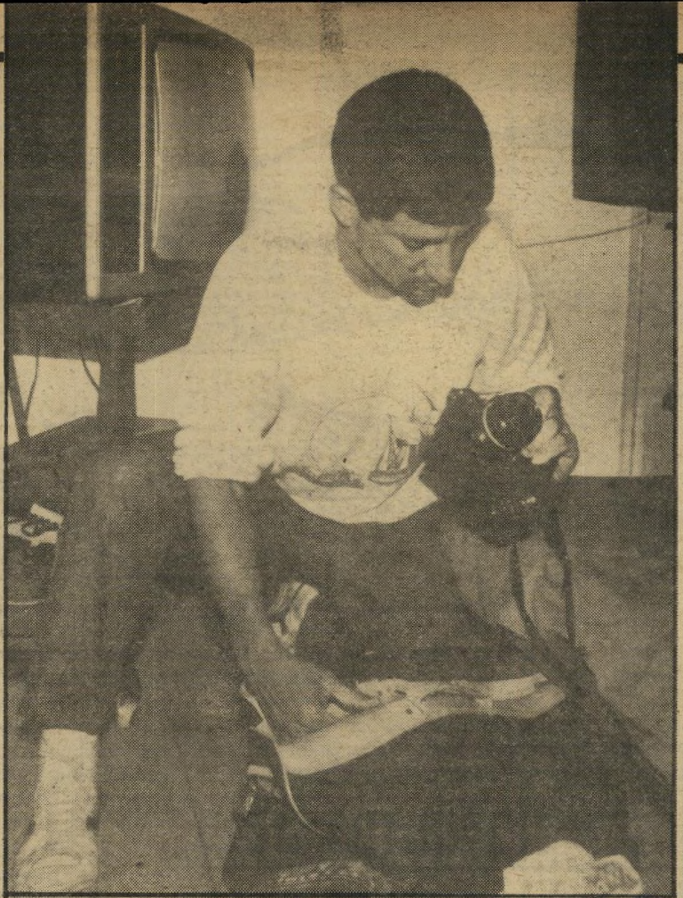

פזית חוזרת הביתה... מחביאה תיק מתחת המיטה... דב מחפש מצלמה בתיק... פזית נוטלת את האקדח...

אנחנו הולכים כעת אלי הבי־תה. זה שער־הכניסה לבית. נכנסתי אז הביתה עם תיק, אחרי שרציתי לעזוב את הבית. נכנסתי לקחת כמה דברים. (פזית בליווית איש־מישטרה נכנסים לבית הקטן באריאל, פזית מורידה את ראשה ובוכה. איש־המישטרה מבקש ממנה להתעשת, ברקע נשמעים קולות בעלי־החיים.)

ארזתי תיק, זה לקח חצי שעה. דב לא דיבר אתי, לא אמר לי שום דבר, לא ביקש שאשאר, התעלם ממני. אחרי שגמרתי את האריזה יצאתי מהבית לכיוון תחנת־האוטובוס. ניסיתי לעצור טרמפ. קיוויתי שדב יקרא לי. עמדתי בזוית כזו שאפשר היה לראות אותי מחלון הבית. קיוויתי שאולי דב יגיד לי משהו, אבל דב לא אמר לי שום דבר.

לא היה לי שעון, שאלתי את אחד האנשים שהיו בתחנה מה השעה, והסתבר שמאוחר ולא יהיו יותר אוטובוסים. ניסיתי לעצור טרמפים. הטרמפ שעצר לי היה לראש־העין, אבל לא היה לי מספיק כסף, ולא רציתי להיתקע באמצע הדרך. קיוויתי שאתפוס טרמפ שיקח אותי לרמת גן או לתל־אביב. עמדתי הרבה זמן, הגיע טרמפ לפתח־תקווה. עליתי עליו, אבל כאשר הגיע למבואות אריאל חשבתי מה אעשה כאשר אגיע לפתח־תקווה, הרי אין לי איך להגיע הלאה. וכנראה שבפנים נורא רציתי לחזור הביתה. לראות, אולי הפעם דב יפתח אלי יותר וידבר אתי.

(המשך בעמוד 32)

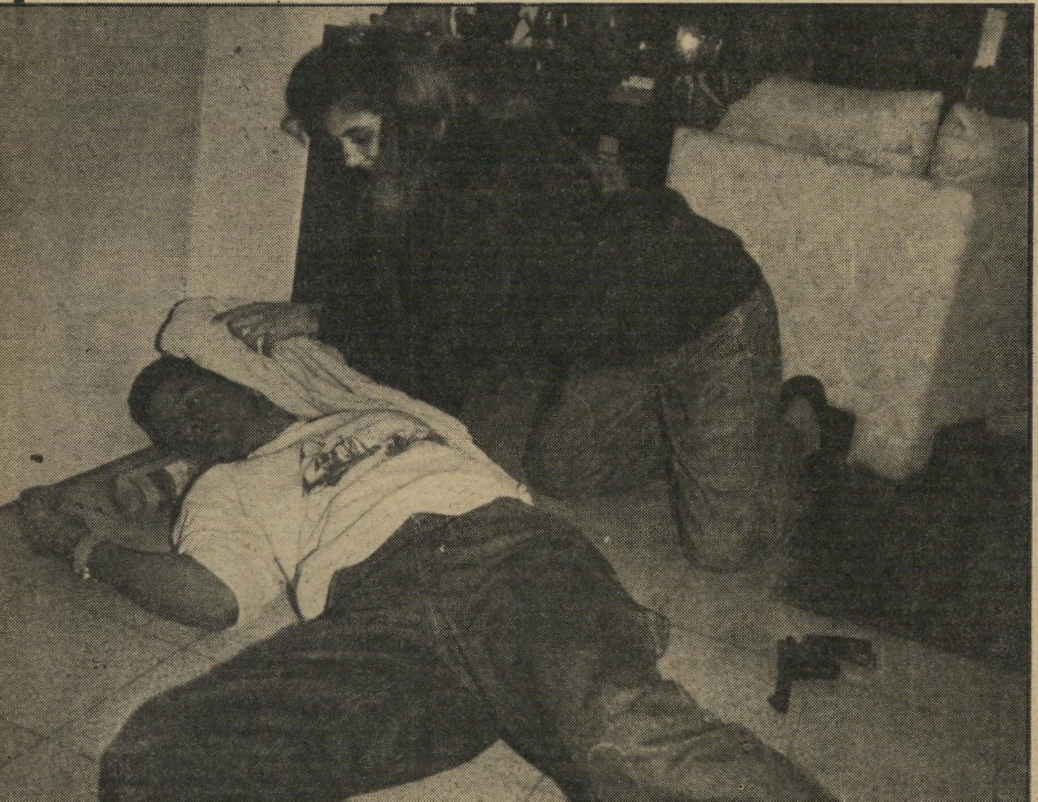

דב מאיים כשהתמונה בידיו... כדור נורה

מרים בנימיני

מזל החודש: דגים

השפעתו של כוכב נפטון על המזלות

הכוכב הקשור למזל דגים הוא כוכב נפטון. וכפי שמזל דגים מורכב וקשה להגדרה, כך מורכב וקשה להגדרה גם הכוכב המייצג אותו. מזל דגים שייך לקבוצת המזלות הכפולים. וגם אם כלפי חוץ יכול להיווצר הרושם שבן־דגים הוא ברור ובלתי־מסובך, אין זה כך. יתכן שרק הוא עצמו יודע ומכיר את המסתתר בתוכו ויוכל לאשר שכך הדבר.

כוכב נפטון יכול להיות מקור ליופי, לקסם ולהתעלות או לבילבול, לשקרים, לזיוף ולחולשה. הוא מייצג את החולשות הגדולות ביותר ואת המעלות הנישגבות ביותר. כוכב נפטון אינו כפוף לחוקים קבועים בדומה לכוכב אורנוס. אלא שהוא אינו שובר ומנתץ מיסגרות על־ידי שינוי פתאומי. הוא פשוט ממיס את הכל והופך כל דבר לערפל, מטושטש ולא ברור. זהו כוכב שנוטה לבילבול ומיסתורין.

מיקומו של כוכב נפטון במזל מסוים משפיע על דור שלם. שהותו הממושכת של הכוכב 14 שנה בכל מזל היא זו שגורמת לכך. המעבר של נפטון ממזל למזל מציין את התכונות השליליות והחיוביות שישפיעו על הדור שנולד בהשפעת המזל השולט באותו זמן. לדוגמה: נפטון, שהיה בין 1942 ל־1956 במזל מאזניים, הביא לגישה שונה לחלוטין ליחסים שבין גברים ונשים.

נפטון, במיקום היוצר קשרים טובים במפת־הלידה, מסמל דימיון רב, יצירתיות, התחשבות ולעיתים אף הקרבה ורגישות לצרכי הזולת. כשהוא חזק במפה מעניק נפטון לאדם את דרגת הרגישות הגבוהה ביותר וכן נטיות אמנותיות. שהותו של כוכב נפטון במזל קשת בין השנים 1970 ל־1984 גרמה לתופעה מעניינת. מאחר ונפטון קשור באשליות, ומזל קשת מסמל שפע, היתה תחושה שהכל מצוי בשפע ואנשים חיו מעבר ליכולתם.

כניסתו של כוכב נפטון למזל גדי ב־1984 הביאה לשינוי שיתבטא בשנים יותר מאוחרות. גדי מסמל מחסור, חסכנות וצימצום והמצאותו של נפטון במזל גדי תביא לתופעות אלה. המצאותו של נפטון במזל גדי תביא גם להתפכחות מהאשליה שהכל מצוי בשפע. תופעות של משברים כלכליים יכולות להופיע בתקופה זו.

מי שנולדו או שיוולדו בהשפעתו של כוכב נפטון על גדי יהיו מעין תגובה לדור שקדם להם. אנשים אלה יראו את העבודה כערך ויהיו חסכנים ומודעים למצב האמיתי בשטח. הם יעדיפו להתמודד עם המציאות ולדעת היכן הם ניצבים. יהיו להם רעיונות מעשיים, בניגוד לרעיונות מופשטים שבהם הצטיין הדור הקודם.

כאן יש להוסיף עוד שכניסתו של כוכב נפטון למזל גדי ב־1984 סימלה את החלוץ ההולך לפני המחנה. החודש (פברואר 1988) נכנסו למזל גדי הכוכבים אורנוס ושבתאי וזה יצר ריכוז גבוה של כוכבים במזל גדי. ניתן רק לקוות שהעולם לא יסבול ממחסור ומקשיים, שאותם מסמל כאמור מזל גדי.

כוכב נפטון יכול להיות מקור ליופי, לקסם ולהתעלות, או לבילבול, לשקרים ולחולשות. הוא מייצג את החולשות הגדולות ביותר ואת המעלות הנשגבות ביותר

אך, בכל זאת, אי אפשר שלא להיות מודעים לכך שמצב זה ישפיע על הכלכלה. אנשים יצטרכו להיות זהירים בכל צעד שהם עושים, ביחוד אם הוא קשור לכניסה לבורסה או להשקעה שאת פירותיה רואים רק הרבה יותר מאוחר. מעשים אלה יכולים להביא להפסד ואובדן של כספים ורכוש.

הרגשה די כבדה ומעיקה משתלטת עליכם באחרונה. אתם זקוקים למנוחה. בימים אלה יש לכם נטייה להתעייף ולחלות. תכניות שאתם מתכננים חייבות להישמר בסוד. יש מי שמנסה לפעול נגדכם ולהחליש את מעמדכם בעבודה. אנשים יהיו חביבים ונעימים ביחסם אליכם, אולם כאן טמונה סכנה. לא יהיה לכם קל להבחין בין אוהב לאוייב. בתחום הרומאנטי – פגישות חדשות יגוונו מאוד את חייכם.

* * *

נסיעות קצרות ופגישות עם ידידים יעסיקו אתכם בתקופה הקרובה. תהיו מקובלים ומבוקשים ותוזמנו לאירועים ומיפגשים שעל פי רוב אינכם נוטים להשתתף בהם. יש לשמור על הבריאות בעיקר ב־28 וב־29 בחודש. ימים אלה מצביעים גם על בעיות לבני־מישפחה מבוגרים. ענייני כספים דורשים התייחסות רצינית יותר. שוב אתם נוטים להוציא יותר ממה שתוכלו להרשות לעצמכם. בתחום הרומאנטי חשוב לשמור על סודיות. קשרים שנותקו מתחדשים לאט.

* * *

הקאריירה מאוד חשובה בימים אלה. יש לכם אפשרות להתקדם ולהגיע לעמדה או לתפקיד מעניינים וסמכותיים יותר. אי אפשר שלא להתייחס בשיא העדינות והזהירות לממונים עליכם. אלה מעוניינים לעזור, אך נתונים בעצמם ללחצים, ועד כמה שזה יראה לכם מוזר – תמיכתכם ועזרתכם חשובים להם. ידידים יבואו לעזרתכם. פגישות מיקריות ב־29 בפברואר או ב־1 במרץ ישפרו מאוד את מצב־הרוח.

ה־24 עד ה־26 בחודש לא יהיו קלים. חשוב שתשמרו על עצמכם ונשו לרופא. תופעות לא מוכרות גורמות לכם להרגיש שלא בטוב, וכדאי לברר ולקבל טיפול וכון. בעבודה אתם זוכים להערכה על עבודתכם, למרות שאתם עובדים קשה מאוד והתנאים החיצוניים אינם מאפשרים עבודה סדירה. אך אין זה תלוי בכם, אלא בבעיות של אנשים אחרים. ה־26 עד ה־28 יהיו מאוד מתוחים. יש לכם נטייה לריב, להתפרץ ואף לנתק קשרים, בגלל דברים של מה בכך.

* * *

מצב־הרוח משתפר מעט, אך עדיין אתם חשים בכבדות, בעייפות, בלאות ובחוסר שביעות־רצון. שאיפות המתגשמות בימים אלה גורמות לכם לאכזבה. בני־מישפחה זקוקים לעידוד ולהרבה יחס. תיתכן בעייה בריאותית לקרובים מבוגרים. בעיות כספיות מטרידות, אך יש מקור שבו תוכלו להיעזר ולשפר מאוד את המצב. המצב בעבודה אינו קל. דורשים מכם יותר מדי, וקשה לכם לענות על כל הציפיות.

* * *

למרות שמצבכם הכספי הופך להיות בעייתי בזמן האחרון, תופתעו השבוע לטובה מסכום־כסף שיגיע ממקור לא צפוי. הבריאות אינה טובה וזה יפריע במיוחד בין ה־29 לפברואר ל־2 במרץ. אל תזלזלו בעצות המיקצועיות שנותנים לכם אתם זקוקים לטיפול, אחרת ה־מצב יחמיר. קשר, שנרם לאכזבה בחודש האחרון, חוזר לתפוס מקום חשוב בחייכם. עכשיו אפשר יהיה לבנות אותו בצורה בריאה יותר. מה שמתחיל בימים אלה יחזיק מעמד זמן ממושך.

העבודה תופסת את רוב זמנכם. גם אחרי העבודה אתם עסוקים ומשרתים אחרים. הבריאות לא טובה, אך יתכן שמדובר בבריאותם של בני־מישפחה שזקוקים לטיפולכם. הצעת־עבודה מיוחדת ויוצאת־דופן תוצע לכם השבוע וכדאי להתייחס אליה ברצינות. הגיע הזמן לבצע מיספר שינויים, ולמרות העבודה הקשה תהיה לכם הצלחה. ברומאנטיקה זהו השבוע שלכם. יהיה לכם קשר טוב וחזק עם בן־הזוג.

* * *

חיי האהבה שלכם עברו לאחרונה תנודות קיצוניות. היחסים אינם ברורים, אולם זהו השבוע שבו תוכלו לבנות מחדש מערכת־יחסים בריאה יותר, או לסיים את הקשר הישן, כדי לפנות מקום לקשר חדש ובריא. בעבודה אתם מגלים מומחיות, בקיאות ויצירתיות שמעוררת הערכה כלפיכם. מ־29 לפברואר עד ה־2 במרץ — תוכלו לשוחח, לשכנע או לפעול בדרך אחרת, כדי לקדם את שאיפותיכם המיקצועיות. נסיעה או קשר עם חו״ל יהיו חשובים לעתידכם.

* * *

ענייני מגורים ממשיכים להעסיק אתכם, אולם יותר מכך מעסיקות אתכם ההוצאות הגדולות, שאותן אינכם יכולים למנוע. התקופה הבאה תהיה קלה יותר. המועקה והדיכדוך מתחילים לחלוף, אך המצב הכלכלי מאוד מטריד. תצטרכו לארגן את ענייניכם הכספיים בצורה חשאית ומבלי לשתף אנשים שאינכם מכירים היטב. הלוואה שביקשתם תאושר. אך זה קשור בקשרים עם ארצות אחרות ויכול לקחת קצת זמן.

מצב־רוח תוקפני ומתוח מאפיין את התקופה. אתם נוטים להתפרץ ולהתרגז בן רגע, והשליטה שבה אתם מתגאים בדרך כלל, אינה קיימת עכשיו. בעבודה צפויים לכם קשיים הקשורים לשוול שנעשה לכם בענייני כספים. תצטרכו לצאת למאבק ולהתעקש על צידקתכם. הכוח שאתם מקרינים עכשיו יעזור לכם להשיג את המטרה. בתחום הרומאנטי אין זה בדיוק הזמן הנות, אולם תתכוננו להפתעה נעימה מסישהו מאוד חשוב ויקר לכם וזה ישפיע גם על שאר בני־הבית.

* * *

הבעיות הכספיות, שהטרידו אתכם לאחרונה, מתחילות לחלוף עכשיו. אתם שוב מאורגנים ויכולים להרגיש בטוחים יותר. אולם חשוב שלא להיכנס להוצאות גדולות ולשמור היטב על הקיים. בתחום המיקצועי תוכלו עכשיו לראות את הכל מנקודת־מבט חדשה ולשפוט מחדש מה טוב עבורכם. יתכן שאינכם שמים לב להזדמנות שעומדת לחמוק מידיכם. אי הבנות ביניכם לבין בני־הזוג יהרסו קשרים.

* * *

אתם מתחילים לצאת מהתקופה הקשה. הבריאות עדיין מאוד רגישה ותצטרכו לשמור על תזונה מאוזנת. יש נטייה לאכול יותר מדי ולהתפנק. מה־26 עד ה־28 תוכלו ליהנות מהצלחות בתחום הרומאנטי. יש לכם גם סיכוי רב לזכות בהגרלות. הצד הכספי מאוד מעודד השבוע וכדאי לנצל את התקופה הקרובה, מאחר וזוהי שנה לא נוחה בכל הקשור לכספים. אסור לכם להחמיץ את ההזדמנות, היא לא תחזור. כדאי שתהיו זהירים בטיפול במכשירים חדים.

הייתי נערת ליווי

וידוי גלוי־לב של בעלת־עסק תל־אביבית שהלכה לעבוד ב„ליווי" כדי להציל את העסק שלה

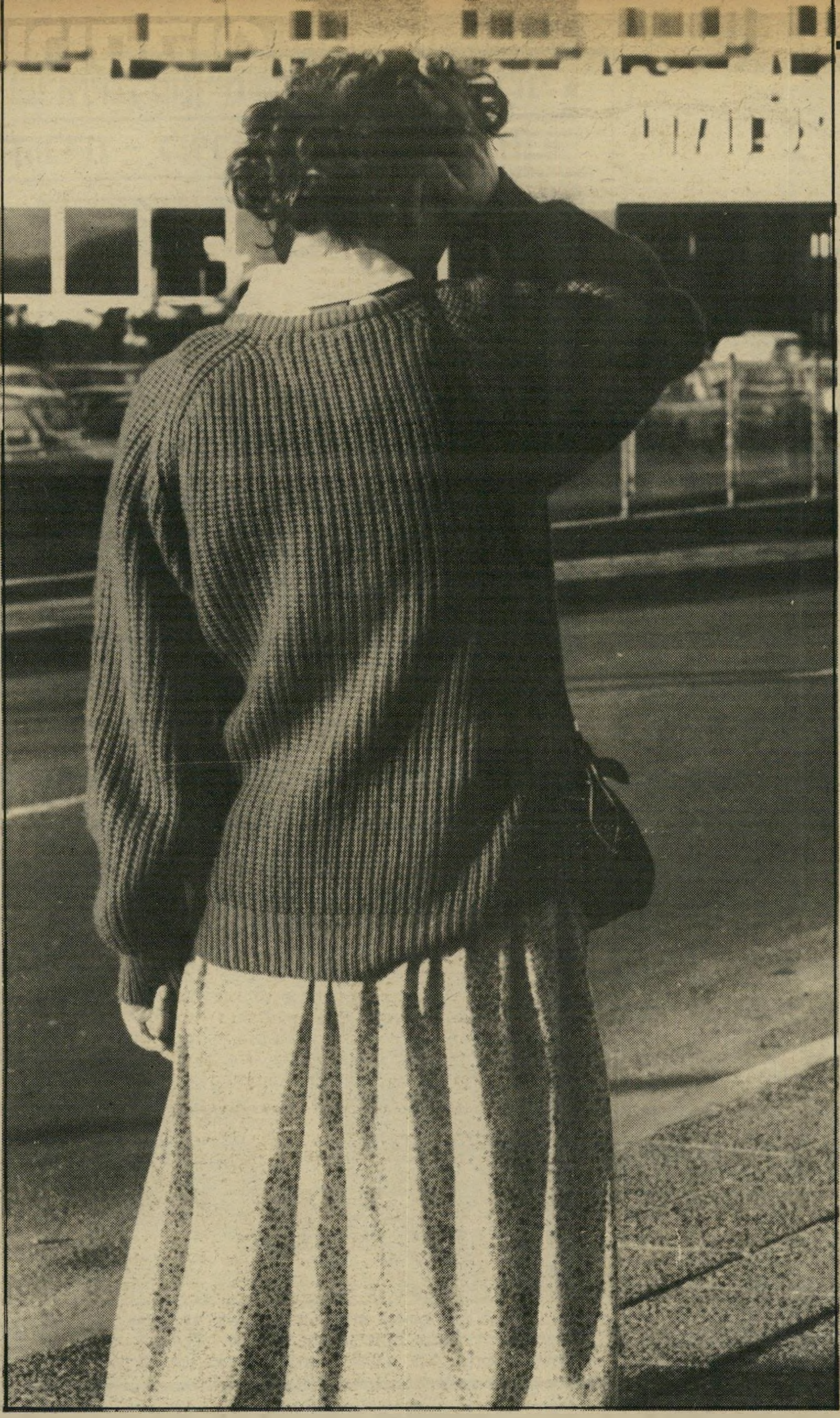
ציון צפריר, העולם הזה

„אף אחד ממכריי לא יכול לדמיין לעצמו איך פתרתי חלק מהבעייה הכלכלית הסבוכה שלי. אילו הוריי היו יודעים, הם היו מנתקים איתי כל קשר. גם לחבר הנוכחי שלי היה קשה בהתחלה לקבל את הדברים שהייתי ושעשיתי בעבר.

„יש הקוראים לזה נערות־ליווי. אני קוראת לזה זנות, מכיוון שההבדל היחידי הוא באופן השגת הקשר עם הקליינטים, וגובה האתנן. זה יכול בעצם לקרות לכל אחת. בכסף אפשר לקנות המון, אבל את הדברים החשו־בים־באמת אי אפשר לקנות בכסף, אפשר לאבד אותם בקלות והמאזן הסופי מראה על יתרת חובה — לא היה כדאי. הדברים אינם נגמרים כאשר מחליטים לצאת מזה. הם כואבים ומכבידים עוד הרבה זמן אחר־כך."

היא בת 23, נאה, גבוהת־קומה, גוף חטוב, שיער בהיר, פניה נקיות מאיפור, לבושה בצניעות. „כמו ילדה טובה," היא אומרת ומחייכת.

היא מה שקוראים „ממישפחה טובה", גדלה כ„ילדת שמנת" — ההג־דרה שלה — ילדות יפה, קיבלה מהורים, אקדמאים שניהם, כל מה שרצתה, גדלה בצפון תל־אביב, חיה כיום בתל־אביב.

„הרגשתי כמו זונה.
שנאתי את עצמי.
אבל מצאתי חבר."

היא מדברת בשפה עשירה, אינט־ליגנטית. סיימה תיכון, מתכוונת להת־חיל ללמוד בעתיד הקרוב קולנוע באוניברסיטה. חולמת להיות בימאית. כיום עובדת כאשת־מכירות במישרד בצפון העיר. מעט מאוד אנשים יודעים על הקטע הזה, של נערת ליווי, בחייה. היא מבקשת, לצורך הכתבה, לקרוא לה מיכל. שיגעון.

סיפרה מיכל:

היתה לי חנות־בגדים. כבר בחודש הראשון שילמו לי סכומים גבוהים בצ'קים רחויים. הצ'קים חזרו ללא כי־סוי, וכאשר ניסיתי להשיג את הכסף המגיע לי, היה מאוחר מדי. החייבים נעלמו, לא אותרו. יתכן שחלק מהם נמצא בחו"ל. היה מדובר ב־4000 שקל — חובות שלי לספקים, שהייתי מוכרחה לשלם תוך זמן קצר. אלמלא הצ'קים הדחויים, הכל היה בסדר, והייתי מצליחה לשלם את החובות.

ידעתי שזמני קצוב. אני שונאת להיות חייבת כסף. הרגשתי חסרת־או־נים. להוריי לא יכולתי לפנות, מכיוון שהם לא תמכו ברעיון של פתיחת התנות. אף אחד מידידיי לא יכול היה לעזור לי.

עוד לפני־כן ראיתי מודעות בעיתון על נערות־ליווי. גיחכתי לעצם הרעיון. לא חשבתי שאי־פעם אחשוב עליו ברצינות. התקשרתי עם אחד המיש־רדים האלה, הוזמנתי לפגישה. הת־לבשתי בהידור מאופק, כדי להיראות לייד'י ולא זונת־רחוב, והתאפרתי קלות.

650 דולר ותוספות

בעל המישרד, צעיר בן פחות מ־30, קיבל אותי יפה. המישרד קטן, אווירה נעימה, שטיח מקיר־אל־קיר, ריהוט מישרדי מודרני, נקי מאוד. הוא קיבל אותי בשימחה, אמר ששמח לר־אות אותי.

הוא שאל אותי כמה שאלות, כמו „האם את יודעת מהי העבודה?" „האם עבדת במישרדים אחרים מסוג זה?" ולקח ממני פרטים אישיים, וגם את מיספר תעודת־הזיהוי.

השאלה האחרונה היתה: „מתי את רוצה להתחיל לעבוד?" עניתי: „את־מול."

הוא לא דיבר במפורש על יחסי־המין הכרוכים בעבודה. כאשר שאל אם אני יודעת במה מדובר, אמרתי לו שברור לי שלא מדובר בליווי לצורך הגנה על אנשים, כשומרת־ראש, או לצורך בידורי־אינטלקטואלי.

במהלך הפגישה התקבלה במישרד קריאה טלפונית, והוא נתן לי את מיספר־הטלפון. התקשרתי עם הבחור, וקבענו שאני אבוא אליו לדירתו.

זה היה בית פרטי, לידו חנתה מכונית מאוד מפוארת. בחור כבן 26, גרוש, נאה, בייבי־פייס, ילד־טוב־ירושלים. ישבנו ודיברנו כמה שעות. כאשר שאל אותי כמה אני מבקשת, אמרתי לו ש־150 שקלים מגיעים למישרד, ומה שהוא יתן לי, שיחליט בעצמו אחר־כך. התרשמתי שהוא נדיב, לא נצלן ולא קמצן.

אחרי שדיברנו, שכבנו. וזה היה נחמד, באמת. היה לו איכפת שגם אני אהנה. דרך אגב, מרבית הגברים, שאיתם הייתי, הם כאלה, לא חושבים רק על עצמם. מדובר בגברים היותר אינטליגנטים, המצליחנים. הרגשתי איתו כמו עם ידיד טוב, הרי לא נכנסנו מייד למיטה, דיברנו הרבה לפני כן. ב־5 בבוקר הוא לקח אותי הביתה. כשירדתי מהמכונית הוא נתן לי 600 שקלים.

גם בפעמים השניה והשלישית לא הרגשתי כמו זונה. אני כבר לא זוכרת מי הם היו, הפנים התטשטשו. סכומי הכסף, בכל פעם, היו — בשבילי — בסביבות 400 שקל.

בשלב זה עדיין לא ידעתי מה קורה איתי, מה בעצם אני עושה. בהתחלה כל פגישה היתה כמו רומאן קצר, וזה היה נחמד. עד שאחת הפגישות היתה עם גבר שלא מצא חן בעיניי ויזואלית. הוא היה שמן, וולגרי, חביב מאוד, אבל פשוט.

זה היה בחדר במלון קרלטון. נקבתי במחיר, שחשבתי שהוא לא יסכים לו — 700 שקל. לתדהמתי אמר הבחור ש־700 זה כלום, שהוא יתן לי כבר עכשיו את הסכום הזה, ואם יהיה לו טוב, הוא עוד יוסיף לי. הוא הוציא מכיסו 500 דולר ונתן לי. שמתי את הכסף בתיק, ולאחר מכן, הלכתי לשירותים ושם ספרתי את הכסף.

זה היה מאוד קצר. לא סבלתי במיוחד, אבל גם לא היה לי נוח במיוחד. בסוף הוא נתן לי עוד 150 דולר, ועוד 100 שקל, ועוד כמה שקלים למונית. יצאתי בהרגשה לא טובה. הרגשתי בזויה. אמרתי לעצמי שלעולם לא אעשה את זה יותר.

„הרגשתי שאאבד
את שפיות דעתי,
ושאגיע לאישפוז!"

הגעתי למישרד, וביקשתי מבעל המישרד לשיסדר לי רק קליינטים המ־עוניינים בליווי בלבד, לפגישות־עסקים. יש כאלה, אם כי רק לעיתים רחוקות. אמרתי לו שאני לא מסוגלת, שזה לא בשבילי.

כבר למחרת קיבלתי עבודה. לי־וויתי גבר צעיר, שרצה לקנות פאב בצפון תל־אביב. השתתפתי בפגישה, כאילו יש לי חלק בעסק. הרגשתי טוב עם זה, וגם הוא היה שבע־רצון. הוא רצה לבוא בליווית בחורה אינ־טליגנטית, ייצוגית, מכיוון שזו היתה פגישה בשעת־ערב, ולא היה לו נעים לבוא לבד.

כאשר גבר בא לפגישה בחברת אשה שלובשת מעיל־פרווה — וזה מה שאני לבשתי — נוצר רושם שלא רק שהוא קנה לה את הפרווה, אלא שהוא גם מסוגל להחזיק אשה כזאת. אנחנו, אגב, בקשרים עד היום. הוא אפילו רצה להלוות לי את הכסף, לכיסוי החובות שלי, אבל זה לא יצא אל הפועל. הוא רצה ריבית של חמישה אחוז לחודש, וזה לא התאים לי. אבל נשארנו ידידים.

אחרי כמה ימים של יובש, לחצתי על המישרד, שיתנו לי עוד עבודה. נתנו לי מיספר־טלפון של בחור, שניסה להוציא ממני שהוא יוכל לקבל יותר מליווי בלבד. הוא לא הצליח.

באתי אליו הביתה. ישבנו ודיברנו. הייתי מאוד לחוצה בכסף. הבחור היה רגיש ועדין. אמרתי לו שאני לא עוסקת בליווי, כשמדובר במין, אבל לכל אשה יש מחיר. ביקשתי 450 דולר. התפשרנו על 400. היה לי נחמד איתו במיטה, אבל כשהגיע הרגע לקחת את הכסף, הרגשתי כמו זונה.

הוא דיבר איתי על „לצאת מזה". למעשה, כמעט כל הגברים דיברו איתי על „לצאת מזה". הם נתנו לי כל מיני רעיונות: לפנות להורים, למצוא לי תומך קבוע. יכולתי למצוא בקלות תומך קבוע, היו כאלה שהציעו, אבל לא רציתי שמישהו ישתלט על חיי.

היו לי עוד כמה קליינטים. ככל

נעמי רזן ■

(המשך בעמוד 30)

שרותים רפואיים ביום־הולדת גינקולוגי ★

זעוד ימי־הולדת – לאילנה אביטל ולשימי תבורי

יום־הולדת גינקולוגי

אחרי שציפי עצמון אירגנה את המסיבה של **תמי בן־עמי** באילת היא החליטה לנוח ואת שרביט־הניצוח על מסיבת יום־ההולדת של הגינקולוג **קובי זר**, חברה של תמי בן־עמי, העבירה לדוגמנית המלכותית שערכה אירוע למופת בביתה של מנחת־התצוגות **אילנה מרגלית**. כרגיל באירועים כאלה הצליחו גם הפעם להפתיע את בעל־השימחה ואמרו לו שבעלת־הבית זקוקה לשרותיו הרפואיים. כשהגיע למקום התבררה לו ההפתעה.

עודד פרוביזור מעצב־העילית רוקד עם מרתה לוי מ„גוטקס". פרוביזור השתולל והירבה לאכול. הוא סיפר שהוא יוצא לשבוע

ימים לחוות־בו... הקילוגרמים המ... במסיבה הגדיר...

תמי בן־עמי נשענת על כיור־המיטבח של בעלת־הבית אילנה מרגלית ושוטפת כוסות־שתייה. בן זוגה, קובי זר, עומד מאחוריה ונהנה, כנראה, מחברתו בפוזה של עקרת־בית.

דני זייתון מנסה את כוחו בצילום בעיצומה של המסיבה, כשהוא מתמקד באחת האורחות שרקדו.

שלומית אמיר הדוגמנית חזרה השבוע מפאריס, שם שהתה לצורכי עבודה ופגשה במחזר מהעבר הרחוק שהחליט לחדש את

הקשר עימה. ... אותה כשהיא ... מתעניינים מת...

משה ינוקא בא למסיבה ישירות מאילת, כדי לשמוח בשימחת הזוג. ינוקא, שהיה במצב־רוח מרומם בראשית הערב, שקע באדישות בהמשך הערב, בגלל שהירבה בשתיה.

יום־הולדת מישפחתי

כששאלו את האמרגן **שלמה צח** איך הוא מרגיש במסיבת יום־ההולדת ה־28 של **אילנה אביטל**, אשתו לשעבר, השיב כי הוא מרגיש מצוין והוסיף שהוא תמיד נשאר בקשרים טובים עם נשותיו לשעבר ובני־מישפחותיהם. החברים והידידים של אילנה התקבצו לארוחת יום־הולדת במיסעדת יוסי את יוסי בשכונת־התיקווה. היו שם, כמובן, בן־זוגה **חיים בולקינד** ובני־מישפחתה ועוד כמה חברים ומלווים. בין החוגגים בלט **רן בגנו** שהוא המפיק המוסיקלי של התקליט החדש של אילנה.

הלגה גוטסדינר בעלת חברת הנעליים „נושקה" באה בגפה ופגשה ידידים משותפים מפאריס. הדוגמנית סמדר גנזי חורצת לשון (בתצלום במרכז).

אילנה אביטל הזמרת מחבקת את בנה עמית, בן ה־9 מנישואיה לאמרגן שלמה צח. הזמר אדם (בתצלום מימין) משועשע מהחתימות הרבות שנתן לאורחים במיסעדה.

שימי תבורי הזמר, אהב את הקטע של רקדנית־הבטן ברי סימון היושבת על ברכיו בפוזה סכסית. תבורי וסימון שוקלים לצאת בהופעה משותפת שתהיה מעין גימיק. הרקדנית הסכסית היתה עסוקה רוב הזמן בחלוקת הזמנות לבר־המיצווה של בנה.

יום־הולדת באמצע הלילה

מאז שאמרו ל**שימי תבורי** שהוא נראה סכסי בחליפת־העור השחורה שלו, הוא לא מסיר אותה מעליו. למסיבת יום־הולדתו שנערכה במועדון אמצע הלילה הוא הופיע כשהוא לבוש — נחשו? — בחליפת־העור השחורה. ברקע התנגנו שיריו והקהל הרב שמילא את המקום היה עסוק בזלילה ושתייה. אח"מים שונים הגיעו למסיבה כדי לברך את הזמר, שנהנה לאחרונה מהצלחה גם בחו"ל.

מירי אלוני הזמרת יצאה באחרונה במסע יחסי־ציבור לתקליטה החדש. גם היא מעדיפה שחורים. היא התקבלה באהדה רבה על־ידי החוגגים וחילקה קלטות של תקליטה.

אות בכפר אמירים, כדי להשיל את יתרים שהעלה במסיבות. אחד האורחים אותו כאחרון מעצבי־העילית בישראל.

וב התרגשות, כנראה, ניתן היה לראות ונקת את המעצב עגנון גרנות שכולם יתחתן עם חברתו הדוגמנית סמדר גנזי.

יעקב אלפרון (במרכז התצלום) איש חיי־הלילה והבעלים של מועדון „הפלקה" בא לברך את תבורי והצטלם בחברת ג'ניפר, אשתו של הזמר ואיש־הצבא אביגדור קהלני, שהוא מעריץ ותיק של שימי תבורי. בסמוך אליהם ישבה ידידתו של הזמר אנט פלאטו־שרון.

דורית פרקש הדוגמנית המיטיבה לרקוד באה בחברת החבר. היא נמנית היום על הצוות הקבוע של „גוטקס".

כתב: זהר אוהליאב, צילם: אבי ולדמן

הנבחרת חולה. „היום משחקים רק בשביל כסף!" אומר חיים לוין. אבל הכסף לא בא מהקהל במיגרש. הוא בא מפוליטיקאים ומשנוררים. אף אחד אינו צריך להתאמץ

מי אשם? הש"ג!

הש"ג אשם תמיד. כך בצה"ל וכך, מסתבר, גם בנבחרת ישראל. ערב היציאה לטורניר הקדם־אולימפי באוקיאניה, ולאחר שרשרת הכישלו־נות ב־12 המישחקים הבינארציים בעידן מיליינקו מיחיץ', מצאו כמה מראשי ההתאחדות לכדורגל בישראל את הגורם למחדל ברמותו של נינו קריו, המתורגמן של הנבחרת.

העסקנים המסואבים החליטו שקריו מעורב מדי בהחלטותיו המיקצועיות של המאמן וכי עליו ללכת הביתה. איש מהם, בוודאי, לא העלה על דעתו לקחת אחריות ולהתפטר.

מאחר ומלאי השעירים־לעזאזל הולך ואוזל, כיצד יפתרו ראשי ההתאחדות את שאלת זהותו של הבא בתור, אם תכשל הנבחרת באוקיאניה?

שוער נבחרת ישראל, בוני גינצ־בורג, הגיע לאימון הנבחרת בקו 1 של דן, שבו הוא עובד כנהג. לאחר שנהג מ־5 בבוקר, ירד בוני מהאוטובוס, התאמן עם חבריו לנבחרת ואחרי הצהריים שב ועלה לאוטובוס, כדי לנסוע בקו 1 בחזרה.

נשמע בדיחה? היום, בוודאי. אולם לחיים לוין, גדול שוערי נבחרת ישראל בכל הזמנים (להוציא, כמובן, את יעקב חודורוב האגדתי), הדברים מצטלצלים מוכרים. „בזמנו קיבלנו פרוטות ואיש לא חלם לחיות מהכדורגל," אומר לוין, שהגן על שער הנבחרת בין 1959 ל־1968.

„הייתי חבר בדן, קמתי עם הנץ החמה, עשיתי מישמרת ראשונה כנהג בקו 1 ובסוף הקו ירדתי באיצטדיון המכביה, התאמנתי עם הנבחרת או עם קבוצתי דאז, מכבי תל־אביב, ואחרי האימון המשכתי בעבודתי כרגיל."

„משחקים רק בשביל הכסף"

יש סיבות רבות להידרדרות הכדורגל הישראלי שכמו נכנס למעגל־קסמים. רמת־מישחק ירודה ומיתקנים עלובים שהביאו למיעוט קהל ומיעוט צופים, שגרם לירידה במוטיבציה ובהכנסות וכפועל יוצא לירידה ברמת־המישחק וחוזר חלילה.

אין תימה, אם כן, שהנבחרת נראית כפי שהיא נראית.

אולם, באופן פראדוכסלי, נראה שהגורם העיקרי לפיחות במעמדה של הנבחרת הוא דווקא השינוי לטובה במעמדו של הכדורגלן הישראלי. הוא הפך מ„חובבן", המשחק להנאתו, ל„מיקצוען" המשחק לפרנסתו, והמש־תכר סכומי־עתק המגיעים לעיתים לרבבות דולארים לחודש לשחקן בכיר.

המיקצוען האירופי שחש כי מחובתו להצדיק את משכורתו הגבוהה ולתת הכל למען הקבוצה שונה מהישראלי, שהעורף הכלכלי שהובטח לו הביא אותו לרדיפת־בצע ולזלזול בערכים שאינם חומריים.

המאבקים המשמעותיים ביותר לשחקן לא נערכים על המיגרש, אלא, לפני תחילת עונת־הליגה, על מקומו בבורסת־השחקנים ועל גובה החוזה.

„היום משחקים רק בשביל הכסף. בזמנו שיחקנו עבור דגל־המדינה וסמל־המועדון וזוהי תמצית ההבדל על רגל אחת." אומר חיים לוין. „בשעתו קיבלנו פרוטות, כיום אין כל פרו־פורציה בין מה שהכדורגלנים מקבלים, לבין מה שהם נותנים בתמורה.

„הכדורגלן הישראלי הוא עצלן שאיננו אוהב לעבוד, אך מרבה להתלונן ולבכות. כך הוא נראה, כך הוא משחק, והתוצאות מתבטאות על המגרש."

הכדורגל הישראלי חולה, ומרפא אין. זהו מנגנון המקיים את עצמו — שחקנים, מאמנים, עיתונאים וכמובן — עסקנים. העסק מנוהל על־ידי חבורת פוליטיקאים שנבחרו על־ידי מרכזי המיפלגות. לחלקם אין כלל מושג בספורט או בחינוך.

להוציא חריגים בודדים (דוגמת מכבי תל־אביב, בניהולו של גיורא שפיגל), חושבים קברניטי־הענף רק על הישגים לטווח קצר ומזניחים את התשתית, הנוער והמיתקנים. מאמן־כדורגל מעולה, דוגמת דוד שווייצר, הודח על־ידי חבורת־עסקנים בהפועל תל־אביב, לאחר שלא ענה על צרכיהם המידיים.

מישחקי־כדורגל בליגה הלאומית, קל וחומר בליגות הנמוכות, נערכים על מיגרשים שבהם ניתן, אך בקושי רב, לזהות שרידים של דשא, דבר הגורם לפציעות רבות ולתצוגות נפל.

השרותים ברוב האיצטדיונים צרים ומלוכלכים, מה שמאלץ את הצופים לעשות את צרכיהם ליד חומת האיצטדיון. הצפייה במישחקי־הכדור־רגל בישראל הפכה מחוויה לסיוט. יותר ויותר חובבי־כדורגל מעדיפים היום לשמור קשר עם הליגה דרך תוכניות הרדיו והטלוויזיה. מתוך הכורסה הנוחה בסלון.

מאחר והכנסות הקבוצות פוחתות באופן משמעותי הן נאלצות להיות תלויות בפירורים שמגיעים ממרכזי־הספורט, הטוטו והרשויות המקומיות, או לחיות על חשבון כלל הציבור. הקשר הבריא שבין הכנסות הקבוצות לבין רמת־המישחק הולך ומתנתק. היום לא צריך להיות טובים על המיגרש, כדי למשוך קהל.

אין בעל־בית

לצורך סחיטת כספים מהקופה הציבורית למימון הקבוצות יש צורך בכישרונות של פוליטיקאים קט־נים ושנוררים. הכדורגל הישראלי הפך לאימפריה של נייר, תרתי משמע, והכוונה לנייר־העיתונים העוסקים בניתוחים ובכתבות בומבסטיות על

ציון צפריר, העולם הזה

זאהי ארמלי (משמאל)
„הוא פשוט רימה אותי!"

ציון צפריר, העולם הזה

בוני גינצבורג (באוויר)
הגיע באוטובוס

הדו"ח לא תורגם

„הוועדה ללימוד ובדיקת הכנת נבחרת ישראל למישחקי גביע־העולם," כך כונתה ועדת־החקירה שמינתה התאחדות־הכדורגל, לאחר ביזיון אוקיאניה 1985.

כפי שצפוי היה מראש, נמנעה הוועדה מלהחליט על חשבון־נפש או, קל וחומר, על עריפת ראשים בכדורגל הישראלי. ובכל זאת, הגישו חבריה מיספר המלצות מקצועיות, שלו היו מיושמות, היה נחסך חלק ממפח־הנפש של היום.

כך למשל, קובע הדו"ח כי המאמן דאז, יוסל'ה מרימוביץ', נקט ביחס ליברלי מדי כלפי שחקניו, ולא היה תקיף וסמכותי מספיק בגישתו כלפיהם. המאמן הנוכחי הלך בעיקבות מרימוביץ' ביחסו לשחקנים – אולי מכיוון שנינו קריו, לא תירגם לו את הדו"ח....

ועדת־החקירה קבעה במפורש כי יריבות המיבחן „לא התאימו לסיגנון ההכנות הרצוי של הנבחרת." פחות משנתיים לאחר מכן, יישם מיחיץ' את מחדליו של קודמו. ועוד. ביקורת רבה מושמעת היום על כך שמיחיץ' הינו הקובע היחיד מבחינה מיקצועית ואין הוא מסתייע בעוזר ישראלי, זאת למרות שדו"ח אוקיאניה 85' קובע כי „והיה ויוחלט על החתמת מאמן זר יהיה על ההתאחדות למצוא לו עוזר ישראלי שיאמן גם את הנוער וגם את העתודה."

משה סיני (על הארץ)
סיכסוך מוזר

ציון צפריר, העולם הזה

אורי מלמיליאן (משמאל)
מישחק בלתי־יציב

ענף־הספורט שהולך ומרחיק ממנו את ההמונים.

כישלונה של הנבחרת במוקדמות הגביע העולמי ב־1985 והקמתה של ועדת החקירה (ראה מסגרת) הביאה לתחושה של צורך בשינוי דברים. עסקני ההתאחדות, שלא העלו על קצה דעתם לבצע בדק־בית יסודי בענף המידרדר, החליטו על „ניתוח קוס־מטי" בדמות מיקסם־השווא של המאמן הזר, שיירש את יוסל'ה מרימוביץ.

הם שכחו את כישלונותיהם של חלק מהמאמנים הזרים שאימנו את הנבחרת עד כה (ג'ורג' איינסלי, גיולא מנדי הזכור לטוב, מילובאן צ'יריץ' וג'ק מנסל) ופתחו, כאחוזי־אמוק, בחיפוש אחרי המאמן הזר, שיוציא את עם ישראל מהבוץ.

לאחר שניפו מיספר מועמדים מגו־חכים, חתמו עם מיליינקו מיחיץ' — ג'נטלמן בעל גינונים לתפארת, מסורק ומגולח למישעי, הנחשב למאמן מן הדרג הזוטר גם בארצו — יוגוסלביה.

מיחיץ' קיבל לידיו נבחרת מפוררת ומובסת ונאלץ להתחיל את הכל מבראשית — לזמן שחקנים חדשים, ולנסות לבנות יש מאין. תחילה דומה היה שברשותו קיים נכס אחד.

לאחר שנים רבות של היעדר שוער ברמה גבוהה זכתה נבחרת ישראל בשוער מעולה בדמותו של אבי רן ז"ל, שהצליח להיכנס לנעליהם הגדולות של שוערי־עבר כדוגמת אברהם בנדורי, יעקב חודורוב, יעקב ויסוקר, חיים לוין, יצחק ויסוקר ועוד.

מותו הטראגי בתאונת־סקי בכינרת הבליט את העובדה העצובה שבישראל לא קם מלבדו שוער בין־לאומי ברמה גבוהה.

מיחיץ' ניסה שלושה שוערים — בוני גינצבורג, עופר פביאן ואבי חדד, אך כולם הכזיבו. כאן שגה המאמן ותחת לתת אשראי לאחד מהם, הירבה להחליף ביניהם והגביר את עצבנותם. לשיא הגיחוך הגיע, כשניפה את בוני גינצבורג מהסגל, ולאחר שבועות ספורים החזירו כשוער מיספר אחד.

חסר בעל־בית בנבחרת. אין כיום שחקן המסוגל להנהיג ולסחוף אחריו את חבריו. אורי מלמיליאן עבר את שיאו וסובל ממישחק בלתי־יציב. משה סיני, המפגין יכולת מעולה במדי הפועל תל־אביב, „שוחרר" מהסגל לאחר סיכסוך מוזר עם מיחיץ', ואילו דניאל ברייליובסקי מפגין, אומנם, יכולת אישית גבוהה, אך אינו מצליח לדרבן את יתר השחקנים.

בעייה נוספת — שלושה מכוכבי נבחרת ישראל משחקים בחו"ל (אבי כהן בסקוטלנד, אלי אוחנה ורוני רוזנטל בבלגיה), והם אינם מתאמנים עם הנבחרת ולא תמיד מגיעים למישחקי־הידידות שלה. יתר על כן,

אלי אוחנה
לא תמיד מגיעים

בשל מיגבלות שמטילות קבוצותיהם האירופיות קיים ספק רב אם וכיצד ישתתפו במישחקים באוקיאניה.

בהיעדרם מנסה מיחיץ' למצוא תחליפים, מה שהופך את הנבחרת ל„תחנת־רכבת" שבה מתחלפים שח־קנים רבים המאבדים מביטחונם וחוששים מגזרת הניפוי.

מי שמקומו נפקד, משום מה, מסגל הנבחרת הוא זאהי ארמלי, החלוץ משפרעם, בעל הניסיון הבינלאומי העשיר שהבקיע העונה עד עתה כבר 12 שערי־ליגה במדי מכבי חיפה. עוד בראשית ימיו של מיחיץ' נופה מהנבחרת.

„בתחילה אמר לי מיחיץ' שהוא מעוניין בשרותי, אולם לאחר זמן קצר הפסיקו לזמן אותי למישחקים ולאי־מונים והתברר לי שהוא פשוט רימה אותי," מספר ארמלי. „קשה לי להגיד מה בדיוק דפוק בנבחרת, אבל ברור שהחברה נמצאים בלחץ רב והפסד גורר הפסד.

„מה שהנבחרת צריכה באמת זה פסיכולוג שיידבר עם השחקנים, ירגיע אותם וייתן להם ביטחון. מיחיץ', למרות האזהרות, בחר בנבחרות אירופיות מעולות כביריבות־מיבחן. אלה אינן מזכירות כלל בסיגנונן את נבחרות אוסטרליה וניו־זילנד, שאותן נפגוש באוקיאניה והמפלות החוזרות ונשנות גרמו למפח־נפש ואובדן הביטחון אצל השחקנים."

מקלות בגלגלי הנבחרת

אחרי **שהורחק** מהזירה האס־יאתית, סובל הכדורגל הישראלי מנידוי בינלאומי. להוציא את מישחקי קדם־הגביע העולמי והמישחקים הקדם־אולימפיים זוכה הקהל בארץ לצפות רק במישחקים ידידותיים, כאשר לרוב באות הקבוצות בעיקר לנוח ולתפוס שמש ישראלית.

קשה לשמור על מתח ומיסגרת מחייבת כאשר המישחקים התחרותיים הרישמיים הם כל־כך מועטים. השחקנים מעדיפים להשקיע בקבוצות שמהן פרנסתם. גם מאמני־הקבוצות, מעדיפים לא פעם לשים מקלות בין גלגלי הנבחרת, ובוודאי שלא לסייע למאמן הלאומי.

מסכם חיים לוין: „פעם היה המישחק בנבחרת גולת הכותרת והכבוד של הכדורגלן בישראל, כיום השחקנים מזלזלים ועושים טובה שהם משחקים."

ערב פתיחת מישחקי אוקיאניה, קשה להאמין שנבחרת ישראל תצליח במשימתה ותעפיל לאולימפיאדה. אם תפתיע, יהיה זה בוודאי בשל חולשת יריבותיה, ולא בשל יכולתה. מאמן זר, יהיה אשר יהיה, איננו יכול לשנות את נתוני־היסוד של הכדורגל הישראלי: ליגה חלשה, שאיפה להישגים מידיים בכל מחיר, על חשבון פיתוח תשתית לעתיד, מיעוט קהל ומיתקנים עלובים.

נבחרת ישראל היתה ותמשיך להיות הבבואה הנשקפת מן הראי של הכדורגל הישראלי, לטוב, ולרע.

אבי כפירי

קצת ציונות

„התקופה השתנתה והכל השתנה," אומר אברהם מנ־צ'ל, מגדולי שחקני־הנבחרת בכל הזמנים, שהופיע בשורו־תיה בין השנים 1965 - 1957.

„אז היתה דבקות בציונות ובערכים לאומיים וחבר־תיים. לא היה כמעט שום אפקט כספי, אבל אנשים שיחקו ונלחמו למען הסמל.

„הכדורגל הישראלי סובל ממחלה קשה. מנהלים אותו אנשים שלא מבינים לא בכדורגל ולא בחינוך. במקום להשקיע עבודה בילדים צעירים ומוכשרים עוסקים בשטויות.

„צריך לבטל את עירוב הפוליטיקה בספורט, להש־קיע בנוער ובבניית מיתקנים ולפתוח את הליגה לכדור־גלנים זרים דוגמת הכדורסל הישראלי."

גילה ריזין, העולם הזה

אבי רן
לעשות צרכים ליד חומת האיצטדיון

ר' בנימין

מתוך „מַשָׂא־עֲרָב"

גם אלה דברי בנימין עבד בנימין:
כי תבנה בית־חרושת וחי הערבי עמך:
לא תרע עינך בשכרו כי כמוך כמוהו:
אין הבדל ופדות בין עברי לערבי:
להחיות את הארץ באתם ואת יושביה עמה:
ולא לקחת מאחרים באתם כי אם להוסיף להם:
והעניק תעניקו להם מן העושר אשר ברוחכם:
את בתי ספרך תפתח לו לרוחה ויבוא בו בבניו ובבנותיו:
וילמדו בהם שפתך ושפתו:
וכתבי־עתים תוציא להם בשפתך ובשפתו:
ואם לרופאך ידרוש ורפא ירפא:
גם במדעך על משכבך אל תצר עינך בו:
ויקרא בשם אללה ובשם מחמד נביאו:
ויחזיק במעוזי הלאום ובחבלי העבר אין אונס:
חקה אחת ומשפט אחד לעברי ולערבי:
גם את עבודת הכרמים תלמדהו ואת מטע הנטיעות החדשות:
ובחדלו לזרוע את שדהו תבואה ובהסכינו לעשות כמתכנתך ומכר לך מן שדהו:
כי אין די און לו ואין די הון לעבוד בנטיעות כבתבואות וחדל לעולם:
ובשכבר הימים יהיה כאחד מאתך ולא נודע כי בא אל קִרבך:
את בניך תתן לו ולקחתָ לך גם מבניו:
ויבוא דם גבוריו בדמך והלכת הלוך וגדול:
ומצא מין את מינו והיה מין אחד:
אנשים אחים אנחנו משפחות אחדות כל גויי הארץ:
אראנו אם לא עתה אשורנו אם לא קרוב:

לוזשן (בוקובינה), שבט, תרס"ז.

ר' בנימין, בכינויו הספרותי, הוא יהושע רדלר־פלדמן, סופר, עורך, מתרגם ועיתונאי. ציוני הרצליאני שנותר שומר־מצוות עד סוף ימיו, נולד בגליציה בשנת 1880. השתתף עם ידידו י"ח ברנר בהוצאת כתב־העת **המעורר** בלונדון (1907־1906) ובו גם פירסם את **משא־ערב** ורשימות אחרות בנושא יחסי יהודים־ערבים בארץ־ישראל. עלה לארץ־ישראל בעליה השניה בשנת 1907 והירבה לפרסם בעיתונות, כולל החרדית, ואף ערך במשך כ־25 שנים עיתון חרדי בשם **ההד**. תירגם לעברית את סיפרי יומניו של הרצל, היה מעורכי **מאזניים**, ביטאון אגודת הסופרים העבריים וכן מעורכי פירסומיה של תנועת „ברית שלום" שדגלה בהקמת מדינה דו־לאומית בארץ־ישראל. נפטר בירושלים בשנת 1957.

ימי גורל

הקרקע רועדת מתחת לרגליים, ההרגשה היא של ימים הרי־גורל, משהו מאקלימה של 1948 שוב עומד באוויר. העובדה שלפחות שלושה מבין ארבעת הסופרים שקראו בשעתו להקמת ממשלת אחדות לאומית חזרו בהם בגלוי והם אף קוראים למיפלגתם (המערך) לפתוח מייד בשיחות שלום עם הפלסטינים, מעידה בהם שאוזניהם שומעות יפה את הדי הרעם המתגלגל. **מוטב מאוחר מאשר לעולם לא!**

אפילו גוש המתנחלים. סרטן זה שפשה בבשרה של מדינת היהודים בעיקבות הנצחון של 1967, נתמלא חיל־ורעדה. רגישים שבהם קוראים יפה את הכתובת שעל הקיר. פיקחים קוראים ל„פחות דיווח", פחות סיקור בכלי־התיקשורת. נאלמו אלה המדברים על מצבים לא־הפיכים.

הכל הפיך, הכל נזיל, הכל הוטל או מוטל שוב אל כור המצרף. דמותה ועתידה של מדינת ישראל מוטלים שוב על כף־המאזניים. מה דמות תהיה לה למדינת היהודים בעתיד, ואיזה עתיד — אם וכאשר יבוא.

כרגיל, היו אלה שוב סופרים ואמנים שקראו ראשונה את האותות וערכו מחדש את החשבון. הם וקומץ חוזאי אמת. כרגיל, הפוליטיקאים עדיין מפגרים אחריהם במרחק שלא ייאמן. אם הרא־שונים מבקשים לנחש את צורתה של לשון **המחר** — האחרונים מדברים בשפה ובמושגים של **היום־שלפני־שלשום.** כאשר יתעוררו מנוסחיהם ונוסחותיהם החסודות עם הכוזבות ימצאו את עצמם מוטלים בשולי התמורה, מקיצים אל מציאות שאת בואה אף לא ניחשו בחלום. 1973 מחכה שוב על סיפם והם שוב אינם חלים ואינם מרגישים.

על כולם יהיה ללמוד הכל מחדש, כל מה שלמדו עמים אחרים במצבים דומים. ניסיון העבר לא יועיל לאיש. איש לא למד מעולם ולא ילמד כנראה לעולם מניסיונם של אחרים. על־אחת־כמה־וכמה עמים.

ובעוד הדוברים שהזמן עברם חוזרים נואשות על סיסמות המיקלט שאבד עליהן הכלח — כגון אותו „שקט יחסי" שבמהדורות־החדשות הישנות — הולך מצבו של החולה ומחמיר. ורופא עדיין אינו נראה באופק.

העסקים כרגיל, כך נראה, לפי שעה.
האומנם??

מי שאך תמול־שלשום לא הסכמנו לקבלו כחבר שווה־זכויות־וחובות לאוטונומיה פושרת — מחר־מחרתיים הוא עתיד לכפות עצמו עלינו כבעל מדינה ריבונית משלו.

אבל עד אז אנו עתידים עוד לחזות, ככל־הנראה, במחזות־זוועה רבים מסוג אלה שבהם חזינו בשבועות האחרונים.

משהו מאקלימה של 1948 שוב עומד באוויר ואנו שוב לא מוכנים לקראתו ולקראת מזל המאדים שנגוהותיו כבר מאדימות שוב בפאתי האופק.

נתן זך ■

שירה

אהבה — גם כן עניין...

ש. שפרה
חצבים נרות נשמה
שירים 1973־1985, הוצאת עם עובד

חצבים נרות נשמה — באותה מידה יכולה היתה ש. שפרה לקרוא לקובץ שיריה האחרון לפי שעה, הטוב והבשל שבספריה עד כה, בשם האופנתי היום „רקוים". זה שאינה קוראת לו כך הוא מפני שהנוכחות הפיסית, המוחשית של החצבים חשובה לה כאן כבמקומות אחרים בשיריה ובסיפוריה. בכך היא מעידה על עצמה שהשתחררה מקיסמה העריץ של שירת יונתן רטוש, המשורר שהעמיד את חטיבת השירים המופשטים החזקה ביותר בשירת זמננו. באותה מידה, היא מעידה על רצון מודע להיצמד לאותה זהות ישראלית, להבדיל מזהות יהודית, שחצבים, אבטיח, ירחי זריעה, „כחול חברוני", מדורות ל"ג בעומר, חמסינים וריחות תפוז ו„זיתים משובצים בשלף משתלהב כתם באור סתווי" — מסוגלים לציין ולהעלות באוב. תחושת שייכות למקום ולאזור השולחת אותה לא רק ל„מות התמוז" המוכר אלא גם לחשכת כורנוגי: „ארץ לבלי שוב" במיתוס השומרי, מעין השאול שלנו. ובכך היא מעידה על עצמה שגם אם אין השראתה של שירת רטוש ניכרת כאן עוד, יש כאן עדיין הדים לא־מבוטלים של האידיאולוגיה ה„כנענית" שלו.

אלא שגם זו עברה תהליך של דה־אידיאולוגיזציה. שהרי כורנוגי זו, יותר משהיא קולב אקראי לתלות בו רעיונות, היא באמת משל קולע מאין־כמוהו לעולם המצטייר בשירים אלה החופנים תקופה של 12 שנה ויותר בחיי אשה.

„שירי מצאי" היא קוראת למחזור הראשון בספר. ואם כן, שירי מצאי של אשה שכבר „איננה בנערות," שהיא „אשת בין השמשות," בהווה שלה המתקדם אט־אט לכורנוגי, לא אלדוראדו, ארץ האושר המוזהב, כי אם שאול תחתיות, הארץ לבלי שוב.

לפיכך, שירים ביוגראפיים. אוטוביוגראפיים ספציפיים, ממין רישומים אלה המופיעים בטפסים, וביוגראפיים זכורים — היו או לא היו? — כמו גם שירים שניסיונם נטול מחיי קרובים, ידידים ומודעים, כביכול עשוי היה להיות ניסיונך שלך.

ראשיתם באותה שכונה שבה אבא קנה דונם אדמה והמישפחה כולה נותנת יד להנחת הרעפים על גג הבית, ואילו בנו של איצ'ה ראש־המועצה מגדל פרדס בעצמו (גם כאן הרגש הארצישראלי הישן על „במו־ידיו"!) ומרכיב הרכבות על החושחש, והשומר עובר לילה־לילה ברחוב החול, והדודה רחל, אחות אבא, „מתה" — אבל „מתה ללדת", ובמגרש הריק, בשערי הפרדס, העלו את הסוס באש, והדוד ירוחם ו„דודתי שמחה" וסיפוריה של אמא. בקיצור, איש לא נפקד. כל המישפחה.

מי מהם נותר כיום הזה?! הלכו, כמו השכונה וכמו הסוס המת, לכורנוגי.

ועל רקע ההליכה הכללית — המהלך הפרטי.

בגומה שהותירה במיזרון והנה לפניה „תבנית אשה זרה... נוכריה עד כדי מיאוס."

כורנוגי. הארץ לבלי שוב. ורק שהיא אינה איננה, אלת הפריון השומרית. רק התמוז מתחדש כל שנה, לא אנחנו. ומכאן כל מילות ההספד והקינה בספר והאווירה האלגית השורה בו: האור השוקע בשעת בין־השמשות, הלילה הקרב, האור „העוטה את הגוף בשמלה כמו בתכריך," והשיר על מותה המתועד בעיתונות של שגרירה זרה, המזכיר את האפשרות לשים קץ לכל זה, ו„האשליה שאולי הערב יתמזל מזלה למות." המישאלה „להסתלק ערירית," נראית פתאום „נכונה ויאה" כל־כך, וכבר לא כואב, ו„לא נותר אפילו זיכרון בשר אחד בינינו," ואפילו הקיץ הוא „קיץ של אשכבה," על זו שהלכה „בדרך כל אשה." ואתה נזכר בז"ל זה של רטוש, המורה, הידיד, שאף אצלו גובר המוות הישר על החיים הרמאים.

אפילו האנקדוטות שאולות כאן מנופו של המוות, כגון זו על חתן וכלה ש„נדרו איש לאשתו כי ייפטרו מן העולם יד ביד," ואחרי מותה שלה — הוא „הביא מתנות לנכדיו, פרע את חשבונות המים והחשמל, רוקן את פח־האשפה, האכיל את הכלב והשאיר מיכתב." השאר ידוע.

ספר קשה, שירים חזקים, חושפניים, קשים. עזי פנים ועזי אמת. כשאפילו הזכרונות לא עוזרים, והחלום היחיד שנותר הוא חרדת העתיד: „מה יהיה." ספר בלי חלומות רבים, בלי פנקסנות

צילום: צפריר, העולם הזה

משוררת ש. שפרה עם בעלה מתי שמואלביץ

ילדה בגוף שזוף, הנה היא נערה בנערות, הנה היא מנסה להיפטר מדמות האב שלה („אוכלת את אבא שלה והוא נתקע לה בגרון לא לבלוע ולא לבלוע"), „בוגרת באהבה אבהית" בידיעה שלא תמצא לה תחליף, הנה היא (או דודתה) אשה נשואה „שבוע שבועים שנה" ובעלה „נושק לה לילה על לחיה, חוץ מימי מריבה." אמא כבר בת 50 ואמה שלה — הסבתה? — היא כבר בחזקת „מומיה מהלכת" ש„נראית נפלא". הנה היא בהריון „ויש משהו לא רק נפלא (אלא) גם מפחיד בגוף זר גדל בביטנך ומאיים להכפיל את האני." והנה מתחילים הספקות, הטרוניות. במה גדול כל־כך כוחו של גבר זה, „התרנגול שעומד על הגדר וקורא בקול גדול כאילו המציא את הבוקר?!" בסופו של דבר הרי אינו — והכוונה לאו דווקא לבעל־שבעין — אלא „בעל־בית בורגני קטן מחזיק בסתר פילגש ונושק לכל הנשים על לחיין שונא הומוסכסואלים ואוהב בתולות ובכלל את כל העולם רק לא בפרט רק לא בפרט —"

ו„רק לא בפרט" זה אומר כמובן הכל, כל השאר עדויות משלימות: „איש ואשה חיים ביחד בהפסקות 30 שנה..." בהפסקות! ו„צחנת הסמכות" על פניו וההנאה הגלויה על הסמכות הבזה ל„חולשת האוהבים" והוא, בעל הסמכות והשררה, נעשה פתאום „גיבור רוצע אשה כאלו היתה טופס, כולה במשבצת אחת." „לנגד העיניים ממש," „מתגלגל איש בתפקיד," והתפקיד „ענב עניבה / התפקיד בסר באשה / אהבה גם כן עניין." והמרירות הופכת לטינה, וכשהוא „במיקרה" „נתקל בעורה היא נהפכת לאויב." והמצאי הוא: אין / לא היו / כמעט היו / כבר לא יהיו — / ילדים..."

ומתחילה השינאה העצמית, הבוז העצמי, ואשה קמה משנתה אחר־הצהריים ומתבוננת כפולה, בלי ניסיון להסתיר ולוּא גם טפח. אפילו פומפיאה זו שבכאן — והפרטי מבקש לעתים ניחומים בכללי — ימיה „אחרונים" ונביאיה „נידונים להתרוצץ על הגבעות עולמית," שעה שחזון מלכות־השמים אינו אלא „תעתועי אקלים."

לא, גם את הדלת הזאת שמעבר לפרטי — סגרה בפני עצמה.

ונותרה עם המצאי והבלאי. והמצאי שבשירים לפעמים נורא מן המצאי שבחיים. כי השירים הם המילה האחרונה, זו שמעבר לכאב המצוי, הצעד שמעבר לפסיעה הכושלת שאליה כבר היסכנת. כי עם הכאב המצוי והפסיעה הכושלת הרגילה ניתן לחיות. איכשהו. אבל לא עם שירים שהם תמציתו המזוקקת והמנוסחת של הארס.

אם תרצו: תמונת חיי אשה. סיכום ביניים. אם תרצו: יותר מזה. „ימי פומפיאה האחרונים."

כך או כך, לא טוב. ואין אפילו צל צילו של ניסיון לברוח אל נחמה כלשהי, אל המוסיקה, אל הצורי שבשיר, אל כל מה שעשוי היה להמתיק.

ואין צל צילו של „מיטב השיר — כזבו". ואין ניסויים ופעלולים שמקומם לא יכירם כאן, ואין ניסיון לברוח אל הזולת, אל השכנים שצרתם חצי נחמה, או אל איזו פורענות משותפת המקהה אף היא את העוקץ.

במקום כל אלה, כוח כזה להרע לעצמך. ולכתוב שירים.

לא טוב. וטוב.

נתן זך ■

מנגד

לאין ערוך

עולם הפוך. בנוהג שבעולם שרכילאי

עיתונות, ואפילו תחומם רכילות תרבותית, מתעניינים בתחום עשייתם. לא כן אצלנו. וכך מצרה הגב' הדה בושס במדורה „הטלוויזיה של השבוע" (12.2.88) על שרויד שיץ ושולמית אפפל השתתפו, „אולי בהשפעת החשיפות ההמוניות־הוולגאריות בעיתונות," בחגיגת החשיפה העצמית שאליה משך אותם מראיינם ירון לונדון. מעתה, מבטיחה רכילאית־התרבות האנינה של הארץ, „תמיד אחפש בהם (בשיריה של שולמית אפפל) את היסודות הביוגראפיים." מסתבר שעד כה חיפשה בהם רק פמליא־של־מעלה וחיקו־של־אברהם־אבינו.

עולם הפוך. בעיתון מתוקן יש עורך. ועורך, שם אומנותו נגזר מלשון עריכה, וערוך פירושו, לפי המילון, „התקין, הכשיר את הנוסח הסופי של מאמרים, סיפורים" וכו'. אבל מי ערך את דבריה של הרכילאית שלנו בקובעה, באותו מדור כי „יורם קניוק וחבריו בוועד הסופרים והאמנים נוהגים כתקופי שיגעון־רדיפה," וכי „לעומת המגורשים, אנשי אש"ף, נראים אנשי־הרוח הישראלים כפעלול תיקשורתי נוסף שהללו עושים בו שימוש ציני," והם אף „נוהגים בחוסר־רגישות ובדלות הבנה. מחשבתם חד־צדדית ומגמתית, מתאימה לתועמלנים מיקצועיים ולא לאנשי־רוח כמוהם."

עולם הפוך. בכל מקום מתוקן בעולם, ובכל בימה של תרבות, מצליפים אנשי־הרוח ברכילאים. ואילו כאן, אצלנו, יושבים הרכילאים למישפט על אנשי הרוח. הם הקובעים מי רגיש ומי חסר־רגישות, ועל פיהם ייקבע מי דק־הבנה ומי דל־הבנה, מי מחשבתו רב־צדדית ומי הגותו חד־צדדית כציור זה של פאבלו פיקאסו.

עולם הפוך. בכל מקום שבעולם עושים נייר־עיתון מסמרטוטים. אצלנו — עושים מנייר־עיתון סמרטוטים. ואפשר גם: עושים הסמרטוטים את העיתון.

והיכן העורך? והלא עד לפני כמה שנים היה, אם זיכרוננו אינו מטעננו, עורך להארץ זה שלנו, ודווקא עורך חניך אסכולה בת תרבות שהיתה לה מסורת ידועה לא רעה בימים שלפני הפורענות הגדולה!

אלא שגם בעניין זה יש למילון שלנו מה לומר. מתברר שלערוך פירושו בעברית גם להגיש מינחה לתנין, וכך נאמר בספר יוסיפון: „היה לכשדים אלוה והוא תנין גדול יושב במערה אחת, והיו מערכים לו מינחה."

השאלה היא רק אם עורכו של העיתון שלפנינו סבור אף הוא שאחד מתפקידיו העיקריים הוא לערוך את אנשי־הרוח הישראלים מינחה לתנינים ותימסחיות מסוגה של הגברת בושס. מי כמוהו יודע עד כמה קל לנייר שנעשה מסמרטוטים לחזור אליהם!

עוד מחשבה קטנה לאנשים חושבים. א געדאנק!

מחשבה קטנה?! לאו דווקא. אתה מתפתה לומר: מחשבה גדולה **לאין ערוך!**

שהרי מקום שבו מניחים לרכילאי־תרבות לזלזל כך בכבודם של תלמידי־חכמים („תקופי שיגעון־הרדיפה" וכו') הוא לא רק מקום שכל כבוד גלה ממנו. הוא גם מקום שהנה עוד מעט־קט יניחו בו לאותם רכילאים־סמרטוטרים לפרסם בו ביקורות על ספרים.

תאמרו: הפעם הגזמת. ואולי: הלצה, ולאו דווקא מוצלחת. אשיב לכם: ראו הוזהרתם. ואם לא אזהרה: א געדאנק.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך ■

המקוללים והמטורללים או תמיד נשאר הים

(מחקר קטן בתולדות התרבות)

מה לעשות כשיש הכל: כבוד, יעני פרופסור, מרצה, בימאי חובב, „חוקר תולדות התרבות," אפילו כסף, יורש עשיר, חברה, בוהמה, צילומים בעיתונות, בספרים, מעשן סיגריה, פעם דון־ז'ואן עושה רושם על חתיכות צעירות, „בתי, פלגשי". לא חשוב. בימים הטובים ההם, כשעוד אפשר היה לנפנף באקרחים בבתי־קפה ערביים, לא, לא בשביל להרוג, רק בשביל להפחיד קצת, בשביל הרושם. גם חברים לא חסר, אחד משורר ואחד פחות. מה לעשות, לוקחים מה שיש. אבל יש: בית, וילה, עיסקת־חבילה, תקליטים ישנים. בקיצור: כל מה שבא מיד אדם. אבל רק ההוא, המה־שמו, זה שבא משם, מלמעלה, זה דווקא חסר, ואיך שזה חסר, חסר בעצמות. הכל קיבל ומזה לא כלום. אפילו לא גרם, סנטימטר, אינץ'. לא פיר. בחיי שלא פיר.

והפך למבקר.

רשימות קטנות כאלה, אלגנטיות, סגנון „באמת מעודן", תוצרת חוץ, און דה רוקס, יעני. קצת רעל, לא יותר מדי, אף פעם לא יותר מדי, כמו אפריטיף. רק לקלקל בריאות, לא להרוג חלילה, לא צ'זארה בורג'יה, ארסניק ותחרה ישנה, קצת חשבונות עתיקי־ימים, רעולי־פנים, העיקר שלא יהיה מורגש מדי, חשוף מדי, האחרים הרי לא מוכרחים דווקא לדעת, שיעלה לראש, אבל לא יירד לבטן, כמו קוניאק טוב. וגם בעיתון הנכון: העיתון לאנשים שחושבים שהם נכונים, איפה שגם המה־שמם השני והשלישי כותבים.

אחר־כך כל מה שצריך זה לשבת במארב. והוא דווקא מומחה לשבת. ישבן גדול, מותאם במיוחד לישיבה. רק סבלנות, הדג כבר ייכנס לרשת. והנה באמת מגיע לו אחד משורר אמריקאי נודע בשערים. מובן שמתחככים בו קצת. אחרי הכל, אין תהילה כמו תהילה, כמו שקבע ש"י עגנון בתהילה. וכשאמריקאי קורא את שיריו בסינמאטק של קריית־קודש — מי עומד שם על הבימה וקורא את השירים, ודווקא בתרגום העברי השנוא, המאוס של המה־שמו ימחה שמו. בחיי, אם עיני הזקנות לא מטעות אותי, הרי זה ידידנו „חוקר תולדות התרבות", המשורר המיליונר מהחוג לתיאטרון, שונא המימסד.

אבל הוא, מה פתאום הוא, הוא הרי שונא את ההוא, מה־שמו־זה, שונא כמו שרק הקור יכול לשנוא את החום או להיפך, כמו שהשלג שונא את ההפשרה והחרא שונא את העשב שהוא מזבל. אז איך הוא עומד שם על הבימה וקורא את שיריו־תרגומיו המאוסים?! איך זה, איך זה, כל מה שאתם יודעים זה לשאול שאלות! איך,איך, איך, מה זה משנה!

גמר לקרוא, סוגר את הספר, מקבל אוטוגראף. משוחח קצת עם המחבר, יעני בשביל היומן והזיכרונות. מנסה קצת לגשש, לברר האם הכל בסדר, אולי ביטוי זה צריך היה לתרגם אחרת, אחרת לגמרי. המשורר האמריקאי לא טיפש, בכלל לא, מנוסה כזה, יודע נפש בהמתו, וכך הוא שומע, מחייך קצת, אומר לא, זה דווקא בסדר. הבין הכל, הממזר. מילא, הפעם לא הלך. איך אמרו פעם, מאעליש יא חבלן. BETTER LUCK NEXT TIME.

אחר־כך הולך הביתה לעיסקת־החבילה, משתין קצת על התרגום שדיקלם, משתין קצת על המקור. קצת, לא הרבה. כמה טיפות כאן וכמה טיפות שם, העיקר שידעו עם מי יש להם פה עסק, וגם זה, ובעיקר זה: שהוא, המשורר המיליונר החוקר המבקר — נגד המימסד הוא, אף פעם לא בער.

מה שבעיקר לא מצא חן בעיניו זה שכתוב שם „מטורף" ו„מאורר" ולא „מטורלל" ו„מקולל". אה, איזה קסם מסתורי יש במקוללים ובמטורללים. לא תמצא כמותו אצל המאוררים והמטורפים. זה כמעט מזכיר לו את הימים הטובים שהוא בעצמו היה קצת מטורלל, קצת מסטול און דה רוקס, קצת בוהמה, קצת בהמה, לפני הסנטר הכפול, מנופף באקרחים בבתי־קפה ערביים, גם שוקל קצת פחות.

לפני שהוא הולך לישון הוא דואג שמה שכתב יקדים קצת את דיברי האחרים, לא צריך הרבה, שבוע זה מספיק, הוא לא רוצה התקהלות, רוצה להיות מורה־דרך, מורה־נבוכים כזה בסיגנון מעורב ירושלמי. בין כך בין כך הוא גם מקפיד לאגף קצת את היריב, ההוא־השנוא עוד מימות המה־שמו האהוב, הזכור לטוב, שנוא לרוב, מטעמים אישיים, טעמים שנואים, ידועים בציבור אבל המצומצם.

גם את מלאכת האיגוף הוא יודע. בשביל זה לא צריך הרבה שרירים, או להיות „אלוף חובטים", די בקצת מפלי בשר. והוא כבר תירגל את זה לא פעם. כמו כלב שלא משתין רק על עץ אחד אלא תמיד — מטעמים עקרוניים ואסטראטגיים — לפחות על שניים, גם הוא מטפטף את הטיפות שלו לפחות בשתי בימות. אם לא יועיל, לא יזיק. וטובים השניים מן האחד. וככה זה מופיע גם בעיתון ההוא החושב־החשוב, וגם בשבועון המקומי הזה שלא כל־כך רוצה להיות מקומי, מה שמו זה, זרע קודש.

השתין, איגף, הקדים את יריביו — הולך הביתה. שותה כוסית, אומר לעצמו, לא, זה לא שאני מקנא, זה באמת יותר טוב „מטורלל" ו„מקולל" מאשר „מאורר" ו„מחורר". בשלב זה הוא כבר מבולבל קצת, גם מרצה, גם מבקר, גם משורר, גם „חוקר תולדות התרבות" ופתאום — כלום. הלך. זה באמת לא פיר. עובר כל גבול. לא עושים דבר כזה לאדם שתמיד היה נגד המימסד. וחוץ מזה, ההוא שם כבר יש לו הכל. אז מה איכפת לו אם ישתינו עליו קצת. תמיד יוכל להגיד שירד גשם. ואם הוא דווקא רוצה, שיקח מיטריה.

אבל, בכל זאת, כמה חם שם במימסד לעומת הבית הקר. וזה אפילו לא בל־כך קר כמו שזה עקר ולא טוב, לא טוב, באמת לא טוב, ופשוט לא פיר. ונרדם לו המבקר.

איך, איך אמר ההוא שם מגרמניה, לא דן בן־אמוץ, זה ההיינה הזה: שבעה לחיי חמור ורק לא גראפומאן מתוסכל אחד.

אז מה נשאר? כן, נשאר הים. מה שייך לכאן הים? זהו, שרק הוא נשאר:

מה נשאר? הים נשאר

תמיד הים נשאר

— וכמה טיפות של שתן בעיתון.

גראף אומן ■

פראנס לבנה־נדב

קוצרת שבחים תערוכת גני דורין, „זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איוריו של שאגאל לגוגול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

תרבוטק

קורעי הפינקסים

יותר ויותר מתקבל הרושם כי עתה, בתום הינואר הדראקוני של שנת ה־40 למרינה, הלוא היא שנת האופוריה, מסתלקת והולכת תחושת החגיגיות, ואת מקומה, נוכח חזון העצמות בשטחים, תופסת תחושת ריקנות. אמנם, לא ריקנות מוחלטת, שכן עדיין מתרחשים, על רקע החלל הריק, אירועים בעלי משמעות סימלית, כמו סילוקם של יהושע סובול וגדליה בסר מתיאטרון חיפה והזמנת 10 אלפים אלות מעץ בוק; כמו הענקת פרס ביאליק לפרופסור ישראל אלדר, ולא לפרופסור ישעיהו לייבוביץ, למשל; כמו קריעת פינקס־החבר של משה עמירב, כמו ההתארגנויות של „קורעי פינקסים" אחרים ועוד ועוד. אך תחושת המועקה, כדי צריבה מוסרית של ממש, היא היא השוררת בלב רבים.

שום טנק אינו רשאי לצפות שתחת גלגליו יואילו ויצמחו פרחי יסמין עדינים, ושום שילטון אטום, נוקשה וברוטאלי, במיוחד שילטון־נרקומן המכור לסם־הכיבוש, אינו יכול לצפות שבלבב אזרחיו ירצדו פולסים של שימחת־מולדת. טיקים של עצבנות — כן, התקפי עוויתות — כן, התרופפות עצבים — כן, אך רטטים של יום־העצמאות — לא. האם האלה עצמה, זו המונחתת על גבים וגולגלות, אינה סוג של טיק באפה של המדיניות הנוכחית?

ייאמר ברורות: השראה פאטריוטית, מחולות של אהבת־מולדת וריקודי־מכורה, כאלה הנדרשים עתה בשביל להזין את חגיגות ה־40, זקוקים למרחב מוסרי ולהומאניות של ממש, לא למישטר־כיבוש, יהיה נאור ככל שיהיה. וזה שלנו אינו נאור כלל וכלל!

במצב עניינים זה, בו אף גורם פוליטי במיסדרונות השילטון אינו מוצא בעצמו את העוז להכריז על ביטול חגיגות ה־40 (ודחייתן לעשור אחר) מהחשש פן ייחשף כמי שמודה במחדל החמור, הרי שהסבך הדורש הכרעות־התרה אמיצות מושלך אל פיתחי המצפון של כולנו ונעשה „הפקר" ליוזמה הפרטית. ואמנם, התגובות מצד אנשי־מצפון יחידים, מתחילות לצבור תאוצה ולהיתרגם, אט־אט, לנקיטת צעדים.

ההתגייסויות הספונטאניות המתגלות משבוע לשבוע בפינות הארץ, בצמתים ובדרכים, מהוות כשלעצמן תפנית חיובית ואף מפתיעה, אותה היטיב לסמל, באופן המיקרי ביותר, פינקסו הקרוע של משה עמירב — איש אשר בוודאי לא יזכה, בזכות צעדו זה, בווילה ובמכונית וללוו (להיפך, הוא ובני־מישפחתו כבר „זכו" לאיומים ישירים על חייהם). אפשר שצעדו הקטן, לכאורה, יסמל בבוא היום את המיפנה החשוב, אם וכאשר תתרחב פעילות ספוראדית זו לכדי מהלכים של תכלית. כך או כך, אותם אזרחים אשר נודעו בעבר **כאורזי המיזוודות**, מתגלים עתה **כקורעי הפינקסים**, התפתחות ועמדות נפשיות הנובעות מתוך הכרעה מוסרית שונה מקודמותיהן. קואליציות והרכבים של בעלי־מלאכה שונים מתחילים לפעול יחד, כגופים מלוכדים, כדי לקחת חלק בשינוי פני הדברים: הם קמים עתה איש־איש וקורעים את הפינקס.

ובעניין זה, ראוי להצטער בגלוי, על שפרס ביאליק לחוכמת־ישראל לא הוענק הפעם לשני האישים הנ"ל — לשניהם יחד, ולו רק כדי לחזות בפרופסור ישעיהו לייבוביץ, אשר לבטח היה ניגש וקורע את תעודת הפרס לעיני כל. וכי לא עמד ועשה כן במשך 20 השנים האחרונות? האם לא קרע את פינקס השתייכותו למציאות הפוליטית על אשליית ארץ־ישראל השלמה שבה? האם לא התריע מפני הכיבוש המשחית? עכשיו, בתום 20 שנות הכיבוש, כשהמצב הגיע לידי שלב התמכרות חולנית, שלא לדבר על האפילפסיה הכלכלית הנחשפת עם כל שביתה ושביתה במיגזר הערבי, הפחד מפני טיפול־הגמילה הקרב ובא, אשר לבטח יהא כרוך בכאבים איומים, מקפיא את דמם של מקבלי־ההחלטות.

באווירה עכורה זו, לא נראים בשטח המוני העם אשר ייצאו במחולות של אהבת־מולדת. לא, רוח אחרת מנשבת ברחבי המדינה והמבט אל העתיד, אף הוא כרוך כבר בכאב. האם עצומתם של 500 אנשי בריאות־הנפש אינה אקט של קריעת פינקסים? האם לא קמו הללו וקרעו את פינקס השתייכותם לרוב הדומם, האדיש, שאינו מגיב ואינו יוזם? האם לא יקומו מחר 500 נגרים, 500 סנדלרים ו־500 אופים, כדי לקחת חלק בתהליך אישפוזם של מקבלי־ההחלטות ובאכיפת טיפול־הגמילה?

כך או כך, אם יקום וולט וויטמן ישראלי, ויסייר בסרנאות הארץ, הוא ישמע את ישראל שרה, הוא ישמע את זימרת אזרחיה בכל אתר ואתר, זימרתם של אלה העוסקים בקריעת פינקסים: פינקס אחרי פינקס, תעודה אחרי תעודה.

שמעון צמרת ■

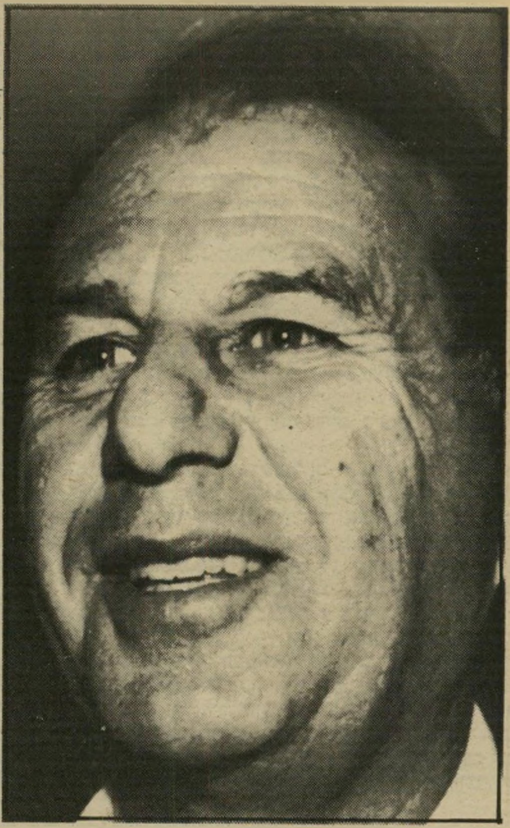

אבי ולדמן, העולם הזה

אמנון רובינשטיין:

„לא הוצע לרפי מלכה שום תפקיד!"

השבוע נראה חבר־הכנסת אמנון רובינשטיין, כשהוא משוחח בעניין עם אדם אלמוני במיזנון־הכנסת. חזותו של האדם היתה אולי אנונימית, אבל שמו עורר בעבר הקרוב סערה לאומית – רפי מלכה, אחד משלושת מורדי השב"כ, מי שהצעיד בביטחה את פורשי השב"כ וגילגל את הפרשה למיגרש המישפטי. קודם־לכן פורסם כי מלכה מצטרף למיפלגת־המרכז.

מלכה אינו שוהה בארץ, ולכן פניתי לבן־שיחתו ומנהיג המיפלגה החדשה, אמנון רובינשטיין.

● **ממתי אתה מכיר את מלכה?**

פגשתי אותו ואת שני האחרים (ראובן חזק ופלג רדי) בעת פרשת־השב"כ. הפגישות נעשו ביוזמתי.

מיפלגות

● **איך אתה מסביר את המיפגש ביניכם כעת? תיאום אידאולוגי?**

הוא מכיר את המצע של המיפלגה שלנו, מכיר את דיעותי — כך לפחות הוא אמר.

● **אתה מעריך את רפי מלכה בנכס אלקטורלי בבחירות 1988?**

אני באמת לא יודע, אין לי מושג.

● **הוצע לו משהו ספציפי — מקום מסויים ברשימה?**

לא! לא הוצע לו שום מקום ושום תפקיד! סוכם שהוא ישתלב במערכת־ההסברה של המיפלגה.

● **הוא גם לא ביקש דבר?**

לא, הוא לא ביקש. כאלה הם אנשי־שינוי — כולם!

(דפנה ברק)

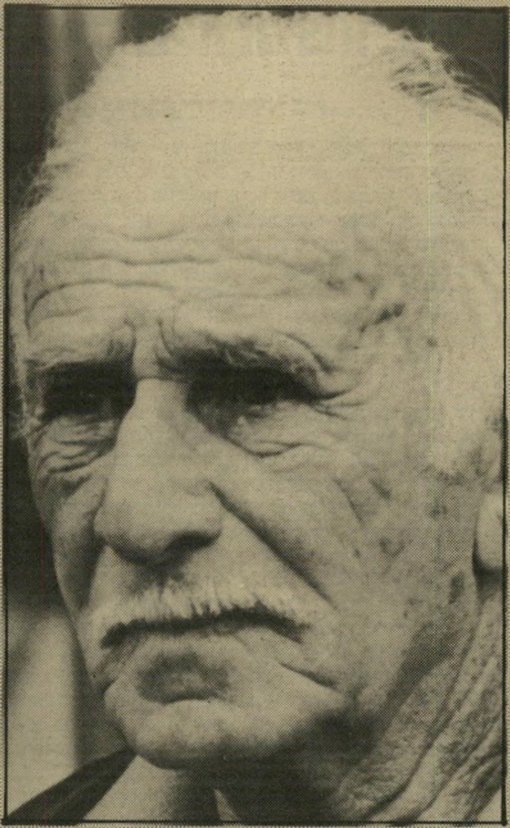

ציון צבריר, העולם הזה

שמעון אבידן:

„זו שיחה רצינית אבל הזמן לא מתאים!"

חיילי חטיבת גיבעתי עושים חלק גדול מאוד מהעבודה השחורה – תרתי משמע – בעזה. אנחנו רואים אותם בטלוויזיה, וגם הלא־קיצוניים בינינו (משני הצדדים) זזים באי־נוחות על הכסאות.

חשבתי שמעניין לדעת כיצד מרגיש על הכסא שלו, בקיבוץ עין־השופט של השומר הצעיר, האיש שהוא יותר גיבעתי מכולם, שימעון אבידן, מי שהיה המפקד הראשון של חטיבת גיבעתי. טילפנתי אליו.

צבא

מה את רוצה לדעת?

● **הייתי רוצה לדעת אם אתה שומר על קשר עם מפקדי גיבעתי של היום. אם אתם נפגשים ומדברים על מה שקורה היום.**

בזמן האחרון אני לא נפגש איתם. כולם עסוקים מאוד.

● **בדיוק על העיסוק שלהם אני רוצה לדבר איתך.**

אני לא יכול לדבר על הדברים האלה, הרציניים, בטלפון.

● **אני אשאל רק שתיים־שלוש שאלות...**

לא. זה לא שיחה לטלפון.

● **אז אשמח לבוא אליך לקיבוץ בזמן שתקבע לי.**

(שתיקה).

● **האם אוכל לבוא אליך לקיבוץ ולשוחח על הנושא?**

אני לא חושב שזה הזמן המתאים.

(דניאלה שמי)

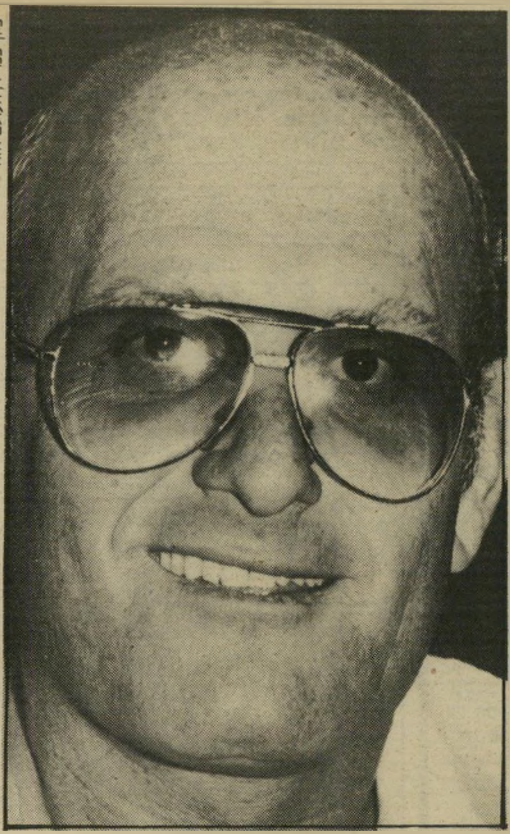

ציון צבריר, העולם הזה

יחיאל ספרא:

„אולי יד יהוה תחתום על הצ'קים!"

סוף־סוף, פעם אחת אני חושבת כמו הרוב. גם אני, כמו כולם, לא מבינה למה חוגגים ועושים הילולות דווקא מ־40 שנה למדינה. לא יובל, לא חצי־יובל, לא מאה ולא חצי־מאה.

אחרי שדיברתי עם חברים רבים, שאף אחד מהם לא הבין למה דווקא חוגגים את ה־40, חשבתי שאולי 40 זה מיספר חשוב מהתורה או ממקום אחר במקורותינו, ולכן פניתי ליחיאל ספרא, מומחה למחשבת־ישראל, ושאלתי אותו אם 40 זה מיספר חשוב ליהודים.

לא, זה לא מיספר חשוב ליהודים. אבל אם תשימי לב, הרבה דברים קשורים למיספר הזה.

● **למשל?**

40 שנה הלך העם במידבר, 40 ימים נמשך המבול, 40 יום ו־40 לילה ישב משה רבנו על ההר וחיכה לקבלת התורה, 40 שנה אכלו בני־ישראל את המן, 40 מלקות היה עונש שפסק בית־הדין על עובר־עבירה, 40 יום תרו המרגלים את הארץ, 40 יום היה יעקב,

חגיגות

אביו של יוסף חנוט במצריים, ובכ־40 צדיקים היה מסתפק אלוהים ולא היה הופך את סדום ועמורה, אבל לא מצאו 40 צדיקים.

אגב, עשיו התחתן בגיל 40 למורת־רוחם של הוריו. וכאשר בא יונה אל העם לשכנעם לחזור בתשובה, הוא אמר: „עוד 40 יום, ונינווה נהפכת."

● **כל ה־40 הללו קשורים איכשהו לצרות. אז אולי 40 זה לפחות משהו חשוב בגימטריה?**

בגימטריה זה סתם מ'.

● **אבל אם אתה מפרק את המ' הזאת, לא תקבל משהו חשוב?**

רגע־רגע! את יודעת מה, 40 יכול להיות „יד יהוה". עכשיו, כשאני חושב על זה, אולי יד יהוה תהיה היד שתחתום על הצ'קים לחגיגות ה־40, ואז לפחות לא תהיה הוצאה כספית גדולה, ובגלל זה בחרו לחגוג 40 דווקא.

(דניאלה שמי)

צוון צפריר ׳העולם הזה׳

רינה ארביב:
„אני יודעת? אולי שמו לה דברים!"

אורית ארביב, כך פורסם, נעצרה בעת שהגיעה לביקור שיגרתי אצל הרצל אביטן, אבי ילדה.

על פי הפירסומים, ניסתה ארביב להבריח לתוך הכלא, שבו כלוא אביטן, כלי־נשק. השורה התחתונה בסיפור היא שארביב, שסיימה ריצוי חמש שנות־מאסר, שבה לכלא

פלילים

בתום כמה חודשי אזרחות בלבד. שאלתי אמה, רינה, מה בדיוק קרה.

ביום החמישי יצאה אורית לביקור בכלא. הכול היה נורמלי, כרגיל. היא נהגה לבקר את הרצל פעמיים־שלוש בשבוע. זהו, מאז לא ראיתי אותה.

● ידוע לך אם ניסתה להבריח משהו לתוך הכלא?

אין לי מושג מה קרה. אני לא יודעת כלום. אולי היא לא הבריחה כלום. אולי שמו לה דברים.

● היה לכם קשר עימה מאז שנעצרה?

היא טילפנה ללואיזה (אחותה) מהכלא. אין לי מושג מאיזה כלא. אילו היית יכולה לעזור לה, אילו מישהו היה יכול לעזור לה...

(השיחה נקטעה בצווחות של בני־המישפחה שהורו לאם: „אל תדברי! אל תדברי!")

(דפנה ברק)

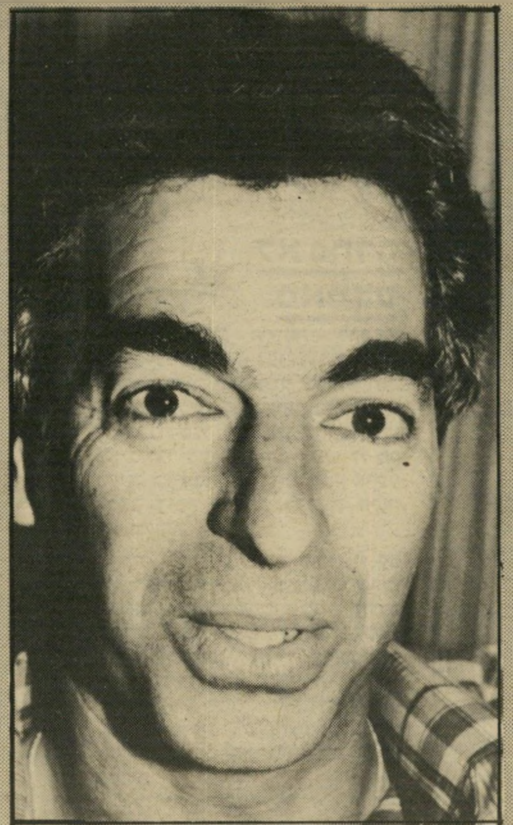

אבנר רגב:
„החלטתי לרוץ לכנסת בעת שטיפת־הכלים"

מדי שבוע צצים שמות חדשים של מועמדים פוטנציאליים לכנסת הבאה.

בסוף השבוע טילפן אלי אבנר רגב, מי שנחשב כאיש הקרוב ביותר למרדכי גור, והודיע לי: „גם אני!"

שאלתי את רגב, המוכר לי כאיש מפוכח, המוטרד ביותר מהבעייה הערבית ומחוסר־המודעות לה בקרב הציבור הישראלי, מתי החליט החלטה כה משמעותית.

החלטתי על־כך לפני כמה ימים. לא עלה על דעתי קודם־לכן לרוץ לכנסת. הרגע הספציפי היה בעת שטיפת־הכלים, כשהאזנתי למהדורת־החדשות. ריווחו אז על העוצר בשכם ומיפגן של ערביי ארץ־ישראל. אז החלטתי שצריך לעשות משהו בנידון!

● מדוע דווקא אתה?

בחירות

מפני שאני הוא זה שהתריע תמיד בנושא הערבי. כיום מצטטים אותי כיחיד שצדק בהערכותיו, גם בעיתונים ברחבי־העולם.

● אתה נשמע כמו „נביא־הזעם".

משהו כזה. אבל נביא־זעם שנבואותיו התגשמו, לצערי הגדול. יש לי מסר שהוכיח את עצמו. יש לי היכולת להביע אותו בכתב ובעל־פה. אילו היו הבחירות הבאות מושתתות על ויכוח כלכלי — לא הייתי מעלה על הדעת לרוץ, אבל מכיוון שהנושא המדיני והערבי הוא־הוא הנושא הבוער — אני מרגיש שאני חייב לעשות משהו.

בשנתיים האחרונות התרעתי שוב ושוב ממה שעלול לקרות בשטחים, ונתקלתי בהתנגדות עיקשת מצד המימסד הביטחוני, המימסד הפוליטי ואף בקרב אנשי־האקדמיה. החודשיים האחרונים הוכיחו את צידקת דיעותי!

(אבנר רגב לא פירט מה הן הדיעות שהוא מתכוון להן.)

(דפנה ברק)

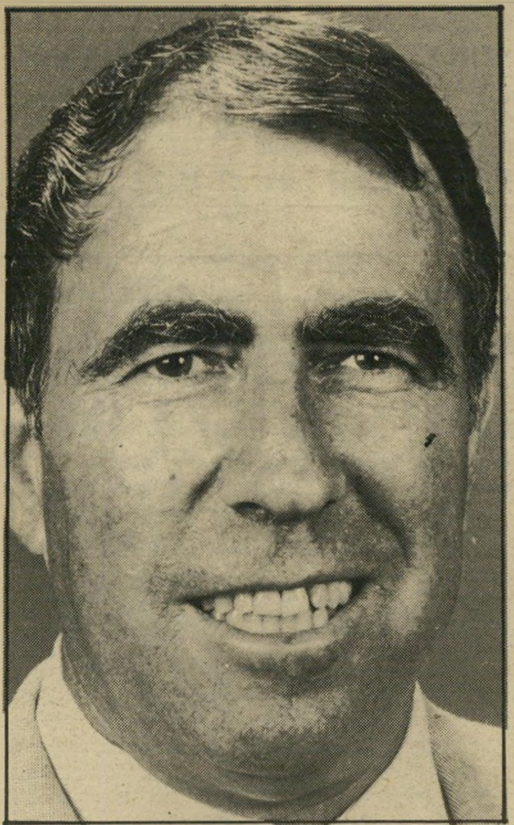

אריאלויינשטיין:
„האזרח ישלם רק 15% תוספת לארנונה!"

ואולי המשיח בכל זאת הגיע ואנחנו, מתוך הבלגן, לא שמנו לב שהוא הגיע.

רק לפני כמה שבועות נאמר שהרשויות המקומיות הולכות להעלות את מחירי הארנונה באופן רציני ביותר. תוך שבוע יצא חבר־הכנסת אריאל ויינשטיין, חבר ועדת־הכספים של הכנסת, בקריאה לאזרחים שלא לשלם, כי אין לכך אישור חוקי.

עבר עוד שבוע, וכונסו הוועדות הנוגעות בדבר, והנה, לפני ימים אחדים, נגמר העניין. מנכ"ל מישרד־הפנים התיר להעלות את הארנונות ב־15% בלבד, כעליית המדד.

היתה בעיה ואיננה עוד. שאלתי את ח"כ ויינשטיין מי אחראי לקסם הזה.

לצערי אינני יכול לקחת את זה על עצמי בלבד. שמענו שכמה רשויות שלחו הודעות על העלאה גבוהה מאוד בארנונה — זאת בעוד שהממשלה קבעה שיש הקפאה. אז קראתי לאזרחים שלא

מיסים

לשלם. זה היה כנראה לחץ על הרשויות, ומייד התחיל דיון בוועדה בכנסת.

● מה שמפליא אותי זה איך זה ניגמר כל־כך מהר. לא שלחו לוועדה ולתת־וועדה, ולא דנו בזה מחדש, ולא חיכו לאיזה מזכיר שיחזור מחו"ל.

מה שמאוד עזר לסיום המהיר של העניין היתה העובדה שהיה דד־ליין. לפי החוק צריך להודיע לאזרחים עד ה־28 בפברואר מה גובה הארנונה, ובעניין הזה החוק מחייב.

● זאת אומרת שאנחנו כבר אחרי הכל? מותר לרשויות ולעיריות להעלות רק ב־15%, ואם אתבקש לשלם יותר אני יכולה שלא לשלם?

כל העיריות והרשויות תעלינה עד 15%, אבל יכולה רשות מסויימת לבקש היתר מיוחד ממישרד־הפנים להעלות בקצת יותר, מפני שהיא נמצאת בגרעון גדול. אבל אני לא חושב שזה משמעותי.

(דניאלה שמי)

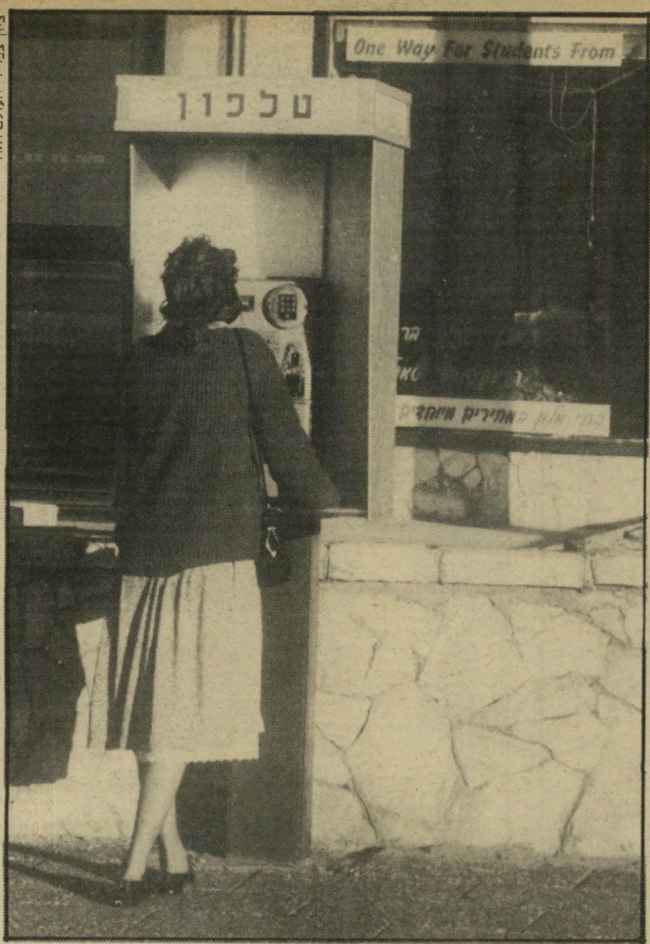

ציון אספריר העולם הזה

(המשך מעמוד 21)

שעבדתי יותר, הרגשתי יותר פחותת־ערך. הרגשתי שאני מאבדת את שפיות־דעתי. מכיוון שלא עבדתי כל יום, הצלחתי להחזיר רק את מחצית הסכום, אבל ידעתי שאם אמשיך בעבודה הזאת, אוכל בקלות להגיע לאישפוז בבית־חולים לחולי־נפש. הרגשתי שעדיפה ישיבה בכלא, בגלל אי־החזרת חובות, על שיגעון.

לא פחדה מאיידס

ב יום שבו החלטתי להפסיק בעבודה הזאת, לפני חודש בערך, היכרתי בחור שמצא חן בעיניי. תוך זמן קצר עברנו לגור ביחד. סיפרתי לו על העבר שלי. הוא אמר שהעבר שלי לא כל־כך מעניין אותו, חשוב לו מה אעשה בעתיד, והוא דואג שמא אקלע למצב דומה ואחזור לעיסוק הלא־מכובד הזה.

היה לי קשה לקיים יחסי־מין עם החבר שלי בימים הראשונים, כי שייכתי את כל מה שקשור במין לחובה שעליי לעשותה כדי להרוויח כסף. אבל לאט־לאט, עם המון סבלנות מצידו, השתחררתי מהבעייה.

כיום, מין בשבילי הוא דרך להביע רגשות עמוקים. כשאני מסתכלת לאחור, מה שעבר עליי נראה כמו חלום־בלהות.

בעבודה קראתי לעצמי אוסנת, וכך גם הצגתי את עצמי לפני הקליינטים. אז הרגשתי שאני יותר „אוסנת" מאשר מיכל, בדרך ההתנהגות שלי, בצורת החשיבה.

„מרבית הגברים שאיתם הייתי הם כאלה שלא חושבים רק על עצמם... לא נכנסנו ישר למיטה. דיברנו הרבה לפני זה... כשירדנו מן המכונית הוא נתן לי 600 שקלים"

למה הגברים האלה, שלעיתים הם די נאים, אפילו חתיכים, מעוניינים בסוג כזה של קשר, עם נערת־ליווי?

יש כמה סיבות. האחת היא שיש גברים שהם מאוד שתלטנים, אוהבים להגיד לבחורה מה הם אוהבים במיטה, מה הם לא אוהבים. לא מוכנים לתת מעצמם.

סוג שני זה בחורים, שמאוד מצליחים בעבודתם, עובדים עד שעת־לילה מאוחרת, ואין להם זמן ואנרגיה לפתח קשר אמיתי עם בחורה. הם לא מעוניינים לצאת כמה שבועות עם בחורה, להוציא אותה למקומות־בילוי עד שהיא תסכים להיכנס איתם למיטה.

יש אומנם הרבה בחורות מתירניות, המוכנות להיכנס למיטה כבר בערב הראשון, אבל הם לא מעוניינים בסוג זה של בחורות.

יש גם הרבה גברים נשואים, הרוצים לגוון את חייהם. יש גברים המסוכסכים עם החברה שלהם, והם מעוניינים במין, אבל לא רוצים להיראות בחברת מי־שהי אחרת.

אני רוצה לפנות לכל הבחורות והנשים, שיש להן כרגע בעייה של כסף, ולבקש מהן, בכל לשון של בקשה, שיחפשו דרכים אחרות. שלעולם לא יכנסו לשום מישרד־ליווי, אפילו לא כדי לספק את סקרנותן.

זה דבר נורא, שעלול ללוות אחר־כך את הבחורה להרבה זמן. עצם המחשבה על כך מכאיבה. אני הצלחתי לצאת מזה בזמן, אבל כדאי שיידעו שהעבודה הזאת ממכרת. היא מרגילה את האשה לאורח־חיים פזרני ולרמת־חיים גבוהה. לאשה, המתרגלת לחיות מ־5000 דולר לחודש, קשה אחר־כך להתרגל לחיות ממשכורת של 500 דולר לחודש.

עד כאן סיפורה של מיכל.

בנושא המין היא מעדיפה שלא להיכנס לפרטים. על השאלה האם לא פחדה לחלות באיידס, או בכל מחלת־מין אחרת, היא עונה: „בדרך־כלל השתמשתי באמצעי־מניעה. זה היה איתי בארנק, וביקשתי מהגברים להשתמש בזה. לא פחדתי. כאשר מיואשים, איידס זה הדבר האחרון שחושבים עליו."

פצע כואב

מ זה חודש יש למיכל קשר רציני עם גבר, המבוגר ממנה ב־10 שנים בערך, שבו פגשה בלילה שבו החליטה לעזוב את עבודתה כנערת־ליווי. „הוא סולח לי על שלושת השבועות האלה בחיי," יוכל אי־פעם לשכוח, וזה מציק לי.

„אני חוששת שהוא מעריך אותי פחות, קצת בז לי. אני רוצה לחיות איתו כל חיי. אני אוהבת אותו. הוא טוב אליי, מבין וגם נראה טוב — נאה, גבוה."

בתום הראיון אמרה מיכל שכדאי לשוחח גם על החבר שלה, ולשמוע מה הוא חושב עליה. היא אמרה שאולי הוא יכעס על־כך שהיא מספרת את סיפורה לעיתון. היא השיגה אותו בטלפון, שאלה אותו אם זה בסדר, והאם הוא מוכן להגיב.

החבר הסכים, ואלה הם דבריו: „היה לי נורא עצוב לשמוע את סיפורה של מיכל. הרגשתי שאני חייב לעזור לה לצאת מזה, ואני חושב שעזרתי. אני כמעט בטוח, כי הרי אין 100 אחוז בחיים."

על השאלה אם הוא היה המום לשמע הסיפור, הוא ענה: „כן ולא. בעבודה שלי, שהיא עם קהל, אני פוגש אנשים מכל הסוגים. חוץ מזה, היכרתי אותה בשעה לא־מקובלת ובנסיבות די מוזרות.

„זה היה ב־3 בלילה. היא נכנסה למלון, בית־מלון של ארבעה־כוכבים, אם זה מעניין את מישהו, שאלה אותי אם היא יכולה לשבת בלובי, כי אין לה איפה לישון, נשארה בלי כסף. אמרתי לה שהיא יכולה לשבת. ישבתי עם אמריקאית צעירה, והיא הצטרפה אלינו לשיחה.

„אחר־כך נתתי לה לישון בלובי, באחת הפינות, על שתי כורסאות. השארתי לה את המעיל שלי, כדי שלא יהיה לה קר. ב־6 בבוקר סיימתי את עבודתי — זו היתה תורנות־לילה — ונסענו לדירתי. אני הלכתי לישון, והיא הלכה לעבודה החדשה שלה, כאשת־מכירות במישרד. כבר חודש שאנחנו בקשר, גרים יחד וטוב לנו. בשבוע שעבר היא אפילו קיבלה ממני את מפתח הדירה."

מיכל אומרת ששלושת השבועות שלה כנערת־ליווי היו כמו פצע כואב. היא יודעת שבסופו של דבר, עם הזמן, הפצע יגליד, אבל היא יודעת שהצלקת תישאר לתמיד.

„לגמור אותי לאט־לאט..."

מיכל הכותבת שירים, כתבה אחדים בתקופת עבודתה כנערת־ליווי. זהו אחד מהם:

גם הוא פיזר הבטחות
מאלה שחוזרות ללא כיסוי
ואז היא כתבה ביומן:
„קשרתי קשר נגדי,
אני חושבת,
לגמור אותי לאט לאט."
ואחר־כך טבלה באמבט
וניסתה לשכוח שלפני כן
מכרה אהבה.
ואחרי כן, גם כן. ויצאה לה
לדרכה
בודדה וכואבת.
ושלוש נערות בג'ינס וטריקו
הסתכלו בה בקינאה.
ושני בחורים שרקו
ואפילו ישיש עם מקל
סובב את ראשו.
ואף אחד לא ידע.

לונדון
LUXURY SERVICED APARTMENTS
דירה לשניים במרכז העיר
DUKE
מ־£26 ליום
פרטים והזמנות אצל סוכני הנסיעות

ארוע של זהב
בברווז הזהב
בת מצווה? ברית מילה? יום הולדת?
אורח חשוב מחו"ל?
ברווז הזהב, המסעדה הסינית היוקרתית, מגישה לאחרונה שירות חדש ללקוחותיה. במסעדה ניתן לערוך אירועים לעד 60 איש, באווירה אקסקלוסיבית ומעודנת.
הצוות המיומן של המסעדה יתרום מנסיונו העשיר ייעוץ לגבי התפריט, הקישוטים וההפתעות. הכל, כדי להעניק לאירוע מגע מלוטש, מקורי ומהודר כיאה לקהל הלקוחות של ברווז הזהב.
לפרטים נא להתקשר 491873
בשעות 11.00-15.00, 19.00-24.00
ברווז הזהב
THE GOLDEN DUCK

טריפטי השכרת רכב
Thrifty Car Rental
(03) 283281~2

למניעת איידס בסקס:
השתמש בבתולה.
למניעת ציתות בטלפון:
במכשיר BUGALARM.
אנו מספקים גם:
★ שירות לגילוי האזנות
★ מכשירים להקלטת שיחות
★ מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
ת"א, שלום עליכם 18, טל' 286444

תן טרמפ לחייל

אקורדיוניסטית
מארגנת שירה בציבור עם שיקופיות ומישחקי־חברה במסיבות
תוכנית מיוחדת לימי־הולדת
טלפון: 221017, תל־אביב

עורכת־הדין מינה ברייטמן, שעבדה במישרדו של אדם פרוסט (מימין) והורשעה בפלילים, מגלה מדוע הסתבכה

„כמו סמרטוט ריצפה!"

נעשה עוול למינה ברייטמן. כל מי ששמע על התאבדותו של עורך־הדין הנודע אדם פרוסט קישר בתחילה את מותו עם הסתבכותה הפלילית של עורכת־הדין מינה ברייטמן שעבדה במישרדו 14 שנה.

רק לאחר זמן־מה התברר מחקירות המישטרה כי לא היה כל קשר בין בעיותיו הכספיות של פרוסט והיקפן, לבין הצרות שהביאו את מינה ברייטמן לזייף ערבויות ולמעול בכספי לקוחות.

„הייתי בידיים של שני פטריארכים, ובגלל אישיותי החלשה הרגשתי כמו סמרטוט־ריצפה," סיפרה השבוע מינה להעולם־הזה. מינה, 37, ילידת בת־ים, הגיעה למישרדו של אדם פרוסט כמתמחה ב־1971. אביה, שהיה קבלן, העביר את כל העיסקות המישפטיות שלו למישרד שבו עבדה בתו. לאחר שסיימה את התמחותה, קנה לה אדם פרוסט גלימה והוסיף את שמה לשלט המישרד.

היה ברור שהיא ממשיכה לעבוד אצלו. „את היחסים בינינו אפשר להבין הכי טוב אם אומר שלמרות שעבדתי במישרדו 14 שנה, ולבסוף הייתי גם שותפה במישרד, ובילינו יחד שעות רבות של היום לא קראתי לו מעולם ‚אדם'. לא יכולתי. עד הרגע האחרון קראתי לו ‚מר פרוסט'." סיפרה מינה.

פרוסט תמיד היה המורה, המדריך והדוגמה. מינה היתה מתייעצת איתו בכל דבר, החל מבעיות מישפטיות ועד לבעיות אישיות. היא ראתה בו סמכות עליונה. „אפילו מבחינה מיקצועית לא ידעתי כמה אני טובה, היו לי כל־כך הרבה ספקות בעצמי. היום אני יודעת שהייתי טובה מאוד. אבל במישרד תמיד היתה לי הרגשה של שוליה."

„מנחם היפה"

מינה היא אשה קטנה, ממושקפת ודקת־גיזרה. היום היא נראית כמו אשה שהחיים שברו אותה.

ב־1974 חזרה מחו"ל ובמטוס הכירה גבר יפה־תואר שנראה לה כהתגלמות חלומותיה. זה היה אחרי מילחמת יום־כיפור, והוא היה נתון כמעט כולו בגבס. הוא סיפר כי נפצע במילחמה. מלבד היותו יפה־תואר היתה לו גם לשון חלקלקה. הוא סיפר על עצמו ועל כך שאומנם לא למד באופן מסודר, אבל עבד כמורה וכאיש־חקירות, ו־השתתף בהפקות־סרטים. „נמשכתי אליו בכבלי־קסם," אומרת מינה בחיוך ציני מריר.

מינה אינה רוצה לדבר סרה בבעלה לשעבר, שהוא גם אבי ילדיה. אבל חברים, המכירים אותו, מתארים את מנחם ברייטמן כ„טווס יהיר". הם מספרים כי היה יפה כשחקן־קולנוע וכי מנערותו כינו אותו „מנחם היפה". למרות שמעולם לא למד ולא עבד ב־אופן סדיר הוא אהב להתלבש במיטב החליפות, להתהדר בשעון יקר ולהת־גורר בבתי־המלון הטובים ביותר.

מנחם בא ממישפחה נחמדה, הוריו היו יוצאי־שואה שכינו את בנם היפה „הנסיך". הוריה של מינה התנגדו לשידוך. הם הבחינו בחוש של הורים כי מנחם אינו טוב למינה חלשת־האופי. מינה ניסתה להיפרד, וחודשיים החזי־קה מעמד בלעדיו. אבל אז הוא התקשר אליה ו„הפעיל עלי את כל קסמיו. לחץ על כל הנקודות הרגישות ואני לא עמ־דתי בכך וחזרתי אליו," סיפרה מינה. השניים נישאו בסוף 1976.

„אלימות מילולית"

מינה התקדמה היטב בעבודתה וסמוך לנישואיה כבר קיבלה אחו־זים מהכנסות מישרדו של פרוסט. בעז־רת מכרים סידרו למנחם עבודה במיפ־על־בשר. היה זה מיפעל שנוהל בידי אלי טיסונה. מנחם השאפתן לא הסכים לעבוד כשכיר ואחרי חצי שנה החליט לפתוח בעצמו עסק של סיטונאי־בשר.

באותה תקופה התגוררו בני־הזוג בדירתה של מינה בבת־ים. דירה שהיתה שלה עוד מלפני הנישואין. אבל כאשר נולד להם ילד והם חשבו לעבור לדירה אחרת, הציע מישהו שימכרו את הדירה, ישכרו דירה אחרת בתל־אביב וישקיעו את הכסף. מנחם תמך מאוד בסידור הזה, וכך עשו. הדירה נמכרה והם שכרו דירת־גג יקרה ברמת־אביב. בעיות כלכליות לא היו להם. מינה עבדה, הבעל קיבל תגמולים ממישרד־הביטחון בגלל נכותו, והם נהגו לערוך מסיבות ו־להזמין חברים לארוחות־ערב, כאשר מינה מבשלת במו ידיה בכישרון גדול.

„לא היה נעים להיות אצלם," סיפר ידיד־מישפחה. „מנחם היה מתעלל במינה באלימות מילולית נוראה. הוא לעג לה וקרא לה: ‚מכוערת', ‚טיפשה'. והיא, במקום לכעוס עליו, היתה מצחקקת כמו אידיוט ושותקת. זה היה כל־כך לא נעים עד שחברים הפסיקו לבוא אליהם."

פרוסט לא אהב את מנחם. בין השניים לא היתה כימיה. ומינה נקלעה בין שני הכוחות החזקים ביותר בחייה, כאשר כל אחד מושך לצידו. הבעל, שראה את עצמו כסוחר מצליח, פיתח את העסק שלו ללא כל מחשבה על המימון וההוצאות הכרוכות בכך. הוא קנה משאית, בית־קירור, חנות־בשר והסביר לאשתו שאת עיסקי־הכספים היא צריכה לסדר. „הוא חי באופוריה של סוחר גדול, השיקים שנתן לא חזרו, כי אני דאגתי לכך," סיפרה מינה.

כאשר עזב הבעל את עיסקי־הבשר, שהיה צורך לכסותם. כל הכסף שנותר ממכירת הדירה הלך לכיסוי החובות, אבל מנחם סירב לוותר על עסק־הבשר וטען שאם יוותר על העסק המצב יהיה יותר גרוע. היתה בוררות בינו ובין השותפים ונקבע שעל מנחם לשלם להם 300 אלף לירות.

„לא עירעור ולא הירהור"

מאחר שבעיסקי הכספים „טיפ־לה מינה", מכרה האשה מיגרש שקיבלה מאביה, ואת יתרת החוב המשיכה לשלם בתשלומים. „כשנגמרו הדברים שלי שיכולתי למכור לקחתי מאמי," סיפרה מינה. אביה של עורכת־הדין הצעירה, שתמך בה והיה הגב שלה, מת בנסיבות טראגיות לפני הסתבכותה הכלכלית.

„באותה תקופה כולם התחילו לש־אול אותי מדוע אני לא עוזבת את מנחם. אמרתי להם שלא עוזבים אדם כאשר הוא בצרות. הוא היה במשבר מהמחלות ונכנס לדיכאונות. ניסיתי לעודד אותו. אבל ככל שעזרתי לו יותר, כך הוא לעג לי יותר והשפיל אותי יותר.

„הוא התייחס אלי כמו אל סמרטוט־ריצפה. הוא היה מעליב אותי, מדכא אותי ומשפיל אותי. אבל פחדתי לעזוב אותו כי פחדתי להישאר לבדי. איבדתי לגמרי את הביטחון העצמי שלי. חלק גדול מההסתבכויות שלי היו מתוך חשש שהוא יעזוב אותי. כאשר גיליתי שיש לו מישהי אחרת עשיתי שמיניות באוויר כדי להחזיר אותו אלי," סיפרה מינה.

כאשר רצה הבעל לקבל הלוואות הבנקים סירבו לתת, פנה למלווים בשוק האפור וביקש את עזרתם. כערבות הטובה ביותר הציג להם את אשתו. „היא עורכת־דין וחייבת לכבד שיקים, אחרת יקחו לה את הרישיון," הסביר למלווים. החובות תפחו וגדלו, האינפלציה, שהשתוללה באותה תקופה, גרמה לכך שאי אפשר היה בכלל להדביק את החובות.

מינה לוותה מכיס אחד, כדי לכסות חוב ומייד רצה ללוות כסף נוסף, כדי לכסות את החוב החדש. „פרוסט היה בסוד העניינים כבר מהתחלה, כי הוא חתם לי על ערבויות בבנקים.

„האמון שלי בפרוסט היה מוחלט. לא היה לי לא עירעור ולא הירהור על החלטותיו. כל חשבונות המישרד היו בידיו של פרוסט והוא היה אומר לי מדי חודש כמה הרווחנו, או שלא הרווחנו דבר ואין הכנסות החודש. כאשר לא היו הכנסות לא קיבלתי אגורה. היום אנשים באים ושואלים אותי אם פרוסט לא עבד גם עלי."

כאשר עזב הבעל את עיסקי־הבשר,

לצורך הרחבת העסק הכניס שות־פים שהשקיעו כספים. היו אלה ברוך אהרון, צבי פאר ויאיר קולטון, שהתפרסמו אחר כך מפרשיות אחרות. בינתיים חלה מנחם בדלקת־קרום־המוח. כדי לעבור טיפולים שונים נסעה כל המישפחה לארצות־הברית והעסק נותר בידי השותפים.

כאשר חזרו לארץ גילו מנחם ומינה שהעסק הסתבך, ונותרו חובות גדולים

מכיוון שלא יכול היה לתת ערבות בנקאית שנדרשה על־ידי מישרד־התעשייה־והמיסחר, החליט לעבוד כסוכן־ביטוח. „עוד לפני שהתחיל לעבוד שכר לו דירה מהודרת במלון בתל־אביב, משם היה מנהל את עסקיו. הוא התחיל לנסוע לחו"ל ואמר לי שמכיוון שאינו נוסע על חשבוני אין זה עיסקי. הוא פתח כל מיני עסקים שאני לא הסכמתי להם. וכדי לעקוף אותי,

כאשר סירבתי לנסח לו חוזים, הוא פנה לחברים שיעשו זאת עבורו," סיפרה מינה.

הריבית הגיעה למימדים של 10% דולרית לחודש, „התחילו להחזיר לי שיקים, הסתובבתי כמו סהרורית, לא תיפקדתי ולא ידעתי מה לעשות. לא קיבלתי גיבוי ממנחם. הלכתי לרואה־החשבון שלנו כדי לבקש הלוואה של 3000 דולר. הוא הבין מה מצבי, טילפן לפרוסט והם ניסו לעזור, אבל כבר לא יכלו.

„יום אחד הגיעו הביתה נושים, וכ־ביטחון להלוואה לקחו את התמונות מהקירות, לא יכולתי יותר לשלם את שכר־הדירה ואת חשבונות החשמל

מינה ברייטמן עם סניגורה פינחס נוסבאום

„בעלי אמר שאני טיפשה ומכוערת!"

והטלפון בדירה המפוארת ברמת־אביב, אז קמתי ועזבתי את הבית," סיפרה מינה. היא חזרה לגור עם שני ילדיה אצל אמה, שם התגוררה עד לימים אלה. מינה קוותה לקבל עזרה מאחיו של בעלה, המתגורר בקנדה, אבל כאשר באה אליו הוא סירב לעזור, ונתן לה רק את הכסף לכרטיס־הטיסה ארצה.

כאשר חזרה לארץ גילתה שהפרשה התפוצצה. הנושים פנו למישטרה, התגלו המעילות בכספי לקוחות ו־הזיופים שעשתה ביאושה. „אני לא מנסה להתחמק מאחריותי ולא ברחתי מהארץ כמו שאמרו," אומרת מינה. „את רישיון עריכת־הדין החזרתי ללישכה, כי לא רציתי לעבור את כל ההליך של שלילת־רשיון. אני יודעת שעברתי עבירות ומגיע לי עונש."

יש עדיין תביעות אזרחיות התלויות נגדה והיא משלמת אותן בתשלומים ממשכורתה כמזכירה בחברה תל־אביבית.

„עברתי דברים נוראים," היא מספ־רת, „נושים באו לחפש אותי ופעם גם קיבלתי מהם מכות. איימו לחטוף את הילדים שלי, ומישהו אמר לי שאלך עם ערבים כדי להשיג את הכסף שאני חייבת."

הדבר היחיד שעזר למינה בשעותיה הקשות היו חבריה, עורכי־הדין פנחס נוסבאום וגלעד ישעיהו. נוסבאום אף ייצג אותה בבית־המישפט בהתנדבות וישעיהו העיד עבורה כעד־אופי.

התאבדותו של אדם פרוסט לפני חודש הממה את מינה. „חברה טילפנה אלי ואמרה: ‚אדם הכניס לעצמו כדור בראש.' התעלפתי. שפכו עלי מים והייתי במצב נורא. זה נשגב מבינתי כיצד פרוסט היה מסוגל לעשות זאת. פעם, כאשר חבר שלו, עורך־הדין ראובן גפטר, התאבד הוא ישב ובכה, ואמר: ‚למה הוא עשה זאת, הרי אפשר היה לעזור לו.' ופתאום הוא עצמו עושה זאת.

„כאשר שמעתי על הזיופים שהוא חשוד בהם בכלל לא ידעתי כבר מה לחשוב. הרי הוא היה מוכן להרוג אותי כאשר שמע שאני נאשמת בזיופים, והוא עצמו עשה אותו דבר?"

מינה רצתה ללכת להלווייתו של פרוסט, אבל היה מי שדאג להסביר לה כי המישפחה לא תראה זאת בעין יפה. לקראת גזר־הדין ציטטה התובעת נאווה שילר תקדימים שבהם נענשו עורכי־דין עונשים חמורים על עבירות דומות. השופט מנחם אילן דן השבוע את מינה לארבע שנות־מאסר, מהן שנתיים בפועל ושנתיים על תנאי.

אילנה אלון ■

אשה שברירית, אקדח גדול

אמרתי לו: „דב תנשום! דב תנשום!" וצרחתי לשכנים „הצילו! הצילו!"

(המשך מעמוד 19)

ביקשתי מהנהג לרדת ועליתי בחזרה הביתה. כשנכנסתי עמד דב בחוץ וניקה במטאטא את השביל. הוא תקע בי מבט מאוד מבהיל. לא הגבתי, נכנסתי הבי־תה. היו לי שני תיקים, הנחתי אחד על השולחן ואת התיק הגדול, שבו היתה המצלמה שלי, הנחתי תחת המיטה. התיישבתי והתחל־תי לקרוא מוסף של שבת. אחר כך קמתי ועשיתי לי כוס תה. חיפשתי סוכר ולא היה, ושוב התיישבתי.

דב נכנס הביתה ולא אמר לי מילה. הוא ניגש לכיור ועשה תנועות חדות ורעשים אגרסיביים. הבנתי שהוא כועס ועצבני. כבר קודם, הבחנתי כי הבקבוק הגדול של וודקה שקנינו לחתונה, והיה מונח בצד, התרוקן. דב היה שותה מדי פעם, הוא לא היה שתיין. הבקבוק היה מלא כאשר עזבתי את הבית, הערכתי ששתה הכל כאשר עזבתי.

התכווצתי לי בפינה ולא פניתי אליו. הוא כמובן לא פנה אלי. אני חושבת שהוא קיצץ ביצה בכיור, כי ראיתי על הקיר כלוב חדש עם ציפור. הוא האכיל אותה ויצא. הוא ניגש למיבנה השני שבו היו כל החיות שלנו. המשכתי לקרוא עיתון. אחר־כך ניגשתי למקרר ולגז, רציתי להכין לי חביתה. כשהתעסקתי עם הדברים דב נכנס.

הוא שאל אותי איפה המצלמה כי הוא רוצה אותה. הוא היה תוקפני ומאיים. אמרתי לו שזו מצלמה שלי והיא אצלי, „אל תיקח אותה!" הוא ניגש לתיק שהנחתי על השולחן והתחיל לפשפש ול־הוציא דברים. אמרתי: „דב, תפ־סיק לפשפש לי בתיק!" הוא התחיל לחפש מתחת לשטיח המגולגל ושאל: „איפה החבאת את המצ־למה?" לא עניתי. פשוט שתקתי.

אחר־כך ניגש והציץ מתחת למיטה, ראה את התיק והתחיל לחפש שם. ביקשתי שיעזוב את הדברים שלי. הוא לא שם לב, הוא תמיד התייחס לדברים שלי כאילו הם שלו. הוא הפליט איזו קללה, הוא היה נורא עצבני. כל תנועותיו אמרו שהוא עצבני. פחדתי, כי בעבר אם לקחתי משהו הוא היה מגיב בתוקפנות.

„אף אחד לא בא"

עמדתי בפינת המטבח והש־גחתי על החביתה. התקרבתי קצת לסלון, כדי לראות מה הוא עושה בתיק. הוא הסתכל עלי בכזה מבט שנבהלתי. האקדח היה מונח פה על השולחן. (החוקר מוסר לפזית אקדח מישטרתי ריק מכדו־רים, ומבקש ממנה שתראה בדיוק מה עשתה ביום המיקרה וכיצד החזיקה את הנשק. פזית נרתעת מהאקדח ומראה סלידה קשה ממנו. היא לוקחת אותו בסוף, כמי שכפאו השד וממלאה את בקשת החוקר.)

הוא היה מרוגז, ובעבר כבר תקף אותי כמה פעמים. אני לא יודעת איך, מצאתי את עצמי עומדת והאקדח ביד ומתחננת אליו: „דב, תעזוב את התיק." אמרתי: „דב, בבקשה תעזוב את התיק!" ופתאום ראיתי שאני בעצם עם האקדח ביד. נרתעתי אחורה ואמרתי לעצמי: „מה הולך להיות!" הסתכלתי על האש והאקדח חליפות ולא ידעתי מה לעשות עם האקדח. רציתי להיפטר ממנו, אבל רציתי להניחו במקום שהוא לא יקח אותו.

התקרבתי יותר, זה קרה במהי־רות, אני חושבת שאפילו הספקתי לראות את מצב החביתה. בזווית־העין ראיתי שהוא מגיע וניגש לקיר הזה. (פזית שואלת את החוקר אם היא יכולה להניח כבר את האק־דח.) הוא לקח תמונה והחזיק לפניו, התמונה הזאת לא נמצאת כאן עכשיו.

זו היתה תמונה של צייד שגר בביקתה עם כלב. בערך בגודל של חצי מטר, מיסגרת־עץ שעליה מולבש ציור־בד, ואז הוא אמר לי: „אני אראה לך מה זה להחזיק אקדח!" או אולי הוא אמר להרים אקדח, אני לא זוכרת את המילים המדויקות.

שוב פניתי למחבת וראיתי מזווית־העין שהוא מתקרב לכיווני כשהתמונה מורמת. פשוט הייתי כל־כך מבוהלת ומפוחדת כי הייתי רגילה שבוויכוחים קודמים היה מכה אותי בלי אזהרה. לא יכולתי לצפות מראש מאיפה אקבל את המכה.

הסתובבתי כשהיד מופנית ל־מעלה, זו היתה תנועת הסיבוב, ואז... (פזית בוכה, ומבקשת מהחוקר שיקח ממנה את האקדח) החזקתי את האקדח, מרוב בהלה, רציתי כנראה להגן על הראש שלי או על הפנים, ושמעתי בום! הבנתי מה קורה. ראיתי שהוא נרתע אחורה, נשען על הקיר והתמונה נפלה.

הייתי באיבוד־חושים מוחלט. הכל הסתובב לי סביב העיניים, ולאט־לאט הוא גלש מהקיר על הריצפה. אז התחלתי לצעוק: „דב! מה קרה!" רצתי אליו. הוא שכב כשראשו נוטה על צידו. אני כרעתי לידו, הרמתי לו את הראש, פתאום זרם אדיר של דם נזל עלי, אז הבנתי בעצם מה קרה, שהוא נפגע, התחלתי לצרוח לשכנים.

אני לא מבינה איך אף אחד לא ניגש. באתי אליו שוב וראיתי שהוא שותק. ניסיתי לראות אם הוא נושם או קרה לו משהו יותר חמור. שמעתי נשימה והוא הביט עלי. ניסיתי ביד לעצור את הפצע שלא יזול דם.

אמרתי לו: „דב תנשום! דב תנשום!" וצרחתי לשכנים „הצילו! הצילו! תביאו אמבולנס!" וכל הזמן ראיתי שהוא עדיין נושם. כשהנ־שימה נפסקה ניסיתי להנשים אותו. כשראיתי שאף אחד לא מגיב לצעקות פתחתי כמה שיותר את הדלת, כי הראש שלו הפריע, יצאתי החוצה וצרחתי כדי שמי־שהו ישמע.

הייתי בהיסטריה, לא הבנתי מה קורה איתי. חזרתי אליו שוב, ראיתי שהוא עדיין נושם. לקחתי איזה שהוא בגד ושמתי על ראשו כדי שהדם יעצר. ושוב הנשמתי אותו וניגבתי את הדם מהפנים שלו. ראיתי שניסה להרים את ידו שהיתה על הריצפה, אבל היא צנחה. צרחתי וצרחתי והנשמתי אותו.

צרחתי: „למה אף אחד לא בא!" אני לא מבינה למה אף אחד לא פתח חלון. פתאום ראיתי ילד, אמרתי לו: „מהר תקרא למישהו!" ושוב הנשמתי אותו, הייתי מלאה דם, כל הידיים, הכל, זה נראה לי כמו שעות. ואז הגיעו אנשים וקראו לאמבולנס לעזרה.

חזרתי פנימה כדי לראות אם הוא עדיין חי, אחר כך הגיעו חובשים ואני עזרתי להם. הם פתחו את הדלת בצורה אגרסיבית, הם לא ידעו שהוא מאחורי הדלת. החזקתי את הראש שלו והם ניסו להנשים אותו. הם ביקשו מהש־כנים להוציא אותי החוצה כי הייתי היסטרית וכל הזמן צעקתי.

תשבצופן העולם הזה 2634

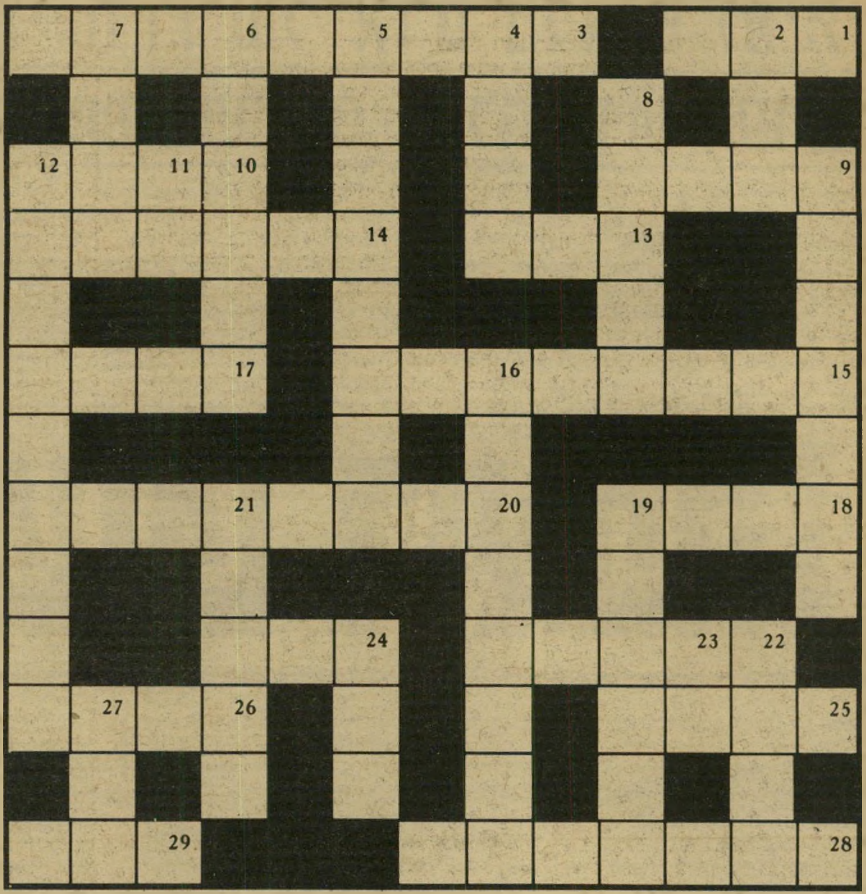

מאוזן:

1) ראה 3 מאוזן.
3) (1+ מאוזן + 2 מאונך) בתור־ה ממליצים לתת להורים ממתקים (3,3,4,2,3).
9) המן היה נכרי בלבד (4).
10) בעזרת השם דן ברכות (4).
13) בימאי לא בשל (3).
14) לפרה, למשל, היו חיים קשים (2,4).
15) האם האינדיאנים והכושים לא מסיידים את העץ נגד מזיקים, שמא ישתייך ל־מוגדר כאן? (4,4).
17) בן יעקב עוסק בפיוס (4).
18) אפשר להעמיד את התי־אטרון בפינה (4).
20) זה המצב שבו אי אפשר לדרוש מעבר עקום ללכת לכל הרוחות (4,4).
22) האם שמענו את ה„עארס" מגרש את בר־לב?! (5).
24) ענף החודש (3).
25) רכמן בכף?! (ע"פ א.ע) (4).
26) קומו בחלל! (4).
28) כמה שזה קל! רואים למפקד חיל־האוויר הראשון את הט־חול! (4,3).
29) מה עושה אשתו של למך בבית־המישפט? (3).

מאונך:

2) ראה 3 מאוזן.
4) האורחים באים בחורף (4).
5) חולשה של שתקנים (5,3).
6) למרות שהמנתח הפלסטי פיספס, הוא השאיר את האי־ברים על פני (2,2,2,2).
7) עטלף קנוי. גם הלויתן. אפ־שר לצרף להם אדם (4).
8) כשהתינוק בבטני מתהפך הוא מכרסם... (5).
9) הציפור פצועה בליבה... (4,3).
11) עוקבות לפני הצרפתי (2).
12) כשיש דעה מגובשת, גם זה מסתדר, כי מה הוא כבר יכול לראות מלבד כוכבים?! (4,5).
16) הגיוני, שהרופא הזה בחלום ברווז והחליט שיש לו גול־גולת של רוצח (8).
19) נייר־הערך מוביל בהרמוניה עם הסביבה (3,3).
21) איזה הבל! שמעתם שצריך לחכות?! (5).
22) הכל ביחד במטבח (4).
23) אלימלך על הגובה (2).
24) הסתכל ברפת! (3).
27) עוד נבחר... (3).

יהודית דגן

פתרון תשבצופן 2632

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6
בשמירה על בריאותך ורכושך

תעודת־כבוד

בט"ו בשבט קיבלו ילדי־ישראל תעודות. דבר שבשיגרה. הילדים הלכו הביתה עם התעודות, חלקם קיבלו נשיקה ומתנה מההורים וחלקם קיבלו עונש ונזיפה. גם כן עניין שבשיגרה.

נודע לי שבבית־ספר אחד בתל־אביב, בית־ספר אהבת ציון חרגו מהשיגרה. לכל תעודה הם צירפו דף מודפס (ואולי בעצם רק לכיתות הנמוכות. בנה של חברתי הוא תלמיד כתה ג' וממנה נודע לי הסיפור). על הדף היה מודפס סיפור קצר של הסופרת נירה הראל.

לא אעתיק את כל הסיפור, רק אביא קטעים ממנו:

„... את תקחי את התעודה... תגידי יופי! יופי! ומייד אחר־כך תגידי: אבל... אבל למה הציון בחשבון כל־כך נמוך? ואיזה מין ציון קיבלת בטבע? ובעברית, זה כל מה שיכולת להשיג? וערבית? מה קרה בערבית... כן, אמא, אני יודעת שכך יהיה כשהבן יחזור הביתה עם התעודה... ואם תרצי לתת לעצמך תעודת־שליש, מה תכתבי בה?

„איזה ציון תתני לעצמך על המקרונים היבשים מדי שבישלת? מה תרשמי לעצמך על עוגיות־השבת שנשרפו... ומה בעניין המיכנסיים הלבנים הממתינים לכפתור מאז הקיץ?

„נסי להיזכר מה קרה מאז תחילת שנת־הלימודים — שלוש פעמים אמרת שתחזרי מהעבודה מוקדם וחזרת מאוחר. פעם לא הלכת לאסיפת־הורים ופעם לא יצאת לטיול עם הכיתה, לתיאטרון לא לקחת אותו, וכשלא הבין תרגיל בחשבון, אמרת שישאל את אבא...

„... ואני הרי יודעת שאת יכולה להיות אמא טובה, אם את רוצה, אז מדוע את לא מצליחה? קשה להצליח בכל מה שעושים, ומשום כך אין התעודות של שניכם מלאות ב,טוב מאוד' וב,מצויין'. אני מקווה שבשליש הבא שניכם תצליחו יותר."

לא יודעת מי הגה את הרעיון לצרף סיפור לתעודות של הילדים. אבל מגיע לו, או לה (בעצם אני בטוחה שזה לה), תעודת־כבוד. אולי בכל זאת יש עתיד למערכת־החינוך בארץ.

נ.ב. בגלל הסיפור הזה קראתי את כל הספר של נירה הראל ששמו אמא של אסף כותבת מיכתבים. ספר מקסים וגם חינוכי מאוד... להורים דווקא. הוצאת עם עובד. מומלץ.

על 'שלצדף' ועל ה'מלכילון'

האם אתם יודעים מה זה 'טבלן מצויץ', 'קורמורן גדול', 'לבנית קטנה', 'כפן' ו'טדורנה'? ומה זה 'ברכיה', 'שרשיר', 'שלצדף' או 'חופזי'? ומה עם 'כתלי' או 'תחמס אירופי' או 'מלכילון'?

כל אלה, גבירותי ורבותי, הם ציפורי ארץ־ישראל. זאת אומרת חלק מהן. יש הרבה יותר. כל מה שאתם רוצים לדעת על ציפורי ארץ־ישראל ועד היום לא היה לכם את מי לשאול, תמצאו עכשיו בציפורי ארץ־ישראל מאת ראובן עינבר (שכתב 5 ספרים בנושא).

הוצאת יבנה, מחיר הספר 35 ש"ח. החברים שלי במושב, שקיבלו ממני את הספר, מאוד התרגשו ואף החליטו להשקיע באיזו מישקפת טובה, כדי להתחיל לצפור בעצמם.

ועוד ספר נפלא לחובבי־טבע הוא חובב הטבע מאת ג'ראלד דארל (זה מסידרת־הטלוויזיה הנהדרת). 300 עמודים, עשרות צילומים וציורים מרהיבים. עשרות שנות־המחקר של דארל וכישרון־הכתיבה שלו נותנים לקורא תמונה מרהיבה של הטבע ברחבי העולם.

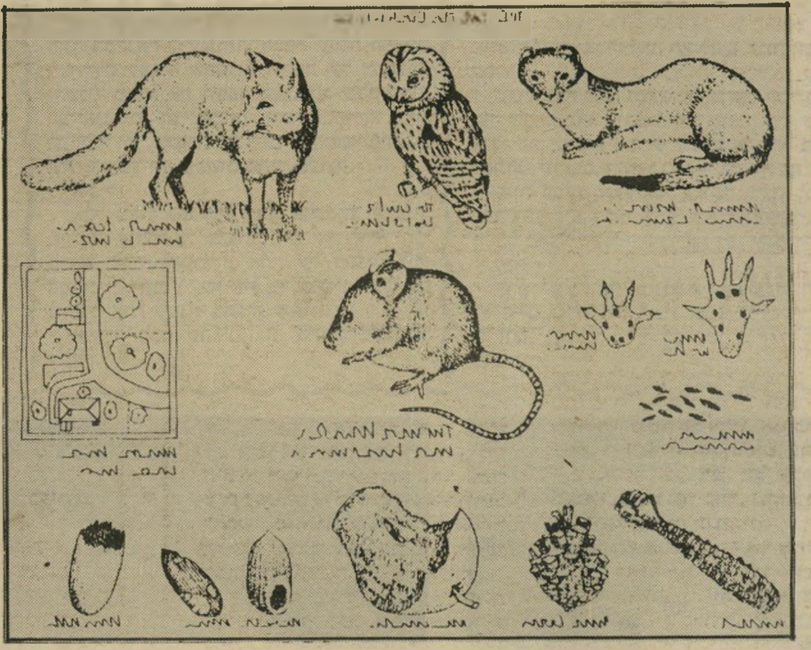

במקביל מצייד אותנו דארל בכלים שיאפשרו לכל אחד מאיתנו לבדוק ולצפות בעצמו בדברים שנמצאים ממש לידנו. הספר נראה כמו ספר לימוד והדרכה, אבל בעצם זהו סיפור מרתק של איש מעניין מאוד, שבמיקרה מתעסק בטבע. גם לאלה בינינו שאינם חובבי־טבע מוצהרים. יש רק בעייה אחת. הספר עולה 65 שקלים. אז רק לימי־הולדת, בר־מצוות, ושאר חגיגות.

והרי החדשות

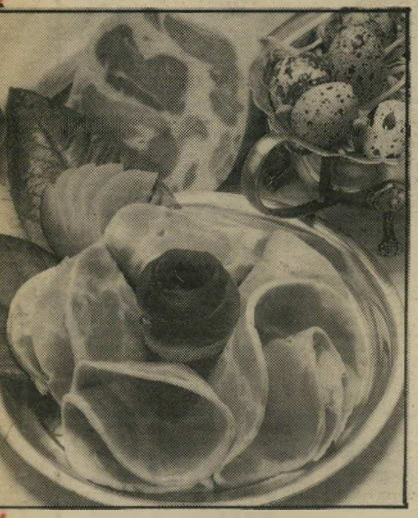

אכול ושתה כי מחר...

אחרי הקורנפלקס המצויין שהוציאה לשוק חברת תלמה לפני חודשים אחדים, הם יצאו עכשיו עם ברנפלקס — פתיתי חיטה מלאה וסובין. הברנפלקס, כמו אחיו הקורנפלקס, מועשר בויטמינים, במינרלים ובברזל והוא נפלא עם חלב או בתוספת פירות יבשים, רבש וחלב,

לארוחת־בוקר, או לארוחה קלה. מחיר מומלץ לצרכן הוא 5.70 ש"ח וזה זול ב־20% לערך מאותו המוצר מתוצרת חוץ.

★ ★ ★

במיוחד עבור מי שהיו בארצות־הברית והת־אהבו שם בחטיפי־התירס הקורן צ'יפס והטור־טיאס החליט מי שהחליט לייבא אותם לארצנו. מעכשיו בקיוסקים ובחנויות־מעדנים. שקית של 50 גרם במחיר 1.50 עד 1.35 ש"ח. למי שאוהב מלוח מאוד וחריף.

★ ★ ★

בשרים

חברת הוד־לבן מביאה לנו קו צרפתי של מוצרי בשר קר — אבל בתוספת הכשרות. הסידרה מכילה אריזות בנות 150 גרם של הודו־מפולפל, הודו־בפפריקה, בקר מעושן, עגל מעושן, מעדן אווז, נקניק צרפתי ועוד. אריזות־הוואקום החדשות של הוד־לבן יפות למראה, וכנראה שגם שומרות על טריות למשך זמן רב.

טעמתי כמה מהבשרים ועם כל הכבוד לתוצרת הארץ, אני מוכרחה להודות שזה אולי טעים למי שלא טעמו מעולם את הבשרים היבשים והמעושנים הלא־כשרים. לי קשה להסתפק בהודו מפולפל, כשנקניק הרץ הונגרי, פרושוטו איטלקי וסתם שינקן מתוצרת־הארץ מציצים אלי מעל המדפים. אבל, אני באמת לא דוגמה.

★ ★ ★

ויינות?

לייקבי מונפורט נולד בן חדש, יין הנאמיי— בציר 87. למי שלא יודע נאמיי הוא סוג של ענבים שמגדלים באזור בורגונדי ומעכשיו גם אצלנו. זה הוא יין אדום ויבש ולמרות שהוא אדום ממליצים לשתות אותו מקורר.

מקורות מוסמכים מסרו לי שבבורגונדי נוהגים לשתות אותו עם בשרים קלים, כמו עגל ועוף, לעומת היין האדום הכבד ששותים עם בקר והיין הלבן ששותים עם דגים. הבעייה היא שאת יין הנאמיי אי אפשר לקנות בחנויות, מאחר וכל המלאי נירכש על־ידי מועדון היין. דרכם אפשר להזמין הביתה 12 בקבוקים במחיר 9.95 ש"ח לבקבוק.

★ ★ ★

לכרמל אין אומנם יין חדש, אבל מאידך, ונבחר היין הותיק שלהם, עובדת, למקום השביעי על־ידי עיתון הצרכנות הצרפתי רב־המוניטין QUE CHOISIR. מחיר יין עובדת בישראל הוא 4.5 שקלים — עכשיו נראה אתכם מביאים אותו במתנה למישהו!

★ ★ ★

גם יינות הגולן לא יצאו השבוע עם יין חדש, אבל לדעתי בהחלט מגיעה להם מחמאה. המחמאה היא על המחשבה הרבה שהם משקיעים

באריזות היינות שלהם. לא עוד בקבוק־יין עטוף בנייר־עיתון, או בשקית־ניילון. יינות הגולן מייצרים 4 סוגי אריזות יפות שמחירן מ־1 ש"ח ועד ל־30 ש"ח לאריזת־עץ מהודרת ל־6 בקבוקים.

פינת בן־יהודה

באחד המקומות כתבתי כי וידיאו הוא בעברית חוזי. האקדמיה מיהרה לתקן אותי.

חוזי זה רק חלק מן השם. למכשיר עצמו קוראים מקלטת חוזי. לסרט קוראים סרט חוזי, ולקסטה קוראים קלטת חוזי. ברור?

ואגב, אני מקווה שאתם יודעים כי למסך־המחשב קוראים צג ולמה שנכתב על הצג קוראים מצג.

ואחרון אחרון חביב — איך אומרים אולטרה סאונד? — קול על שמעי.

זה הכל להפעם, ותודה על תשומת־הלב.

אחוזים של אהבה

הידעתם מה מרגישה אשה כשהיא מתאהבת? כיצד מגיב גופה?

תשמעו את זה:

- 41% מהנשים סיפרו ששערן נראה טוב יותר.
- 40% אמרו שעור־פניהן שיפר את מראהו.
- 43% מהנשים דיווחו כי איבדו ממישקלן בשלב הראשון של סיפור־האהבה.
- 71% מהנשים אומרות שהן נרגשות כל הזמן (מה שמסביר את היעדר־התיאבון והירידה במישקל).
- 49% מכלל הנשים המאוהבות מספרות על כך למקורביהן.
- 43% מהנשאלות דיווחו כי בתקופה הראשונה של ההיכרות עם נשוא אהבתן אין הן מטיבות לישון.
- 91% אמרו כי הן אוהבות לקבל פרחים ממחזריהן.
- 65% מודות כי מעולם לא קיבלו זר־פרחים ממאהב כלשהו.
- 55% מהנשים רוכשות לעצמן בגדים חדשים בתקופת החיזור.
- 77% מחפשות בושם חדש.
- 47% מודות שההתאהבות באדם חדש מחזקת את ביטחונן העצמי.
- 55% מהנשים מעדיפות שלא לשנות את האיפור שלהן בגלל הרומאן החדש.

את המחקר המעניין הזה עשתה חברת מאקס פקטור, כדי לצרפו לבושם החדש שלה: ג'רדן דא'מור. תהרגו אותי אם אני מבינה מדוע מכל נשות העולם הם בחרו לעשות מחקר על נשים ואהבה דווקא בקרב 500 נשים אנגליות, שכבר ידוע מזמן שמה שהן אוהבות זה את הנסיך צ'רלס, את הנסיכה דיאנה, דגים מטוגנים וצ'יפס.

הבושם, אגב, ארוז בבקבוק מדהים ביופיו. הריח — זו כבר שאלה של טעם, זאת אומרת של ריח, במיקרה הזה. 30 עד 42 ש"ח בהתאם לגודל הבקבוק.

דניאלה שמי

רחל מרחלת על כל העולם

ילד מרובה אבות

כוכבי הטלוויזיה — ממין זכר בלבד — עומדים בתור ומחכים לראות ולשמוע מי יהיה האבא התורן הבא של בנה של המפיקה הבלונדית **לאה זהבי**.

כשנולד הבן של לאה, התחילו הרכילויות לעבור שעות נוספות. אף אחד לא ידע מי האבא, ולאה לא התנדבה לספר.

ציפי מנשה, העולם הזה

לאה זהבי עם צדי צרפתי
עיניים קטנות

הילד גדל קצת ושמן קצת, ופיתאום ראו כמה מביני־דבר בילדים שיש לו עיניים מאוד קטנות. אז עשו חשבון של שתיים ועוד שתיים — זאת אומרת, לאה עובדת בטלוויזיה, אז בטח היא נפגשת בעיקר עם אנשי־טלוויזיה. אם היא לא מגלה, סימן שהגבר נשוי. ואשר לעיניים הקטנות של התינוק (שהיו לו גם פה קטן ואף קטן ואוזניים קטנות) נו, מה יצא לכם? לרכלנים יצא שהאבא הוא **ירון לונדון**. כולם דיברו על זה במשך תקופה מסויימת. היו ליחשושים מאחורי הגב וגם מלפנים. היחידי שלא התרגש במיוחד היה ירון לונדון, שאמר „כן, גם אני שמעתי את הסיפור המצחיק הזה."

אחר־כך נהיה שקט.

עכשיו פיתאום מישהו הסתכל בילד וראה שיש לו מין מצח כזה שמזכיר מאוד את **אלכס גילעדי**, שגם הוא כידוע, איש־טלוויזיה, ולבטח הוא מכיר את לאה זהבי ואולי־אולי...

שמעתי שגם אלכס גילעדי לא מת מהתרגשות מהסיפור הזה. עכשיו כולם מחכים לראות מי יהיה הבא, ואם הוא יתרגש.

בימים האחרונים ניגש אל לאה זהבי מפיק ידוע בטלוויזיה, ואמר לה שאם היא תסכים לגלות את שמו של אבי בנה בוודאי הרכילויות יפסקו. אבל לאה אמרה שלא מתחשק לה לגלות את שם האב, ולא איכפת לה שהרכילויות לא יפסקו.

שתי נשמות טובות

עד היום אני דאגתי לדוגמניות. זה נכון שהיום הן מפורסמות ויפות ומרוויחות הרבה כסף, אבל כל אחד יודע שדוגמנית, כמו שחקן־כדורסל, גומרת בגיל מסויים. אז דאגתי וחשבתי לעצמי איזה מיסכנות הן, שאין להן מיקצוע, וממה הן יתפרנסו כשיהיו גדולות.

עכשיו אני רגועה לגמרי. ברור לי שחלק מהדוגמניות בארץ יתקבלו בברכה בכל תיאטרון רציני בארץ. לא בכל יום רואים שחקניות כל־כך מוכשרות כמו **אנבל טמיר** או **קארין דונסקי**, למשל.

השתיים הללו הן כבר המון שנים חברות קרובות, ולכל אחד הן אומרות זו על זו „שי איז מיי בסט פרנד." (זה מפני שהן אוהבות לדבר בשפות זרות.)

אז נכון שכלפי־חוץ הן עדיין בסט פרנדס, אבל מאחורי הגב — ישמור אלוהים.

אחת אומרת על השניה שהיא זונה, והשניה אומרת על הראשונה שהיא א־סקסואלית. אחת אומרת על השניה שהיא מחבלת לה בעבודה, והשניה אומרת על הראשונה שהיא נורא מפריעה לה בעבודה. אחת אומרת על השניה שהיא לא בת 33 אלא 40, ושכבר עשתה מזמן ניתוח פלסטי, והשניה אומרת על הראשונה שהיא סתם כלבה־זקנה המקנאה ברעננותה. האחת עושה חיקויים מצחיקים לצורה שהשניה הולכת על המסלול, והשניה מחקה את השפה המצחיקה שלה שהיא חצי־אנגלית חצי־עברית וחצי־משהו־לא־ברור, וכו' וכו' וכו', לטובת כל החברים המשותפים של שתי הגראציות, שפשוט מתים מצחוק.

א ב ל —

אבל כשהן נפגשות, שתי הנשמות הטובות, מייד הן עוטות על פרצופן היפה את החיוך הכי מרגש שלהן, ואומרות אחת על השניה לכל המעוניין לשמוע „שי איז מיי בסט פרנד", וגם נותנות אחת לשניה מתנות קטנות.

אמרתי לכם שהבימה זה מתנ"ס בהשוואה אליהן.

ש...!

כמו כל אשה מעל לגיל 35, הנכנסת להריון, גם **חווה לוי** הלכה לעשות בדיקת מי־שפיר. התלבשה בבוקר, אמרה שלום **לרפי שאולי**, חברה־לחיים, והלכה למכון העושה את הבדיקה. התפשטה, דקרו אותה, בדקו אותה ושלחו

אבי ולדמן, העולם הזה

חווה לוי ורפי שאולי
עשו בן זכר

אותה הביתה. אמרו שיודיעו לה בטלפון אם הכל בסדר.

עברו כמה ימים והתשובה הגיעה: הכל בסדר. חוה שמחה מאוד, ובשימחתה שאלה עוד שאלה. אולי הם יודעים אם יש לה בן או בת? בוודאי שאנחנו יודעים, השיבו לה — יש לך בן!

חווה כמעט התעלפה מאושר. רצה לטלפון במהירות־שיא, חייגה לרפי שאולי וצעקה: זה בן! זה בן! מהצד השני החזיקו את רפי שגם הוא לא יתעלף.

לרפי יש בת אחת, מנישואיו עם **מנדי רייס־דייוויס**, ולחווה יש בת אחת מנישואיה **לגי פולום**. ועכשיו ביחד הם עשו בן זכר. הייתם מאמינים?

סיפור אהבה

כמה שנים אני כבר כותבת מדור רכילות בעתון? 200? 300? משהו כזה. אז תדעו לכם, יד על הלב, שמעולם לא נהניתי לכתוב משהו כמו את הסיפור הזה. כי זה סיפור על חברות ועל פירגון ועל שימחה והתרגשות בדרגה הכי גבוהה שאפשר.

תירזה אייזנברג היא עיתונאית ועורכת מדורים בעיתון דבר. אחד המדורים שהיא עושה למענו גדולות הוא המוסף הסאטירי של דבר.

תירזה איזנברג
ליד הבית על המידרכה

המתנה הארוזה
החברים אספו כסף

דבר אחר. תירזה היא האשה המכניסה שלווה ורוגע בין המשתתפים העצבניים של המוסף הזה. תמיד יש לה מילה טובה, מחמאה, משהו שמרגיע את החבר'ה. היא מוכנה לעזור לכולם, לבוא מוקדם יותר, ללכת מאוחר יותר. בלי תירזה, כנראה, לא היה דבר אחר יוצא לאור. כולם יודעים את זה, חבריה־לעבודה וחבריה מבחוץ. כולם גם מעריכים את תירזה ואוהבים אותה.

לפני כמה חודשים אספה תירזה את החברים שלה והודיעה להם חגיגית שהיא בהריון. אי־אפשר היה לדעת מי מרוגש יותר, תירזה או החברים שלה. כולם שתו לחיים והתנשקו ואמרו „שיהיה בהצלחה", וכל אחד הלך לדרכו. תירזה המשיכה לתפוח ולשמון, והחבר'ה כינסו ישיבה מיוחדת בעניין ההריון שלה.

חשבו מה הם יכולים לעשות, איך הם יכולים לעזור, כל אחד התבקש להביא רעיונות. נפגשו שוב אחרי שבוע, והרעיון של אחד החברים התקבל מייד. הרעיון היה לשלוח מיכתב לכל החברים הקרובים של תירזה — ומסתבר שיש הרבה כאלה — ולהסביר להם שמה שהיא צריכה בחיים עכשיו זה מכונית. אשה בעלת תינוק תשפר את איכות־חייה אם יש לה מכונית.

אחד החברים כתב מיכתב ושיכפל אותו. חברה אחת נשלחה לביתה של תירזה כדי לגנוב את פינקס־הטלפונים שלה, ולברר מיספרי־טלפון של

חברים. חבר אחד עשה 70 שיחות־טלפון.

לפני חודשיים החל „מיבצע אוטו", וכמו כל מיבצע רציני שמרו המשתתפים את קיומו בסוד כמוס — בעיקר מתירזה עצמה.

לפני שבועיים נולד במזל טוב התינוק **אורי** ושוב היתה שימחה גדולה. תירזה שכבה בבית־החולים, והחברים יצאו לעבודה. הכסף בבנק נאסף. מישהו קיבל הוראה ללכת בכל יום בבוקר לחפש מכונית עד שימצא משהו טוב.

תירזה המופתעת
משהו ענק באריזת־מתנה

בשבוע שעבר נערכה הברית של אורי הקטן. בתום הברית הסיע חבר אחד את תירזה ואורי הביתה. שם, ליד הבית, על המידרכה, חיכתה לה קבוצה שלמה של חברים.

היא שאלה מה אתם עושים כאן למטה? החברים חייכו חיוכים גדולים. תירזה לא הבינה מה הם מחייכים כל־כך, והתחילה לחפש מסביב סיבה. ואז נתקל מבטה במשהו ענקי, עטוף בנייר אריזה מהודר, וקשור בסרטים ורודים, ועליו שלט האומר „לתירזה באהבה". זו היתה מכונית **אוטו־ביאנקי** קטנה, מתנת כל אוהביה.

אז תחילה היתה שתיקה גדולה, ואחר־כך היו הברות בלתי־ברורות, ואחר־כך היה בכי של שימחה והתרגשות מצד המקבלת ומצד הנותנים. אני לא יכולה להמשיך את הסיפור הזה כי עכשיו גם אני כבר בוכה.

אמרתי לכם שזה סיפור מהסרטים? וזה קרה כאן, בישראל, בתל־אביב, בשדרות־נורדאו. תראו לי איפה בעולם יש חברים כאלה, ותראו לי איפה בעולם יש אשה שמגיע לה חברים כאלה.

רינוני רון

פגישה עם הנסיכה קרוליין

וידוי אישי: אני מעריצה יופי נשי. בחודשים האחרונים ראיתי פה ושם בעיתונים תמונות של **עדי איינהורן**. הוקסמתי. הרבה לא כתבו עליה, מקסימום משהו בנוסח „הדוגמנית הכי יפה שהיתה במסיבה." היא הזכירה לי מישהי, ותוך שניות ידעתי: הרי היא ממש דומה לנסיכה **קרוליין** ממונאקו.

צילצלתי אליה, ואמרתי לה שמאוד אשמח לראות אותה ממש, לא רק בתמונות. היא הס־כימה. הגיעה במכונית היפה והחדישה שלה, והחנתה אותה ב„רבל־פארקינג", בלי לעשות חש־בון.

קודם־כל שאלתי אם כבר אמרו לה שהיא דומה לנסיכה. בהתחלה היא ניסתה להתחמק מתשובה, אבל אחרי לחץ הודתה: „כן, אמרו, וזה מחמאה גדולה, אני חושבת." אמרתי לה שזה יהיה נחמד, אם היא תפגוש את קרוליין, ואז היא הפתיעה אותי, סיפרה שהן כבר נפגשו, במיקרה, כאשר עדי ביקרה לפני שנתיים במונטה־קארלו.

„גרתי במלון אשר שייך למישפחה המל־כותית," היא סיפרה. „ערב אחד ישבתי בלובי, וראיתי בחורה יפהפיה מתקרבת מרחוק. הסת־כלתי עליה, זיהיתי אותה, מאוד התרשמתי. אחר־כך חציתי את הכביש ונכנסתי לדיסקוטק הכי פופולארי שם.

„אחרי חצי שעה הגיעה קרוליין, עם בעלה ועוד זוג. מאוחר יותר נפגשנו בשרותים. שמנו ליפסטיק, היא הסתכלה עליי, והתחלנו לדבר. היא שאלה: מאיפה את? את דוגמנית? והחמיאה לבגד שלבשתי. היא מאוד חברותית. יש הרבה יפות, אבל היא משהו מיוחד."

כמה פרטים על הנסיכה עדי מתל־אביב: בת 23, גובה שאינו נגמר של 1.83 מטר, חמודה, יפהפיה. עד לפני חצי שנה קראו לה איינהורן, אבל היא מעדיפה לחזור לשמה המקורי, **בן־יוחנן**.

עכשיו היא בהליכי גירושין, נאלצת לנהל מישפטים לא נעימים עם האקס, בחסותו של מגרש ידוע, העורך־דין **ציון סמוכה**. היא מבו־קשת כדוגמנית בארץ וגם בחו"ל, שם היא מיו־צגת על־ידי סוכנות־הדוגמניות פורד בניו־יורק. כשהיא לא מדגמנת, מול המצלמות בעיקר, היא יושבת ליד המחשב בסוכנות־הביטוח של אביה, לומדת את הנושא ומתכוונת להעמיק בו בעתיד.

על חייה כאשה נשואה היא אומרת: „הייתי תמימה כשהתחתנתי. הבית היה הדבר הכי חשוב בחיי. לא ידעתי לבשל, ולימדתי את עצמי מספרים. חלק מהזמן הכל היה יפה, אבל היו לנו השקפות־עולם שונות בנושא של חיים משותפים.

„זו היתה השתלמות בבית־הספר הגבוה לחיים. בזכות הניסיון הלא נעים הזה אני עכשיו אדם אחר. זה היה שיעור בבגרות. מעתה ארע לאילו תכונות לשים לב." חבר אין לה, וגם לא בוער לה להיכנס למיסגרת רצינית חדשה.

יש עוד יפה במישפחה: אחותה **עלמה**, בת 20, השתחררה לא מזמן מהצבא, מתכוונת להיות דוגמנית, אבל גם עומדת ללמוד מיון יהלומים, קטנה מאחותה בשישה סנטימטר.

הן חברות טובות, יוצאות לבלות ביחד, מתחלפות לפעמים בבגדים.

עדי (איינהורן) בן־יוחנן
מעדיפה לחזור לשם המקורי

עלמה בן־יוחנן
קטנה מאחותה בשישה סנטימטרים

אוכלים אותה בעיניים

אחרי רומאן של חמש שנים, הם החליטו סוף־סוף להתחתן — **כוכב פרי**, מהידועות בין רקדניות־הבטן, ו**שמוליק ספן**, בדרן וחקיין.

היא בת 26, חיפאית במקור. נישאה בגיל 16, ילדה שני ילדים והתגרשה כעבור שלוש שנים, אחרי שבעלה חזר בתשובה, נהיה חרדי ממש. לטובת שלום־הבית היא ניסתה להיות דתית יחד איתו, אבל זה לא הלך.

את ספן בן ה־29 היא פגשה במועדון חיפאי. אחרי שהוא סיים את ההופעה, הוא הבחין בה, כשהיא רוקדת להנאתה. אמר לה שהיא רוקדת יפה, חבל שרוקדת רק לעצמה. היא לא התייחסה, אמרה „עזוב", אבל הוא השאיר לה כרטיס־ביקור, אמר „אם תרצי פעם לעשות משהו עם עצמך, תתקשרי."

היא התקשרה, והוא עודד אותה להתחיל להופיע כרקדנית־בטן. כאיש־בימה הוא לא מקנא כאשר היא מענטזת ומנדנדת וחושפת כמה סנטימטר מהחזה המפואר שלה. הגברים בקהל אוכלים אותה בעיניים. בבית היא רק שלו.

איציק בירן

כוכב פרי ושמוליק ספן
בבית היא רק שלו

גרון עמוק (4)

סקנדל בבית־המישפט

הקול המיסתורי שלי פתח השבוע במילים: „הסיפור הזה אולי מעלה קצת ריח של נפטלין." בלי לשמוע במה המדובר, הצעתי לוותר עליו ולעבור למשהו אקטואלי. הגרון לא התייחס לרצונותיי, כדרכו, אבל הרגיע אותי שלמרות שזה אנטיקה, זה מתאים בדיוק למה שקורה בזמן האחרון. מי לא קרא או שמע על הסתבכויות של שופטים?

סיפר הגרון:

השופט הזה, כמו שופטים אחרים, היה מיודד עם **עורך־דין**, שעסק באותו תחום שיפוט של אותו שופט. הסיפור התרחש בתחילת העשור האחרון. עורך־הדין הזה, שכבר איננו איתנו יותר, דמה במראהו לדויד המלך. הוא והשופט היו מיודדים, נהגו לשבת יחד במיזנון בית־המישפט. עורך־הדין הירבה לייצג את לקוחותיו בפני אותו שופט.

לאותו שופט היתה **מזכירה** — נאה, חטובה, ילידת מושב, משכילה. בינה לבין עורך־הדין הארמוני, שהיה גבר מרשים, היה סיפור רומאנטי. הוא, אגב, היה נשוי לאשה שעבדה בתחום החופף לשלו.

הרבה מאוד תיקים הגיעו דרך המזכירה ללישכתו של השופט. אפשר לומר שהיתה לה יכולת לנייד תיקים. ואז — **מזכירה אחרת** שמה את עינה בעורך־הדין ז"ל. כיוון שהוא לא הגיב לרמזיה, היא טרחה להסב את תשומת ליבה של אשתו למתרחש בין בעלה לבין מזכירת השופט.

תוך זמן קצר הגיעה אשתו של עורך־הדין לבית־המישפט ועשתה לבעלה סקנדל. מזכירת השופט המשיכה בעבודתה, כרגיל, אבל עיניה היו ארומות מבכי. מאז הסקנדל נעשו קשריה עם הפרקליט ועם התיקים שהיו בטיפולו, איך לומר זאת — ברניים.

עד כאן הסיפור.

הקול המיסתורי שלי סירב לנקוב בשמות, וגם הדגיש שהוא לא מציין באיזה בית־מישפט מדובר, איזה סוג ובאיזו עיר. לדבריו, יש בסיפור מספיק רמזים, ויהיו מספיק אנשים בבראנז'ה המישפטית אשר יזהו את הגיבורים, או אפילו יזכרו את הסקנדל.

לא רואים את הבטן

כשהגיעה לידי התמונה הזאת, שצולמה בשבוע שעבר באחד האירועים בתל־אביב, הס־תכלתי בה זמן רב, אבל לא הצלחתי לזהות מי זו. החיוך המתוק היה מוכר, העיניים הגדולות והחומות, אבל איך יכולתי לדעת שזוהי **רוחמה רז**, שכבר מזמן־מזמן הדרימה לקיבוץ גלאון, שם היא חיה חיים שקטים עם בעלה **יגאל**, שלושת ילדיו הגדולים, שתי בנות ובן, מנישואיו הראשונים, ובתם המשותפת, **לימור**?

גם סיגנון־הלבוש היטעה אותי — החליפה הזאת, בעלת הכתפיים המרופדות, בצבע ורוד מזועזע, וצעיף המשי הארוך, בצבע טורקיז. רוחמה של פעם, ה„רקפת" הקטנה והתמימה, נראתה לגמרי אחרת.

צילצלתי אליה לקיבוץ, והופתעתי לשמוע שמתחת לוורוד הזה מסתתרת בטן בחודש השמיני. ממש קשה להבחין. כזמרת, המתכננת להוציא אריך־נגן חדש סמוך למועד הלידה, היא שומרת על הופעה חיצונית, ואם נוספו לה כמה קילוגרמים, זה רק באיזור הבטן.

לימור, בת 3 וחצי, בלונדית כמו אבא, בעלת עיניים של אמא, כבר זכתה לשיר על שמה, ובקרוב היא תזכה באח או באחות. לרוחמה וליגאל לא משנה מין התינוק.

מה שחשוב, פרט לאושר המישפחתי של הרקפת, זה הפירגון של הקיבוץ לקאריירה שלה כזמרת. המשק מימן את התקליט, אם כי לא נראה לי שיש למזכיר על מה להתלונן, כי רוחמה מופיעה המון, וכל הכסף הולך לקופת־הקיבוץ.

עוזר לה גם הבעל, שתיפקד כמפיק לכל דבר — דאג לשעות־אולפן, לקשר עם כותבים, לנגנים. מה יש לדבר, ממש כמו **נתן תומר** של **ירדנה ארזי**.

יגאל, שהיה פעם מנהל מיפעל המאווררים של הקיבוץ, ויתר על חלק מתפקידו, כדי להיות פנוי לטובת הקאריירה של אשתו, והשאיר לעצמו רק את הטיפול בנושא הייצוא.

רוחמה רז
בחודש השמיני

אדם מסתיר קשר רומאנטי

לאן שאני לא הולכת, אני פוגשת בנערות מאוהבות. במי? אולי בחברים הפרטיים שלהן, אם יש להן כאלה, אבל גם באליל החתיך ויפה־התואר, **אדם**. יש מי שאף מקשטות את פרק־ידן בסמרטוט ציבעוני, שהוא סימלו המיסחרי של הזמר.

הבחור החליף את מיספר־הטלפון שלו כבר כמה פעמים, בגלל הטרדות בלתי פוסקות ואני שומעת שהשכנים בבניין שבו הוא גר כיום — ואפילו אני לא יודעת את הכתובת — די סובלים מהמעריצים והמעריצות שלו. כמו על כל מצליחן בעולם הבידור, גם על **אדם** מרכלים.

מה כבר לא שמעתי עליו. על הקאריירה שלו כבר יודעים הכל, וגם אלה שלא חולמים להטריח את עצמם להופעותיו, מקבלים אותו אצלם בסלון, בטלוויזיה. אז מה עם השעות שאחרי העבודה, מה קורה שם?

השבוע שאלתי את מנהלו האישי של האליל, **שלמה צח**, מה קורה אצל זמר־הטיפוחים שלו, אחרי שהוא יורד מן הבימה או יוצא מאולפן־ההקלטות, ושמעתי את הדיווח הבא: „המון בחורות מטורפות עליו, אבל הזוכה בקופה (ככה הוא אמר, הזוכה בקופה) היא בחורה, שהיתה בעבר **חברת־ילדות** שלו. אדם גדל בעכו, והיא היתה ליד, באחת הקריות (הוא לא אמר איזו קרייה).

„אדם פגש אותה בהופעה שלו בצפון, במיס־גרת הפסטיגל בחנוכה. היא באה להגיד שלום מאחורי הקלעים, והקליק הישן ביניהם נדלק שוב. על הרומאן הזה יודעים רק חברים טובים שלו, כי אנחנו מקפידים להסתיר את הסיפור. אדם ביקש זאת."

על שאלתי המתבקשת, איזו סיבה יש לגבר צעיר, רווק (סליחה, גרוש, הוא היה נשוי תקופה קצרה), להסתיר קשר רומאנטי בחייו, ענה לי האמרגן: „אדם תמיד אומר לי שחברה זה דבר זמני, ועד שהוא לא גר איתה, או ממסד את היחסים, הוא לא מעוניין בפירסום. בכל מיקרה, ברגע המתאים הוא אפילו ישמח להצטלם איתה."

יורם שפטל: הבוקר אחרי...

יורם שפטל, לפני ואחרי: בגלימה שחורה ועניבה בנאום

„**אי־אפשר** להכחיש, אני אדם אחר כעת. פיתאום כל אחד יודע מי אני ומה אני, מכירים אותי בכל מיסעדה וחופ־ים ובכל מועדון, הצגה וסרט שאני הולך. כולם מזהים אותי, נעשיתי פיתאום מפורסם.

זה לא כל־כך רע. לא סובלים מזה. אני, בכל אופן, לא סובל מזה.״ כך אומר יורם שפטל בחיוך, ימים אחדים אחרי שסיים את סיכומיו במישפט ג׳ון איוואן דמיאניוק.

בתחילת המישפט, בדיוק לפני שנה, היה שפטל עורך־דין אלמוני. בקפיט־ריה של בית־המישפט בתל־אביב הכירו אותו כאחד מעורכי־הדין הצעירים. בעל ביטחון עצמי ולשון בוטה, לעיתים. הוא הופיע במישפטים של עבריינ־י־סמים, שודדים וגנבים, והת־בלט בעיקר בכישרונו להרגיז את השופטים ולא לוותר להם במאומה. ופיתאום, כסוס שחור, קפץ לספסלי הסניגוריה לצידו של מרק אוקונור, האמריקאי־האירי רב־הקסם, במישפט־השואה הגדול מאז מישפט אייכמן.

„ביום הראשון למישפט, כששמעתי את אוקונור טוען בעניין חוסר־הסמכות של בית־מישפט ישראלי, רציתי להת־פטר. ראיתי שאוקונור אינו יודע על מה הוא מדבר, ונכנסתי לפאניקה. לא האמנתי למישמע אוזניי, וחשבתי שאם התיק יפול עלי, אני לעולם לא אוכל להרים אותו, לא הכרתי אז בכלל את התיק.״ אבל גם בחלומותיו הפרועים ביותר לא חלם שפטל שיום יבוא והוא יהיה עורך־הדין המוביל במישפט דמיאניוק.

„אבל זו היתה הפעם היחידה שחשבתי להתפטר מהתיק. אחר־כך, בכל המצבים הקשים ובכל העלבונות של השופט דב לוין לא חשבתי לרגע להתפטר. כי זה היה נראה כהתקפלות, ולא הייתי מוכן לצאת מהתיק הזה כאיש מובס. זה בניגוד לאופי שלי.״

התנגשות עם דב לוין

אמנם, כל מי שהאזין למישפט דמיאניוק ברדיו, או שצפה בו בטלוויזיה, התרשם ממיספרן הרב של הצפרדעים שהיה על שפטל לבלוע.

בתחילת המישפט — מעמיתו אוקונור, ואחר־כך בעיקר מבית־המישפט, ובמיוחד מהשופט דב לוין.

שפטל אינו יודע את הסיבה לעוינות המיוחדת שגילה כלפיו השופט העליון. אבל עורכי־דין ותיקים טוענים שהם זוכרים את ראשית הסיכסוך בין עורך־הדין הצעיר שפטל, ובין השופט המחוזי דב לוין, עוד בשנת 1979.

„אני לא מאמין שהוא נוטר לי טינה מאז בגלל העניין הזה,״ אומר שפטל, „אבל הרבה עורכי־דין, המכירים את הסיפור, נשבעים שזו הסיבה לעויינות שלו.״

ב־1979 ייצג שפטל עבריין מראש־ון־לציון, בשם מרציאנו, שנאשם יחד עם אחרים בפיצוץ ביתו של שוטר. התיק נידון בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, לפני הרכב של שלושה שופטים, שבראשו עמד השופט דב לוין, שהיה אז עדיין שופט מחוזי.

במאי 1979 הודיע השופט לוין לכל המשתתפים בתיק כי המישפט יידחה עד לחודש ספטמבר, מפני שהוא נוסע לחו״ל. שפטל היה הסניגור היחידי שביקש לשחרר את לקוחו בערבות בגלל הדחייה הארוכה של המישפט, אבל בית־המישפט לא נעתר לו. אז עירער שפטל בבית־המישפט העליון. נשיא בית־המישפט העליון דאז, השופט יואל זוסמן, אמנם לא שיחרר את הנאשם, אבל הטיח ביקורת נוקבת בשופט לוין על שרחה מישפט לתקופה כל־כך ארוכה בגלל נסיעה לחו״ל.

כאשר התחדש המישפט, בספטמבר, פנה השופט לוין לשפטל באולם בית־המישפט, והביע את כעסו על שעירער בבית־המישפט העליון וגרם לכך שימתחו ביקורת על שופטים ויפגעו שכרה את האולם הזה...׳ והשופט לוין התנפל עלי ואיים שיצטרך להוציאני מהאולם ולנקוט נגדי אמצעים. זה היה נורא.

„ביחוד החמיר הדבר בגלל התנה־גותו של אוקונור, שהיה אמור לתמוך בי. אבל בלישכה התקפל אוקונור והפסיק לעמוד לצידי. בכל יתר הפעמים לא סבלתי מההערות של השופט. הרי הכל נעשה בפומבי, וכל אחד יכול היה לראות מה קורה ולשפוט בעצמו, ואני לא בטוח שמי שיצא רע מכל העניין זה דווקא אני.״

גם בפני התקפותיהם של ניצולי־השואה עמד שפטל בלי התרגשות מיוחדת. „היו ביניהם כאלה שדיברו ולא קילל אותו. „רק פעם אחת, בקיץ, כאשר ישבתי באבטיחים (מיסעדת האבטיחים בשפת־ימה של תל־אביב), ניגש מישהו ודיבר לא־יפה, אבל כל יתר הפניות אלי ברחוב היו דווקא כדי לחזק אותי ולתמוך בי.״

הקרב עם אוקונור

גם מי שלא העריך את שפטל בתחילת המישפט נאלץ להתפעל מכושר־האירגון שלו ומהצורה המר־שימה שבה התגבר על החומר העצום לקראת הסיכומים. „לתביעה היו 20–25 איש, שעזרו בסיכומים, ואני

ליורם שפטל היו יותר שעות־טלוויזיה מאשר לאלכסיס. הוא סיים את המישפט הגדול ביותר בחיין. מה זה עשה לו?

בשמם הטוב. „הופעתי מאז עוד הרבה פעמים לפני השופט לוין, ואני לא זוכה באהדה מרובה ממנו,״ אומר שפטל.

באשר להרגשתו של שפטל לגבי העלבונות והזילזול שגילה כלפיו השופט לוין במישפט דמיאניוק הוא אומר: „רק פעם אחת הרגשתי רע מאוד. ממש גרוע. זה היה כאשר אמרתי את המילים ,לא בשביל זה התביעה בחום־ליבם ובכאב, והבנתי אותם. אבל היו גם אחרים שצעקו וקיללו, ובירורתי וגיליתי שאחד מהם התגורר אחרי השואה עוד כמה שנים טובות בגרמניה. אז איזו זכות יש לו לצעוק עלי?״

לדבריו, הוא מרגיש בשינוי בדעת־הקהל, מאז תחילת המישפט ועד היום. למרות ההרגשה שכולם נגדו, הרי שאיש לא פנה אליו ברחוב או ברמזור סיכמתי 95% מהחומר בעצמי ולבדי. הייתי אפילו יותר מסודר מהם. למשל: את רשימת המוצגים העתיק בית־המישפט ממני, כי אצלי היו פרטים נוספים שלא היו לשום אדם אחר.״

שפטל, המסתובב בחיי יום־יום בג׳ינס משופשפים, חרוזים ענקיים על צווארו וטבעות גדולות על ידיו, אינו נראה כאדם מסודר. ובכל זאת כל

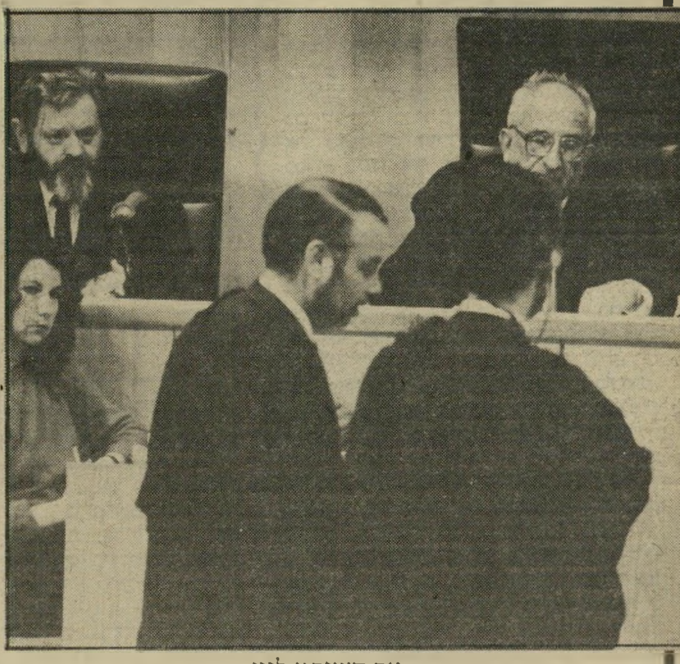

עם השופט לוין
תקרית לפני תשע שנים

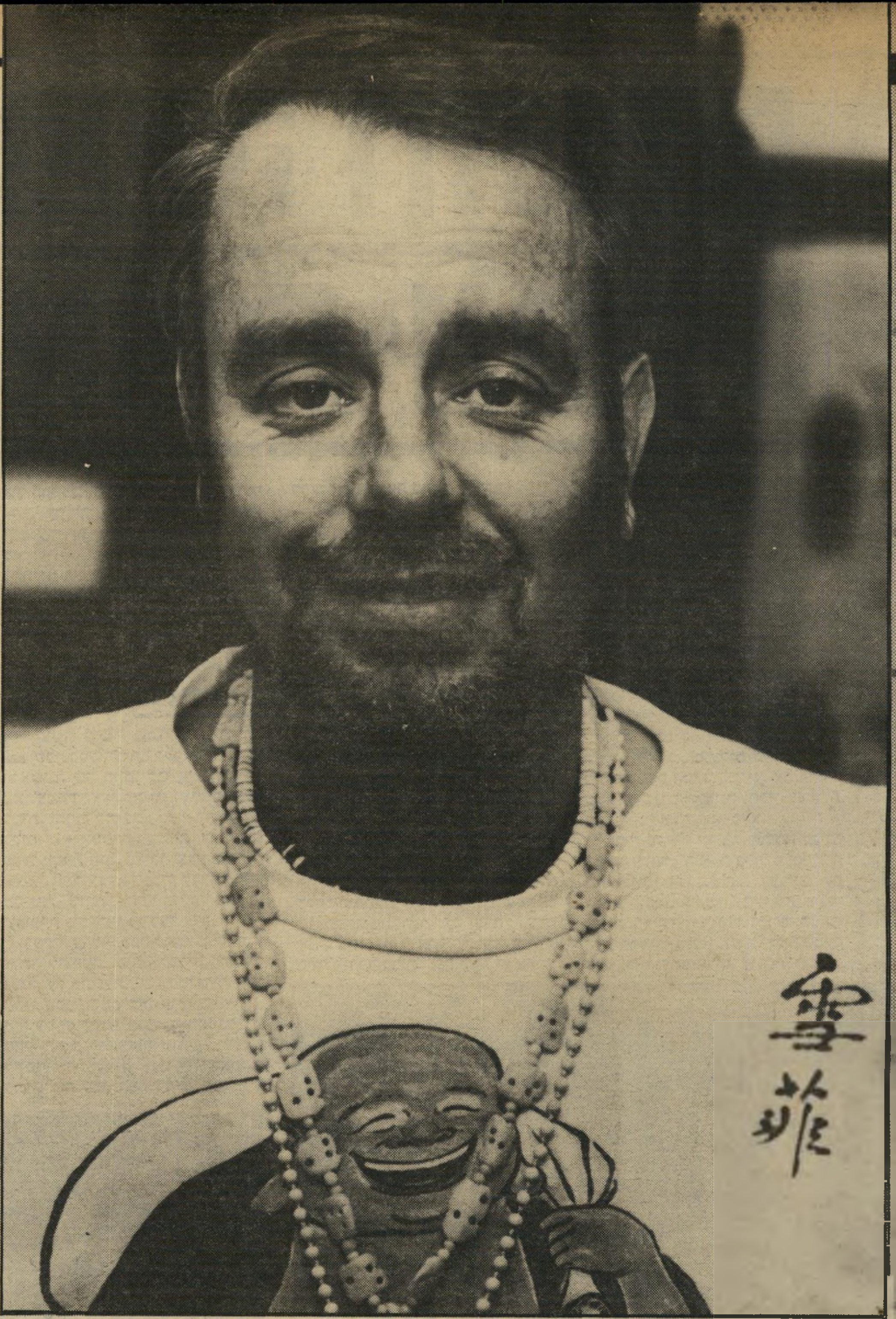

הסיכום, ובחולצת־טריקו ושרשרות למחרת היום

החומר, יותר מ־9000 עמודי־פרוטוקול ומאות מוצגים ונספחים, מסודרים אצל שפטל במחשב המישרדי.

הוא מגלה את הסוד, כיצד הצליח לסכם את כל החומר בזמן הקצר שבית־המישפט הקציב לו: „בתחילת המיש־פט, כאשר אוקונור חקר עדים, היה לי הרבה זמן. אז החלטתי באופן ספונטאני לסכם כל ישיבה ולכתוב את הסיכום.

חשבתי שזו תהיה התשתית לסיכומים בתיק.״ ואמנם, כאשר הגיע מועד הסיכומים, נעזר שפטל בחומר שהכין וערך מתחילת המישפט.

גם היום קשה עדיין לשפטל לשחזר כיצד קרה המהפך בתיק, וכיצד הפך מזגב לאוקונור לעורך־הדין המוביל בתיק. „בפסח התברר לי פיתאום שאוקונור לא הכין שום הגנה. היו רק שני עדים פולניים, שאוקונור אפילו לא פגש בהם בעצמו, וגיליתי שאחת מהם מאושפזת והשני סנילי.

„אוקונור דרש ממני שלא לגלות זאת למישפחת דמיאניוק. הוא איים שאם אספר להם שלא הכין הגנה, הוא יפטר אותי.

„אמרתי לו שאינני מוכן להיות שותף לקשר־רמייה נגד המישפחה.

„באותו זמן הגיע לארץ אד נישניק, חתנו של דמיאניוק, ואוקונור החליט להרשים אותו. הוא נטל על עצמו לחקור חקירה נגדית את אחד העדים, והוא לא היה מוכן לזה כלל. זו היתה קטסטרופה, ונישניק החליט מיד שיש צורך לפטר את אוקונור.

„אני לא הסכמתי. לא הייתי מוכן לשאת על כתפיי את התיק, וידעתי שג'ון גיל אינו מסכים להיות עורך־הדין המוביל. אמרתי לנישניק שזה מעשה פזיז, ושאני לא אלטרנטיבה.

„רק חודש אחר־כך, כאשר הייתי בקליבלנד, הוחלט על־ידי המישפחה לפטר את אוקונור. אז כבר היכרתי יותר טוב את התיק, וחשבתי שאוכל לקחת אחריות, אבל הייתי בטוח שיימצא עורך־דין אמריקאי שיהיה המנהיג בתיק. בכל אופן, גם בשלב הזה לא חשבתי שאצטרך להתערב במיסמך טרוניקי ובבעיות הטכניות שהוא מעלה. כי זה היה החלק של גיל, והוא יותר מבוגר, ולא רציתי לפגוע בו. אבל כאשר ראיתי את שתי העדות שהוא הביא, את עדנה רוברטסון ואניטה פריטשרד, הבנתי שאצטרך להתערב גם בשטח הזה.״

לפי בקשת המישפחה הגיש שפטל את מיכתב־הפיטורין של אוקונור לבית־המישפט, והתפלא לגלות כי עורך־הדין האמריקאי אינו מוכן לוותר בקלות על תיק־חייו.

„לא האמנתי שאוקונור יתבזה כל־כך. אילו זה היה קורה לי, לא הייתי נדבק לקליאנט. הייתי עוזב מיד את התיק.״

יום לאחר שעורך־הדין הקנדי, פול צ'ומק, קיבל את רשותם של שר־המישפטים ולישכת עורכי־הדין להו־פיע בתיק דמיאניוק, „עזב אוקונור את הארץ, ולא חזר עד היום, למרות הצהרותיו השונות.

תוכנית שטנית

לשפטל יש הרגשה טובה אחרי סיום התיק: „למדתי המון במהלך המישפט. למשל: את כל הנושא של בדיקת־מיסמכים, דבר שלא היה לי בו מושג קודם לכן. גם עדות הפסיכולוג לגבי מיסדר־זיהוי — זה דבר חדש שהנהגתי, וזו לא תהיה הפעם האחרונה שישתמשו בזה בבית־מישפט ישראלי.

„אני חושב שרכשתי לעצמי מוניטין כעורך־דין לא־רע. אנשים ראו אותי בטלוויזיה בכל המצבים של הופעה מישפטית. ראו אותי חוקר עדים, מסכם את התיק ועונה לבית־המישפט, ואני חושב שלא הייתי רע.״

שפטל חושב כי המישפט החטיא את מטרתו. „לעשות את החשבון של עם־ישראל עם טרבלינקה באמצעות איוואן האיום — זה פיספוס נוראי. אילו רצו להתחשבן עם מישהו, אז הפושע קורט פרנץ חי בגרמניה, ובעוד שנה הוא ישתחרר, והוא מתאים הרבה יותר מאשר איוואן לחיסול החשבונות של טרבלינקה.״

שפטל מודה שאילו היה צריך להגן על קורט פרנץ לא היה יכול לעשות זאת, למרות שהוא בטוח שמישהו צריך להגן עליו. „פירסום וכסף הם גורמים חשובים, אבל זה לא הכל במישפט כזה.״

עם תום המישפט לחצו הכל ידיים לכולם, אבל מיכאל שקד סירב ללחוץ את ידו המושטת של צ'ומק, מפני שצ'ומק אמר שלמישפט יש כל הסממנים של מישפט דרייפוס. בית־המישפט לא הזמין את הפרקליטים ללישכה, ולכן לא נפרדו מהשופטים בלחיצת־ידיים.

מה הלאה? „אם יהיה זיכוי, מה שאני לא כל־כך מאמין בנסיבות הנתונות, אני מתכונן לחדש בארצות־הברית את המישפט בדבר שלילת האזרחות של דמיאניוק. אם תהיה הרשעה, אופיע בעירעור.״

מכרים של שפטל, המגדירים אותו כ„איש מצחיק״, מספרים שיש לו תוכנית שטנית כיצד להפוך את ג'ון דמיאניוק לאזרח ישראל, אם ייצא זכאי. „הוא מתכוון לגייר את נכדו של דמיאניוק בגיור רפורמי ולהעלותו לישראל, ואז לדרוש, על פי חוק־השבות, שגם סבו של הילד היהודי יזכה באזרחות ישראלית.״ הדבר מעוגן בחוק.

בינתיים יצא שפטל, כמו מדי שנה בחודש פברואר, לסקי ברומניה. לכל המתעניינים השאיר את ההודעה הבאה על גבי מכשיר המזכירה האוטומטית שבביתו: „שולם עלייכם, דוס איז דר שפטל. וון איר הערט דער ציף־ציף לוסט אפעס אה איידישע וורט.״ (בתרגום: „שלום עליכם, זהו שפטל. כאשר תשמעו את הציף־ציף, השאירו איזו מילה יהודית.״)

אילנה אלון,
צילם: ציון צפריר ■

עם דמיאניוק
„אם יורשע, אופיע בעירעור״

עם אוקונור
„לא האמנתי שיתבזה כל־כך!״

פנינה רוזנבלום, אשת-עסקים

ליד שולחן-העבודה בבית
„הרווחתי הכל בזיעה ובעבודה קשה!"

היא כל-כך עסוקה, פנינה רוזנ-בלום, שאפילו בשיחת-הטלפון ש-נועדה לקבוע את הפגישה, היא מדברת עם ארבעה אנשים ביחד: „אז ביום ראשון זה נוח? הצבע הכחול נורא מתאים לך מאמי. בשעה 10? סימה, חכי רגע מותק. אז סגרנו על 11?" וכך, בין מאמי למותק, נקבעת הפגישה. לפני ה„ביי" המסכם היא גם מספיקה לאמר: „אני מאוד אשמח אם יכתבו עלי כעל אשת-עסקים."

מי שבמשך שנים הייתה נערת-ה-זוהר מיספר אחד בישראל, מי ששלטה ללא עוררין במדורי-הרכילות וכיכבה בכל מסיבות-הבוהמה, מתנערת מכל אלה ומכריזה: „גמרתי עם המסיבות, נמאס לי מחיי-הלילה, הכל ריקני, ביז-בוז זמן, נגמר לי מזה."

מעתה שם-המישחק הוא כסף. כסף, היא מודה, הוא השורה התחתונה לכל מה שהיא עושה היום. השינוי הזה התחיל לפני שלוש שנים. אז היא התחילה להבין שהכל הבל-הבלים. הכל, מלבד הכסף. כיום היא מתמסרת כל כולה למען מטרה נעלה זו. יש לה חנות בדיזנגוף-סנטר. היא מייבאת מוצרי-איפור הנושאים את שמה. היא שותפה במיפעל לסנדוויצ'ים. מייבאת מוצר לפיתוח-החזה וזו רק ההתחלה, יש לה עוד תוכניות למכביר.

סדר-היום שלה עמוס, ממוטט. אם היא מצליחה לעבור אותו בשלום, זה רק מפני שהיא פנינה רוזנבלום. דרך ארוכה — ידועה ומוכרת — עברה פנינה מאז ילדותה בצריף מט-ליפול במעברה בפתח-תיקווה.

היום היא אומרת: „הכסף הוא לא המטרה, הוא רק אמצעי. הכסף נותן לי את החופש, שלא להיות תלויה באף אחר, שיהיה לי חופש-בחירה, שלא יכפו עלי, אני נזכרת בילדות שלי, איך לא היה לי כסף לקנות קלמר חדש בתחילת השנה. כבר אז החלטתי שאני רוצה לעמוד ברשות עצמי, שאוכל לקנות לי כל מה שאני רוצה בלי טובות מאיש."

לא פראיירית

בשעה עשר בבוקר פנינה יו-שבת בסלון-ביתה לקראת הפגישה הראשונה של היום. לבושה בחצאית-מיני צמודה החושפת זוג רגליים מוש-למות, שעזרו לה, ללא ספק, להגיע עד הלום. היא מאופרת בכבדות. עור-פנים חלק. נראית טוב, כאילו יצאה מירחון-אופנה. הטלפון לא מפסיק לצלצל. היא מסיימת שיחת אחת, מניחה את ה-שפופרת והטלפון מצלצל שוב.

רפיקה בדלת. בפתח אמרגן שמזמין אותה להופעה. שיחה קצרה. התאריך נסגר. על התשלום יש ויכוח קצר. קצר מפני שפנינה מסיימת אותו במהירות. ידה על העליונה. אחר-כך היא נפרדת מהעוזרת ב„להתראות מותק," ויוצאת ליום-עבודה עמוס. התחנה הראשונה בבנק. „זה כבר הפך לחלק משיגרת-היום שלי. כל בוקר אני בודקת מה המצב בבנק. אתמול הופעתי בבאר-שבע ועכשיו אני רוצה לבדוק אם הכסף מההופעה נכנס."

פעם, היא אומרת, היא לא הקפידה כל-כך. „היום אני לא פראיירית, פעם הייתי. זהו, הפסקתי!" היא נכנסת לבנק, מדלגת באלגנטיות על התור הארוך ומתיישבת ליד הפקיד. הקהל בבנק מתחיל להתלחש: „הנה פנינה." האמיצים יותר ניגשים אליה. גבר אחד מביט בחצאית-המיני ונאנח: „אולי תחזרי בתשובה?" הוא מציע לה. פנינה דוחה את ההצעה בחיוך לבבי.

מישהו אחר מציע לה להחליף את ירדנה ארזי בפירסומת לבנק. „רק אם ישלמו לי," היא עונה. היא לא נשארת אדישה לתשומת-הלב שהיא מושכת. עונה בחיבה לכל מי שפונה אליה.

אחרי הבנק היא נכנסת למכונית ונוסעת לבדוק את הפנטהאוז החדש שקנתה. „קניתי אותו לבד, בשתי הידיים שלי הרווחתי אותו. אני מאוד גאה בזה. בשנים האחרונות עליתי מדירת שני-חדרים לדירת שלושה ועכשיו לפנטהאוז." היא מגיעה לאתר-הבניה: „חסן," היא צועקת „חסן, תעאל מאמי." מאחר הפיגומים מופיע חסן, חבוש בכובע-גרב. „אהלן בנינה," הוא אומר.

חסן הפועל ופנינה נפגשים כאילו היו חברים ותיקים. „נו, בוא נראה מה חדש," אומרת לו פנינה, וחסן, בגאווה בלתי מוסתרת, מעלה אותה לקומה ה-12. פנינה מתלהבת כמו ילדה: „איזה יופי, איזה נוף." אחר-כך היא עורכת סיור מודרך בבית. „פה יהיה הג'אקוזי, בהזמנה מיוחדת מאיטליה. פה יהיה חדר-ילדים ופה חדר-מטפלת." פתאום היא מתחילה לצחוק: „קודם אני מכינה את החדרים, רק אחר-כך יבואו היל-דים."

השמועה שפנינה בבניין עושה לה כנפיים. הפועלים מתחילים להתאסף. פנינה מכירה את כולם. „מי עשה את העמוד בסלון?" היא שואלת ואחד הפו-עלים מצביע. „למה הוא עבה כל-כך?" היא מתלוננת ואחר-כך טופחת להם על השכם, אומרת: „כל הכבוד על הבנייה." ונפרדת מהם ב:„תמשיכו לעבוד טוב ומהר." לאחד הפועלים היא מבטיחה מתנה בפעם הבאה שתגיע. אם הדירה שלה תיבנה ראשונה מבין הדירות שבבניין, לא יהיה זה פלא.

אחרי סקירת הדירה ממהרת פנינה לבית-הדואר. היא קיבלה פקסמיליה מאיטליה. „אני נמצאת במגעים עם חברת-קוסמטיקה שם." היא נוהגת במ-כונית חדישה, מרווחת ומרשימה, נו-הגת במהירות. לא תמיד היא נשמעת לרמזורים ולתמרורים. עוקפת, חותכת,

בחלון-הראווה של החנות שלה
„הדמעות נתנו לי כוח!"

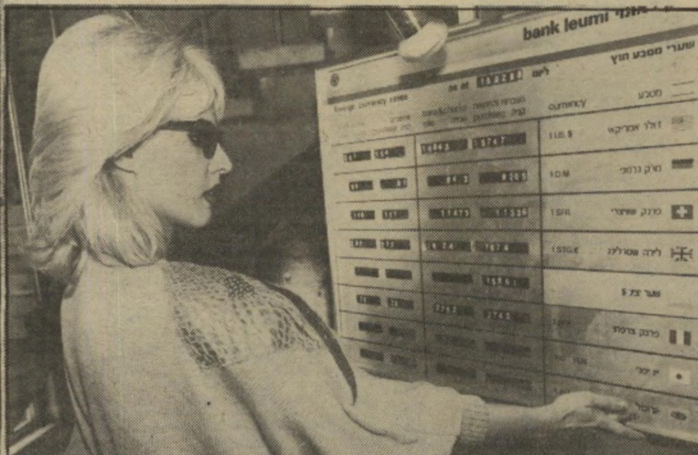

ליד לוח שערי-החליפין בבנק
„מעולם לא על חשבון גברים!"

פגישת-עסקים אצל ספק
„עברו הימים שהייתי פראיירית!"

היא מאסה בחיי־הלילה. „הכל ריקני!" היא אומרת. הכל — מלבד הכסף

דרך ארוכה עברה פנינה רוזנבלום מצריף מט־ליפול במעברה בפתח־תקווה לדירת־גג מפוארת

וברמזור, כשהאור הופך לכתום, היא משאירה את שאר המכוניות הרחק מ־אחוריה.

היא מגיעה לבית־הדואר. אין חניה? — בשבילה זו בכלל לא בעייה. היא חוסמת ארבע מכוניות ויוצאת. „היי, גברת, בואי הנה." צועק לה השומר, אבל פנינה לא שומעת ואולי עושה את עצמה כלא שומעת. היא ממשיכה לצעוד לעבר הדואר. כשהיא יוצאת משם, אחרי דקות ארוכות, השומר כבר כמעט ויצא מדעתו מרוב כעס. היא מתנצלת ומפצה אותו בחיוך מקסים.

משם היא דוהרת לפגישת־עסקים נוספת ולאחריה, בשעה אחת, היא מת־יישבת לאכול במיסעדה. „זו הארוחה הראשונה שלי היום. גם ארוחת־בוקר וגם צהריים. לא יודעת מתי יהיה לי זמן לאכול שוב."

בין ביס לביס פותחת פנינה במונולוג אישי: „תמיד אהבתי עסקים, אבל רק עכשיו מצאתי את הכיוון שלי. פעם הייתי מוציאה את כל הכסף שהיה לי על בגדים, על שטויות."

„מלכת השורטס של בת־ים"

„היום אני שקולה יותר. נמצאת כל הזמן בתהליך של צמיחה. אני דוגלת בצמיחה איטית. יש לי סבלנות. אני לא קופצת מעל הפופיק. מכירה כאלה ששוכרים פנטהאוז מפו־אר, רק כדי להרשים. אני עושה רק מה שאני יכולה להרשות לעצמי. לאורך כל השנים בניתי את עצמי לאט, אבל בטוח. אני לא מכירה עוד מישהו בשאו־ביזנס שמצליח כל־כך הרבה שנים כמוני.

„בלי בעיות הייתי יכולה למצוא לי משקיע שיתן לי רבע מיליון דולר ויקים לי עסק. הייתי יכולה גם להתחתן עם איזה מיליונר ולחיות כמו עשירה כל חיי, לא חסרו לי הצעות, אבל לא

שי כרם,
צילם: ציון צפריר ■

(המשך בעמוד 40)

עם שתי העובדות בחנות
„תמיד אהבתי עסקים, אבל רק עכשיו מצאתי את הכיוון שלי!"

ליד הפלא־פון במכוניתה
„הכסף נותן לי חופש!"

עם אחד הפועלים לרגלי הפנטהאוז
„חסן, תעאל מאמי!"

פנינה רוזנבלום, אשת עסקים

(המשך מעמוד 39)

רציתי לחיות ככה. יש לי חבר כבר חמש שנים, יובל, ומה הוא עושה? שכיר במפעל. זו הרגשה נהדרת שאני מביאה את הכסף הביתה.

„למה אני לא מתחתנת עם יובל? נישואין נועדו לשתי מטרות בלבד: לנשים לא מבוססות שמחפשות ביטחון כלכלי, ואני, הרי, לא צריכה את זה. אני היא זו שנותנת. וסיבה שניה היא כאשר רוצים להביא ילדים לעולם. בינתיים אני לא רוצה ילדים, כשארצה אעשה. בינתיים אין לי זמן. אין לי סבלנות. ואולי אני לא מספיק מבוגרת בשביל זה. אני לא אוהבת שמדברים איתי על ילדים. רק בארץ עושים מכל הסיפור הזה, של חתונה וילדים, כזה עניין גדול ומלחיץ.

„זה יגיע יום אחד. יש כאלה שעשו ילד גם בגיל 45. אני לא מוטרדת מזה

רוזנבלום עם בובת־תצוגה

„בעסקים אני עומדת על המקח...”

בכלל.” כשהארוחה תמה מוציאה פנינה מהתיק עלון של חברה לייצור מיקל־חונים „זו החברה הכי טובה בעולם.” פנינה עומדת להיכנס כשותפה לסניף החברה בארץ, אבל ששששש... אסור לד־בר בינתיים. רק כשהכל ייחתם סופית היא תספר על־כך.

„לא בזכות היופי,” טוענת פנינה, היא הגיעה לאן שהגיעה, „נו, טוב, גם לזה היה איזה שהוא חלק, אבל אף פעם לא בניתי את עצמי רק על היופי. היופי הוא אולי יתרון ראשוני, אבל בפגישת־עסקים, אם אין עוד דברים חוץ מהיופי, זה לא עוזר. צריך גם שכל. צריך לדעת איך לדבר, בגלל זה עזבתי את הדוג־מנות, שם זה רק יופי. אני משאירה את זה לבנות הטיפש־עשרה. מה דעתי על תמי בן־עמי, חלי גולדנברג, וקארין דונסקי שעדיין מדגמנות? הן עושות טעות, אני מזמן הרמתי כנפיים מזה.”

לא תמיד החמיאה לה התיקשורת. היו שצחקו, לעגו, התבדחו. „יש המון קינאה בארץ, זה מרתיח אותי. בדרך־כלל, כשלעגו לי, לא הגבתי. נתתי לזה לעבור לידי. לא התייחסתי לזה, אבל היו לפעמים דברים שגרמו לי לבכות.

איזה? כשכתבו עלי שאני חיה על חשבון גברים. זה היה הכי גרוע. אחרי כל העבודה הקשה לקרוא את זה, אבל הדברים האלה רק נתנו לי כוח להמ־שיך הלאה. הדמעות רק חיזקו אותי. ועובדה, אין הרבה בחורות בגיל שלי, שהגיעו למצבי רק בזכות עבודה קשה.”

אחת הכתבות השמורה אצל פנינה בבית היא כתבה של יהונתן גפן משנת 1971. פנינה היתה אז בת 17. נערה אלמונית מפתח־תיקווה שעשתה את צעדיה הראשונים בעולם־הדוגמנות. גפן פגש בה במסיבה. הוא לא הכיר אותה אישית, ובכל זאת פירסם עליה רשימה על פני עמוד שלם. הוא התיי־חס בציניות מופגנת לנערה שרצתה לכבוש את העולם, וכך כתב: „לעת עתה היא היתה רק בתצוגת־תיסרוקות אחת בפרברים, אבל כתבו עליה שתי שורות בתוספת הקוסמטית של עיתון־הנשים...

„האיש הגדול מלטף את שערות־הזהב שלה ומבטיח לה עולם ומלואו, אבל לא עכשיו, עכשיו הוא משלם בעד הקפה, תורם עוד חיוך ונעלם. הילדה נשארת לבדה, מעשנת סיגריה דלת־ניקוטין ונזהרת על התיסרוקת. היא לא מבינה, אם היא כל־כך יפה ומושכת, מדוע לא קורה לה משהו. היא היתה מלכת השורטס של בת־ים. היא דיברה אנגלית עם איטלקי שבא מפאריס וכולם מבטיחים לה שיכתבו עליה ויעשו ממנה משהו. ודבר לא קורה.”

עובדת ומזיעה

פנינה של 1987 לוגמת מהקפה. „צוחק מי שצוחק אחרון,” היא אומרת וצוחקת את הצחוק האחרון. אחר־כך מביטה בשעון „וואו, עוד שתי דקות שתיים. אני חייבת לטוס. יש לי פגישה בשתיים.” היא מגיעה לפגישה, מניחה רגל על רגל ושומעת מה שמציעים לה. המדובר ברשת חנו־יות־קוסמטיקה המעוניינת לשווק את מוצריה. פנינה עומדת על שלה.

מעל לפגישה מרחף המישפט שאמ־רה בתחילת היום: „כבר מזמן הפסקתי להיות פראיירית.” אם אכן היא היתה פעם כזו, היום קשה להגדיר אותה כ־פראיירית. „קשה להיות אשת־עסקים,” היא תאמר אחר־כך. „לגבר קל הרבה יותר, נקודת־הפתיחה שלו קלה יותר. על אשה מנסים לעלות, לסדר אותה. בעסקים אני מאוד קשוחה. אין פשרות. בבית אני פנינה אחרת. רכה יותר. יל־דותית יותר.

„בעסקים אני עומדת על המקח. אנ־שים חושבים שפנינה רוזנבלום צריכה לשלם יותר, אבל אני לא מתביישת לבקש הנחות. מחפשת את הכי זול.” נאמנה למישפט הזה היא נוסעת לתחנתה הבאה — חנות לשיש. „אני צריכה לבחור שיש לדירה החדשה ואני משווה מחירים.” השלווה, השוררת בחנות, מופרת ברגע שפנינה נכנסת. היא הופכת למרכז־ההתעניינות. היא בוחנת את השיש, שואלת, מתעניינת ולבסוף מתיישבת עם בעל־החנות לסגור על התשלום. הוא: „את המחיר תשלמי בשני תשלומים.” היא: „בסדר. תשלום אחד בעוד חודש. שני בעוד חודשיים ושלישי בעוד שלושה.” הוא: „רגע, אבל זה שלושה, לא שניים.” אבל פנינה כבר בפתח החנות, מנופפת לו לשלום ואומרת: „ואל תשכח גם איזו הנחה. צ'או במבינו.”

משם היא ממשיכה לחנות שלה. בדרך עוצרת למלא לוטו. מי שמופיעה על תחנות־האוטובוסים וממליצה ב־תשדירי־השרות בטלוויזיה למלא לו־טו, אפילו לא יודעת כיצד עושים זאת. המוכר עוזר לה בכך והקהל שעובר במקום מתחיל לשיר לה: „מילאתי לו־טו באופן לוטומטי.”

כשהיא מגיעה לחנות היא מעניקה נשיקה מצלצלת לשתי העובדות היפה־פיות שלה. „נו, מתוקות, איך היו ה־מכירות היום?” מרגע שהיא מגיעה לחנות מתרבים הסקרנים מול חלון־הראווה. קבוצת ילדות שואלות בהיי־סוס: „אפשר לקבל חתימה?” ופנינה: „בוודאי מתוקות.”

המוכרות מספרות על מעריצים קבועים העומדים בפתח־החנות ומח־כים לפנינה. „פעם פנינה ביקשה מגבר אחד שיעזור לה לסחוב משהו. מאז הוא מופיע כאן בכל יום ומחכה שהיא תפנה אליו.” וכשהיא עומדת מאחורי הדלפק, ליד הקופה, היא אומרת: „אני מאמינה בעבודה קשה. אני לא פרימדונה שמחלקת הוראות. אני עובדת ומזיעה, רק ככה רואים תוצאות.”

אין זמן למסיבות

לפני שלוש שנים רעשו כותרות העיתונים: „פנינה מצאה את אביה.” האבא האובד הבטיח אז לפני־נתו מכונית מרצדס חדשה. מרצדס אין וגם האב לא נמצא עם בתו. „כן, הוא הבטיח, לא יודעת מה קרה איתו בדיוק. היו לו בעיות עם אשתו. הוא התגרש. אני לא נכנסת לנשמה שלו. לא קנה, לא קנה. כבר למדתי שלא להאמין לדברים עד שאני לא רואה אותם. הפרשה הזו היא כיום אחת מהנקודות בעבר שלי, היה וחלף.

„הוצאתי את הסקרנות שהיתה לי במשך השנים. היום אני לא יכולה להגיד שאני אוהבת אותו. זה יהיה שקר. יש בינינו יחסים קורקטיים וזהו.” וכשהיא מדברת על אביה היא פחות עליזה, מחייכת פחות. שניות מעטות עוברות עד שהיא שוב מחייכת בגדול ומספרת על תכשירי־האיפור שהיא מייבאת. הם מיוצרים בחו"ל על־פי פטנט שלה.

היא דווקא רצתה לעבוד עם מיפ־עלים בארץ, אבל נוכחה שאי אפשר, אין מיקצועיות, לא עומדים בלוח־זמנים, ומילה היא לא מילה. „אצלי זה אחרת. כשאני אומרת משהו — זה סגור. יש לי אחריות.” בשעה שמונה בערב היא סוגרת את החנות. יש לה עוד שתי הופעות בערבי־ראיונות — בתל־אביב ובגיבעת־שמואל. רק באחת בלילה תחזור הביתה: „אני מגיעה הביתה הרוגה וישר שוכבת לישון.” ועם סדר־יום כזה איך יהיה לה, לאשת־ה־עסקים פנינה רוזנבלום, זמן למסיבות?

„אש"ף! אש"ף!”

(המשך מעמוד 15)

יש תחנה נוספת באלג'יר, המשדרת בגלים קצרים לכל אירופה, וששידוריה מגיעים גם לארצות־הברית. תחנה זו משדרת שעה אחת בכל ערב, כ־6 וחצי.

תחנה שלישית נמצאת בצפון־תימן, ומשדרת במשך ארבעים דקות מן השעה 7 בערב. הרביעית נמצאת בעדן, ומשדרת במשך 45 דקות, מן השעה 8 בערב.

לפני שבועות אחדים הוקמה תחנה נוספת בלבנון, והיא משדרת בינתיים שידורים ניסיוניים. חסן סיפר כי תחנת־שידור בלבנון היתה קיימת עוד לפני מילחמת־הלבנון, אך משדריי־התחנה היו אחת המטרות הראשונות שאותן הרס צה"ל עם פלישתו לשם. (הבנתי מדבריו שאין כוונתו לתחנה החדשה של אחמד ג'יבריל בסוריה.)

חסן סיפר על התקופה שבה שידרו הפלסטינים ברדיו של קאהיר. הוא הזכיר את תקופת השידורים בעברית, ואמר שבמשך תקופה ארוכה היה הקריין מספר על מוקשים שונים ברחבי חצי־האי סיני. הוא אמר שהקריין טעה בהיגוי המילה, ובמקום לומר מוקש הוא אמר מכוש. רק אחרי שבועות רבים תפס מי שתפס את הטעות, ששימשה נושא לצחוק ולבדיחות בתחנה ומחוצה לה.

שמירה מתוגברת

ההרגשה הכללית באתונה — והכוונה היא יותר לחברתם המא־סיבית והאינטנסיבית של המגורשים הפלסטיניים — היתה טובה. לא הרגשנו בפחד. אולי להיפך. לעיתים היה נדמה לנו כאילו יש עלינו שמירה מיוחדת. הדבר בא לידי ביטוי בולט במיוחד אחרי שנודע דבר הפיצוץ בספינה שעגנה בלימסול.

אז הרגשנו לפתע כאילו השמירה עלינו תוגברה. פלסטינים במעילים הסתובבו סביבנו ללא מילים ועקבו אחרינו מרחוק. מישהו מן הבכירים גם טרח להרגיע אותנו, ואמר שכל עוד אנחנו ב„אחריותם” לא יאונה לנו כל רע.

ביום שבו נודע דבר הפיצוץ, כבר היו הכל מוכנים על מיזוודותיהם, כדי לטוס לקפריסין ולעלות לספינה. המ־תח היה רב, ואז הודיע מישהו על מסיבת־עיתונאים רחופה במלון אינטר־קונטיננטל. דהרנו לשם כל עוד רוחנו בקירבנו, כשאנו לוקחים איתנו את המיזוודות. בכניסה לפינה, שבה נערכה מסיבת־העיתונאים, נערכו באותו היום, זו הפעם הראשונה, בדיקות ביטחוניות, שהזכירו באופן מוזר את הבדיקות הביטחוניות הנערכות בארץ. אנשי־ביטחון — הן מטעם המלון, הן מטעם אש"ף — ביקשו לראות את תג־הזיהוי שקיבלו כל העיתונאים, ואף פישפשו במצלמותינו ובתיקינו.

האיש בתיק האדום

תעלומה שנשארה בלתי־פתו־רה עד עצם הימים האלה הת־בטאה בדמותו של עוזי בורשטיין, דובר רק"ח.

את בורשטיין, במעיל־צמר אפור וארוך, בעל מיגבעת אפורה ותיק־יד אדום בולט, פגשתי במטוס לאתונה, ביום השני בבוקר.

פגשתי אותו גם באתונה, כשמי־לאתי את טופס פרטי האישיים ברלפק־הקבלה במלון. הוא עמד במרחק של מטרים אחדים ממני במעיל האפור, המיגבעת האפורה בידו, והתיק האדום מונח לפניו.

אחר־כך הוא נעלם, כאילו בלעה אותו האדמה. לא הופיע במסיבות־העיתונאים בשגרירות אש"ף, לא במ־סיבות־העיתונאים במלון אינטרקונ־טיננטל וגם לא בפרזידנט הוטל, שבו השתכנתי.

ניסיונות לאתר אותו עלו בתוהו. הוא כלל לא נרשם במלון, וגם לא במלון אחר שבו חיפשו אותו. הוא גם לא היה חבר במישלחת של חד"ש, שהגיעה ללרנקה שבקפריסין ואחר־כך גם לאתונה. הוא פשוט נמוג.

כשנשאל איש־חד"ש באתונה היכן בורשטיין, ענה, כאילו זה דבר מובן מאליו: „הוא בארץ!”

היום עמדתי במקום, בצומת־גלי־לות, אחרי 10 שנים.

האמת היא שאני עובר הרבה במקום, בערך פעמיים בשבוע. אין פעם שא־עבור — בחושך, או אחרי כמה כוסיות — שאין איזה הבזק של מבט.

אני דווקא אחד שלא מדחיק. כל שנה, כשבאתי לאזכרה — מהרגע שהחניתי את המכונית, הכל צף: איפה שכבתי, מה שקרה כל שניה.

כשמשחזרים, יש מי שמנסים לחשוב אם יכלו אז לנהוג אחרת. לא אני!

בימים הראשונים, כששכבתי בבית־

אבי ולדמן, העולם הזה

נאשם הוכמן

„הביאו לי אחות צעירה...”

החולים, באמת חשבתי: מה היה קורה אילו, או לולא, למה עשיתי מה שעשיתי, למה דווקא אני. אחר־כך זה הפסיק.

מה כאב יותר: האובדן (של אשה וילדים) או הנכות? זה משתנה משנה לשנה.

בשנים הראשונות התמודדתי עם בעייה רפואית קשה, וגם עם בעייה נפשית.

אני אחד המעטים שראה את מות אשתו וילדיו במו עיניו.

רגשות־אשמה, למה אני חי והם לא? לא, לא.

לא הלכתי לפסיכולוגים אחרי שזה קרה: הם הגיעו אלי...

שכבתי באיכילוב במצב קשה. כולם חששו שהמשבר יבוא בהמשך, שתבוא לי מודעות למה שקרה במאוחר.

הרכיבו צוות של פסיכולוגים ורופ־אים. אחרי שתיים־שלוש פגישות הגיע הצוות למסקנה שאני צלול, יודע מה קרה, מה קורה. אחרי כמה שבועות, פתאום ידעתי שאני צריך לקום, להשתקם, להירפא בשביל אשתי וילדי.

נכות וסקס: „איך מתמודדים? מנסים!”

נפצעתי בתוך האוטובוס. הרג־ליים שלי רוסקו לגמרי.

הרגשתי זאת מייד. יצאתי מהאו־טובוס בזחילה, כשרגליי מרוטשות.

ממי הכדורים? מכל דיכפין: מכו־חותינו. הדיעה שלי ברורה ביותר, שחלק מהנוסעים באוטובוס נהרגו מיריות כוחות־הביטחון.

באנדרלמוסיה ששררה שם איש לא ידע מי ירה במי. אחר־כך כבר הופקו לקחים.

אני? נפצעתי מרימון שנשלף על־ידי מחבל שהרגתי אותו. אותו רימון הרג את אשתי וילדי.

לא איבדתי את ההכרה עד לרגע שהכניסו אותי לחדר־הניתוח. שם שמעתי ששואלים איזה סוג דם יש לי. המילים האחרונות שלי היו אז: „או פלוס”.

התעוררתי כשרגלי הימנית קטועה. פשוט התעוררתי ולא היתה רגל. זאת הרגשה איומה.

על הרגל השמאלית שלי נלחמו

מונולוג עם יוסי הוכמן

חשבון נפש עם דפנה ברק

„המחשבה הראשונה שלי היתה: נשים!"

במשך שלושה חודשים — ניתוחים על גבי ניתוחים. לבסוף, אחרי הרבה התייעצויות, החליטו לקטוע גם את השניה. זה נעשה בהסכמתי.

כאן התחילה בעייה — להיות נכה. זאת בעייה. זה לא סתם שהייתי אדם בריא, ההופך לנכה. הייתי ספורטאי, עסקתי הרבה בכדורגל.

כשנפצעתי, הייתי בן 30 וחצי. לאבד שתי רגליים בגיל כזה!

המחשבה הראשונה שלי היתה: מה יהיה עם נשים?

האם הן תחזורנה אחריי? האם אמשיך להצליח איתן?

כיום, כשאני משקם חיילים צעירים שנפצעו, אני שם לב לכך שלבני־העשרה חשוב יותר איך הם ייראו, מה יגידו. סקס הוא פחות במודעות אצלם.

איך התמודדתי עם זה? מנסים...

אחרי יומיים־שלושה הביאו לי אחות צעירה, שהתאהבה בי. אחר־כך התא־הבה בי רופאה. אחר־כך? באמת, בלי שחצנות: במשך תשע שנים — עד שהתחתנתי לפני שנה — לא היתה אשה שרציתי ושלא השגתי אותה.

בתמונות לפעמים מכערים אותי. עכשיו יש לי עודף משקל — שמנתי קצת, אבל אני נחשב לדי יפה.

שלמה עמר: „הוא שינה את כיוון מחשבותיי!"

היכרתי אותו מהיום הראשון שלי באגד, ב־1971. הוא היה אז מנהל־המשק באגד. נכנסתי אז כנהג מטעם קיבוץ נווה־ים.

נוצרה בינינו ידידות מיידית. לא, לא חברות קרובה.

אחרי אוטובוס־הדמים, כששכבתי בבית־החולים, הוא פנה אלי. אז הוא היה מנהל איזור הצפון של אגד.

עמר שינה אז את כיוון מחשבותי מהקצה אל הקצה. לפי המלצת העוב־דים הסוציאליים ויועצי משרד־הבי־טחון, רצו לפתוח לי עסק, כדי שלא אחזור לאגד, לאותה הסביבה.

שלמה עמר אמר לי: „אתה חוזר בדיוק לאן שאתה שייך, ונמצא לך משהו שמתאים לך!" כך התמניתי כמנהל מחלקת־התרבות־והספורט של הקואופרטיב.

היום אגד זה כבר לא מה שהיה. נגמרה החברות.

ילד מחוץ לנישואין: „היכרתי בו!"

הספקתי הרבה מאז אוטובוס־הדמים...

שמעת שיש לי ילד מחוץ לנישואין? בוודאי שהיכרתי בו!

זה קרה לפני שש שנים. היה לי עניין עם איזו מזכירה באחת הקונסוליות. היא החליטה ללכלך עלי ולנסות לעשות רעש נגדי בעיתונות. יש לי תיזה שתמיד כדאי לחשוף את הדברים לבד. היכרתי בילד, ואני משלם בעדו מזונות.

הפגישה־הלילית: „זה מפריע לי!"

אני מרגיש שנרקם פה משהו... אנשים איבדו פרופורציות.

חקרו אותי במשך שעות. במשך החקירות ישבתי מול אדם שקיבל עיטור נמוך מהעיטור שקיבלתי (תנ"צ שימעון סביר). אני קיבלתי עיטור על הריגת שני מחבלים באוטובוס־הדמים. הרגשתי איך סביר השפיל את העיניים. הוא לא היה מסוגל להביט לי בעיניים.

אני יודע על אינטרסים של אנשים מסויימים באגד ועל שיתוף־הפעולה שלהם עם אנשים אחרים, המעורבים בפרשה. זהו קשר של האופוזיציה, כדי להחליף את השלטון באגד. (אלברט) אזולאי הזה היה עובד אגד שהסתבך.

ודאי שאני זוכר את התאריך שבו נערכה הפגישה הלילית, ה־8 בינואר 1986. אז לא הבנתי שזה היה משהו חריג. מה פתאום?

אני הגעתי על תקן של עוזר לאביטל למברסקי (חוקר פרטי ואיש־מישטרה בעבר). המכונית שלו התקל־קלה באותו היום, ואני נהגתי עבורו.

הוא נסע להתייעץ עם רמי כספי, שהיה אז פרקליטו של שלמה עמר, בקשר לפגישה עם אלברט אזולאי, שם גר יורם בן־עמי. נכחו שם בן־עמי, מעבידו של אזולאי ואזולאי. בן־עמי תיאם זאת, כנראה, קודם־לכן עם למברסקי טילפן — נדמה לי — לכספי, ומסר לו פרטים. אחר־כך הודיע שהודיע שהוא רוצה להכחיש כמה פירסומים שהיו בשמו. שמעתי על כך בדרך לתל־אביב.

לא הופתעתי, מכיוון שהייתי מודע לסיפור.

באופן אישי לא היכרתי אז את אזולאי. נסענו לכלבו־שלום, שם היה אז מישרדו של כספי. לי היתה פגישה קודמת, ואחר־כך הצטרפתי ללמברס־קי.

כספי נתן גושפנקא לפגישה עם אזולאי, כדי לשמוע ממנו מה הוא רוצה. אחר־כך נסענו לדירה ברמת־גן, לא יתבע אותו על הוצאת לשון־הרע. למברסקי.

אינני יודע פרטים. אזולאי פנה אלי: „שמע, מה א ת ה עושה פה? אתה ידוע כאיש לא־פוליטי, איש טוב..." זאת היתה הפעם הראשונה שפגשתי בו. הוא סיפר שמופעלים עליו לחצים בקשר לפירסומים בשמו.

באותו פורום — למברסקי, בן־עמי, אזולאי ואני — הוא ביקש לערוך פגישה עם שלמה עמר, פרקליטו, ועורך־דין שבן־עמי התחייב לספק לו. אזולאי אמר שהוא רוצה להכחיש כמה דברים שנאמרו בשמו, בתנאי שעמר

הוכמן בביתו
„אני נחשב לדי יפה!"

אבי ולדמן, העולם הזה

מצומת־גלילות לפגישה הלילית

ביום הראשון מלאו 10 שנים בדיוק לתאריך שבו היה לסמל, לגיבור לאומי: מי שאיבד את אשתו וילדיו לנגד עיניו, וגם את שתי רגליו, בפיגוע אוטובוס־הדמים שהוביל קבוצה מאורגנת של מטיילי אגד, ומי שהרג שניים מהתוקפים.

הוא פונק, וזכה בעיטורים.

10 שנים אחרי, הוא עומד למישפט: „מדינת־ישראל נגד יוסי הוכמן".

המישפט הוא נגדו ונגד שאר משתתפי הפגישה הלילית המ־פורסמת, שכבר נכנסה לפולקלור.

הוכמן שתק במשך כל חודשי הפרשה, בניגוד לנטייתו, על פי צו חבריו ועמיתיו לפרשה.

השבוע, במלאת עשור לעלייתו לכותרות, החליט לנהוג כרצונו ולדבר. כמי שהורגל במאבקים קשים, שתודות להם הוא פוסע בעוז על שתי פרוטזות, על אף אי־הנוחות והכאבים, הוא מתמודד עם הבעיות הכרוכות בחיים חדשים עם אשה אינטליגנטית. גם למאבק להוכחת ניקיון־כפיו בפרשת הפגישה הלילית ביקש לצאת במלוא המרץ והזעם.

הוכמן הוא טיפוס חייכן, בעל עיניים תכולות ממזריות. הוא היה מעדיף להצטייר, בעיני הבריות, כטיפוס ספונטני, „לא עושה חשבון". אולם הוא מאוד־מאוד מופנם, חושב ומחושב.

ביקרתי אצלו פעמיים: ביום הראשון – יום הזיכרון לאוטובוס־הדמים, ואז שוחחנו על הפציעה; וביום השני – שבו שוחחנו על הפגישה הלילית בלבד.

לא היה שום הבדל בהתנהגותו של הוכמן בשני הימים. בין שני האירועים השונים כל־כך מקשרים כוח־הרצון, נחישות־ההחלטה, המאבק.

בסוף השיחה השניה אמר הוכמן לאשתו בטבעיות: „עברתי כבר כל־כך הרבה... נעבור גם את הפגישה־הלילית!" הוא הוריד בטיבעיות את הפרוטזות, ונסע לו בכסא־הגלגלים.

* * *

„חבל שלא יודעים בדיוק מה קרה בפגישה הלילית," אמר לי לפתע יוסי הוכמן, „מה שקרה בסוף..."

„מה פירוש, 'לא יודעים'! הרי „העולם הזה" פירסם בזמנו את פרוטקול הפגישה!"

„כן..."

„מה זאת אומרת, 'כן...'?"

„היו שם קטעים שאכן נאמרו."

„אתה מנסה לרמוז שהיו בפגישה קטעים שאינם מופיעים בפרוטוקול?"

„את יודעת מה? אני מאמין שהפרוטוקול שפרסמתם הוא הפרוטוקול..."

„אתה 'רוצה להאמין'?"

„אני רוצה להאמין שזהו בדיוק הפרוטוקול!"

„אז מדוע אתה רומז אחרת?"

הוכמן נראה כאילו התחרט על הכיוון שאליו נסחפה השיחה ועבר – טס! – לנושא הבא.

(המשך מעמוד 41)

לנו כספי על השעה, אחרי שתיאם את הפגישה במישרדו של יגאל ארנון. עד לאותו רגע לא היכרתי את ארנון ולא שמעתי עליו.

הפגישה התחילה באיחור. כל מיני דברים לא הסתדרו. פתאום הסתבר שאזולאי נחקר, או משהו כזה, במצ״ח. ארנון הפסיק את הפגישה באופן מוחלט. הוא (ארנון) לא נראה מופתע. האם כעס? לא, בכלל לא.

כשנקטעה הפגישה, לא הרגשתי שמשהו יוצא־דופן קרה. לא היה לי ניסיון רב בתהליכים מישפטיים. אבל...

בקיצור: אני זוכר שהרגשתי שזה היה ביזבוז זמן.

אז התפלאתי מאוד שדבר הפגישה לא פורסם באחד הצהרונים. ידעתי שאזולאי מדווח לאותו עיתון על כל פרט ופרט. לעומת זאת, באפריל או במאי, מצאתי ידיעה קצרה, שולית, בעיתון אחר, שהזכירה פגישה שכזאת. פתאום, אחרי תישעה חודשים, בום!

העיתוי נראה לי תמוה. יש לי לכך הסבר משכנע, שבוודאי לא תרצי לכתוב...

וכך מצאתי את עצמי במישפט. זהו לא המישפט הראשון שלי. עמדתי למישפט לפני 12־13 שנים, אבל לא בעוון עבירה פלילית. הורשעתי, אבל לא ישבתי בבית־הסוהר.

לעומת זאת, מעולם לא חקרו אותי קודם־לכן. נקלעתי למצב נורא: כל חבריי נחקרו לפניי, ואחד העיתונים כתב כמובן על „שיטת המיטה החמה״.

עצרו את אביטל למברסקי ואהרון יקים, שהיו בעבר אנשי־מישטרה בכירים. הודעתי אז שאני מוכן להצטרף אליהם, אבל לא — אותי לא עצרו.

מנובמבר 1986, תאריך פירסום הפגישה, אני חי את „הפגישה הלילית״. זה מפריע לי בחיי היומיום. אני יודע שזה הכול הבל־הבלים. אני יודע שזוהי מזימה להפיל את הגדולים שבין הנאשמים.

האם אני מרגיש פיון (חייל) קטן? לא, אני מרגיש הזדהות וחברות עם שלמה עמר.

אגב, בחודשים האחרונים פנו אלי ממישרד־הביטחון וביקשו לעזור לי, לעכב את ההליכים נגדי.

בעבודה אני מתפקד כרגיל, כמנהל מחלקת־התרבות־והספורט של אגד.

רגעי־פחד? אני לא מפחד מכלום!

רגעים קשים בלילות? יש! יש הרבה מחשבות: מרוע הכל קורה לי? מדוע מוטל עלי תמיד להיאבק, להביע חברות?

אני, למשל, הייתי הראשון שהתייצב אצל אסף חפץ בשעתו הקשה ואף אירגנתי צוות מסביבו. במשך חודשים עבדנו, עד שהוכחה חפותו של חפץ.

יש לי, יש לי הרבה הירהורים. למה אני תמיד צריך להתמודד: בנכות, במות אשתי וילדי, במאבקים מישפטיים, במאבקי־כוח?

אולי זה אופי. אולי זה החינוך שקיבלתי. אני מצפה מהרבה אנשים שינהגו כמוני. אני מתאכזב הרבה.

נישואין לפני שנה: „לא העזנו להודות!״

ביום חמישי תמלא שנה לנישואי עם יוכי. היא עבדה באגד, כמזכירתו של שלמה עמר, במשך שנים. היא היתה אישיות באגד — פעילה, אירגנה.

היינו חברים טובים במשך זמן רב.

מאז הפגישה הלילית ישבנו ביחד במשך שעות על גבי שעות. נראה שזה התפתח אצל כל אחד לחוד, אבל לא העזנו להודות, לא רצינו לקלקל את החברות. פחדנו.

יום אחד היא ליוותה אותי למטוס, בדרך לארצות־הברית, ונתנה לי נשיקת־פרידה. עליתי למטוס, הוא התחיל להמריא ופתאום תפסתי את עצמי: למי יש חשק לנסוע? בא לי להנחית אז את המטוס בחזרה!

היא נאלצה להפסיק לעבוד, מפני שבאגד אסור לבעל ולאשה לעבוד באותו המקום.

לי זה היה ברור מאליו. היא היתה בחלום, לא חשבה על זה, ועכשיו אנחנו צריכים להתמודד עם זה.

ציון צפריר, העולם הזה

יורם בן־עמי (משמאל), הבוס של אלברט אזולאי מהפגישה הלילית, מספר ל״העולם הזה״ על מניעיו למעשה

„דאגתי לאזולאי שלא ידרדר לפשע!״

„אלברט אזולאי עבד אצלי בערך במשך שנתיים וחצי. הוא הגיע אלי בגלל תחנוניה של אחותי, שגרה בקריית־שמונה.

אזולאי היה בן־בית אצלה, והיא ביקשה שאשיג לו עבודה. כדי שלא ידרדר לפשע סידרתי לו עבודה אצלי כמתחזק רכב וכנהג אישי שלי.״

כך סיפר יורם בן־עמי להעולם־הזה, שעות מעטות אחרי שהורשע בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב בהדחת אזולאי בחקירה.

בן־עמי וסניגורו, עורך־הדין יוסף פרק, הפתיעו את הכל כאשר עשו עיסקת־טיעון עם התובעת, מרים רוזנטל, ובן־עמי הודה בכל ההאשמות שיוחסו לו. הוא הורשע על־ידי השופטת שרה סירוטה על פי הודאתו, ונידון למאסר־על־תנאי של שנה, ולקנס כספי של 37,500 ש״ח.

„שום נורה אדומה!״

בן־עמי (48), גבר נאה, בעל עיניים גדולות ושיער חום מתולתל, נולד בעיראק. לישראל עלה בגיל 11 וגדל בקיבוץ שמרת. בצבא היה בסיירת־נח״ל, ואחר־כך עבד קשה במשך שנתיים כדי להשיג את הכסף ללימודי הבגרות. באותו הזמן עבד גם כמדריך־טיולים, וכך הכיר את אשתו, אורה, צברית, דור שני לילידי־מטולה. לזוג בן־עמי שלוש בנות גדולות ובן־זקונים, יריב (11). אורה עבדה כמורה בבית־הספר במטולה.

אחרי החתונה עבד בן־עמי על הטרקטור של חותנו, ואחר־כך החל מפתח מיפעל ייחודי בישראל. באותו זמן, שנות ה־70, היתה תעשיית עיבוד־הירקות בחיתוליה. המיפעלים עבדו בעיקר בעיבוד עודפי ייצור, והועלה רעיון לגדל ירקות באופן יזום לתעשיה. „בהתחלה עשיתי בעצמי את כל העבודות, וישנתי בלילות בשרות, בשק־שינה, תחת השמיים,״ סיפר בן־עמי. בחריצות ובתושיה הצליח בעסקיו, וכיום הוא שולט בחברה העוסקת בכל שלבי גידול־הירקות, עד להספקתם למיפעלים. אין הוא סוחר־ירקות, וגם לא מגדל אותם בעצמו. הוא נותן את כל שלבי־השרות ומספק את המיכון, הידע והפועלים. המיפעלים משלמים לחקלאים את חלקם, ולבן־עמי את חלקו, על כל טונה של ירקות.

כאשר הוא מדבר על מיפעל־חייו זורחות עיניו. הוא גא מאוד בחברה שבנה במו ידיו. הוא מעסיק כיום 80 פועלים קבועים, ו־50 עונתיים. בין המועסקים על־ידו גם אגרונומים וטכנאים. יש לו צי של 25 קטפות־תירס ו־12 משאיות כפולות. הוא מגדל ירקות על 80 אלף דונם. לחברה יש ארבעה מרכזים בארץ. אחד בראש־פינה, והוא המרכזי, שם עבד אזולאי. יש עוד מרכזים בחררה, במילואות ובאשקלון.

בן־עמי, שנכווה כל־כך קשה כאשר הביא את אזולאי מראש־פינה לתל־אביב לפגישה הלילית, אינו רוצה לדבר על הנושא הכאוב. הוא מעדיף לספר שהוא עומד לייצא לארץ בגוש המזרחי זרעים שיגודלו בישראל, בהיקף של חמישה מיליון דולר.

אבל סניגורו של בן־עמי הסביר בבית־המישפט טפח מהסיבות שגרמו להסתבכותו של הנאשם. כאשר הגיעו למישרדו שני קציני־המישטרה־לשעבר, אביטל למברסקי ואהרון יקים, ואמרו לו שיש חשש כי אזולאי עומד להסתבך בגלל דבריו על חבר־הכנסת עמר (שכאילו ביקש ממנו להעבירו משרות־מילואים בלבנון למקום אחר) החליט לעזור לעובד שלו.

מניסיונו ידע שאזולאי אוהב לעשות טובות גם כאשר לא התבקש כלל. לפני כמה שנים, כאשר בתו של בן־עמי הוצבה במחנה שלא מצא חן בעיניה, היא טילפנה בבכי לאביה וסיפרה לו על־כך. אזולאי שמע את השיחה.

כעבור כמה שעות נסע אזולאי לפיקוד צפון, טילפן למעבידו ושאל אותו לאן הוא רוצה להעביר את בתו. בן־עמי כעס עליו, וביקש ממנו שלא להתערב.

כאשר שמע את הסיפור על עמר ושרותו בלבנון, נזכר בן־עמי בסיפור שקרה לו עם בתו. כדי למנוע מאזולאי להסתבך לקח אותו לפגישה הלילית.

בן־עמי אינו מכחיש שידע כי אזולאי נחקר כבר באותו זמן במצ״ח. אבל מכיוון שאינו מישפטן, לא עלה על דעתו שהוא עושה דבר בלתי־חוקי. מה גם שראה כי בפגישה הלילית מעורבים טובי עורכי־הדין בישראל. „לא נדלקה לי שום נורה אדומה,״ אמר בבית־המישפט.

סניגורו של בן־עמי, עורך־הדין פרק, מסכם את המצב: „כל יתר משתתפי הפגישה הלילית היו מצד החתן, כלומר מצידו של חבר־הכנסת עמר, רק בן־עמי ועורך־הדין בלזר היו מצד הכלה, כלומר מצידו של אזולאי.״

בשלב הבא יוזמן בן־עמי על־ידי התביעה להעיד נגד חבריו לכתב־האישום, עורכי־הדין רם כספי ויגאל ארנון, חבר־הכנס שלמה עמר ויתר הנאשמים, וביניהם יוסי הוכמן (ראה מונולוג).

מכיוון שבן־עמי הודה באשמה, לא היה מקום לפרט בבית־המישפט את מניעיו למעשה, והוא רצה להרגישם באוזני העולם הזה. „רציתי רק לעזור לאזולאי. מכיוון שהגיע אלי באמצעות אחותי, הרגשתי אליו מחוייבות, מעבר לזו שיש לי כלפי כל עובד.״

בן־עמי הוא חקלאי ובעל מיפעל מיוחד־במינו, המשתרע ממטולה בצפון ועד אשקלון בדרום. הוא אינו בעל מוסך אגד בראש־פינה, כפי שנכתב בתחילת הפרשה בעיתונות. „אין לי כל קשר לאגד, ואינני מכיר כלל את חבר־הכנסת שלמה עמר. גם את יתר אנשי הפגישה הלילית לא היכרתי, מלבד אזולאי ועורך־הדין שרגא בלזר, שהוא עורך־הדין של החברה שאני מנהל.״

פרקליט פרק ומורשע בן־עמי
„גם לבת שלי עשה ככה!״

מצד החתן

עורך־דין אחר אמר השבוע: „לא הייתי רוצה להיות בנעליהם של יגאל ארנון ורם כספי כשהם יקראו את פסק־הדין הזה.״

הוא התכוון לאמור: אם בן־עמי, שהוא דג קטן יחסית, נדון למאסר־על־תנאי ולקנס גדול, וזה אחרי עיסקת־טיעון, כמה עלולים לקבל הדגים הגדולים בפרשה, שלא עשו עיסקת־טיעון — אם אכן יורשעו?

מה גם שהשופטת סירוטה, ששפטה את בן־עמי, תשפוט גם את הנאשמים האחרים. היא כבר אמרה מה שהיא חושבת על חומרת־העבירה.

בן־עמי לא קיבל הנחה בעונש בגלל נכונותו להעיד במישפט אחיו־לצרה. כי במישפט הגדול אין כלל צורך בעד־מדינה. הפרטים ידועים ואינם שנויים ברובם במחלוקת. עדותו של בן־עמי תהיה טכנית בעיקרה, ולא יהיה לה מישקל חשוב לגבי ההרשעה או הזיכוי.

בכל זאת היתה להודאתו ולהרשעתו משמעות מבשרת־רעות לנאשמים האחרים, שהם „מצד החתן״.

אילנה אלון

מיני-לאב פוג'י

עסק גדול על שטח קטן

בדוק מה אין למתחרים ומה יש לפוג'י מיני-לאב

FUJI MINILAB 23mII

- דנסיטומטר אינטגרלי לבדיקת איכות ולעדכון המכלולים.
- אופציות רבות להגדלת התפוקה על-ידי הוספת אבזרים.
- סורק אלקטרוני לקביעה אוטומטית של הצבע והדנסיטי.
- 23 דקות בלבד מרגע הכנסת הסרט ועד לקבלת התמונות.
- תפוקת ענק: 810 תמונות 10×15 לשעה או 920 תמונות 9×12 לשעה.
- החלפה קלה של נייר הפיתוח לארבעה גדלים שונים, תוך כדי הפעלה.
- הדפסת תמונות בגדלים עד 15×20 סמ'.
- בקרה אלקטרונית על הכימיקלים והתפועל; הפעלה פשוטה ע"י מיחשוב מתקדם; אין צורך באינסטלציה וחיבור מים.
- איכות מקצועית ללא תחרות.
- שטח דרוש: פחות מ-2 מ"ר.

לתוצאה
מעולה
דרוש פיתוח
על נייר צילום
של פוג'י

FUJI FILM

נציגים בלעדיים: קבוצת חברות שימעוני בע"מ
טלפון: 03-888521/2

צלם פוג'י ואתה בתמונה

אדי מזור

ו׳ באדר תשמ״ח, 24.2.1988 מיספר 2634 המחיר 4.50 שקל חדש (כולל מע״מ) שנה 52

העולם הזה

הנבחרת: לקראת תבוסה